

UGDYMO PLĖTOTĖS CENTRAS
PROJEKTAS „PROFESIJOS MOKYTOJŲ IR DĖSTYTOJŲ TECHNOLOGINIŲ KOMPETENCIJŲ TOBULINIMO SISTEMOS
SUKŪRIMAS IR ĮDIEGIMAS“
(NR. VP1-2.2-ŠMM-02-V-02-001)

PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS MONTAVIMO IR DARBO AUKŠTYJE TECHNOLOGINIŲ KOMPETENCIJŲ TOBULINIMO PROGRAMOS MOKYMO MEDŽIAGA

Mokymo medžiagos rengėjai:

Ieva Lajauskienė

UAB „YIT Technika“ saugos ir aplinkosaugos skyriaus vadovė

Vytautas Kiršanskas

UAB „Estinos konstrukcijos“ direktorius

Kęstutis Grašys

VŠĮ Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centro vyr. profesijos mokytojas

TURINYS

MODULIS B.11.1 PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS MONTAVIMO IR DARBO AUKŠTYJE TECHNOLOGINIŲ PROCESŲ ORGANIZAVIMAS ĮMONĖSE	7
1 MOKYMO ELEMENTAS. PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS GAMYBOS, MONTAVIMO IR DARBO AUKŠTYJE TECHNOLOGINIŲ PROCESŲ ORGANIZAVIMAS UAB „ESTINOS KONSTRUKCIJOS“	7
1.1. ĮMONĖS PRODUKCIJOS KATALOGAS	7
1.2. TAIKOMI STANDARTAI	9
1.3. PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS MONTAVIMO SCHEMOS	10
1.4. DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS ORGANIZAVIMO SCHEMA	11
2 MOKYMO ELEMENTAS. PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS MONTAVIMO IR DARBO AUKŠTYJE TECHNOLOGINIŲ PROCESŲ ORGANIZAVIMAS UAB „YIT TECHNIKA“	12
2.1. ĮMONĖS ATLIEKAMŲ DARBŲ KATALOGAS	12
2.2. PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS PARINKIMO METODIKA	17
2.3. PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS NAUDOJIMO TECHNOLOGINĖS KORTELĖS	18
2.4. DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS ORGANIZAVIMO SCHEMA	19
3 MOKYMO ELEMENTAS. MOKYTOJO ATASKAITA	21
3.1. REIKALAVIMAI ATASKAITAI IR VERTINIMO KRITERIJAI	23
MODULIS B.11.2 PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS MONTAVIMO IR DARBO AUKŠTYJE TECHNOLOGIJŲ NAUJOVĖS IR PLĖTROS TENDENCIJOS	23
1 MOKYMO ELEMENTAS. PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS MONTAVIMO IR DARBO AUKŠTYJE TECHNOLOGIJŲ NAUJOVIŲ LIETUVOJE IR UŽSIENYJE APŽVALGA	23
1.1. PASKAITOS „PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS MONTAVIMO IR DARBO AUKŠTYJE TECHNOLOGIJŲ NAUJOVIŲ LIETUVOJE IR UŽSIENYJE APŽVALGA“ MEDŽIAGA: ELEKTRONINĖ IR SPAUSDINTA PATEIKTIS	23
2 MOKYMO ELEMENTAS. STATYBOS SEKTORIAUS IR DARBŲ AUKŠTYJE PLĖTROS TENDENCIJOS	29
2.1. PASKAITOS „STATYBOS SEKTORIAUS IR DARBŲ AUKŠTYJE PLĖTROS	

TENDENCIJOS“ MEDŽIAGA: ELEKTRONINĖ IR SPAUSDINTA PATEIKTIS	29
3 MOKYMO ELEMENTAS. MOKYTOJO PROJEKTAS: „ĮGYTŲ ŽINIŲ PRITAIKYMAS PROFESINIO RENGIMO PROCESĖ“	35
3.1. REIKALAVIMAI PROJEKTUI IR VERTINIMO KRITERIJAI	36
MODULIS S.11.1 SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ MONTAVIMAS IR IŠMONTAVIMAS	38
1 MOKYMO ELEMENTAS. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ MONTAVIMO PLANO PARENGIMAS	38
1.1. PASTOLIŲ NAUDOJIMĄ REGLAMENTUOJANČIŲ TEISĖS AKTŲ, TECHNINIŲ NORMATYVINIŲ DOKUMENTŲ, TAIKOMŲ ĮMONĖJE, SĄVADAS.....	38
1.2. PASTOLIŲ MONTAVIMO PLANAS	40
1.3. PAVOJINGŲ PASTOLIŲ SAUGUMUI VEIKSNIŲ VERTINIMO IR SKAIČIAVIMO PAVYZDŽIAI	43
2 MOKYMO ELEMENTAS. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ SISTEMOS ELEMENTŲ PARENGIMAS MONTAVIMUI	44
2.1. ĮMONĖS NAUDOJAMŲ SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ KOMPONENTŲ TECHNINĖS SPECIFIKACIJOS KATALOGAS	44
2.2. PASTOLIŲ MONTAVIMO PLANAS	45
3 MOKYMO ELEMENTAS. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ MONTAVIMAS	46
3.1. PASTOLIŲ MONTAVIMO PLANAS	46
3.2. PASTOLIŲ MONTUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	48
3.3. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ MONTAVIMO OBJEKTE TECHNOLOGINĖ KORTELĖ	54
4 MOKYMO ELEMENTAS. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ BAIGIAMIEJI MONTAVIMO DARBAI	59
4.1. PASTOLIŲ MONTAVIMO PLANAS	59
4.2. PASTOLIŲ MONTUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	61
4.3. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ MONTAVIMO OBJEKTE TECHNOLOGINĖ KORTELĖ	67
4.4. PASTOLIŲ PATIKROS LAPAS	72
4.5. PASTOLIŲ PRIDAVIMO AKTAS	73
5 MOKYMO ELEMENTAS. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ	

MONTAVIMAS APEINANT STATINIO KLIŪTIS	75
5.1. PASTOLIŲ MONTAVIMO PLANAS	75
5.2. DARBUOTOJO, VYKLANČIO PASTOLIŲ MONTAVIMĄ, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	77
5.3. PASTOLIŲ STATYMO PLANAS	82
5.4. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ MONTAVIMO OBJEKTE TECHNOLOGINĖ KORTELĖ	85
5.4. PASTOLIŲ PATIKROS LAPAS	89
6 MOKYMO ELEMENTAS. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ LAIPTINIŲ BOKŠTELIŲ MONTAVIMAS	91
6.1. PASTOLIŲ MONTUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	91
6.2. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ LAIPTINIŲ BOKŠTELIŲ MONTAVIMO TECHNOLOGINĖ KORTELĖ	96
6.3. PASTOLIŲ PATIKROS LAPAS	102
7 MOKYMO ELEMENTAS. SURENKAMŲ MOBILIŲJŲ PASTOLIŲ MONTAVIMAS ..	104
7.1. GAMINTOJO PARENGTA MOBILIŲJŲ PASTOLIŲ MONTAVIMO IR SAUGAUS NAUDOJIMO INSTRUKCIJA	104
7.2. PASTOLIŲ MONTUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	108
7.3. PASTOLIŲ PATIKROS LAPAS	113
8 MOKYMO ELEMENTAS. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ IŠMONTAVIMAS, SANDĖLIAVIMAS, PRIEŽIŪRA	115
8.1. PASTOLIŲ MONTUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	115
8.2. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ IŠMONTAVIMO OBJEKTE TECHNOLOGINĖ KORTELĖ	120
8.3. PASTOLIŲ PATIKROS LAPAS	123
9 MOKYMO ELEMENTAS. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS	125
9.1. REIKALAVIMAI UŽDUOTIES ATLIKIMUI IR VERTINIMO KRITERIJAI	125
MODULIS S.11.2. DARBAS AUKŠTYJE NAUDOJANT ALPINIZMO IR APSAUGINĘ ĮRANGĄ NUO KRITIMO IŠ AUKŠČIO	126
1 MOKYMO ELEMENTAS. AUKŠTYJE ATLIEKAMŲ DARBŲ ORGANIZAVIMAS IR REGLAMENTAVIMAS	126
1.1. DARBŲ AUKŠTYJE ATLIKIMĄ REGLAMENTUOJANČIŲ TEISĖS AKTŲ, TAKOMŲ ĮMONĖJE, SAĖADAS	126

1.2. PROFESINĖS RIZIKOS NUSTATYMO KORTELĖS	133
2 MOKYMO ELEMENTAS. ASMENINIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ, SAUGANČIŲ NUO KRITIMO IŠ AUKŠČIO, PARINKIMAS IR PARENGIMAS	135
2.1. NAUDOJAMŲ ASMENINIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ, SAUGANČIŲ NUO KRITIMO IŠ AUKŠČIO, KATALOGAS	135
2.2. ĮMONĖS TAIKOMA ASMENINIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ, SAUGANČIŲ NUO KRITIMO IŠ AUKŠČIO, REKOMENDUOJAMA PARINKIMO METODIKA	138
3 MOKYMO ELEMENTAS. DARBŲ, NEPRISKIRIAMŲ PAVOJINGIEMS, ATLIKIMAS AUKŠTYJE	141
3.1. DARBŲ ATLIKIMO AUKŠTYJE TECHNOGINĖ KORTELĖ	141
3.2. DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO DARBUS DIDESNIAME NEI 1,3 M. AUKŠTYJE, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	152
3.3. PROFESINĖS RIZIKOS NUSTATYMO DARBO VIETAI KORTELĖ	164
3.4. ĮMONĖS ASMENINIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ APSKAITOS DOKUMENTAI	166
3.5. PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS NAUDOJIMO INSTRUKCIJOS	170
4 MOKYMO ELEMENTAS. DARBŲ AUKŠTYJE, ESANT ĮRENGTOMS DARBO AIKŠTELĖMS, ATLIKIMAS	173
4.1. DARBŲ VYKDYMO PROJEKTAS	173
4.2. DARBŲ ATLIKIMO TECHNOGINĖ KORTELĖ	178
4.3. DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO DARBUS DIDESNIAME NEI 1,3 M. AUKŠTYJE, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	189
4.4. PROFESINĖS RIZIKOS NUSTATYMO DARBO VIETAI KORTELĖ	201
4.5. ĮMONĖS ASMENINIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ APSKAITOS DOKUMENTAI	203
4.6. PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS NAUDOJIMO INSTRUKCIJOS	207
5 MOKYMO ELEMENTAS. DARBŲ AUKŠTYJE, NESANT ĮRENGTOMS DARBO AIKŠTELĖMS, ATLIKIMAS	211
5.1. PROFESINĖS RIZIKOS NUSTATYMO DARBO VIETAI KORTELĖ	211
5.2. ĮMONĖS ASMENINIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ APSKAITOS DOKUMENTAI	213
5.3. ĮMONĖS TECHNOGINĖ KORTELĖ DARBAMS AUKŠTYJE ATLIKTI	217
5.4. AUKŠTYBININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	236
5.5. PASKYRA – LEIDIMAS DARBAMS ATLIKTI	249
6 MOKYMO ELEMENTAS. ĮMONĖJE NAUDOJAMOS ALPINIZMO ĮRANGOS PARINKIMAS, NAUDOJIMAS ĮMONĖS OBJEKTE	256

6.1. DARBŲ VYKDYMO PROJEKTAS	256
6.2. ĮMONĖS DARBŲ, NAUDOJANT ALPINIZMO METODUS, TECHNOLOGINĖ KORTELĖ	260
6.3. ALPINIZMO ĮRANGOS, NAUDOJAMOS ĮMONĖJE, KATALOGAS, NAUDOJIMO INSTRUKCIJOS	275
6.4. PASKYRA – LEIDIMAS DARBAMS ATLIKTI	279
6.5 AUKŠTYBININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	289
7 MOKYMO ELEMENTAS. DARBŲ, KURIEMS ATLIKTI TAIKOMI ALPINIZMO METODAI, VYKDYMAS	302
7.1. DARBŲ VYKDYMO PROJEKTAS	302
7.2. ĮMONĖS DARBŲ, NAUDOJANT ALPINIZMO METODUS, TECHNOLOGINĖ KORTELĖ	307
7.3. ALPINIZMO ĮRANGOS, NAUDOJAMOS ĮMONĖJE, KATALOGAS, NAUDOJIMO INSTRUKCIJOS	325
7.4. PASKYRA – LEIDIMAS DARBAMS ATLIKTI	329
7.5. AUKŠTYBININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	339
8 MOKYMO ELEMENTAS. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS	351
8.1. REIKALAVIMAI UŽDUOTIES ATLIKIMUI IR VERTINIMO KRITERIJAI	351

MODULIS B.11.1 PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS MONTAVIMO IR DARBO AUKŠTYJE TECHNOLOGINIŲ PROCESŲ ORGANIZAVIMAS ĮMONĖSE

1 MOKYMO ELEMENTAS. PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS GAMYBOS, MONTAVIMO IR DARBO AUKŠTYJE TECHNOLOGINIŲ PROCESŲ ORGANIZAVIMAS UAB „ESTINOS KONSTRUKCIJOS“

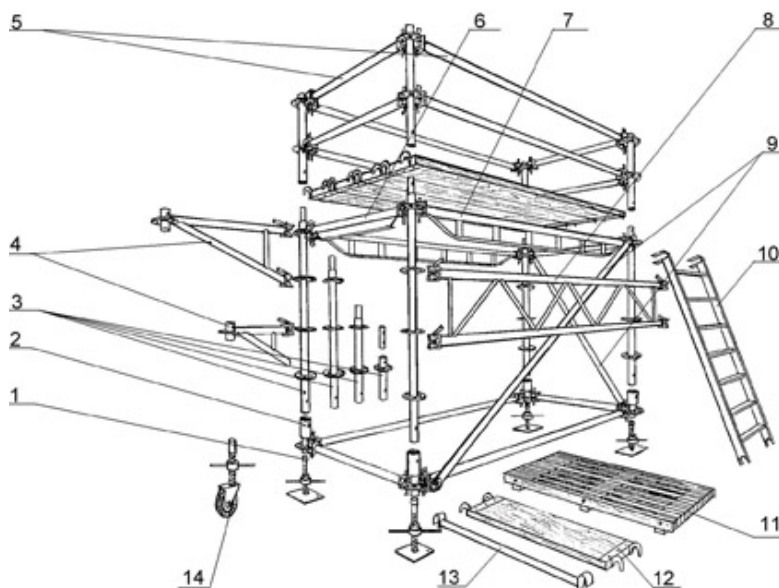
1.1. ĮMONĖS PRODUKCIJOS KATALOGAS

Uždaroji akcinė bendrovė „Estinos konstrukcijos“ įsteigta 1997 metais. Šiuo metu dirba 12 darbuotojų.

Įmonė gamina, parduoda bei nuomoja modulinius pleištinus pastolius.

Šie pastoliai sudaryti iš trijų pagrindinių elementų: stovų (vertikalių), sijų (horizontalių), ryšių (įstrižainių). Vertikalės su kitais elementais jungiamos pleištu. Jų aukščio žingsnis- 0,5 m, pločio žingsnis- 1,2; 0,8 m, ilgio žingsnis- 2,4 m. Paklotas (grindys) gali būti surenkamas iš medinių skydų arba perforuotų metalinių skydų. Priklausomai nuo pastolių komplektavimo ir panaudojimo srities, naudinga išskirstyta apkrova gali siekti iki 600 kg/m.

Pastolių universalumas leidžia juos naudoti, esant nelygiam reljefui, apstatyti sudėtingos konfigūracijos pastatus, yra patogūs transportuoti ir sandėliuoti. Iš modulių pleištinų pastolių gali būti surenkami laikini pastatai, važinėjantys bokšteliai, tribūnos žiūrovams, pakylas, koncertinės scenos. Moduliniai pleištiniai pastoliai parduodami ir nuomojami.

1 pav. gaminamų pastolių pavyzdys

Elemento pavadinimas Žymuo

1. Sraigtinis kėliklis D

2. Pagrindo stovas	STP
3. Stovas	ST-0,5; ST-1,0; ST-1,5; ST-2,0; ST-2,5; ST-3,0
4. Kronšteinas	KR-0,6; KR-0,8; KR-1,2
5. Horizontalė	H-0,6; H-0,8; H-1,2; H-2,4
6. 1,2 m sustiprinta horizontalė	HS-1,2
7. 2,4 m sustiprinta horizontalė	HS-2,4
8. Dviguba horizontalė	HD-2,4; HD-3,6
9. Įstrižainė	ĮS-0,6 × 1, kur l = 0,5; 1,0; 1,5; 2,0
	ĮS-0,8 × 1, kur l = 0,5; 1,0; 1,5; 2,0
	ĮS-1,2 × 1, kur l = 0,5; 1,0; 1,5; 2,0
	ĮS-2,4 × 1, kur l = 0,5; 1,0; 1,5; 2,0; 2,5; 3,0
10. Kopėčios	K-1,2 × 2,0
11. Pakloto skydas	PS-0,52 × 1,2; PS-0,52 × 2,4
12. Pakloto lenta	PL-0,26 × 1,2
13. Skersinis	S-0,6; S-0,8; S-1,2
14. Ratukas	R-200

Pastaba: Stovas be antgalio žymimas – *

Gaminamų pastolių naudojimas objektuose:

2 pav. sumontuotas paviljonas

3 pav. paviljonas parodoms

4 pav. sumontuoti pastoliai

Pagrindiniai įmonės užsakovai:

„LITEXPO“, „LAIRESA“, „COMBO“, „VRS“, „EXPO VAKARAI“, „EXPO MATEC“, „SENOVĖ“, „STATUVĖ“.

1.2. TAIKOMI STANDARTAI

Pastoliai gaminami vadovaujantis šių standartų reikalavimais:

LST EN 12810-1 Surenkamieji fasadų pastoliai. 1 dalis. Techniniai gaminių reikalavimai.

LST EN 12810-2 Surenkamieji fasadų pastoliai. 2 dalis. Specialieji konstrukcijų projektavimo metodai.

LST EN 12811-1 Laikinoji statybos darbų įranga. 1 dalis. Pastoliai. Techniniai reikalavimai ir bendrasis projektavimas.

LST EN 12811-2 Laikinoji statybos darbų įranga. 2 dalis. Informacija apie medžiagas.

LST EN 12811-3 Laikinoji statybos darbų įranga. 3 dalis. Bandymas apkrova.

LST EN 39 Plieniniai vamzdžiai pastoliams ir konstrukcijoms. Techninės tiekimo sąlygos.

LST EN 1065 Reguliuojamos teleskopinės plieninės atramos. Gaminio reikalavimai, projektavimas ir įvertinimas apskaičiuojant bei bandant.

LST EN 1298 Kilnojamieji pastoliai. Naudojimo instrukcijos parengimo taisyklės ir nurodymai.

LST EN 1004 Kilnojamieji pastoliai iš surenkamųjų elementų. Medžiagos, matmenys, skaičiuotinės apkrovos, saugos ir eksploataciniai reikalavimai.

1.3. PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS MONTAVIMO SCHEMOS

Įmonė gamina ir montuoja paaukštinimo įrangą vadovaudamasi šios įrangos montavimo schemomis ir naudojimo instrukcijomis, kuriose nurodomi svarbiausi reikalavimai:

- Prieš pradėdant montuoti pastolius, būtina atlikti paviršiaus apžiūrą ir nustatyti tinkamiausią atramos, perduosiančios pastolių apkrovas paviršiui, būdą.

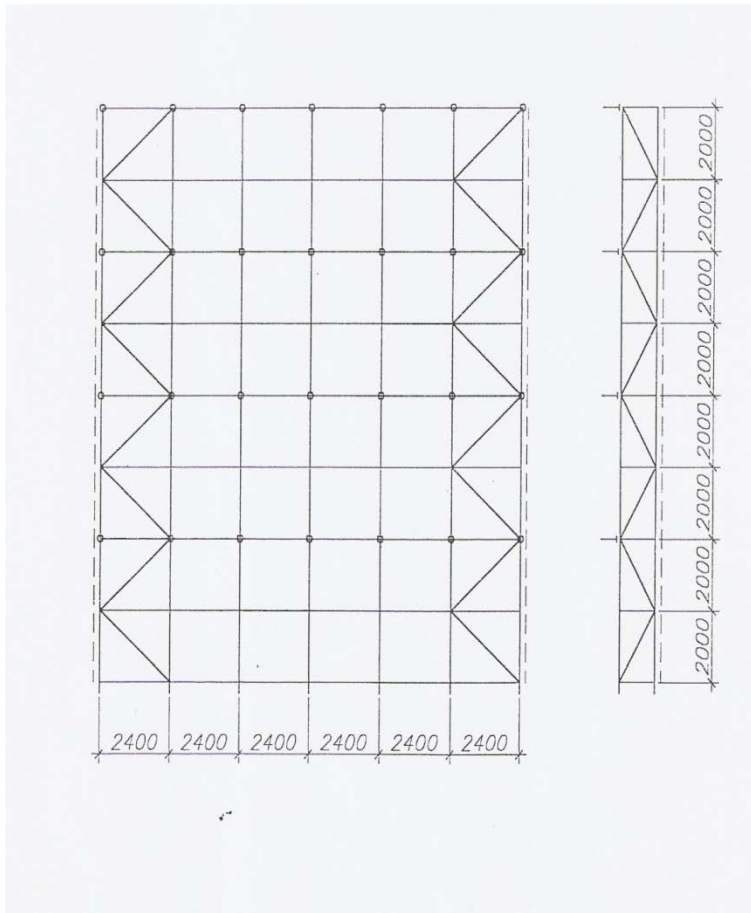
- Tvirtinimai ir atramos turi būti įrengtos taškuose, kuriuose fasadas yra tvirtas. Šie taškai turi būti nurodyti surinkimo, naudojimo ir išmontavimo plane. Jokiu būdu negalima daryti tvirtinimo ant porankių, kaiščių, apsauginių tvorelių ir t. t.
- Pabaigus pastolių surinkimo darbus, darbų vadovas, kompetentingas asmuo arba montavimo darbus atlikusi įmonė turėtų užpildyti patikros lapą, patvirtinantį, kad pastoliai surinkti teisingai.
- Patikros lapai turėtų būti pildomi ir atliekant periodines naudojamų pastolių patikras ir saugomi statybvietėje.

5 pav. pastolių elementų sujungimas

Pastolių montavimo schemas ar instrukcijos rekomenduojamosios dalys:

1. Pastolių montavimo darbų eiliškumas
2. Pagrindo pastoliams statyti vertinimo kriterijai ir jo parengimas
3. Sutvirtinančių ryšių išdėstymo schemas
4. Tvirtinimo prie statinio taškų skaičius ir vietos
5. Naudojamos asmeninės apsaugos priemonės
6. Būtiniausiai saugos reikalavimai

6 pav. pastolių tvirtinimas ir įstrižainių išdėstymas

1.4. DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS ORGANIZAVIMO SCHEMA

Įmonė UAB „Estinos konstrukcijos“ turi nedaug darbuotojų, todėl darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos funkcijas vykdo įmonės direktorius (darbdavys). Jo įsakymu patvirtinti įmonės vidiniai teisės aktai darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais privalomi visiems įmonės darbuotojams. Kiekvienas darbuotojas, pasirašęs darbo sutartį, tuoj pat instruktuojamas pagal įvadinę įmonės instrukciją. Šio instruktavimo metu darbuotojui pateikiama informacija apie įmonę, jos atliekamų darbų pobūdį, įvykusius nelaimingus atsitikimus. Jis supažindinamas su krovos darbų rankomis nuostatomis. Darbuotojui pateikiami ir įmonės vidaus tvarkos taisyklių reikalavimai; darbo laiko, pertraukų trukmė bei skaičius ir pan. Iš klausęs instruktavimą, darbuotojas pasirašo šių instruktavimų registravimo žurnale.

Pagal direktoriaus patvirtintą grafiką, visi darbuotojai privalo tikrintis sveikatą; prieš pradėdami dirbti ir periodiškai. Nepasitikrinusiam sveikatos darbuotojui neleidžiama dirbti. Atsisakymas tikrinti sveikatą – grubus drausmės pažeidimas.

Visi darbuotojai, kurių veikla susijusi su gamyba, gaminių montavimu ir sandėliavimu, instruktuojami darbo vietose pagal įmonės direktoriaus patvirtintas instrukcijas. Instruktuoja

paskirti asmenys. Dirbti leidžiama tik tada kai įsitikinama, kad darbuotojas supranta ir žino svarbiausius saugos ir sveikatos reikalavimus. Po instruktavimo kiekvienas jį išklauses pasirašo atitinkamos formos žurnale.

Tikslu apsaugoti nuo galimų rizikos veiksnių darbuotojams išduodamos asmeninės apsaugos priemonės. Jos parenkamos atsižvelgiant darbo aplinkoje esančius rizikos veiksnis. Direktorius tvirtina kiekvienam darbuotojui nemokamai išduodamų asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Apsaugos priemonė išduodama individualiai kiekvienam darbuotojui ir registruojama. Darbuotojas apmokomas ta priemone naudotis.

Svarbus dėmesys kreipiamas darbuotojų mokymui. Nepatyrę įmonės darbuotojai savarankiškai dirbti gali tik atlikę stažuotę arba atitinkamus mokymus.

Viena iš pavojingesnių įmonės veiklų – pastolių gamyba. Direktorius įgalioja šio darbo vadovą užtikrinti, kad darbo vietos įrengtos pagal reikalavimus, naudojama įranga saugi, darbuotojai supažindinti naudojimo instrukcijomis. Ypatingas dėmesys kreipiamas ir į transporto krovos darbų saugą.

Labai svarbi įmonės nuostata darbuotojų saugos ir sveikatos srityje – asmeninės atsakomybės formavimas ir pažeidimų netoleravimas.

2 MOKYMO ELEMENTAS. PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS MONTAVIMO IR DARBO AUKŠTYJE TECHNOLOGINIŲ PROCESŲ ORGANIZAVIMAS UAB „YIT TECHNIKA“

2.1. ĮMONĖS ATLIEKAMŲ DARBŲ KATALOGAS

Įmonei „**YIT Technika**“ suteikti tarptautiniai kokybės valdymo (ISO 9001), aplinkosaugos (ISO 14001) ir darbuotojų saugos ir sveikatos (OHSAS 18001) standartų sertifikatai. Tai liudija, jog mes išlaikome aukštą veiklos kokybę ir valdome procesus, įtakojančius aplinkosaugą bei darbuotojų saugą ir sveikatą.

Mūsų kokybės politika atitinka YIT Korporacijos vertybes. Jomis vadovaujamės kiekvieną dieną priimdami sprendimus, bendraudami su užsakovais bei partneriais.

Kasdienėje veikloje mes vadovaujamės šiais principais:

- Galite pasikliauti mūsų kokybe
- Savo klientams teikiame geriausias sprendimus
- Vertiname ilgalaikį bendradarbiavimą su savo klientais
- Aukščiausio lygio profesionalai ir projektų valdymas

Dirbame pagal kokybės vadybos sistemą ir tarptautinę saugos ir sveikatos koncepciją.

Įmonės veiklos raida:

1994 m. įkurta UAB "ABB Technika" - tarptautinės energetikos ir automatikos technologijų korporacijos ABB dukterinė įmonė. Veiklą pradėjo nuo kuro paskirstymo ir elektros sistemų montavimo "Shell" degalinėse.

1995 m. įmonė pradėjo teikti vėdinimo ir oro kondicionavimo bei GSM ryšio sistemų montavimo paslaugas.

1998 m. UAB "ABB Technika" pradėjo vykdyti elektros montavimo darbus laivuose.

1999 m. įmonė įsigijo AB "Klaipėdos era" kontrolinį akcijų paketą.

2000 m. AB "Klaipėdos era" reorganizuota į Laivų skyrių ir tapo įmonės sudėtine dalimi.

2003 m. ABB grupė pardavė pastatų inžinerinių sistemų verslą Švedijoje, Norvegijoje, Danijoje, Suomijoje, Rusijoje ir Baltijos šalyse "YIT Construction Ltd". Pasikeitus įmonės savininkams, UAB "ABB Technika" pakeitė pavadinimą į UAB "YIT Technika". Šiuo metu YIT Kiinteistotekniikka Oy valdo 100 proc. įmonės akcijų.

2006 m. išaugus darbuotojų skaičiui ir siekiant nustatyti užduočių ir atsakomybės ribas bei pagerinti darbo organizavimą, įmonėje patvirtinta nauja organizacinė struktūra. Suformuoti statinių ūkio valdymo paslaugų regioniniai centrai.

Kokybiška veikla ir atsakomybė - mūsų įmonės prioritetai

- Neribotas konkurencingumas
- Kuriamo gyvenamąją aplinką

Bendradarbiavimas

- Esame vieninga komanda, gerbianti savo partnerius
- Pasitikėjimą įgauname atvirumu ir sąžiningumu
- Kiekvienas žmogus YIT Technikoje yra svarbus

Mūsų pasiekimai

- Verslumas yra mūsų stiprybė
- Pelningumas, kuriantis dividendus
- Suvokiame ir vykdomė mūsų pareigas visuomenei

UAB „YIT TECHNIKA“ DARBUOTOJŲ MOTYVAVIMO NUOSTATAI

Darbuotojų priėmimas

Ieškodama naujų darbuotojų įmonė pirmiausia skelbia šią informaciją visiems savo darbuotojams ir jie turi galimybę dalyvauti konkursuose eiti atitinkamas pareigas.

Darbo sąlygos

Įmonė rūpinasi, kad darbuotojams būtų sudarytos kaip galima geresnės darbo sąlygos: darbuotojui suteikiama darbo vieta, rūpinamasi darbuotojų sauga ir sveikata, užtikrinamos reikalingos darbo priemonės, darbo rūbai ir pan.

Atlygis

Įmonė vykdo skaidrią atlyginimų politiką ir siekia, kad darbuotojų atlyginimai būtų skiriami objektyviai.

Darbuotojų atlyginimai įmonėje peržiūrimi kartą per metus.

Sauga ir sveikata

Siekdama padėti darbuotojams nelaimės atveju, įmonė visus savo darbuotojus draudžia draudimu nuo nelaimingų atsitikimų. Draudimas galioja visą parą visame pasaulyje nuo darbo santykių pradžios iki jų pasibaigimo.

Darbuotojų veiklos vertinimas

Įmonėje veikia ofiso darbuotojų vertinimo sistema "Management by key results" (MBR). Tai yra pokalbis tarp tiesioginio vadovo ir jam pavaldaus darbuotojo kas pusmetį, kurio metu nustatomi ateinančio pusmečio tikslai, apibrėžiama pagal ką bus įvertinta, kad jie pasiekti, ir numatomas pusmečio tobulinimosi planas. Tuo pačiu aptariamos karjeros galimybės, darbuotojo ir vadovo lūkesčiai, atostogų planai. Sekančio pokalbio metu tikslų pasiekimas vertinamas 5-balėje sistemoje ir į šį vertinimą atsižvelgiama skiriant premijas už pusės metų darbo laikotarpį. Pagal tobulinimosi planus yra sudaromi mokymosi planai. Tobulinimosi planai vertinami įvykdyta arba ne, ir jei ne - įrašoma kodėl.

Visiems administracijos ir inžineriniams darbuotojams taikoma premijavimo sistema, kai premijų skyrimas svarstomas du kartus per metus. Projektuose dirbantys ofiso darbuotojai papildomai gali gauti projektines premijas, kurių dydis priklauso nuo projekto finansinių rezultatų ir jų asmeninio indėlio į projekto rezultatus.

Mokymai ir karjera

Įmonė skatina savo darbuotojų tobulėjimą ir kvalifikacijos kėlimą.

Mokymai įmonėje planuojami atsižvelgiant į tobulinimosi sritis, nustatytas MBR pokalbio metu bei įmonės strateginius planus.

Ieškant darbuotojų į naujas aukštesnes pozicijas, vadovai teikia prioritetus savo įmonės darbuotojams.

Laisvalaikis

Įmonė siekia, kad darbuotojai turėtų galimybę turiningai praleisti savo laisvalaikį: organizuoja bendrus renginius.

Parama

Atsitikus nelaimei darbuotojui ar darbuotojo šeimai, įmonė skiria materialinę paramą pagal nustatytą vidaus tvarką.

Lojalumas

Įmonė vertina ir skatina savo darbuotojų lojalumą: už ilgametį darbo stažą (suėjus dešimčiai, dvidešimčiai ir t.t. darbo stažo metų) skiriamos piniginės premijos ir apdovanojimai.

Įmonės veiklos kryptys:

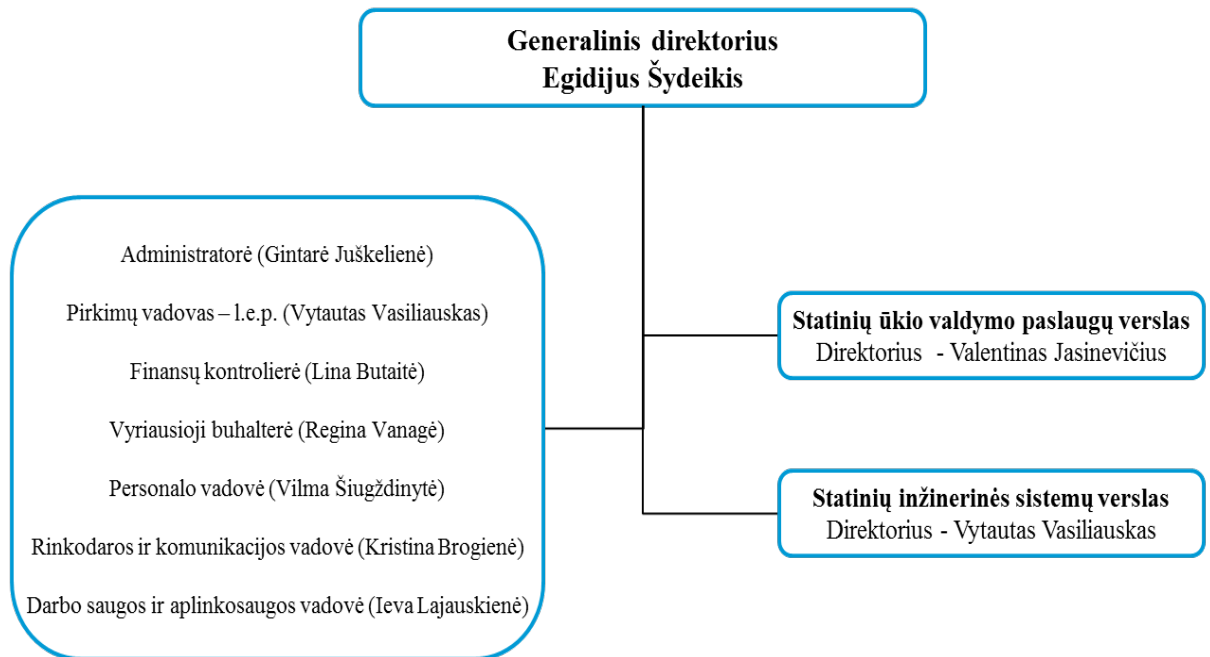
- Statinių inžinerinių sistemų įrengimas ir jų tobulinimas
- Statinių ūkio valdymas
- Instaliacijos laivuose
- Paslaugos GSM operatoriams

Įpav. įmonės veiklos schema

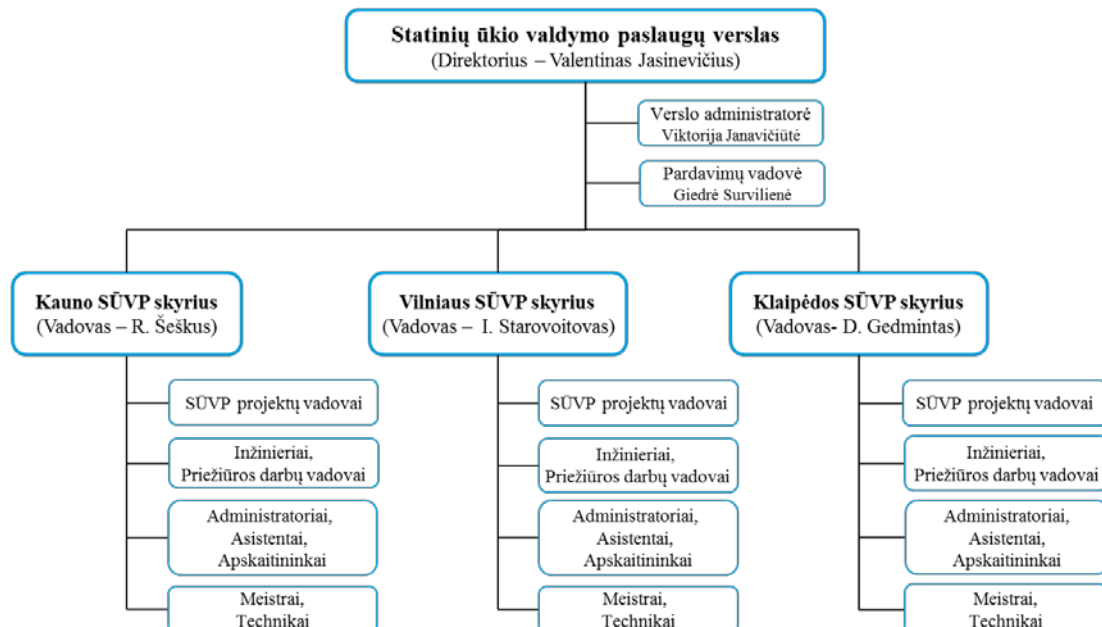
YIT Technika organizacinė struktūra

2012-10-01

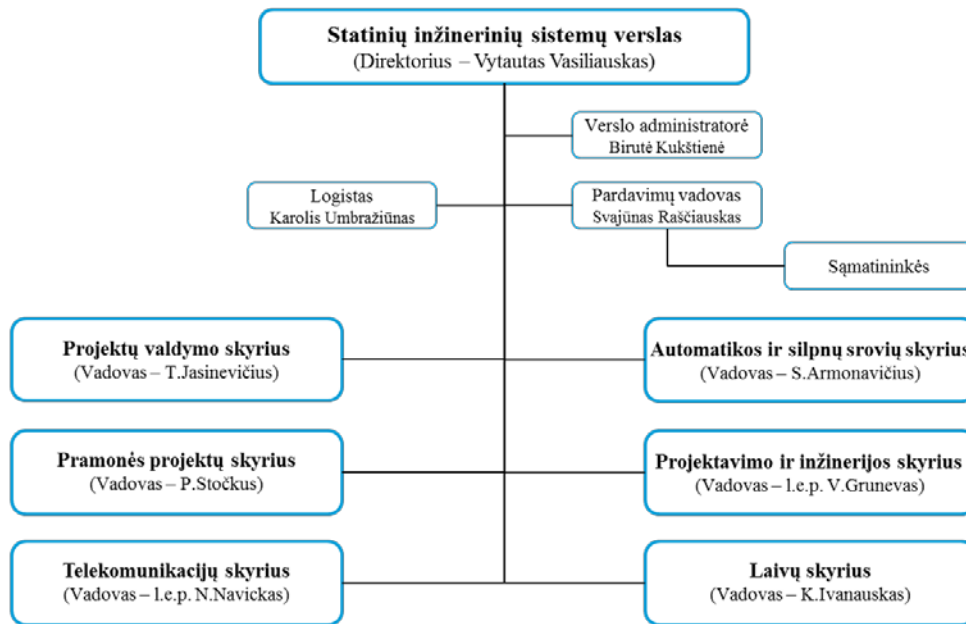
2 pav. įmonės organizacinė struktūra

Statinių ūkio valdymo paslaugų verslas

3 pav. statinių ūkio valdymo sektoriaus struktūra

Statinių inžinerinių sistemų verslas

4 pav. statinio inžinerinių sistemų sektoriaus struktūra

2.2. PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS PARINKIMO METODIKA

Paaukštinimo įrangos parinkimas labai svarbus tolesnio sėkmingo darbo veiksnys. Galutinį sprendimą dėl priemonių parinkimą priima projektų ar darbų vadovai. Jie vadovaujasi šiais kriterijais:

- Darbų vykdymo projekte nurodytais reikalavimais
- Technologinės kortelės konkrečioms darbams atlikti reikalavimais
- Rizikos vertinimo objekte rezultatais
- Kitais sprendimais

Paaukštinimo įranga turi atitikti bendruosius saugumo darbuotojui principus; naudojama įranga parenkama tikslu suteikti darbuotojui maksimalų saugumą ir suteikti galimybę turėti tokia patogią darbo vietą kaip ir dirbančiajam ne aukštumoje. Tai aktualu kai paaukštinimo priemone pasirenkame kopėčias. Reikia atminti, kad kopėčių panaudojimas tikslingas tada kai rizika minimali, o darbai trumpalaikiai. Šiuo atveju jų naudojimas gali būti tikslingas. Jei įvertiname, kad rizika darbuotojui gali būti pakankamai didelė – venkite naudoti kopėčias darbams aukštyje atlikti. Jei pasirinkimo neturite; finansinės galimybės, darbo atlikimo terminai – būtinai savo sprendimą derinkite su darbuotojais. Jie turi būti informuoti apie galimus pavojus ir žinoti būdus kaip jų išvengti.

Objekte naudojamos paaukštinimo priemonės:

- Darbo pakylos
- Kopėčios
- Stogo kopėčios
- Mobilieji pastolių bokšteliai
- Laiptiniai pastoliai
- Pastoliai
- Mobiliosios darbinės kėlimo platformos
- Kabamosios ir bokštinės kėlimo platformos
- Savaeigiai platforminiai keltuvai

Projektų ar darbų vadovai priimdami sprendimus dėl paaukštinimo įrangos parinkimo turi vertinti visus aspektus, kad užtikrintų maksimalią darbuotojų apsaugą. Kilus ginčams ar neaiškumams vadovai privalo kreiptis į įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybą ar informuoti darbdavį.

2.3. PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS NAUDOJIMO TECHNOLOGINĖS KORTELĖS

Įmonė parengusi ir naudoja šias technologines korteles:

TECHNOLOGINĖ KORTELĖ Nr. 13 (darbai su kopėčiomis).

Technologinė kortelė taikoma darbuotojams, atliekantiems šiuos aptarnavimo, techninės priežiūros ir remonto darbus ant kopėčių:

- Lempų keitimas, smulkus šviestuvų remontas.
- Kondicionierių, oro užuolaidų, konvektorių filtrų valymas, keitimas, smulkus remontas.
- Vandentiekio, šildymo, šaldymo, vėdinimo vamzdinių, jų izoliacijos bei armatūros apžiūra, smulkus remontas.
- Vandens, šildymo, šaldymo skaitiklių nurašymas, apžiūra, profilaktika.
- Smulkus įvairių konstrukcijų remontas.

TECHNOLOGINĖ KORTELĖ Nr. 11 (darbai aukštyje, aukštalipio darbai)

Technologinė kortelė taikoma darbininkams, atliekantiems darbus didesniame kaip 1,3 m aukštyje nuo žemės, grindų ar perdenginio paviršiaus, taip pat darbininkams, atliekantiems aukštalipio darbus didesniame kaip 5 m aukštyje nuo žemės, grindų, perdenginio, pastolių ar paklotų darbo paviršiaus, kai pagrindinė saugos priemonė nuo kritimo yra saugos diržas.

Technologinės kortelės įteikiamos darbuotojams kurie atlieka jose įvardintus darbus. Darbuotojams nurodoma darbų atlikimo eiliškumo tvarka, paaukštinimo priemonių naudojimo ypatumai, galimi

rizikos veiksniai bei būdai kaip jų poveikį mažinti. Daugiausia tai tipiniai įmonės atliekami darbai. Darbuotojai kontroliuojami ar savo darbus atlieka pagal technologinėse kortelėse nurodyta seką, naudoja visas numatytas savo saugumui užtikrinti priemones. Kad konkrečiu atveju įmonės darbuotojas turėtų atitinkančią atliekamus darbus technologinę kortelę atsakingi projektų vadovai.

2.4. Darbuotojų saugos ir sveikatos organizavimo įmonėje schema

Kiekvienam įmonės darbuotojui privalo būti sudarytos saugios ir sveikos darbo sąlygos, neatsižvelgiant į jo veiklą, darbo sutarties rūšį, darbo vietą, darbo aplinką, darbo pobūdį, darbo dienos ar darbo pamainos trukmę, darbuotojo pilietybę, rasę, tautybę, lytį, seksualinę orientaciją, amžių, socialinę kilmę, politinius ar religinius įsitikinimus.

Dėl saugių ir sveikų darbo sąlygų sudarymo kiekvienas darbuotojas turi teisę - kreiptis į darbuotojų atstovą, padalinio vadovą ar kitą darbdavio įgaliotą asmenį, darbdaviui atstovaujantį asmenį, įmonės saugos ir sveikatos komitetą, Valstybinę darbo inspekciją prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ar kitas valstybės institucijas teikdamas pasiūlymus ar reikalaujamas, kad būtų sudarytos saugios ir sveikatai nekenksmingos darbo sąlygos.

Darbuotojų sauga ir sveikata – visos prevencinės priemonės, skirtos darbuotojų darbingumui, sveikatai ir gyvybei darbe išsaugoti, kurios naudojamos ar planuojamos visuose įmonės veiklos etapuose, kad darbuotojai būtų apsaugoti nuo profesinės rizikos arba ji būtų kiek įmanoma sumažinta.

Darbdaviui atstovaujantis asmuo – įmonės generalinis direktorius.

Darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai – padalinio vadovas ar kitas administracijos pareigūnas, kuriam asmuo, atstovaujantis darbdaviui, pavedė įgyvendinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus įmonės struktūriniame padalinyje (pvz. padalinio vadovas).

Darbdaviui atstovaujantis asmuo vykdo pareigą sudaryti darbuotojams saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas visais su darbu susijusiais aspektais. Darbuotojų saugos ir sveikatos priemonės finansuojamos įmonės lėšomis. Darbdaviui atstovaujantis asmuo, siekdamas įgyvendinti darbdavio pareigą organizuoja prevencinių priemonių (techninių, medicinos, teisinių, organizacinių ir kitų), skirtų nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencijai, įgyvendinimą, nustatydamas įmonėje šių priemonių įgyvendinimo ir kontrolės tvarką, paskirdamas darbdavio įgaliotus asmenis ir duodamas jiems konkrečius pavedimus įgyvendinti prevencines priemones.

Siekdamas užtikrinti darbuotojų saugą ir sveikatą, darbdaviui atstovaujantis asmuo steigia darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybą (darbo saugos ir aplinkosaugos skyrių). Jį sudaro du darbuotojai – saugos ir sveikatos tarnybos specialistai.

Darbo saugos ir aplinkosaugos skyrius vykdo šias funkcijas:

- konsultuoja nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių susirgimų prevencijos ir kitais darbuotojų
- saugos ir sveikatos klausimais;
- teisės aktų nustatyta tvarka vykdo darbuotojų sveikatos priežiūrą,
- įmonės vadovo nustatyta tvarka organizuoja įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos norminių
- dokumentų rengimą;
- nagrinėja darbuotojų skundus ir prašymus darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais ir teikia dėl jų pasiūlymus darbdavio įgaliotam asmeniui, įmonės vadovui;
- dalyvauja įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos komiteto veikloje ir teikia konsultacijas svarstomais klausimais.

Darbdaviui atstovaujantis asmuo, darbdavio įgalioti asmenys informuoja darbuotojus visais darbuotojų saugos ir sveikatos būklės, prevencijos priemonių organizavimo, jų įgyvendinimo ir kontrolės klausimais, sudaro sąlygas darbuotojams, darbuotojų atstovams saugai ir sveikatai dalyvauti diskusijose svarstant darbuotojų saugos ir sveikatos klausimus. Šiuo tikslu įsteigtas įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos komitetas.

Komitetas sudarytas dvišaliu principu – iš vienodo skaičiaus įmonės vadovo skirtų darbdavio atstovų komitete ir įmonės darbuotojų atstovų saugai ir sveikatai. Komiteto veiklą organizuoja ir jam vadovauja komiteto pirmininkas – vienas iš įmonės vadovo paskirtų darbdavio atstovų komitete. Komiteto nariai periodiškai yra apmokomi ir atestuojami.

Įmonėje nustatyta darbuotojų saugos ir sveikatos būklės vidinė kontrolė. Tuo sudaromos sąlygos, skatinančios darbuotojus laikytis darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų.

Tuo tikslu:

- 1) organizuojami rizikos darbuotojų saugai ir sveikatai vertinimai;
- 3) vadovaujantis profesinės rizikos įvertinimo rezultatais, nustatoma darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų laikymosi kontrolės tvarka įmonėje;
- 4) tvirtinami įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos nuostatai;
- 5) padalinių vadovai įpareigojami įgyvendinti ir kontroliuoti darbuotojų saugos ir sveikatos gerinimo priemones;

Pagal darbuotojų saugos ir sveikatos (OHSAS 18001) standartų reikalavimus įmonėje vykdomi juose numatyti įpareigojimai šioje srityje.

3 MOKYMO ELEMENTAS. MOKYTOJO ATASKAITA

Savarankiškai atliekama užduotis padės surinkti informaciją apie lankytojų įmonių technologinių procesų organizavimą taip pat nepamiršti akcentuoti svarbių temų, kurias galėsite aptarti toje įmonėje ar su savo darbo kolegomis bei panaudoti profesinio mokymo procese. Lankantis įmonėje, pasižymėkite kiekvieno klausimo svarbius aspektus. Tai pravers pildant Mokytojo ataskaitą. Ataskaita pildoma glaustai, aprašoma tik konkreti, aktuali informacija. Venkite ilgų pasakojimų.

Mokytojo ataskaitos klausimas	UAB „Estinos konstrukcijos“	UAB „YIT Technika“
Aprašykite abiejų įmonių pasiektus rodiklius ir darbų organizavimo principus. <i>Pakanka įvardinti 3-4 principus, palyginti pasiektus gamybos rodiklius</i>		
Apibendrinimas		
Kaip įmonės užtikrina atliekamų darbų kokybę? <i>Aprašykite, kaip įmonė užtikrina atliekamų darbų kokybę, kokie standartai taikomi ir t. t.</i>		
Apibendrinimas		
Kokius kvalifikaciniai reikalavimai taikomi įmonių darbuotojams? <i>Įvardinkite 1-2 pačius svarbiausius kvalifikacinius reikalavimus</i>		

Apibendrinimas		
Kaip įmonėse užtikrinama darbuotojų sauga ir sveikata? <i>Glaustai aprašykite darbuotojų saugos organizavimo principus įmonėse</i>		
Apibendrinimas		
Pažangi patirtis, naujovių paieškos <i>Įvardinkite pačias aktualiausias patirtis, kurios galėtų būti naudingos profesiniame mokyme</i>		
Apibendrinimas		

Kuo konkrečiai mokymas Jums buvo naudingas:

Mokytojas:

Data, parašas

3.1. REIKALAVIMAI ATASKAITAI IR VERTINIMO KRITERIJAI:

1. Aprašyti 3 – 4 pagrindiniai veiklos organizavimo principai, veiklos plėtotes kryptys.
Pateiktas apibendrinimas.

2. Aprašyti įmonėse naudojami kokybės valdymo procesai, taikomi standartai. Pateiktas apibendrinimas.
3. Įvardinti 1 - 2 patys svarbiausieji kvalifikaciniai reikalavimai įmonių darbuotojams. Pateiktas apibendrinimas.
4. Aprašyti darbuotojų saugos organizavimo principai įmonėse. Pateiktas apibendrinimas.
5. Įvardintos pačios aktualiausios patirtys, kurios galėtų būti naudingos profesiniame mokyme. Pateiktas apibendrinimas.
6. Ataskaitoje pateikta informacija glausta, struktūruota, reflektuoja vizitų metu įgytą patirtį.

MODULIS B.11.2 PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS MONTAVIMO IR DARBO AUKŠTYJE TECHNOLOGIJŲ NAUJOVĖS IR PLĖTROS TENDENCIJOS

1 MOKYMO ELEMENTAS. PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS MONTAVIMO IR DARBO AUKŠTYJE TECHNOLOGIJŲ NAUJOVIŲ LIETUVOJE IR UŽSIENYJE APŽVALGA

1.1. PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS MONTAVIMO IR DARBO AUKŠTYJE TECHNOLOGIJŲ NAUJOVIŲ LIETUVOJE IR UŽSIENYJE APŽVALGA

Pramoninio alpinizmo įrangos panaudojimo galimybės pastatų ir statinių darbams Lietuvoje ir užsienyje.

Atlikdami galimybių atlikti darbus aukštyje naudojant alpinizmo įrangą studiją, turime apžvelgti statinių plėtotės ir būsimų projektų vertinimą. Techniniai reglamentai nurodo, kad projektuojant statinį būtina numatyti ir jo aptarnavimo bei priežiūros galimybes. Deja, tai įmanoma ne visais atvejais. Pastato konfigūracija, fasadui naudojami elementai ir medžiagos gali apriboti galimybes įrengti keltuvus ar panašius techninius įrenginius. Kitu atveju statinys turintys istorinę ar architektūrinę išliekamąją vertę. Aišku, kad tokio statinio nebus leidžiama „darkyti“ išorinėmis metalo konstrukcijomis.

Tinkamas pavyzdys šiuo atveju būtų mūsų miestuose pastatyti iš stambiaplokščių panelių surenkami gyvenamieji namai. Didelė problema – plokščių sandūros. Per jas į patalpų vidų patenka šaltis ir drėgmė. Kol pastatas nerenovuotas – būtina pagerinti jo šiluminį laidumą užtaisant siūles. Mažai tikėtina, kad namo gyventojų bendrija turėtų pakankamai lėšų statyti pastoliams ar montuoti kabamąsias kėlimo platformas. Samdomi aukštybininkai atliksiantys darbus kybant ant virvių (alpinizmo metodais). Darbai kainuos tikrai pigiau.

Kada pavojingai pakrypo Vilniaus Katedros varpinės bokšto kryžius ir kėlė grėsmę praeiviams, buvo ieškoma sprendimų kaip jį įtvirtinti. Pastolių statymo atvejis netiko, gal galima darbuotojus pakelti platforminiu keltuvu – deja ne. Aikštė išklota natūralaus akmens plokštėmis, kurios gali būti

mechaniškai pažeistos. Sprendimas vienas – darbus atliks aukštybininkai. Tas poreikis didėja ir atsirandant vėjo jėgainėms - jas aptarnauja (valo sparnus) tik aukštybininkai. Vyrauja išvada – tokio pobūdžio darbų nemažės. Nemažės nei Lietuvoje nei užsienyje. Lietuvos aukštybininkai gali pasiūlyti kokybiškai ir saugiai atliekamus bet kokio sunkumo kategorijos darbus.

Mūsų aukštybininkai turi daugybę užsakymų tiek Lietuvoje tiek užsienyje. Ypač Lietuvos aukštybininkus garsina UAB „Grindins Enterprise“ kuri dalyvauja visame pasaulyje organizuojamuose konkursuose tokiems darbams atlikti ir sudaro konkurenciją visiems dalyvaujantiems. Darbų sudėtingumas – jiems iššūkis. Visų atliktų įmonės darbų išvardinti nėra galimybių. Vis dėlto galime paminėti nors keletą. Darbai atlikti ant Uddevala tilto Švedijoje. Jo atramų aukštis – 149 m., Grenlando tiltas Norvegijoje – atramų aukštis 608 m. Įmonė atlieka nuolatinę Oresundo tilto tarp Danijos ir Švedijos viršutinės dalies priežiūrą. Dar įmonė atlieka ypač pavojingus darbus naftos platformose.

Paaukštinimo įrangos universalumo didinimas. Ergonomiškų darbo vietų įrengimas aukštyje.

Pastoliai bei kita paaukštinimo įranga ilgą laiką buvo įsivaizduojami kaip laikina konstrukcija darbams įvairiuose aukščiuose atlikti. Pabandykime įsivaizduoti dirbantį mūrininką. Ko gero neatsiejama jo darbo įranga apart mentės ir plaktuko bus darbo pakyla ar pastolių fragmentas. Mūsų vaizduotėje Senovės Egipto piramidės ar kuris kitas iš žymių istorinių statinių – visur statytojai apraizgę pastoliais. Juk kitaip ir neatliksi darbo. Didėjant statybų apimtims Lietuvos statybininkus pasiekė daug pastolių gamintojų iš Europos. Pradžioje pastolių ar kitų paaukštinimo priemonių mus pasiekdavo fragmentiškai, kas nusipirko panaudotus, kas gavo likusius nuo ko nors. Matydami rinkos plėtrą didieji gamintojai pajuto nišą. Pradėjo steigti jų atstovybės, kurios pradėjo nuomoti ir pardavinėti savo paaukštinimo priemones ar jų sistemas. Ką reiškia paaukštinimo priemonės sistema? Parastai kalbant – jūs įvardijate savo poreikį, o tiekėjas paskaičiuos kiek ir kokių elementų reikės. Viskas paprasta ir greitai. Palaipsniui rinką užpildė pakankamai daug ir solidžių tiekėjų. Pagrindinė siūloma produkcija buvo įvairių konstrukcijų ir panaudojimo sričių pastoliai, pakylas, kopėčios. Konkurencija gerai, bet mūsų šalies poreikiai šioms priemonėms nėra dideli. Be to Lietuvoje atsirado ir savų gamintojų tiekiančių šias priemones pigiau. Ypač statybų verslui patyrus sunkmetį ir sumažinus darbų apimtį, gamintojams kilo poreikis siekti naujų pokyčių:

1. paaukštinimo priemonės paskirtis ne tik darbo vietai aukštyje pasiekti
2. tiekiamas paaukštinimo priemones priderinti prie naudotojo jau turimų sistemų
3. paaukštinimo priemonė turi būti lengvai naudojama ir kompaktiška

Paaukštinimo priemonių panaudojimo galimybių didinimą spėjo pastebėti daugelis. Prieš koncertu ar renginius montuojamos scenos, pakylas, tribūnos. Parodos vyksta sumontuotose iš įvairių

elementų paviljonuose. Vasaros sezono metu sumontuojamos kavinių pakylės ir stoginės. Statybininkams siūlomos laiptinių bokštai leidžiantys saugiai pasiekti darbo vietą aukštyje, netrukdam kitiems dirbantiems. Betonuojant monolitines konstrukcijas panaudojami atramų bokštai, palaikantys klojinius ir kartu suteikiantys galimybę darbuotojams pakilti į aukštį bei nuo jų atlikti darbus.

Kai kurios įmonės, ypač didesnės, stengėsi įsigyti nuosavus pastolius. Pagrindinis sistemos parinkimo kriterijus šiuo atveju buvo kaina ir pateikimo greitumas. Taip įmonės pradėjo naudoti įvairių sistemų bei skirtingų gamintojų paaukštinimo priemones. Kada paaiškėjo, kad geriau turėti vieno gamintojo sistemą (elementų suderinamumas, sistemų paskaičiavimo galimybės, konsultavimas, pateikiama informacinė medžiaga ir pan.) iškilo problema kaip pasiegti. Ar parduoti turimus ir įsigyti naujus, ar ieškoti analogų turimiems? Gamintojai rado išeitį, pradėtos gaminti sistemos suderinamos su kitomis.

Kai kuriems šios įrangos naudotojams labai svarbus pasirinkimo kriterijus – lengvas montavimas. Gamintojai stengiasi toliau tobulindami elementų jungimo mazgus, kad montuoti būtų tikrai lengva ir greita.

Paprastai paaukštinimo priemonių elementai gaminami iš cinkuoto plieno, todėl nėra lengvi. Trokštantys komforto gali pasirinkti gaminamus iš aliuminio lydinio. Lengva kilnoti, bet mokėti tenka gerokai brangiau.

MODERNIOSIOS DARBO AUKŠTYJE ASMENS APSAUGOS PRIEMONĖS

Gamintojų uždavinys – sukurti ergonomiškas, patogiai naudojamas ir maksimalią apsaugą užtikrinančias asmenines apsaugos priemones. Esant dabartiniai tokio pobūdžio priemonių pasiūlai atrodytų neįmanoma užduotis. Bet naujovių atrandama. Viena kryptis – kūno saugos diržų tobulinimas ir pakeitimas. Diržai integruojami į darbo drabužius, t.y. tvirtinimo kilpos įkomponuojamos į drabužio audinį. Darbuotojas, naudojantys tokią priemonę, nepatiria diskomforto dėl papildomos įrangos naudojimo.

Daug tobulinimo naujovių bandoma taikyti įtraukiamajam kritimo stabdikliui. Gamintojai pateikia jo modelius, kurie gali būti taikomi nusileisti į darbo vietą bei nukentėjusio gelbėjimui. Tai labai svarbus tobulinimas leidžiantys įmonei įsigyti labai universalų ir daugeliu aspektų saugų įrenginį. Atitinkami standartai riboja asmeninių apsaugos priemonių, saugančių nuo kritimo iš aukščio elementų kiekį dėl galimo nesuveikimo. Kiekviena priemonė turi būti minimaliai paprasta, turėti kuo mažiau elementų. Tai vadinama suveikimo patikimumu. Bet aišku viena, gamintojai visada ieško naujovių ir jų tikrai pateiks.

Aktualūs darbų aukštyje norminiai dokumentai ir jų komentaras.

Darboviečių įrengimo statybvietėse nuostatai:

37. Kritimas iš aukščio:

37.1. nuo kritimo iš aukščio darbuotojus būtina apsaugoti atramomis, reikiamo aukščio ir tvirtais aptvarais su rankiniais turėklais, tarpine sija ir grindjuoste arba apsaugai būtina naudoti kitas lygiavertes priemones;

37.2. darbai aukštyje turi būti atliekami tik naudojant tinkamus įrenginius arba kolektyvines apsaugos priemones, tokias kaip aptvarus, platformas arba apsauginius tinklus ir kitas priemones. Jei dėl darbo pobūdžio tokių įrenginių naudoti negalima, turi būti įrengtos reikiamos priėjimo prie darbo vietos priemonės ir naudojami saugos diržai arba taikomi kiti tvirtinimo metodai.

38. Pastoliai ir kopėčios:

38.1. visi pastoliai turi būti reikiamai suprojektuoti, sumontuoti, patikrinti ir prižiūrėti, kad nenuvirstų arba staiga nepasislinktų;

38.2. darbo platformos, pakylos ir pastolių kopėčios turi būti suprojektuotos ir sumontuotos tokio dydžio, laikomos ir naudojamos taip, kad patikimai saugotų darbuotojus nuo kritimo arba nuo krintančių daiktų;

38.3. pastoliai turi būti nustatyta tvarka patikrinti:

38.3.1. prieš pradėdant naudoti;

38.3.2. reguliariai naudojimo laikotarpiu;

38.3.3. po perstatymo, naudojimo pertraukos, po blogo oro poveikio ar nestiprių požeminių smūgių, stichinių nelaimių ar kitų aplinkybių, galėjusių padaryti įtaką pastolių tvirtumui ar stabilumui;

38.4. kopėčios turi būti pakankamai tvirtos ir reikiamai prižiūrimos. Jos turi būti tinkamai naudojamos atitinkamose vietose ir pagal paskirtį;

38.5. turi būti užtikrinta, kad kilnojamieji (perstumiamieji) pastoliai savaime nesujudėtų.

Saugos ir sveikatos taisyklės statyboje DT 5-00:

27. Priemonės darbo vietai paaukštinti (pastoliai, kopėčios ir kitos) ir jų naudojimas turi atitikti standartų reikalavimus.

Pastoliai, klojiniai ir paklotas turi būti apskaičiuoti galimai didžiausiai apkrovai, atsižvelgiant į atliekamų darbų pobūdį ir faktines apkrovas.

28. Gruntas, ant kurio statomi pastoliai, turi būti išlygintas, sutankintas, su nuolydžiu paviršiniam vandeniui nutekėti.

Pastoliai, neturintys reikiamo stabilumo, prie statinio sienos turi būti pritvirtinti statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte arba gamintojo dokumentuose nurodytais tvirtinimo būdais.

29. Sumontavus pastolius ir paklotus, būtina patikrinti: pastolių stabilumą užtikrinančių atskirų elementų sujungimus ir tvirtinimus, statramsčių vertikalumą, atraminių aikštelių patikimumą, metalinių pastolių įžeminimą.
30. Pagalbinę technologinę įrangą veikiančios apkrovos neturi viršyti apskaičiuotų projektinių ar gamintojo instrukcijose nurodytų dydžių. Jei ant pastolių paklotų būtina uždėti papildomas apkrovas, pastolių konstrukcija turi būti apskaičiuota ir patikrinta toms apkrovoms.
31. Leidžiamas tik išilginis pakloto skydų sujungimas užleidžiant ant atramų ne mažiau kaip 0,20 m.
32. Jei šalia pastolių yra masinio žmonių judėjimo keliai, jie turi būti apsaugoti stogeliu, kad nebūtų pavojaus žmonėms, o pastolių fasadas - uždengtas apsauginiu tinklu.
33. Pastolių tikrinimo ir priežiūros tvarką nustato darbdavys (jei tokia tvarka nenurodyta gamintojo dokumentuose) vadovaudamasis Darboviečių įrengimo statybvietėse nuostatų 59 punktu.
34. Jei atliekant darbus ant 6 m ir aukštesnių pastolių šalia gali būti žmonės, turi būti ne mažiau kaip du paklotai: darbinis (viršutinis) ir apsauginis (apatinis).
35. Atstumas tarp statomo pastato sienos ir pastolių pakloto neturi viršyti 50 mm, kai atliekami mūro darbai, ir 150 mm - apdailos darbai.
36. Naudojamus pastolius ir kopėčias darbų vadovas turi apžiūrėti ne rečiau kaip kartą per 10 dienų.
37. Mėnesį ar ilgiau nenaudoti pastoliai prieš atnaujinant darbus turi būti patikrinti iš naujo.
38. Pastolius būtina apžiūrėti po smarkaus lietaus ar vėjo, polaidžio ar mechaninio poveikio. Pastebėjus pastolių deformacijas, jie turi būti taisomi ir tikrinami.
39. Ardant pastolius visos pirmo aukšto durys ir kitų aukštų išėjimų durys į balkonus turi būti uždarytos (ardymo zonoje). Ant durų turi būti pakabinti įspėjamieji ženklai.
40. Užlipimui ant pastolių ir nulipimui nuo jų turi būti įrengtos ne didesnės kaip 60% nuolydžio kopėčios.
41. Pristatomas kopėčias be darbo aikštelių leidžiama naudoti užlipimui tarp atskirų statomo statinio aukštų bei darbams, kuriuos atliekant neprireiktų papildomai remtis į statinio konstrukcijas. Pristatomos kopėčios turi būti su įtaisais, neleidžiančiais joms pasislinkti ar virsti darbo metu.
42. Dirbant ant konstrukcijų naudojamos pakabinamos kopėčios ir aikštelės turi būti su griebtuvais - kabliais.
43. Pristatomų kopėčių matmenys turi būti tokie, kad darbuotojas galėtų dirbti stovėdamas ant pakopos, esančios ne mažesniu kaip 1 m atstumu iki kopėčių viršaus. Leidžiama naudoti ne ilgesnes kaip 5 m pristatomas medines kopėčias. Dirbant ant pristatomų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia

naudoti saugos diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos arba kopėčių, jeigu šios patikimai pritvirtintos prie pastato konstrukcijos.

44. Ant pristatomų kopėčių draudžiama:

- dirbti šalia ar virš neapsaugotų veikiančių mašinų besisukančių dalių ir transporterių;
- naudoti rankines elektros mašinas ar parakinį įrankį;
- virinti dujomis ar elektra;
- tempti laidus ar prilaikyti aukštyje sunkias detales.

Šiuos darbus leidžiama atlikti naudojant pastolius, aikšteles ir kitas priemones.

45. Prieš naudojimą ir naudojimo metu kopėčios bandomos gamintojo dokumentuose nurodyta tvarka.

46. Priemonės, skirtos darbo vietai paaukštinti, turi būti stabilios, turėti lygų darbo paviršių be didesnių kaip 5 mm plyšių. Jei jos aukštesnės kaip 1,3 m - privalo turėti aptvarus, apsaugančius darbuotojus ir daiktus nuo kritimo.

47. Įrengiant arba ardant kolektyvines saugos priemones turi būti naudojami saugos diržai, patikimai pritvirtinti prie specialių tvirtinimo įtaisų ar statinio konstrukcijų.

48. Jei darbai atliekami didesniame kaip 5 m aukštyje nuo žemės paviršiaus, perdengimo arba darbo pakloto, kai pagrindinė priemonė, apsaugojanti nuo kritimo, yra saugos diržas, darbuotojai privalo turėti aukštalipio kvalifikaciją. Naujus darbuotojus, atliekančius aukštalipio darbus, vienerius metus turi prižiūrėti patyrę darbuotojai, paskirti darbdavio įsakymu ar kitu tvarkomuoju dokumentu.

2 MOKYMO ELEMENTAS. STATYBOS SEKTORIAUS IR DARBŲ AUKŠTYJE PLĖTROS TENDENCIJOS

2.1. STATYBOS SEKTORIAUS IR DARBŲ AUKŠTYJE PLĖTROS TENDENCIJOS

Gyventojų apsirūpinimas tinkamu būstu yra vienas iš svarbiausių žmogaus teises ir valstybės stabilumą užtikrinančių veiksnių, kuriam visose šalyse skiriamas didelis dėmesys. Atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę, pokyčiai šalies vystymesi bei ekonomikoje sąlygojo pasikeitimus ir būsto srityje: restruktūrizuotas būsto sektorius, atsisakyta tiesioginio būsto rinkos reguliavimo, būstas tapo gyventojų nuosavybe. Esamų būstų kokybė dažnai neatitinka galiojančių techninių reikalavimų, tačiau savo verte būsto fondas laikomas šalies nacionaliniu turtu, kurio tinkamas naudojimas, priežiūra ir plėtojimas skatina stabilų šalies ekonomikos vystymąsi.

Lietuvoje 2010 metų pabaigoje buvo 1274364 būstai (įskaitant individualius gyvenamuosius namus), kurių naudingasis plotas siekė apie 84,8 mln. kv. metrų. 1000 gyventojų teko beveik 393 butai, o būsto naudingo ploto vidutiniškai vienam gyventojui – 26,1 kv. metro. Būsto statyba Lietuvoje buvo labai sumažėjusi: 1990 metais buvo pastatyta 22100 butų, o 2001 metais tik 3785 butai. Statybos mažėjimą lėmė tiesioginio valstybės finansavimo sumažėjimas bei nepakankamos gyventojų pajamos, didelės naujos infrastruktūros įrengimo išlaidos, ribota statyboms skirtų sklypų pasiūla, nebaigti spręsti žemės nuosavybės teisių atkūrimo klausimai. Butų statyba pradėjo didėti 2004 metais (2004 metais pastatyti 6804 nauji butai, 2005 metais - 5933, 2006 metais – 7292, 2007 metais – 9286, 2008 metais – 11829, 2009 metais – 9400), bet 2010 metais finansinės krizės įtakoje sumažėjus gyvenamųjų namų statybai buvo pastatyti tik 3667 butai. 2011 metais gyvenamųjų namų statyba šiek tiek padidėjo ir, lyginant su 2010 metais, pastatyta 38% daugiau butų (5066 butai).

Lietuvoje neišvystyta nuomojamo būsto rinka (ES valstybėse nuomojama apie 20–30 procentų viso būsto fondo). Ypač trūksta socialinio būsto mažas pajamas gaunančioms šeimoms. Socialinis būstas visame būsto fonde sudaro tik 2,1 % (apie 27,7 tūkst. butų). Tuo tarpu socialinio būsto nuomos poreikis kasmet didėja. Nuo 2004 m. pradžioje savivaldybių sąrašuose socialiniam būstui nuomoti buvo įregistruota 8818 asmenų (šeimų), o 2012 metų pradžioje – 30484 asmenys (šeimoms), iš jų bendrajame sąrašė - 11035 (36,2 %) asmenys (šeimoms), jaunų šeimų – 9345 (30,6 %), neįgaliųjų asmenų (šeimų) – 4561 (15,0 %). Kasmet savivaldybių socialinis būstas išnuomojamas apie 900 asmenų (šeimų) (2004 metais – 775; 2005 metais – 956; 2006 metais – 890; 2007 metais – 922, 2008 metais – 821, 2009 metais – 1191, 2010 metais – 831; 2011 metais – 949). Savivaldybių socialinio būsto plėtra įgyvendinama pagal Socialinio būsto fondo plėtros programas. Lietuvos būsto strategijoje numatyta siekti, kad iki 2020 metų socialinio būsto fondo lyginamoji dalis būtų padidinta iki 4-5 procentų, t.y. socialinio būsto fondas per 2004-2020 metų laikotarpį turėtų būti padidintas 25-30 tūkstančių butų. Skaičiuojant dabartinėmis būsto statybos kainomis, į socialinio būsto plėtrą reikėtų investuoti apie 2,4 milijardus litų.

Dauguma Lietuvos gyventojų (66 procentai) gyvena daugiabučiuose namuose, pastatytuose 1961–1990 metais. Sparčiai privatizavus valstybei priklausiusį butų fondą, nebuvo sukurta tinkama teisinė ir institucinė šių namų priežiūros bei eksploatavimo sistema. Tik apie 30 procentų daugiabučių namų valdo ir prižiūri patys būstų savininkai, įsteigę bendrijas. Dėl nepakankamos priežiūros ir blogų termoizoliacinių savybių, suvartojama nepagrįstai daug energijos šių pastatų šildymui. Senstant gyvenamajam fondui ir brangstant energijos ištekliams, itin aktualus tokių namų atnaujinimas (modernizavimas).

Apibendrinant galima teigti, kad statybos sektorius plėsis. Vyraus tendencija statyti ir aptarnauti daugiaaukščius statinius.

NELAIMINGŲ ATSTITIKIMŲ, SUSIJUSIŲ SU DARBAIS AUKŠTYJE, STATISTIKA IR PREVENCIJA

l lentelė. 2012 m. mirtinų ir sunkių nelaimingų atsitikimų darbe prognozės palyginimas su 2011 m. to paties laikotarpio duomenimis

(Laikotarpis 2012-01-01 – 2012-12-14)

(Galimi N-1 formos aktai 2012-12-14 duomenimis)

Eilės Nr.	Darbų pavadinimas	Sunkūs		Mirtini	
		2011	2012	2011	2012
1.	Eismo įvykiai (kai pažeisti KET reikalavimai už įmonės teritorijos ribų)	11	13	14	12
2.	Statybos, statybos remonto (įvairūs) ir susiję darbai	30	27	12	9
3.	Sandėliavimas, transportavimas, pakrovimo, iškrovimo darbai	15	25	7	8
4.	Techninių priemonių, mechanizmų, darbo įrenginių, tame sk. automobilių remontas aptarnavimas ir susiję darbai	7	9	3	5
5.	Automobilių, savaeigių transporto priemonių valdymas ir vykimas jomis (be eismo įvykių)	6	7	2	3
6.	Būnant, einant teritorijoje, kelyje	7	12	3	2
7.	Medienos apdorojimas ir susiję darbai	7	7	1	2
8.	Miško kirtimas ir susiję darbai	6	3	0	2
9.	Geležinkelio darbai	2	2	0	1
10.	Elektros įrenginių ir tinklų aptarnavimas, remontas ir susiję darbai	1	2	0	1
11.	Jūreivių, upeivių darbai	1	1	1	1
12.	Vandens gavybos, tiekimo, valymo ir kanalizacijos įrenginių, šiluminių tinklų	3	1	0	1

	aptarnavimas ir remontas				
13.	Žemės ūkio darbai	2	1	3	1
14.	Vertybių apsaugos (sargavimo, budėjimo darbai)	2	0	0	1
15.	Metalų apdorojimas ir susiję darbai	1	3	2	0
16.	Kiti darbai	18	14	3	3
Iš viso (N-1)		119	127	51	52
Pokytis (+,-) proc.		x	+6,7	x	+2,0
Nelaimingų atsitikimų darbe skaičius, tenkantis 100 000 darbuotojų (K_D)		10,9	11,4	4,7	4,7
Pokytis (+,-) proc.		x	+4,6	x	0

2 lentelė. Duomenys apie nelaimingus atsitikimus darbe, įvykusius 2006 – 2010 metais.

Eil. Nr.	Duomenų pavadinimai	2006 m.		2007 m.		2008 m.		2009 m.		2010 m.	
		Sk.	%	Sk.	%	Sk.	%	Sk.	%	Sk.	%
1.	Iš viso užregistruota nelaimingų atsitikimų darbe (N-1 formos aktai)	3419	x	3679	x	3327	x	2093	x	2335	x
1.1	iš jų: lengvų	3085	90	3384	92	3098	93	1938	93	2160	93
1.2	sunkių	226	7	194	5	150	5	106	5	126	5
1.3	mirtinų	108	3	101	3	79	2	49	2	49	2
2.	Iš viso atsitikimų, įvykusių dėl kritimų iš aukščio (n. a. sk. nuo 1 eil.)	321	9	310	8	269	8	169	8	171	7
2.1	iš jų: lengvų (n. a. sk. nuo 1.1 eil.)	241	8	246	7	219	7	136	7	136	6
2.2	sunkių (n. a. sk. nuo 1.2. eil.)	63	28	50	26	40	27	27	25	30	24
2.3	mirtinų (n. a. sk. nuo 1.3 eil.)	17	16	14	14	10	11	6	12	5	10
3.	Nelaimingų atsitikimų, įvykusių statyboje, skaičius (n. a. sk. nuo 1 eil.)	632	18	693	19	611	19	268	13	293	12

3.1	iš jų: lengvų (n. a. sk. nuo 1.1 eil.)	533	17	604	18	541	18	238	12	255	12
3.2	sunkių (n. a. sk. nuo 1.2 eil.)	70	31	65	34	49	34	19	19	33	26
3.3	mirtinų (n. a. sk. nuo 1.3 eil.)	29	27	24	23	21	29	11	21	5	10
4.	Atsitikimų sk. statyboje, įvykusių dėl kritimo iš aukščio (n. a. sk. nuo 3 eil.)	141	22	127	18	98	16	39	15	49	17
4.1	iš jų: lengvų (n. a. sk. nuo 3.1. eil.)	91	17	88	14	70	13	27	11	33	13
4.2	sunkių (n. a. sk. nuo 3.2 eil.)	37	53	30	45	22	45	7	37	15	45
4.3	mirtinų (n. a. sk. nuo 3.3 eil.)	13	45	9	39	6	30	5	45	1	25

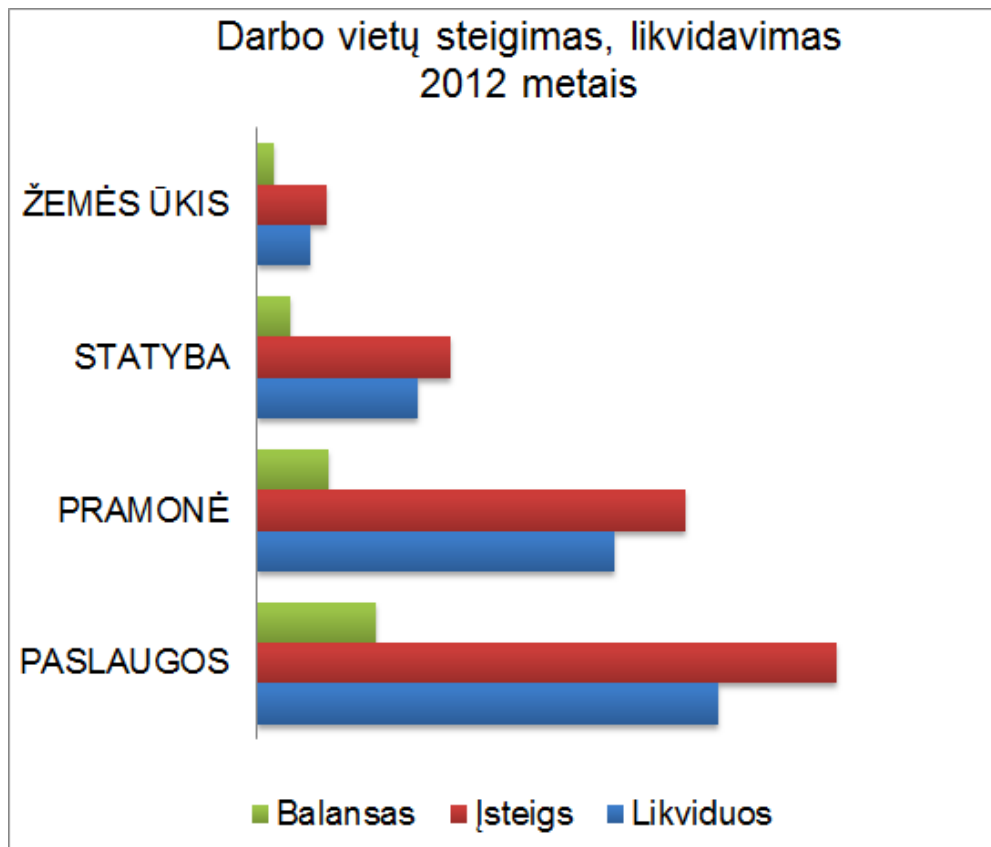
Iš pirmoje lentelėje pateiktų duomenų matome, kad nelaimingų atsitikimų pagal veiklos rūšis, skaičius statyboje gerokai didesnis. Viena iš priežasčių tam, pastebima iš antros lentelės. Didelis darbuotojų skaičius nukentėjo nuo kritimo aukščio. Daugeliu atvejų patirtos mirtinos traumos. Tiksliau situaciją iliustruoja trečia lentelė. Kaip matome, statybų sektorius - lyderis.

3 lentelė. Sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe, įvykusių dėl kritimo iš aukščio, duomenys pagal įmonių ekonominės veiklos rūšis 2009 – 2010 metais

Eil. Nr.	Įmonių ekonominės veiklos rūšys	2009 m.			2010 m.		
		iš viso	mirtinų	sunkių	iš viso	mirtinų	sunkių
1.	Statyba	12	5	7	16	1	15
2.	Apdirbamoji gamyba, iš jų:	7	0	7	3	0	3
2.1.	metalo apdirbimas	0	0	0	0	0	0
2.2.	medienos apdorojimas ir susiję darbai	0	0	0	0	0	0
2.3.	maisto pramonė	2	0	2	2	0	2
2.4.	statybinių medžiagų gamyba	1	0	1	0	0	0
2.5.	kitos pramonės šakos	4	0	4	1	0	1
3.	Transportas ir saugojimas	5	0	5	3	0	3
4.	Didmeninė ir mažmeninė prekyba	1	0	1	3	0	3
5.	Žemės ūkis	3	0	3	2	2	0

6.	Kitos, iš jų:	5	1	4	8	2	6
6.1.	Administracinė ir aptarnavimo veikla	2	1	1	1	1	0
6.2.	Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	0	0	0	1	1	0
	Iš viso:	33	6	27	35	5	30

DARBO JĖGOS PAKLAUSOS IR PASIŪLOS TENDENCIJOS STATYBŲ SEKTORIUJE IR DARBŲ AUKŠTYJE SRITYJE

1 pav. prognozuojama situacija Lietuvos darbo rinkoje

Darbdaivių apklausos rodo, kad 2012 metais dėl didėjančio teigiamo darbo vietų likvidavimo ir steigimo balanso atitinkamai išaugs įsidarbinimo galimybės. Daugiausia steigiamų darbo vietų bus privačiame sektoriuje, paslaugų ir pramonės, statybos sektoriaus įmonėse. Daugiausiai laisvų darbo vietų bus dėl darbuotojų kaitos. 2012 metų darbo rinkos laukiantys iššūkiai: nedarbo mažinimas, dalies darbo jėgos kvalifikacija nepakankamai atitinka darbo rinkos poreikius, gyventojai neturi reikiamų įsidarbinimo gebėjimų, verslumo, o jų profesinis ir teritorinis mobilumas šalyje žemas, ilgalaikiai bedarbiai ir ne kvalifikuotas jaunimas sunkiai galės konkuruoti darbo rinkoje.

Tarp paklausių statybinių profesijų išlieka betonuotojai, mūrininkai, dažytojai.

STATYBŲ VIZIJA, PRAMONINIO ALPINIZMO IR DARBO AUKŠTYJE PANAUDOJIMO TENDENCIJOS. DARBO AUKŠTYJE ORGANIZAVIMO PRINCIPŲ KAITA

Prognozuojama, kad statybos sektoriuje vyraus daugiaaukščiai statiniai bei didės renovuojamų senos statybos pastatų skaičius. Akivaizdu, kad darbų, atliekamų aukštyje nemažės. Esant technologijų pažangai – atsiranda galimybės projektuoti sudėtingų konfigūracijų, išskirtinio dizaino statinius. Atliekant sudėtingus statybos darbus, neišvengiami sudėtingo paaukštinimo priemonių montavimo ar darbų, kybant ant virvių, atvejai.

Gerėjant ekonominiai šalies padėčiai didės dėmesys istoriniam paveldui. Čia be darbuotojų, gebančių saugiai dirbti sudėtingus darbus aukštyje, neišsiversti.

Mūsų aukštybininkams atsiveria ir užsienio rinkos. Darbuotojai, gebantys atlikti pramoninio alpinizmo kategorijai priskiriamus darbus, laukiami visuose žemynuose. Šis poreikis artimiausiu metu tikrai nemažės.

Darbai aukštyje pavojinga veiklos sritis. Kritimas iš aukštumos kelia riziką sunkiai susižaloti ar patirti mirtiną traumą. Pagrindinis tokių darbų organizavimo principas – parinkti saugiausią paaukštinimo priemonę ir optimaliausią apsaugą.

Nuostata dėl kopėčių panaudojimo sako, atlikti darbus nuo kopėčių galima tik kai rizika susižaloti minimali ir tokie darbai nesukels sveikatos sutrikdymo. Darbai alpinizmo metodais gali būti atliekami tik tada, jei kitais būdais atlikti nėra galimybių. Bet tokių darbų keliamo rizika turi būti sumažinta iki minimumo.

Nauja darbų atlikimo aukštyje organizavimo tendencija – mažinti tokių darbų apimtį. Daug saugiau konstrukciją sumontuoti ant žemės, o paskui užkelti į viršų.

3 MOKYMO ELEMENTAS. MOKYTOJO PROJEKTAS

Projektas

„Įgytų žinių pritaikymas profesinio rengimo procese“

Mokytojo projekto formos aprašas

Mokytojo vardas, pavardė

Atstovaujama mokymo įstaiga

PROJEKTAS

Įgytų žinių pritaikymas profesinio rengimo procese

(data)

Vilnius

3.1. REIKALAVIMAI PROJEKTUI IR VERTINIMO KRITERIJAI

TURINYS

1. Statybų masto statistika ir tendencijos

2. Nelaimingų atsitikimų, susijusių su darbais aukštyje, statistika ir galimos prevencijos priemonės. Šių priemonių sąsajos su profesiniu mokymu
3. Darbo jėgos paklausos ir pasiūlos tendencijos statybų sektoriuje. Profesinio rengimo įtaka formuojant darbo jėgos pasiūlą
4. Pramoninio alpinizmo ir aukštyje panaudojimo tendencijos. Darbo aukštyje organizavimo principų kaita. Profesinio mokymo atnaujinimo kryptys šioje veikloje
5. Išvados/Pasiūlymai

<p>1. Statybų masto statistika ir tendencijos</p> <p><i>Įvardinkite aktualius statybų sektoriaus augimo skaičius. Nurodykite keletą galimų plėtros krypčių</i></p>
<p>Nelaimingų atsitikimų, susijusių su darbais aukštyje, statistika ir galimos prevencijos priemonės. Šių priemonių sąsajos su profesiniu mokymu</p> <p><i>Įvertinkite statybų sektoriaus rizikos laipsnį, įvardinkite galimas prevencijos priemones. Kokį vaidmenį skirtumėte profesiniam mokymui</i></p>
<p>Darbo jėgos paklausos ir pasiūlos tendencijos statybų sektoriuje. Profesinio rengimo įtaka formuojant darbo jėgos pasiūlą</p> <p><i>Pateikite pavyzdžių, kaip profesinis gali daryti įtaką darbo jėgos pasiūlai ir paklausai. Ką galima pasiūlyti potencialiam darbuotojui ar darbdaviui?</i></p>
<p>Pramoninio alpinizmo ir aukštyje panaudojimo tendencijos. Darbo aukštyje organizavimo principų kaita. Profesinio mokymo atnaujinimo kryptys šioje veikloje</p> <p><i>Įvardinkite profesinio mokymo atnaujinimo kryptis šioje veikloje. Pabandykite išskirti etapus, numatomus atlikti darbus. Kokios sąlygos reikalingos, kad ši veikla galėtų būti pradėta?</i></p>

5. Išvados/Pasiūlymai

Modulis S.11.1 Surenkamų inventorinių pastolių montavimas ir išmontavimas

1 mokymo elementas. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ MONTAVIMO PLANO PARENGIMAS

1.1. Pastolių naudojimą reglamentuojančių teisės aktų, techninių normatyvinių dokumentų taikomų įmonėje, sąvadas

Organizuodama savo veiklą UAB „Estinos konstrukcijos“ vadovaujasi šiais teisės aktais:

1. Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas ([Žin., 2003, Nr. 70-3170](#)).
2. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas ([Žin., 2003, Nr.70-3170](#)).
3. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas (
4. Pavojingų darbų sąrašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 3 d. nutarimu Nr.1386 ([Žin., 2002, Nr.87-3751](#)).
5. Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijų rengimo ir darbuotojų, darbdavių susitarimu pasiūstų laikinam darbui į įmonę iš kitos įmonės, instruktavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus 2012 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. V-240 ([Žin., 2012, Nr. 96-4944](#)).
6. Mokymo ir atestavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais bendrieji nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 17 d. įsakymu Nr.A1-287/V-611 ([Žin., 2011, Nr. 76-3683](#)).
7. Profesinės rizikos vertinimo nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. spalio 16 d. įsakymu Nr.A1-159/V-612 ([Žin., 2003, Nr.100-4504](#)).
8. Darbo įrenginių naudojimo bendrieji nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 1999 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr.102 ([Žin., 2000, Nr. 3-88](#)).
9. Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ministro 2007 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr.A1-331 ([Žin., 2007, Nr.123-5055](#)).
10. Darboviečių įrengimo bendrieji nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1998 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. 85/233 ([Žin., 1998, Nr.44-1224](#)).
11. Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 1999 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr.95 ([Žin., 1999, Nr.104-3014](#)).

12. Darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai tvarkant krovinius rankomis, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. A1-293/V-869 ([Žin., 2006, Nr.116-4417](#)).
13. Darbuotojų apsaugos nuo triukšmo keliamos rizikos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr.A1-103/V-265 ([Žin., 2005, Nr.53-1804](#)).
14. Bendrųjų gaisrinės saugos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2005 m. vasario 18 d. įsakymu Nr. 64 ([Žin., 2005, Nr. 26-852](#); [2010, Nr. 99-5167](#)), II–VI skyrių bendrieji reikalavimai.
15. Profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr.301 ([Žin., 2000, Nr.47-1365](#)), 13 priedas.
16. Nelaimingų atsitikimų darbe tyrimo ir apskaitos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 2 d. nutarimu Nr.1118 ([Žin., 2004, Nr.136-4945](#)).
17. Profesinių ligų tyrimo ir apskaitos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 487 ([Žin., 2004, Nr. 69-2398](#)), I–IV skyriai.
18. Papildomų ir specialių pertraukų, įskaitomų į darbo laiką, nustatymo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 3 d. nutarimu Nr. 160 ([Žin., 2003, Nr.14-559](#)).

Įmonė taiko šiuos standartus:

LST EN 12810-1 Surenkamieji fasadų pastoliai. 1 dalis. Techniniai gaminių reikalavimai.

LST EN 12810-2 Surenkamieji fasadų pastoliai. 2 dalis. Specialieji konstrukcijų projektavimo metodai.

LST EN 12811-1 Laikinoji statybos darbų įranga. 1 dalis. Pastoliai. Techniniai reikalavimai ir bendrasis projektavimas.

LST EN 12811-2 Laikinoji statybos darbų įranga. 2 dalis. Informacija apie medžiagas.

LST EN 12811-3 Laikinoji statybos darbų įranga. 3 dalis. Bandyamas apkrova.

LST EN 39 Plieniniai vamzdžiai pastoliams ir konstrukcijoms. Techninės tiekimo sąlygos.

LST EN 1065 Reguluojamos teleskopinės plieninės atramos. Gaminių reikalavimai, projektavimas ir įvertinimas apskaičiuojant bei bandant.

LST EN 1298 Kilnojamieji pastoliai. Naudojimo instrukcijos parengimo taisyklės ir nurodymai.

LST EN 1004 Kilnojamieji pastoliai iš surenkamųjų elementų. Medžiagos, matmenys, skaičiuotinės apkrovos, saugos ir eksploataciniai reikalavimai.

1.2. Pastolių montavimo planas

Objekto xxxxxx pastolių montavimo planas

Pastolių tipas _____ fasadų _____

Pastolių apkrovos klasė _____ 4 _____

Paklotai ir jų atramos _____ N _____

Gabaritinis aukštis _____ H2 _____

Apdangalas _____ A _____

Vertikalios prieigos būdas _____ LA _____

Pastolių techninės charakteristikos:

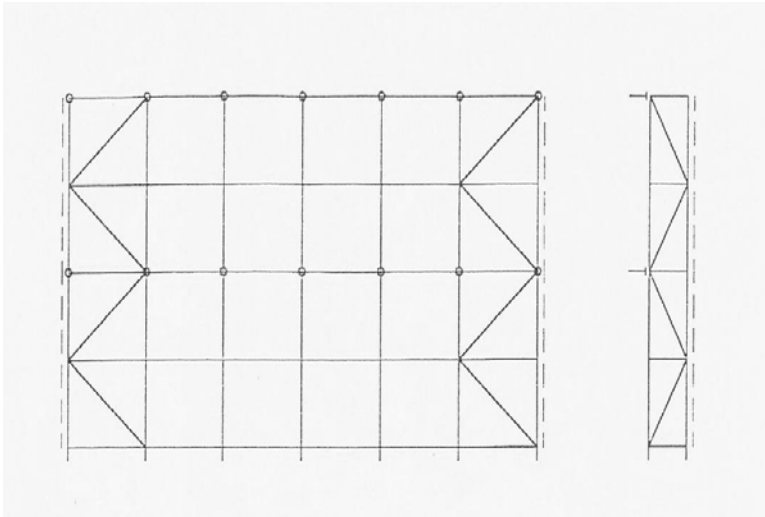
Aukštis – 16 m.

Svoris – 5540 kg.

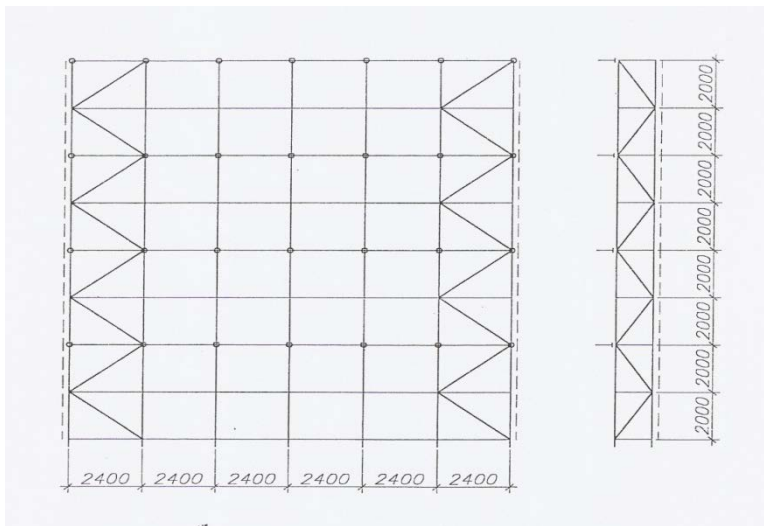
Naudojama apkrova – 14 803 kg.

Maksimali apkrova statramsčiui – 925 kg.

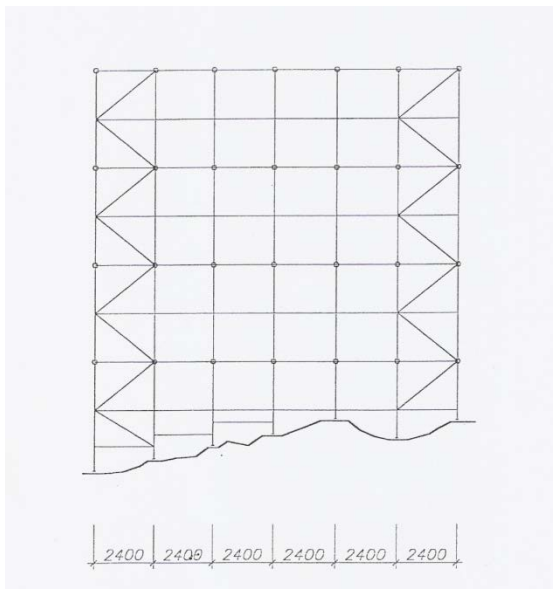
Statinio fasadas – monolitinė konstrukcija

1 pav. pastolių įstrižainių montavimo schema

2 pav. pastolių tvirtinimo prie statinio schema

3 pav. pastolių išdėstymas pagal reljefą

Bendri reikalavimai atsakingam už pastolių montavimą asmeniui:

Prieš pradėdant montuoti pastolius, būtina atlikti grunto apžiūrą vertinant perduodamą atramos apkrovą.

Pastolius montuoja tik apmokyti darbuotojai.

Darbuotojai naudoja visas numatytas asmeninės apsaugos priemones.

Atramos statomos tik ant patikimo grunto.

Tvirtinimo atramos įrengiamos tik patikimų fasado vietų.

Būtina kontroliuoti tvirtinimo taškų skaičių (vienam taškui ne daugiau kaip 24 m² ploto)

Baigus surinkimo darbus būtina užpildyti pastolių patikros lapą.

Parengė:

Vardenis, Pavardenis

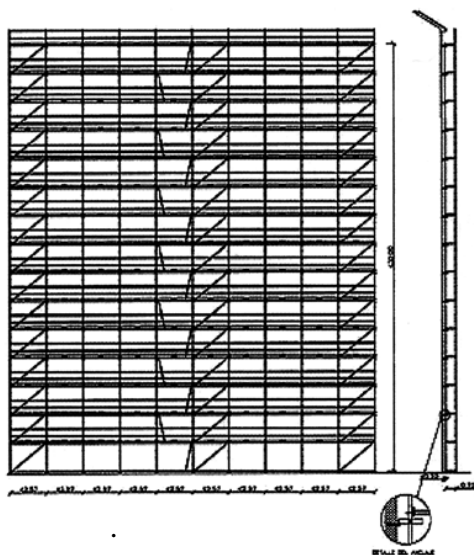
Susipažinau:

atsakingas už pastolių montavimą

Vardenis, Pavardenis

1.3. PAVOJINGŲ PASTOLIŲ SAUGUMUI VEIKSNIŲ VERTINIMAS

1 pav. skaičiuojama pastolių konstrukcija

1 lentelė tvirtinimo apkrovos (kg)

Pastolių aukštis (metrais)	30 m.	24 m.	16 m.	8 m.
Statmenas fasadui	420	420	420	420
Paralelus fasadui	80	80	80	80

2 lentelė svoriai ir apkrovos (kg)

Pastolių svoris	10 130	8 150	5 540	2 920
Apkrova statramsčiui pagal svorį	460	370	262	133
Naudojimo apkrova	14 803	14 803	14 803	14 803
Bendra statramsčio apkrova	1 133	1 034	925	808

Rekomenduojama naudoti apkrovas paskirstančias plokšteles.

[[veskite tekstą]]

2 mokymo elementas. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ ELEMENTŲ PARENGIMAS MONTAVIMUI

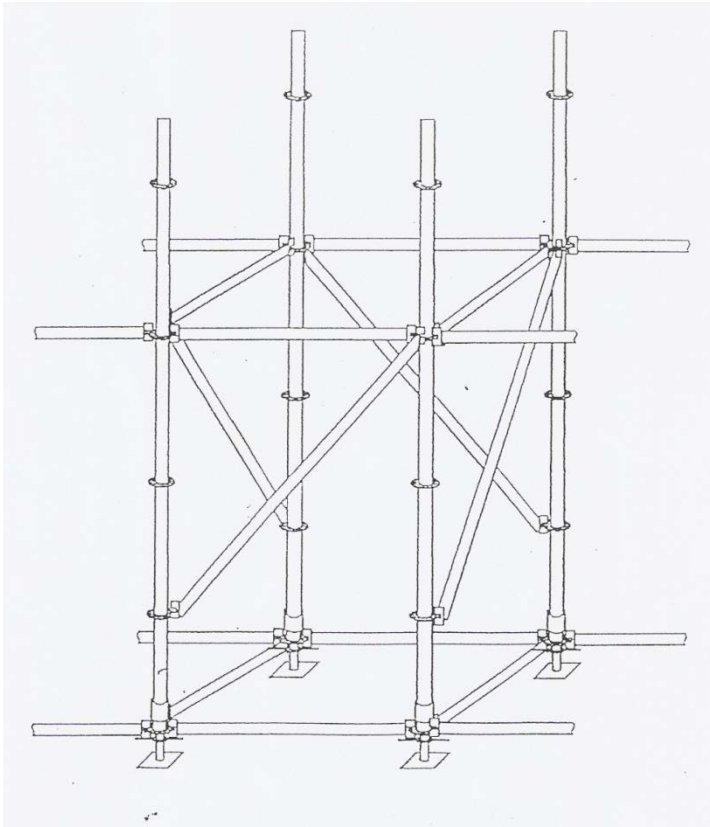
2.1. ĮMONĖS NAUDOJAMŲ SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ komponentų TECHNINĖS SPECIFIKACIJOS katalogas

Orientacinė pastolių panaudojimo sritis	Naudin-ga ap-krova, kg/m ²	Sekcijos plotis ir ilgis (b×l), m	Horizontalės		Pakloto skydai	Apsauginės lentos	
			skersinė laikan-čioji (b)	išilginė (l)		skersinė	išilginė
Darbas su lengvais įrankiais, be medžiagų kaupimo	75	0.8×2.4	HSU-0.8	H-2.4	PMS-2.4	APL-0.8	APL-2.4
		1.2×2.4	HS-1.2		MS-2.4	APL-1.2	APL-2.4
			HSU-1.2		PMS-2.4	APL-1.2	APL-2.4
		2.4×2.4	HS-2.4		MS-2.4	APL-2.4	APL-2.4
			HSU-2.4		PMS-2.4	APL-2.4	APL-2.4
Sūlių užtaisymas, dažymas	150	0.8×2.4	HSU-0.8	H-2.4	PMS-2.4	APL-0.8	APL-2.4
		1.2×2.4	HS-1.2		MS-2.4	APL-1.2	APL-2.4
			HSU-1.2		PMS-2.4	APL-1.2	APL-2.4
		2.4×2.4	HS-2.4		MS-2.4	APL-2.4	APL-2.4
			HSU-2.4		PMS-2.4	APL-2.4	APL-2.4
Tinkavimas	200	1.2×2.4	HS-1.2	H-2.4	MS-2.4	APL-1.2	APL-2.4
			HSU-1.2		PMS-2.4	APL-1.2	APL-2.4
		2.4×2.4	HS-2.4		MS-2.4	APL-2.4	APL-2.4
			HSU-2.4		PMS-2.4	APL-2.4	APL-2.4
Mūrėjimas	300	1.2×2.4	HS-1.2	H-2.4	MS-2.4	APL-1.2	APL-2.4
		2.4×2.4	HS-2.4		MS-2.4	APL-2.4	APL-2.4
			HSU-2.4		PMS-2.4	APL-2.4	APL-2.4
	450	1.2×2.4	HS-1.2	H-2.4	PMS-2.4	APL-1.2	APL-2.4
		2.4×2.4	HDU-2.4		PMS-2.4	APL-2.4	APL-2.4

1 pav. įmonės gaminamų pastolių komponentų techninė specifikacija

Uždaroji akcinė bendrovė "Estinos konstrukcijos" gamina modulinius pleištinis statybinius pastolius. Šie pastoliai sudaryti iš trijų pagrindinių elementų: stovų (vertikalių), sijų (horizontalių), ryšių (įstrižainių). Vertikalės su kitais elementais jungiamos pleištu. Jų aukščio žingsnis- 0,5 m, pločio žingsnis- 1,2; 0,8 m, ilgio žingsnis- 2,4 m. Paklotas (grindys) gali būti surenkamas iš medinių skydų arba perforuotų metalinių skydų. Pastolių techninės charakteristikos pateikiamos lentelėje (žr. 1 pav.)

2.2. pastolių montavimo planas

2 pav. pastolių montavimo schema

Bendri reikalavimai atsakingam už pastolių montavimą asmeniui:

Prieš pradėdant montuoti pastolius, būtina atlikti grunto apžiūrą vertinant perduodamą atramos apkrovą.

Pastolius montuoja tik apmokyti darbuotojai.

Darbuotojai naudoja visas numatytas asmeninės apsaugos priemones.

Atramos statomos tik ant patikimo grunto.

Baigus surinkimo darbus būtina užpildyti pastolių patikros lapą.

3 mokymo elementas. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ MONTAVIMAS

3.1. PASTOLIŲ MONTAVIMO PLANAS

Objekto xxxxxx pastolių montavimo planas

Pastolių tipas fasadų

Pastolių apkrovos klasė 4

Paklotai ir jų atramos N

Gabaritinis aukštis H2

Apdangalas A

Vertikalios prieigos būdas LA

Pastolių techninės charakteristikos:

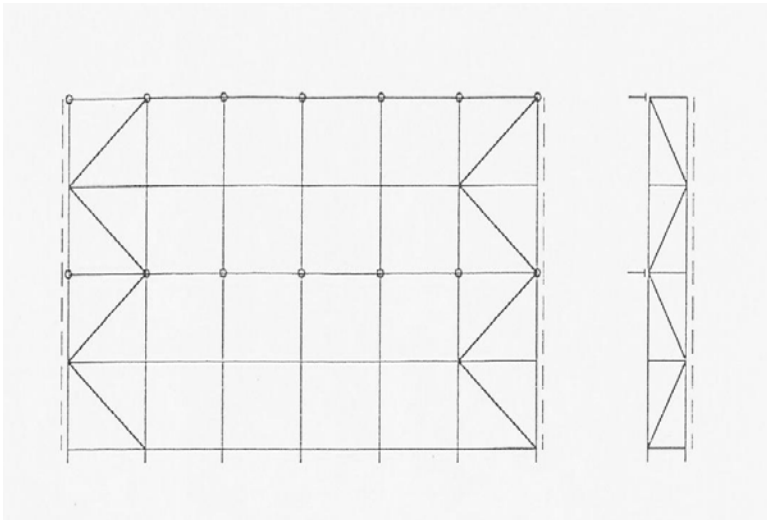
Aukštis – 16 m.

Svoris – 5540 kg.

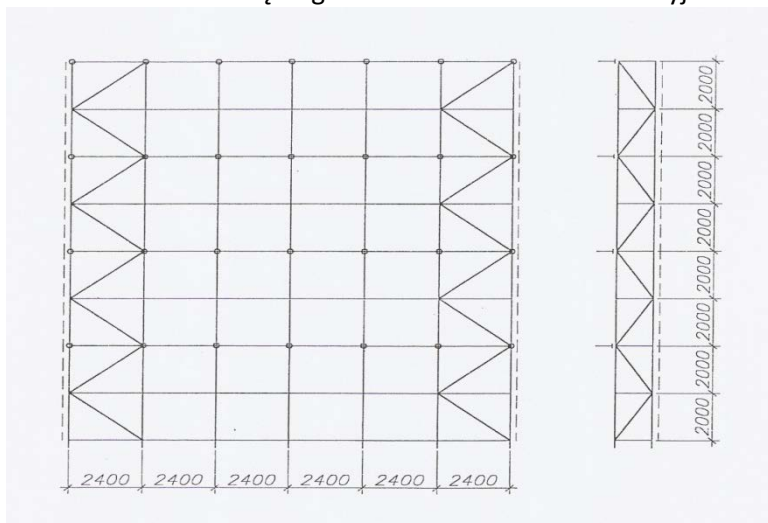
Naudojama apkrova – 14 803 kg.

Maksimali apkrova statramsčiui – 925 kg.

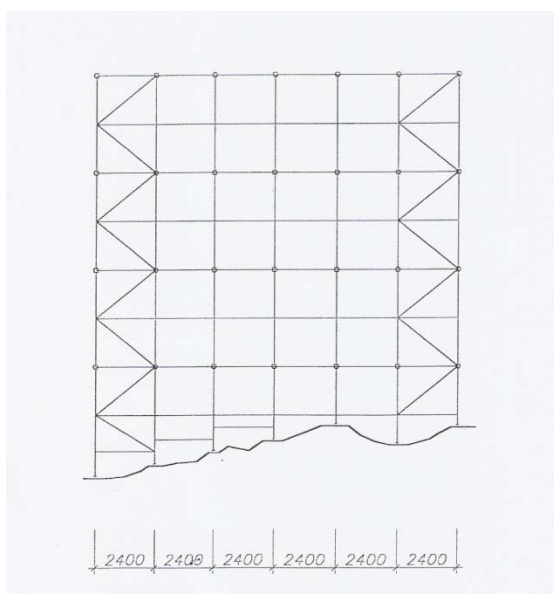
Statinio fasadas – monolitinė konstrukcija

1 pav. pastolių įstrižainių montavimo schema

2 pav. pastolių tvirtinimo prie statinio schema

3 pav. pastolių išdėstymas pagal reljefą

Bendri reikalavimai atsakingam už pastolių montavimą asmeniui:

Prieš pradėdant montuoti pastolius, būtina atlikti grunto apžiūrą vertinant perduodamą atramos apkrovą.

Pastolius montuoja tik apmokyti darbuotojai.

Darbuotojai naudoja visas numatytas asmeninės apsaugos priemones.

Atramos statomos tik ant patikimo grunto.

Tvirtinimo atramos įrengiamos tik patikimų fasado vietų.

Būtina kontroliuoti tvirtinimo taškų skaičių (vienam taškui ne daugiau kaip 24 m² ploto)

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
Baigus surinkimo darbus būtina užpildyti pastolių patikros lapą.

Parengė:

Vardenis, Pavardenis

Susipažinau:

atsakingas už pastolių montavimą

Vardenis, Pavardenis

Pastaba. Tikslesnis pastolių montavimo planas bus pateiktas mokymų metu.

3.2. PASTOLIŲ MONTUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

PASTOLIŲ MONTUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. ____

1. BENDROJI DALIS

1.1. Darbuotojui montuojančiam (išmontuojančiam) pastolius (toliau – pastolių montuotojas) privalu laikytis šios instrukcijos reikalavimų.

1.2. Nesilaikančiam šios instrukcijos reikalavimų, gali būti taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir padarinius.

1.3. Montuoti pastolius gali ne jaunesnis kaip 18 metų asmuo, pasitikrinęs sveikatą, instruktuo­tas darbo vietoje bei informuotas apie svarbiausius privalomus reikalavimus:

1.3.1. Savavališkai neišjungti, nekeisti ir nešalinti darbo priemonėse, įrenginiuose, pastatuose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų, juos tinkamai naudoti ir apie gedimus pranešti darbų vadovui;

1.3.2. Tinkamai naudoti kolektyvinės ir asmeninės apsaugos priemonės;

1.3.3. Darbo priemones naudoti pagal jų dokumentuose (pasuose), šioje instrukcijoje nurodytus reikalavimus;

1.3.4. Nedelsiant pranešti darbų vadovui apie padėtį darbo vietose, patalpose, kuri, jo įsitikinimu, gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, taip pat apie darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, kurių pats pašalinti negali arba neprivalo;

1.3.5. Bendradarbiauti su darbų vadovu įgyvendinant darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus bei priemones;

1.3.6. Pagal galimybes bei turimas žinias imtis priemonių traumų, ūmių apsinuodijimų, avarijų priežastims pašalinti, apie tai nedelsdamas pranešti darbų vadovui;

Paaukštinojimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
1.3.7. Pranešti vadovui apie darbo metu gautas traumas, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus;

1.3.8. Laikytis įmonės vidaus tvarkos taisyklių,

1.3.9. Darbo metu ir darbo vietoje nevertoti alkoholinių gėrimų bei narkotinių medžiagų,

1.3.10. Rūkyti ir valgyti galima tik tam skirtose vietose;

1.3.10. Privalu laikytis asmens higienos reikalavimų, prižiūrėti, kad švarūs būtų darbo drabužiai bei apavas, rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis.

1.4. Pastolių montuotojas turi teisę:

1.4.1. Reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias ir sveikas darbo sąlygas, įrengtų kolektyvinės apsaugos priemones, aprūpintų asmeninės apsaugos priemonėmis;

1.4.2. Sužinoti iš darbų vadovo apie darbo aplinkoje esančius sveikatai pavojingus ir kenksmingus veiksnius;

1.4.3. Susipažinti su sveikatos tikrinimų rezultatais. Jeigu su jais nesutinka, sveikatą patikrinti pakartotinai;

1.4.4. Tartis su darbdaviu, darbų vadovu dėl darbo sąlygų gerinimo;

1.4.5. Atsisakyti dirbti, kai kyla pavojus sveikatai ir gyvybei;

1.4.6. Įstatymų nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų;

1.4.7. Iškilus nesutarimams su darbdaviu dėl darbuotojo saugos ir sveikatos reikalavimų vykdymo, kreiptis į Valstybinę darbo inspekciją ar kitą valstybės instituciją.

1.5. Pastolių montuotojas privalo žinoti gaisrinės saugos instrukcijos reikalavimus ir juos vykdyti. Žinoti, kur darbo vietoje laikomos gaisro gesinimo priemonės, mokėti jomis naudotis, vengti veiksmų ir nesudaryti sąlygų, galinčių sukelti gaisrą.

1.6. Pastolių montuotojo darbo laikas (neskaitant viršvalandžių) negali būti ilgesnis kaip keturiasdešimt valandų per savaitę.

2. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Pagrindiniai profesinės rizikos veiksniai pastolių montuotojo darbo vietoje:

2.1.1. kritimas iš aukščio;

2.1.2. fizinė perkrova (nerekomenduojama vyrui kelti daugiau kaip 30 kg; moterims 10 kg.);

2.1.3. netvarkinga darbo vieta;

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

- 2.1.4. nepalankios meteorologinės sąlygos (šaltis, lietus, vėjas);
- 2.1.5. netvarkingi darbo įrankiai, inventorinės paaukštinimo priemonės;
- 2.1.6. netvarkingos apsaugos priemonės;
- 2.1.7. sliduma;
- 2.1.8. dulkės;
- 2.1.9. triukšmas,
- 2.1.10. krintantys daiktai.

2.2. Pastolių montuotojo darbo vietoje bendras triukšmo lygis neturi viršyti 85 dB (A), oro užterštumas dulkėmis, dujomis - higienos normose nustatytų dydžių. Apsisaugojimui nuo triukšmo, kai bendras triukšmo lygis viršija 80 dB (A), būtina naudoti klausos apsaugos priemones, nuo oro užterštumo - respiratorių.

2.3. Asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami vadovaujantis įmonėje tvarka ir patvirtintais reikalavimais.

3. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Prieš pradėdamas dirbti, pastolių montuotojas privalo:

- 3.1.1. Gauti iš darbų vadovo užduotį;
- 3.1.2. Apsivilkti darbo drabužius, užsidėti asmeninės apsaugos priemones (diržą, šalną);
- 3.1.3. Įsitikinti, ar:
 - 3.1.3.1. Apsaugos priemonės išbandytos, tvarkingos, yra inventoriniai numeriai ir būsimojo bandymo data;
 - 3.1.3.2. Tvarkingos inventorinės paaukštinimo priemonės, įrankiai;
 - 3.1.3.3. Tvarkinga, neužkrauta darbo vieta, yra aptvaros, įspėjamieji užrašai,
 - 3.1.3.4. Veikia apšvietimas (jis yra pakankamas);
 - 3.1.3.5. Tinkami pastoliams statyti pagrindai ir pan.;
 - 3.1.3.6. Tvarkingi pastoliai, jų jungiamosios dalys ir detalės (vizualiai);
 - 3.1.3.7. Tvarkingi ir išbandyti kėlimo mechanizmai, lynai ir pan.;
 - 3.1.3.8. Pastolių statymo vietose nėra elektros laidų, kabelių ir pan.

3.2. Rastus trūkumus, gedimus prieš pradėdamas darbą pašalinti. Jei pats darbuotojas nepajėgus to padaryti, apie tai turi pranešti darbų vadovui. Darbo nepradėti tol, kol trūkumai nebus pašalinti.

4. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Visi inventoriniai pastoliai turi būti su gamintojų pateikta dokumentacija.

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- 4.2. Prieš statant ir ardant pastolius, būtina signalinėmis aptvaromis pažymėti pavojingą zoną, kuri nustatoma atsižvelgiant į pastolių aukštį.
- 4.3. Paviršius, ant kurio statomi pastoliai, turi būti lygus, nuvalytas. Jei pastoliai statomi tiesiai ant grunto, jo paviršius turi būti išlygintas, suplūktas, įrengti latakai vandeniui nutekėti. Jeigu gruntas labai drėgnas ir nepakankamai tvirtas, būtina jį sutankinti, suplūkti su skalda, plytų laužu ir pan.
- 4.4. Draudžiama statyti pastolius ant apledėjusio arba nelygaus paviršiaus, lyginti pastolių padėklus kišant plytas, akmenis, lentų atraizas bei kitus atsitiktinius daiktus.
- 4.5. Pastolių montuotojas darbo metu privalo dėvėti kūno saugos diržus, juos tvirtinti darbų vadovo nurodytose vietose.
- 4.6. Pastolių statramsčiai, statomi ant grunto, turi būti pastatyti ant atraminių padėklų iš ne plonesnių kaip 5 cm lentų taip, kad po kiekviena statramsčių pora skersai pastolių gulėtų ištinis padėklas.
- 4.7. Visus elektros laidus, kabelius, kurie yra virš pastolių ar jų statymo vietos, žemiau kaip 5 m nuo pastolių viršaus, būtina nuimti arba atjungti pastolių statymo (ardymo) metu.
- 4.8. Kitą pastolių aukštą statyti galima tik tada, kai baigiamas žemiau esantis.
- 4.9. Pastolius tvirtinti prie sienos per visą jų aukštį, kiekvieną sekciją ir aukštą inkarais į sieną. Jeigu tvirtinimo vietos sutampa su angomis sienoje, pastolius galima tvirtinti per angas, iš vidinės pastato pusės įtvirtinus atitinkamas lentas ar kitus elementus. Pastolių tvirtinimo vietos kiekvienu atveju turi būti nurodomos pastolių statymo projekte.
- 4.10. Draudžiama pastolius tvirtinti prie parapetų, karnizų, vamzdžių, balkonų ir kitų išsikišusių ar nestabilių statinio konstrukcijų.
- 4.10. Neleidžiamas pastolių mazgų sujungimų perstūmimas ir tvirtinimas ne gamintojo nurodytose vietose.
- 4.11. Pastolių elementus kelti ir nuleisti tik mechanizuotai arba rankinėmis gervėmis, skryščiais.
- 4.12. Pastačius pastolius ir paklojus paklotus, būtina patikrinti:
- 4.13.1. Pastolių stabilumą užtikrinančių atskirų elementų sujungimus ir tvirtinimus;
- 4.13.2. Statramsčių tiesumą;
- 4.13.3. Atraminių aikštelių patikimumą;
- 4.13.4. Metalinių pastolių įžeminimo įrengimą (įžeminimo varža turi būti ne didesnė kaip 15 Ω).
- 4.14. Leidžiamas tik išilginis pakloto skydų sujungimas užleidžiant ant atramų ne mažiau kaip 0,2 m.
- 4.15. Pastolius reikia statyti taip, kad atstumas tarp statomo pastato sienos ir pastolių pakloto neviršytų 50 mm, kai atliekami mūro darbai, ir 150 mm - apdailos darbai.

- Paaukštinto įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- 4.16. Aptvarai, saugantys nuo kritimo iš aukščio, turi būti ne žemesnės kaip 1 m, su porankiu viršuje, 0,15 m aukščio papėdės juosta apačioje ir 0,5 m aukštyje nuo pakloto paviršiaus - su viduriniu tašeliu, arba būtina naudoti kitas lygiavertes apsaugos priemones.
- 4.17. Pastolių paklotas turi būti be didesnių kaip 5 mm plyšių. Pakloto skydus draudžiama naudoti, jeigu juose yra įpuvusių vietų, jie aplaužyti, suskilę ar susidėvėję daugiau kaip 10 proc. jų storio.
- 4.18. Įėjimą į pastatą, prie kurio statomi pastoliai, reikia apsaugoti stogeliu, o iš šonų ištiesiai apkalti lentomis per visą pastolių plotį. Stogelis ir šonuose esantys apsaugai turi išsikišti iš pastolių ne mažiau kaip 1,5 m. Stogelis įrengiamas su 20 laipsnių nuolydžiu į pastolių pusę.
- 4.19. Prieš pradėdant ardyti aukštesnius kaip 4 m pastolius, darbų vadovas turi apžiūrėti pastolių konstrukcijas, nurodyti pastolių montuotojams pavojų keliančius veiksnius.
- 4.20. Pastolius ardyti iš viršaus leidžiantis žemyn. Kitą pastolių aukštą pradėti ardyti tik tada, kai nuardytas viršutinis. Pastolių dalis nuleisti kranu, skryščiais arba gervėmis. Mėtyti pastolių dalis draudžiama.
- 4.21. Ardant pastolius visos pirmojo aukšto ir kitų aukštų balkonų durys turi būti uždarytos (ardymo zonoje). Ant durų turi būti pakabinti įspėjamieji ženklai.
- 4.22. Prieš nuimant pastolių paklotą, nuo jo pašalinti medžiagas, tarą, šiukšles ir užtvirti lipimo ant pastolių vietą.
- 4.23. Pastolių statymo (ardymo) darbai turi būti nutraukti lietaus ir audros metu, kai vėjas didesnis kaip 15 m/sek., nepakankamas matomumas, slidu.
- 4.24. Ant metalinių pastolių, iškilusių virš statinio, turi būti įrengti žaibolaidžiai. Atstumas tarp žaibolaidžių turi būti ne didesnis kaip 20 m.
- 4.25. Statant aukštesnius kaip 6 m pastolius, būtina įrengti ne mažiau kaip 2 paklotus (darbinį ir apsauginį).
- 4.26. Užlipti ant pastolių kas 40 m būtina įrengti kopėčias. Jeigu pastoliai trumpesni kaip 40 m, būtina įrengti ne mažiau kaip dvi užlipimo vietas. Viršutinė kopėčių dalis turi būti pritvirtinta prie pastolių.
- 4.27. Darbuotojams išeiti skirtos angos pastolių paklote turi būti aptvertos ar uždarytos.
- 4.28. Užlipti ant pastolių ir nultipti nuo jų turi būti įrengtos ne didesnio kaip 60 proc. nuolydžio kopėčios.
- 4.29. Draudžiama lipti pastoliais į viršų arba leistis žemyn jų išorine dalimi.
- 4.30. Pastolius, turinčius šarnyrus pastolius į vietą statyti su kranu, užkabinus juos už 4 kilpų. Tai atliekantis darbuotojas turi būti atestuotas kaip krovinių kabinėtojas.
- 4.31. Jeigu norima tokius pastolius paaukštinti, pirmiausia reikia nuimti aptvaras, medžiagas ir įrankius, paskui kranu apversti ant šono, atlenkti atramą į reikiamą padėtį, ją įtvirtinti, pastatyti pastolius ant atramų, įtvirtinti kitą atramos pusę.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
4.3 1. Vieną ant kito galima dėti ne daugiau kaip 4 tokio tipo pastolius.

4.32. Kai šarnyrinius sujungimus turintys pastoliai dedami vienas ant kito, kiekvieną iš jų būtina tvirtinti prie sienos.

4.33. Pastolių montuotojui, kilnojančiam ir klojančiam skydinius paklotus, nerekomenduojama kelti didesnio kaip 30 kg svorio (skydų svoris neturi viršyti 30 kg).

5. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJ AIS

5.1. Pastolių montuotojas, pastebėjęs, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar avarija, nedelsdamas turi nutraukti darbą ir imtis priemonių grėsmę keliančioms priežastims pašalinti. Apie kliuvinius ir trūkumus nedelsiant pranešti darbų vadovui.

5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviešti gydytoją, apie įvykį pranešti darbų vadovui ar darbdaviui, išsaugoti nepakeistą nelaimingo atsitikimo vietą, jei tai nekelia pavojaus kitų darbuotojų ar aplinkinių žmonių sveikatai ir gyvybei.

5.3. Pastebėjęs gaisrą, pastolių montuotojas privalo nedelsdamas apie tai pranešti ugniagesiams, į gaisravietę iškviešti darbų vadovą, gesinti gaisro židinį turimomis gesinimo priemonėmis, pasirūpinti žmonių ir materialinių vertybių evakavimu.

6. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Baigęs darbą, pastolių montuotojas privalo:

6.1.1. Sutvarkyti darbo vietą;

6.1.2. Surinkti ir į vietą padėti darbo įrankius;

6.1.3. Patikrinti, ar stabiliai stovi nebaigti statyti pastoliai, jie pritvirtinti;

6.1.4. Apie darbo metu iškilusius nesklandumus ir trukumus pranešti mokytojui, padalinio vadovui;

6.1.5. Tvarkingai susidėti darbo drabužius ir asmeninės apsaugos priemones;

6.1.6. Nusiplauti veidą ir rankas šiltu vandeniu su muilu, jeigu yra galimybė, nusiprausti po dušu.

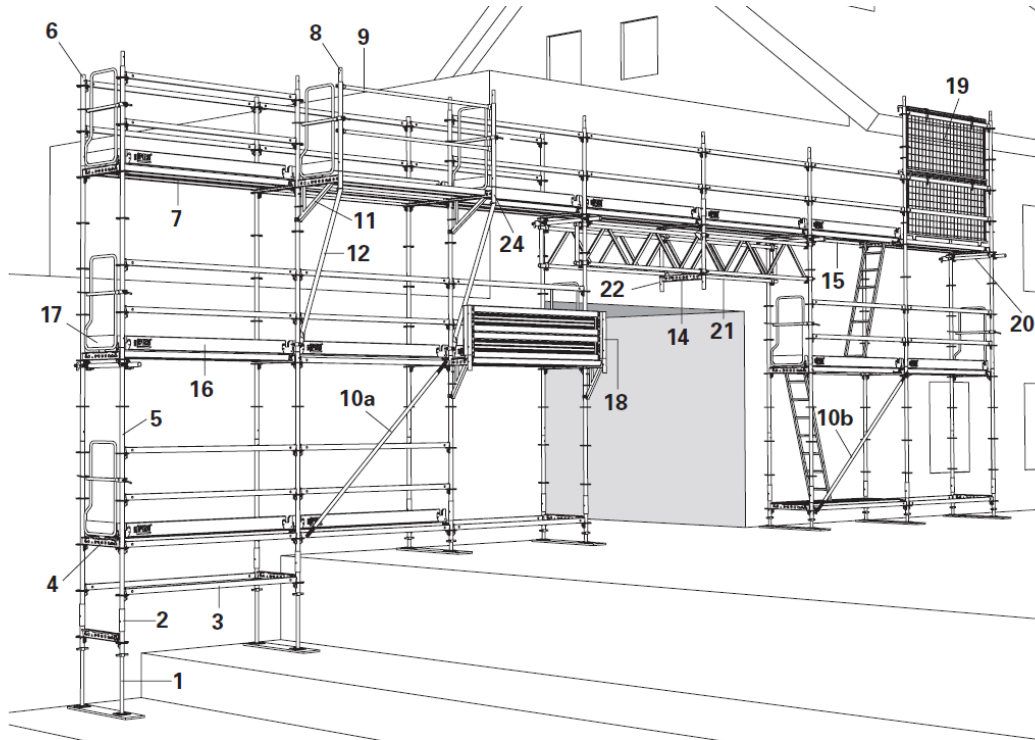
INSTRUKCIJĄ PARENGĖ _____

(vardas, pavardė, pareigos)

SUDERINTA _____

3.3. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ MONTAVIMO OBJEKTE TECHNOLOGINĖ KORTELĖ

Technologinė kortelė skirta pastolių montuotojams, atliekantiems surenkamų inventorinių pastolių surinkimo darbus. Pastolių konstrukcija montuojama iš standartinių elementų. Ši technologinė kortelė reglamentuoja darbų atlikimo seką, naudojamus elementus, paviršiaus fragmento ypatumus, konstrukcijos tvirtinimą prie statinio. Technologinės kortelės reikalavimai privalomi visiems pastolių montuotojams, montavimo darbų vadovams. Sumontuotų pastolių patikros metu būtina vertinti ar konstrukcija sumontuota pagal šios kortelės reikalavimus.

1 pav. bendras sumontuotų pastolių vaizdas

Pastolių elementų specifikacija:

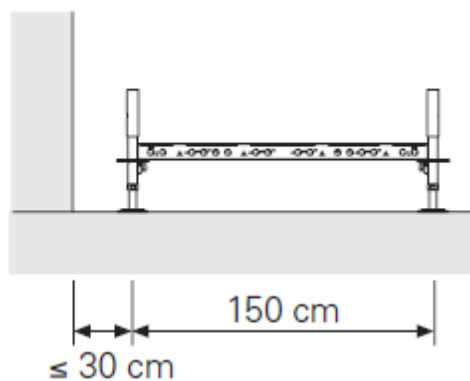
1- atrama	9 - turėklas	18 - apsaugos skydo jungtis
2 - atramos jungtis	10a - ilgoji įstrižainė	19 - apsauginis skydas
3 - horizontalaus sujungimo elementas	10b - trumpoji įstrižainė	20 - inkaro vamzdis
4 - horizontalaus sujungimo	11 - konsolė	21 - inkaro vamzdis

elementas		
5 - vertikalus rėmo vamzdis	12 - konsolės atrama	22 - stovas
6 - vertikalaus sujungimo vamzdis	14 - horizontali jungtis	24 - santvarų jungtis
7 - pastolių paklotas	15 - paklotas su lipynėm	
8 - vertikalus turėklo vamzdis	16 - pakloto apsaugos lentelė	

Bendri saugumo reikalavimai:

1. Pastolius montuoja tik apmokyti darbuotojai
2. Darbų vadovas supažindina montuotojus su šios technologinės kortelės reikalavimais
3. Darbuotojai turi būti instruktuoti pagal įmonėje galiojančią tvarką
4. Darbuotojams išduodamos asmeninės apsaugos priemonės pagal įmonėje galiojančią tvarką
5. Darbuotojui draudžiama pradėti darbus neturint visų reikalingų asmeninės apsaugos priemonių
6. Pastolių montavimas vykdomas tik pagal šios technologinės kortelės ir gamintojo pateiktos montavimo instrukcijos reikalavimus
7. Esant poreikiui atlikti nukrypimus nuo standartinio montavimo, atliekami konstrukcijos skaičiuojamieji vertinimai ir sudaromas montavimo planas
8. Montavimo darbai pradedami tik darbų vadovui įvertinus atramų vietas, montuotojų pasirengimą, tinkamą konstrukcijos komplektavimą

Pagrindo montavimas

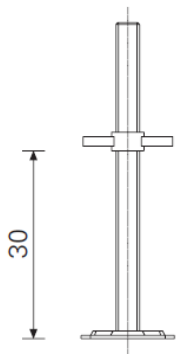
2 pav. pav. reikalavimai pagrindui

Pagrindo montavimo elementai:

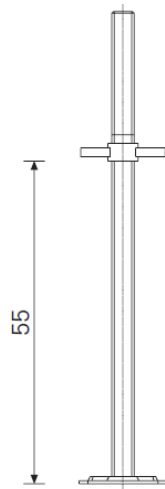
1. Reguliuojamos atramos

2. Atramų jungtys
3. Ilgieji horizontalaus jungimo elementai
4. Trumpieji horizontalaus jungimo elementai

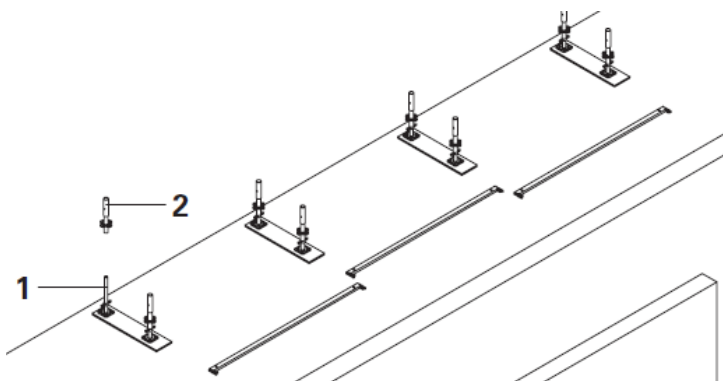
Pastolių pagrindo išlyginimas

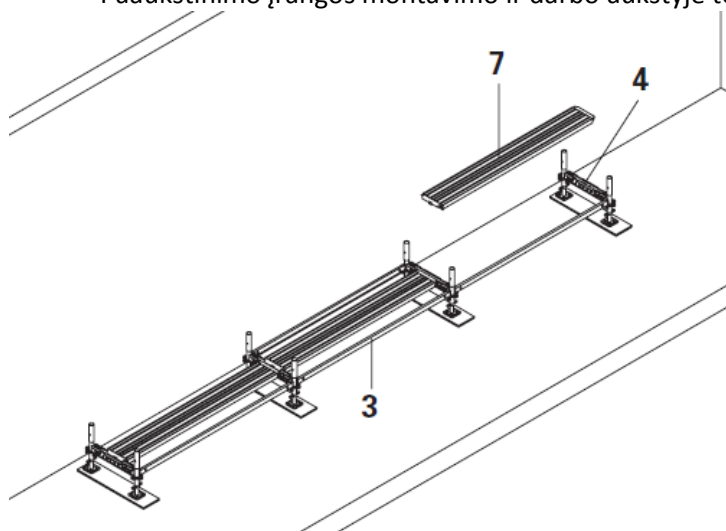
2 pav. trumpas reguliatorius

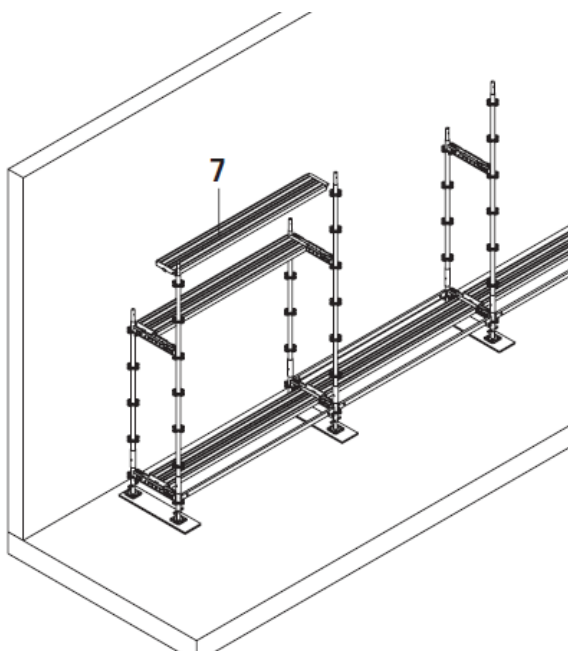
3 pav. ilgasis reguliatorius

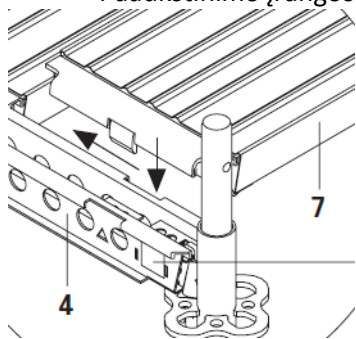
4 pav. pastolių pagrindo formavimas

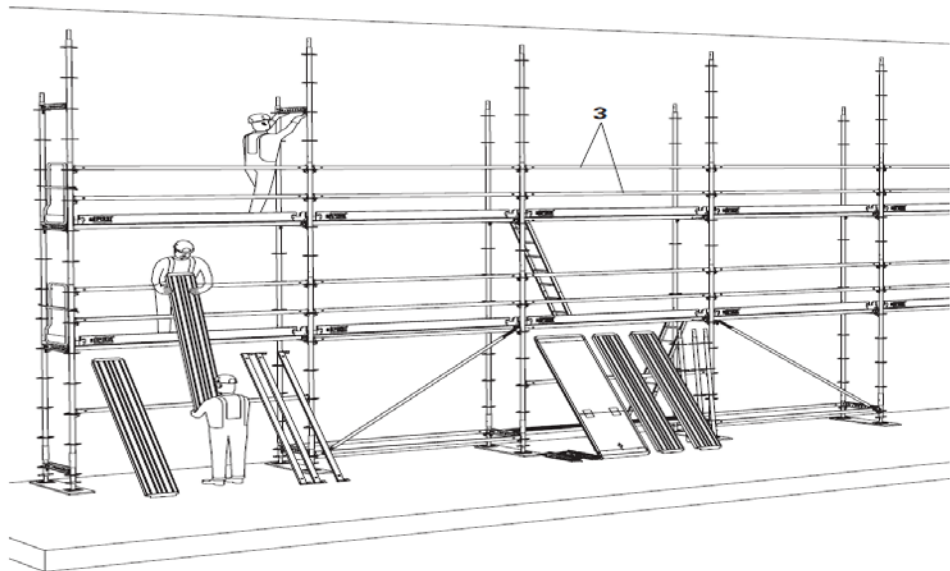
5 pav. sekantis montavimo etapas

6 pav. antro aukšto montavimas

7 pav. pakloto sujungimas

8 pav. montavimo darbų eiga

4 mokymo elementas. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ BAIGIAMIEJI MONTAVIMO DARBAI

4.1. PASTOLIŲ MONTAVIMO PLANAS

Objekto xxxxxx pastolių montavimo planas

Pastolių tipas fasadų

Pastolių apkrovos klasė 4

Paklotai ir jų atramos N

Gabaritinis aukštis H2

Apdangalas A

Vertikalios prieigos būdas LA

Pastolių techninės charakteristikos:

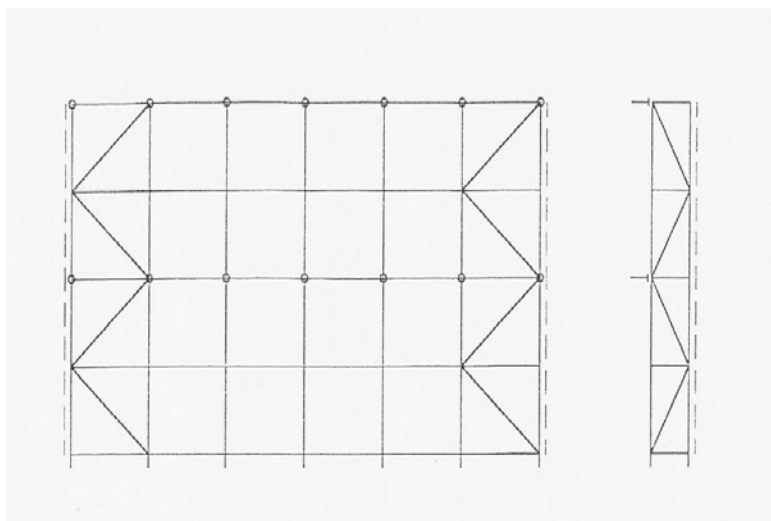
Aukštis – 16 m.

Svoris – 5540 kg.

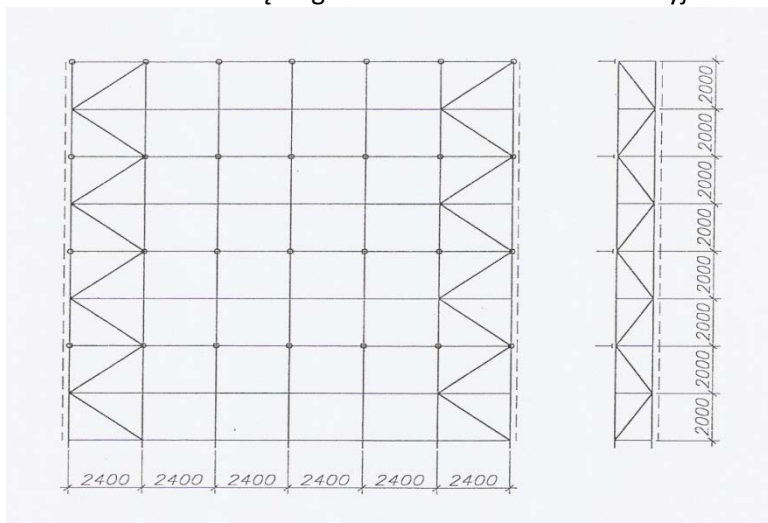
Naudojama apkrova – 14 803 kg.

Maksimali apkrova statramsčiui – 925 kg.

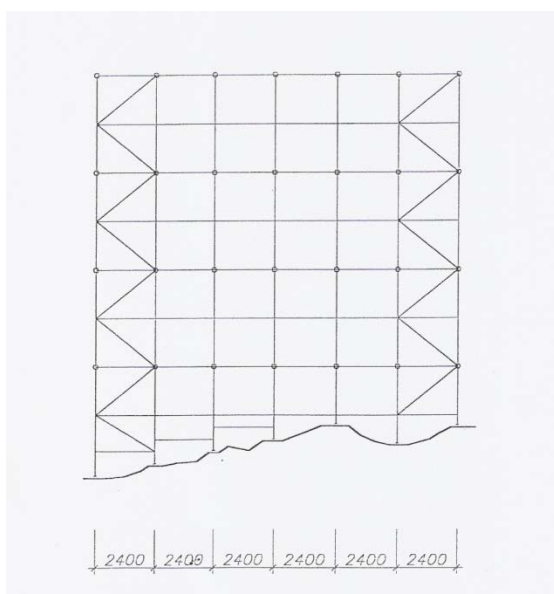
Statinio fasadas – monolitinė konstrukcija

1 pav. pastolių įstrižainių montavimo schema

2 pav. pastolių tvirtinimo prie statinio schema

3 pav. pastolių išdėstymas pagal reljefą

Bendri reikalavimai atsakingam už pastolių montavimą asmeniui:

Prieš pradėdant montuoti pastolius, būtina atlikti grunto apžiūrą vertinant perduodamą atramos apkrovą.

Pastolius montuoja tik apmokyti darbuotojai.

Darbuotojai naudoja visas numatytas asmeninės apsaugos priemones.

Atramos statomos tik ant patikimo grunto.

Tvirtinimo atramos įrengiamos tik patikimų fasado vietų.

Būtina kontroliuoti tvirtinimo taškų skaičių (vienam taškui ne daugiau kaip 24 m² ploto)

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
Baigus surinkimo darbus būtina užpildyti pastolių patikros lapą.

Parengė:

Vardenis, Pavardenis

Susipažinau:

atsakingas už pastolių montavimą

Vardenis, Pavardenis

Pastaba. Tikslesnis pastolių montavimo planas bus pateiktas mokymų metu.

4.2. PASTOLIŲ MONTUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

PASTOLIŲ MONTUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. ____

1. BENDROJI DALIS

1.4. Darbuotojui montuojančiam (išmontuojančiam) pastolius (toliau – pastolių montuotojas) privalu laikytis šios instrukcijos reikalavimų.

1.5. Nesilaikančiam šios instrukcijos reikalavimų, gali būti taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir padarinius.

1.6. Montuoti pastolius gali ne jaunesnis kaip 18 metų asmuo, pasitikrinęs sveikatą, instruktuoatas darbo vietoje bei informuotas apie svarbiausius privalomus reikalavimus:

1.3.6. Savavališkai neišjungti, nekeisti ir nešalinti darbo priemonėse, įrenginiuose, pastatuose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų, juos tinkamai naudoti ir apie gedimus pranešti darbų vadovui;

1.3.7. Tinkamai naudoti kolektyvinės ir asmeninės apsaugos priemonės;

1.3.8. Darbo priemones naudoti pagal jų dokumentuose (pasuose), šioje instrukcijoje nurodytus reikalavimus;

1.3.9. Nedelsiant pranešti darbų vadovui apie padėtį darbo vietose, patalpose, kuri, jo įsitikinimu, gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, taip pat apie darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, kurių pats pašalinti negali arba neprivalo;

1.3.10. Bendradarbiauti su darbų vadovu įgyvendinant darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus bei priemones;

1.3.11. Pagal galimybes bei turimas žinias imtis priemonių traumų, ūmių apsinuodijimų, avarijų priežastims pašalinti, apie tai nedelsdamas pranešti darbų vadovui;

Paaukštinojimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

1.3.12. Pranešti vadovui apie darbo metu gautas traumas, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus;

1.3.13. Laikytis įmonės vidaus tvarkos taisyklių,

1.3.14. Darbo metu ir darbo vietoje nevertoti alkoholinių gėrimų bei narkotinių medžiagų,

1.3.15. Rūkyti ir valgyti galima tik tam skirtose vietose;

1.3.10. Privalu laikytis asmens higienos reikalavimų, prižiūrėti, kad švarūs būtų darbo drabužiai bei apavas,

rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis.

1.4. Pastolių montuotojas turi teisę:

1.4.8. Reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias ir sveikas darbo sąlygas, įrengtų kolektyvinės apsaugos priemones, aprūpintų asmeninės apsaugos priemonėmis;

1.4.9. Sužinoti iš darbų vadovo apie darbo aplinkoje esančius sveikatai pavojingus ir kenksmingus veiksnius;

1.4.10. Susipažinti su sveikatos tikrinimų rezultatais. Jeigu su jais nesutinka, sveikatą patikrinti pakartotinai;

1.4.11. Tartis su darbdaviu, darbų vadovu dėl darbo sąlygų gerinimo;

1.4.12. Atsisakyti dirbti, kai kyla pavojus sveikatai ir gyvybei;

1.4.13. Įstatymų nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų;

1.4.14. Iškilus nesutarimams su darbdaviu dėl darbuotojo saugos ir sveikatos reikalavimų vykdymo, kreiptis į Valstybinę darbo inspekciją ar kitą valstybės instituciją.

1.7. Pastolių montuotojas privalo žinoti gaisrinės saugos instrukcijos reikalavimus ir juos vykdyti. Žinoti, kur darbo vietoje laikomos gaisro gesinimo priemonės, mokėti jomis naudotis, vengti veiksmų ir nesudaryti sąlygų, galinčių sukelti gaisrą.

1.8. Pastolių montuotojo darbo laikas (neskaitant viršvalandžių) negali būti ilgesnis kaip keturiasdešimt valandų per savaitę.

2. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Pagrindiniai profesinės rizikos veiksniai pastolių montuotojo darbo vietoje:

2.1.5. kritimas iš aukščio;

2.1.6. fizinė perkrova (nerekomenduojama vyrui kelti daugiau kaip 30 kg; moterims 10 kg.);

2.1.7. netvarkinga darbo vieta;

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
4.6. Prieš statant ir ardant pastolius, būtina signalinėmis aptvaromis pažymėti pavojingą zoną, kuri nustatoma atsižvelgiant į pastolių aukštį.

4.7. Paviršius, ant kurio statomi pastoliai, turi būti lygus, nuvalytas. Jei pastoliai statomi tiesiai ant grunto, jo paviršius turi būti išlygintas, suplūktas, įrengti latakai vandeniui nutekėti. Jeigu gruntas labai drėgnas ir nepakankamai tvirtas, būtina jį sutankinti, suplūkti su skalda, plytų laužu ir pan.

4.8. Draudžiama statyti pastolius ant apledėjusio arba nelygaus paviršiaus, lyginti pastolių padėklus kišant plytas, akmenis, lentų atraizas bei kitus atsitiktinius daiktus.

4.11. Pastolių montuotojas darbo metu privalo dėvėti kūno saugos diržus, juos tvirtinti darbų vadovo nurodytose vietose.

4.12. Pastolių statramsčiai, statomi ant grunto, turi būti pastatyti ant atraminių padėklų iš ne plonesnių kaip 5 cm lentų taip, kad po kiekviena statramsčių pora skersai pastolių gulėtų ištinis padėklas.

4.13. Visus elektros laidus, kabelius, kurie yra virš pastolių ar jų statymo vietos, žemiau kaip 5 m nuo pastolių viršaus, būtina nuimti arba atjungti pastolių statymo (ardymo) metu.

4.14. Kitą pastolių aukštą statyti galima tik tada, kai baigiamas žemiau esantis.

4.15. Pastolius tvirtinti prie sienos per visą jų aukštį, kiekvieną sekciją ir aukštą inkarais į sieną. Jeigu tvirtinimo vietos sutampa su angomis sienoje, pastolius galima tvirtinti per angas, iš vidinės pastato pusės įtvirtinus atitinkamas lentas ar kitus elementus. Pastolių tvirtinimo vietos kiekvienu atveju turi būti nurodomos pastolių statymo projekte.

4.16. Draudžiama pastolius tvirtinti prie parapetų, karnizų, vamzdžių, balkonų ir kitų išsikišusių ar nestabilių statinio konstrukcijų.

4.13. Neleidžiamas pastolių mazgų sujungimų perstūmimas ir tvirtinimas ne gamintojo nurodytose vietose.

4.14. Pastolių elementus kelti ir nuleisti tik mechanizuotai arba rankinėmis gervėmis, skryščiais.

4.15. Pastačius pastolius ir paklojus paklotus, būtina patikrinti:

4.13.5. Pastolių stabilumą užtikrinančių atskirų elementų sujungimus ir tvirtinimus;

4.13.6. Statramsčių tiesumą;

4.13.7. Atraminių aikštelių patikimumą;

4.13.8. Metalinių pastolių įžeminimo įrengimą (įžeminimo varža turi būti ne didesnė kaip 15 Ω).

4.22. Leidžiamas tik išilginis pakloto skydų sujungimas užleidžiant ant atramų ne mažiau kaip 0,2 m.

4.23. Pastolius reikia statyti taip, kad atstumas tarp statomo pastato sienos ir pastolių pakloto neviršytų 50 mm, kai atliekami mūro darbai, ir 150 mm - apdailos darbai.

- Paaukštinto jangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- 4.24. Aptvarai, saugantys nuo kritimo iš aukščio, turi būti ne žemesnės kaip 1 m, su porankiu viršuje, 0,15 m aukščio papėdės juosta apačioje ir 0,5 m aukštyje nuo pakloto paviršiaus - su viduriniu tašeliu, arba būtina naudoti kitas lygiavertes apsaugos priemones.
- 4.25. Pastolių paklotas turi būti be didesnių kaip 5 mm plyšių. Pakloto skydus draudžiama naudoti, jeigu juose yra įpuvusių vietų, jie aplaužyti, suskilę ar susidėvėję daugiau kaip 10 proc. jų storio.
- 4.26. Įėjimą į pastatą, prie kurio statomi pastoliai, reikia apsaugoti stogeliu, o iš šonų ištiesiai apkalti lentomis per visą pastolių plotį. Stogelis ir šonuose esantys apsaugai turi išsikišti iš pastolių ne mažiau kaip 1,5 m. Stogelis įrengiamas su 20 laipsnių nuolydžiu į pastolių pusę.
- 4.27. Prieš pradėdant ardyti aukštesnius kaip 4 m pastolius, darbų vadovas turi apžiūrėti pastolių konstrukcijas, nurodyti pastolių montuotojams pavojų keliančius veiksnius.
- 4.28. Pastolius ardyti iš viršaus leidžiantis žemyn. Kitą pastolių aukštą pradėti ardyti tik tada, kai nuardytas viršutinis. Pastolių dalis nuleisti kranu, skryščiais arba gervėmis. Mėtyti pastolių dalis draudžiama.
- 4.29. Ardant pastolius visos pirmojo aukšto ir kitų aukštų balkonų durys turi būti uždarytos (ardymo zonoje). Ant durų turi būti pakabinti įspėjamieji ženklai.
- 4.32. Prieš nuimant pastolių paklotą, nuo jo pašalinti medžiagas, tarą, šiukšles ir užtvirti lipimo ant pastolių vietą.
- 4.33. Pastolių statymo (ardymo) darbai turi būti nutraukti lietaus ir audros metu, kai vėjas didesnis kaip 15 m/sek., nepakankamas matomumas, slidu.
- 4.34. Ant metalinių pastolių, iškilusių virš statinio, turi būti įrengti žaibolaidžiai. Atstumas tarp žaibolaidžių turi būti ne didesnis kaip 20 m.
- 4.35. Statant aukštesnius kaip 6 m pastolius, būtina įrengti ne mažiau kaip 2 paklotus (darbinį ir apsauginį).
- 4.36. Užlipti ant pastolių kas 40 m būtina įrengti kopėčias. Jeigu pastoliai trumpesni kaip 40 m, būtina įrengti ne mažiau kaip dvi užlipimo vietas. Viršutinė kopėčių dalis turi būti pritvirtinta prie pastolių.
- 4.37. Darbuotojams išeiti skirtos angos pastolių paklote turi būti aptvertos ar uždarytos.
- 4.38. Užlipti ant pastolių ir nulipti nuo jų turi būti įrengtos ne didesnio kaip 60 proc. nuolydžio kopėčios.
- 4.39. Draudžiama lipti pastoliais į viršų arba leisti žemyn jų išorine dalimi.
- 4.40. Pastolius, turinčius šarnyrus pastolius į vietą statyti su kranu, užkabinus juos už 4 kilpų. Tai atliekantis darbuotojas turi būti atestuotas kaip krovinių kabinėtojas.
- 4.41. Jeigu norima tokius pastolius paaukštinti, pirmiausia reikia nuimti aptvaras, medžiagas ir įrankius, paskui kranu apversti ant šono, atlenkti atramą į reikiamą padėtį, ją įtvirtinti, pastatyti pastolius ant atramų, įtvirtinti kitą atramos pusę.

4.3 1. Vieną ant kito galima dėti ne daugiau kaip 4 tokio tipo pastolius.

4.34. Kai šarnyrinius sujungimus turintys pastoliai dedami vienas ant kito, kiekvieną iš jų būtina tvirtinti prie sienos.

4.35. Pastolių montuotojui, kilnojančiam ir klojančiam skydinius paklotus, nerekomenduojama kelti didesnio kaip 30 kg svorio (skydų svoris neturi viršyti 30 kg).

5. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJ AIS

5.4. Pastolių montuotojas, pastebėjęs, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar avarija, nedelsdamas turi nutraukti darbą ir imtis priemonių grėsmę keliančioms priežastims pašalinti. Apie kliuvinius ir trūkumus nedelsiant pranešti darbų vadovui.

5.5. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviesti gydytoją, apie įvykį pranešti darbų vadovui ar darbdaviui, išsaugoti nepakeistą nelaimingo atsitikimo vietą, jei tai nekelia pavojaus kitų darbuotojų ar aplinkinių žmonių sveikatai ir gyvybei.

5.6. Pastebėjęs gaisrą, pastolių montuotojas privalo nedelsdamas apie tai pranešti ugniagesiams, į gaisravietę iškviesti darbų vadovą, gesinti gaisro židinį turimomis gesinimo priemonėmis, pasirūpinti žmonių ir materialinių vertybių evakavimu.

6. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Baigęs darbą, pastolių montuotojas privalo:

6.1.7. Sutvarkyti darbo vietą;

6.1.8. Surinkti ir į vietą padėti darbo įrankius;

6.1.9. Patikrinti, ar stabiliai stovi nebaigti statyti pastoliai, jie pritvirtinti;

6.1.10. Apie darbo metu iškilusius nesklandumus ir trukumus pranešti mokytojui, padalinio vadovui;

6.1.11. Tvarkingai susidėti darbo drabužius ir asmeninės apsaugos priemones;

6.1.12. Nusiplauti veidą ir rankas šiltu vandeniu su muilu, jeigu yra galimybė, nusiprausti po dušu.

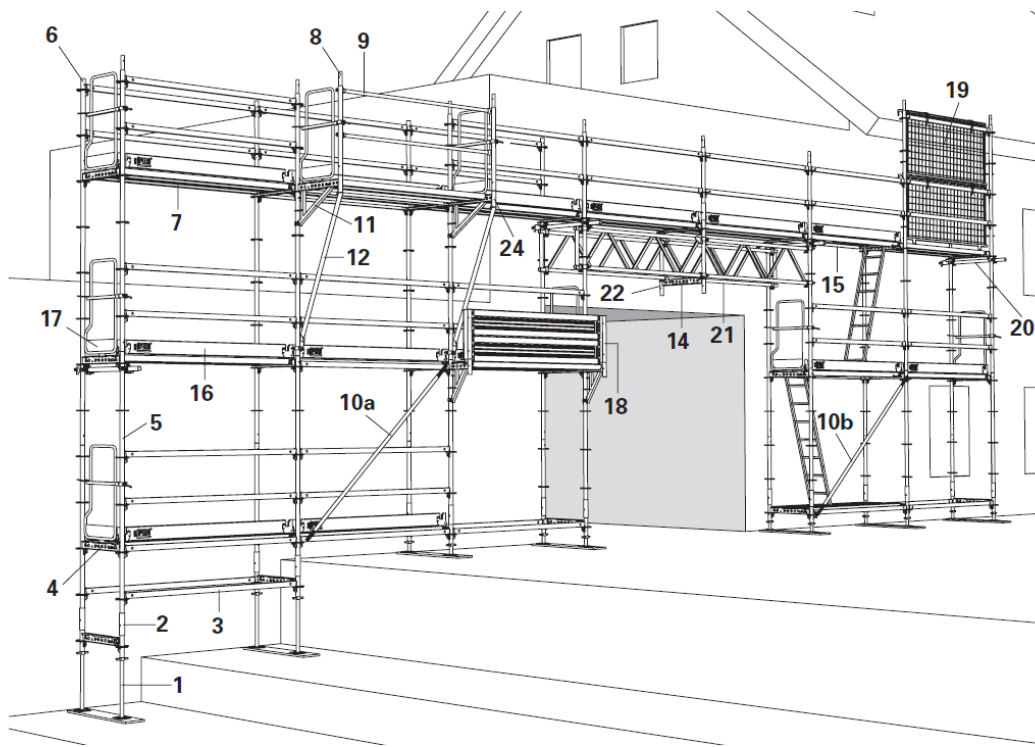
INSTRUKCIJĄ PARENGĖ _____

(vardas, pavardė, pareigos)

SUDERINTA _____

4.3. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ MONTAVIMO OBJEKTE TECHNOLOGINĖ KORTELĖ

Technologinė kortelė skirta pastolių montuotojams, atliekantiems surenkamų inventorinių pastolių surinkimo darbus. Pastolių konstrukcija montuojama iš standartinių elementų. Ši technologinė kortelė reglamentuoja darbų atlikimo seką, naudojamus elementus, paviršiaus fragmento ypatumus, konstrukcijos tvirtinimą prie statinio. Technologinės kortelės reikalavimai privalomi visiems pastolių montuotojams, montavimo darbų vadovams. Sumontuotų pastolių patikros metu būtina vertinti ar konstrukcija sumontuota pagal šios kortelės reikalavimus.

1 pav. bendras sumontuotų pastolių vaizdas

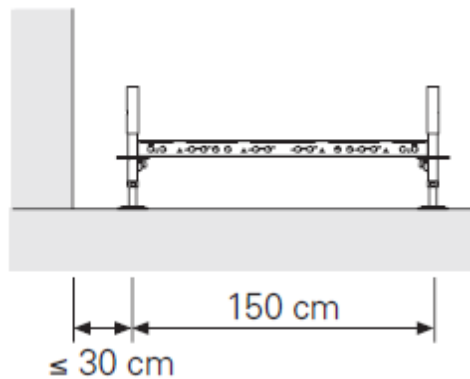
Pastolių elementų specifikacija:

1- atrama	9 - turėklas	18 - apsaugos skydo jungtis
2 - atramos jungtis	10a - ilgoji įstrižainė	19 - apsauginis skydas
3 - horizontalaus sujungimo elementas	10b - trumpoji įstrižainė	20 - inkaro vamzdis
4 - horizontalaus sujungimo elementas	11 - konsolė	21 - inkaro vamzdis
5 - vertikalus rėmo vamzdis	12 - konsolės atrama	22 - stovas
6 - vertikalaus sujungimo vamzdis	14 - horizontali jungtis	24 - santvarų jungtis
7 - pastolių paklotas	15 - paklotas su lipynėm	
8 - vertikalus turėklo vamzdis	16 - pakloto apsaugos lentelė	

Bendri saugumo reikalavimai:

9. Pastolius montuoja tik apmokyti darbuotojai
10. Darbų vadovas supažindina montuotojus su šios technologinės kortelės reikalavimais
11. Darbuotojai turi būti instruktuoti pagal įmonėje galiojančią tvarką
12. Darbuotojams išduodamos asmeninės apsaugos priemonės pagal įmonėje galiojančią tvarką
13. Darbuotojui draudžiama pradėti darbus neturint visų reikalingų asmeninės apsaugos priemonių
14. Pastolių montavimas vykdomas tik pagal šios technologinės kortelės ir gamintojo pateiktos montavimo instrukcijos reikalavimus
15. Esant poreikiui atlikti nukrypimus nuo standartinio montavimo, atliekami konstrukcijos skaičiuojamieji vertinimai ir sudaromas montavimo planas
16. Montavimo darbai pradedami tik darbų vadovui įvertinus atramų vietas, montuotojų pasirėngimą, tinkamą konstrukcijos komplektavimą

Pagrindo montavimas

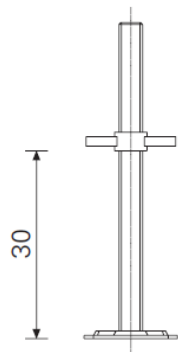

2 pav. pav. reikalavimai pagrindui

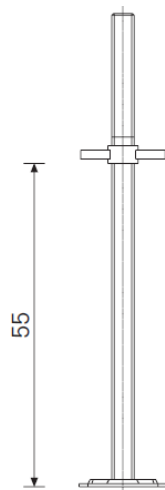
Pagrindo montavimo elementai:

5. Reguliuojamos atramos
6. Atramų jungtys
7. Ilgieji horizontalaus jungimo elementai
8. Trumpieji horizontalaus jungimo elementai

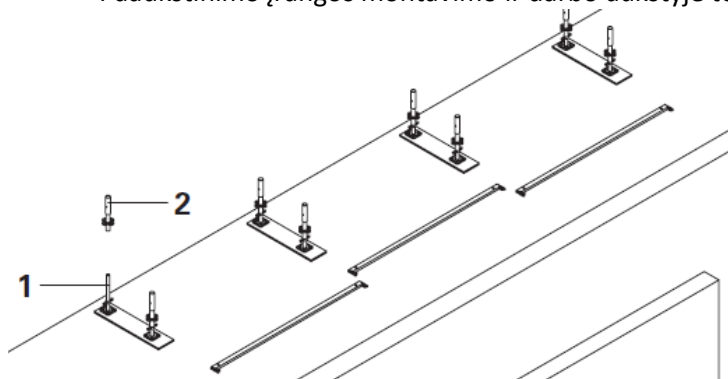
Pastolių pagrindo išlyginimas

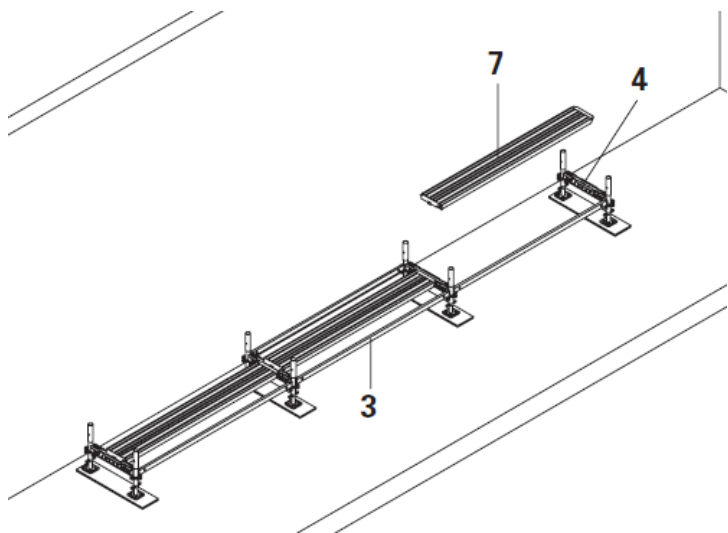
2 pav. trumpas reguliatorius

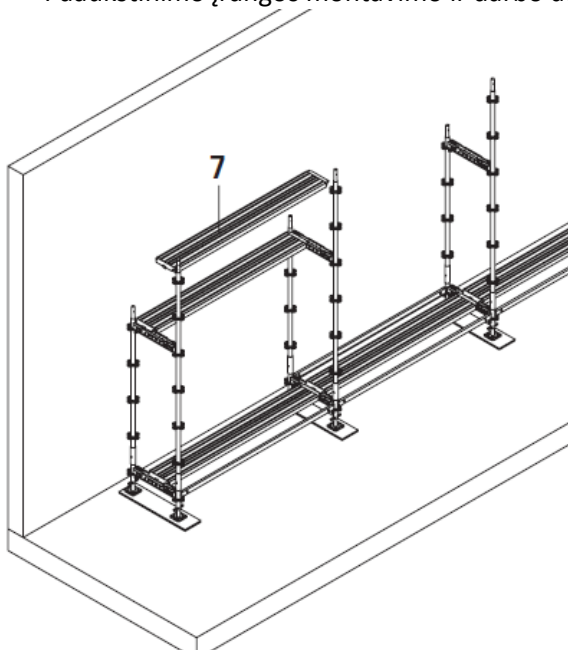
3 pav. ilgasis reguliatorius

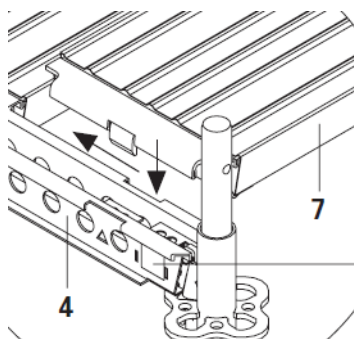
4 pav. pastolių pagrindo formavimas

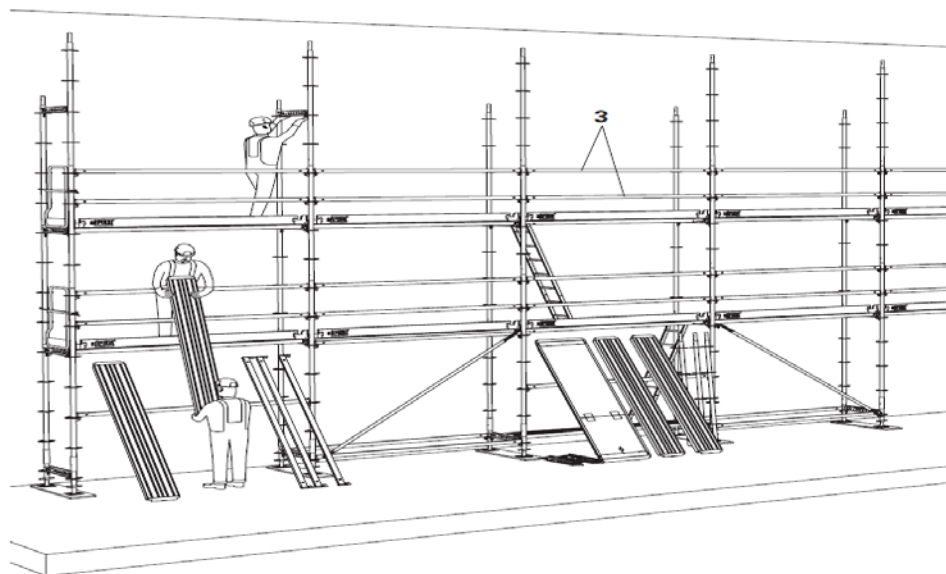
5 pav. sekantis montavimo etapas

6 pav. antro aukšto montavimas

7 pav. pakloto sujungimas

4.4. PASTOLIŲ patikros lapas

Pastoliai _____

Data: 2012 m. _____ mėn. _____ d.

Struktūra	Taip	Ne	Netaikoma
Pastolių pagrindas ar skersinė sija yra stabilus ir geros kokybės			
Skersinės sijos, įstrižinės ir vamzdinės konstrukcijos yra nepažeistos, nesutrūkinėjusios, be struktūrinių defektų			
Kopėčios nepažeistos ir tinkamai įtvirtintos			
Šoniniai apsauginiai turėklai yra			
Kojų apsaugos (papėdės lentelės) yra			
Pagrindinis turėklas yra 1 m. aukštyje			
Tarpinis turėklas įrengtas 0,5 m. aukštyje			
Pastoliai įtvirtinti prie stabilios konstrukcijos kas 3-4 m. (pagal montavimo planą)			
Pastolių atramos pastatytos ant paruošto ir stabilaus grunto			

Ant darbinio pakloto patenkama vidinėmis kopėčiomis ar laiptais			
Prie pastolių nepritvirtinti jiems nepriklausantys elementai			
Įrengtos visos įstrižainių jungtys			
Tarpas tarp statinio ir pastolių ne didesnis kaip 0,3 m.			
Nėra pavojingame artume elektros įtampą turinčių laidų			
Besiliečiantys elektros laidai yra tinkamai izoliuoti ir apsaugoti nuo mechaninio poveikio			
Esant nepalankioms oro sąlygoms (sningant, apledėjus) numatyta galimybė platformą padengti slidumą mažinančia medžiaga			
Ant pastolių nėra nereikalingų medžiagų, jų likučių, atliekų			
Patvirtinu, kad pastolių sutvarkymo ir valymo darbai buvo atlikti patikros išvakarėse ar patikros metu			

Pastabos:

Jeigu vienas ar daugiau atsakymų yra neigiami pastolių naudoti negalima, kol neatlikti neatitikimų pašalinimo darbai

Šis patikros lapas pildomas kiekvieno patikrinimo metu ir saugojamas statybvietyje

Pastabos:

Tikrino:

(vardas, pavardė, parašas)

4.5. PASTOLIŲ pridavimo aktas

PASTOLIŲ PRIĖMIMO EKSPLOATACIJAI

Statybos objekte _____

(objekto pavadinimas, adresas)

patikrinus sumontuotus pastolius, nustatyta:

1. Pastolių tipas _____

2. Pastolių paskirtis _____

3. Pastolių pastatymo vieta _____

(ašys pagal projektą ir t.t.)

4. Pastolių aukštis _____ (m),

5. Pastolių ilgis _____ (m)

6. Pakloto plotis _____ (m)

7. Užlipimas ant pastolių _____

8. Pakloto aptvėrimas _____

9. Pastolių tvirtinimas _____

10. Pastolių įžeminimas _____

11. Pastolių pagrindas _____

Pastolius galima eksploatuoti iki _____ m aukščio, laikantis darbuotojų saugos ir sveikatos norminių aktų reikalavimų dirbant aukštyje ant pastolių ir „Saugos ir sveikatos taisyklių statyboje DT 5-00“ reikalavimų

Komisijos parašai:

Pirmininkas: _____

(parašas, vardas, pavardė)

Nariai: _____

(parašas, vardas, pavardė)

(parašas, vardas, pavardė)

Pastolius eksploatacijai priėmiau:

(parašas, vardas, pavardė)

20 m.

mėn.

d.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
5 mokymo elementas. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ MONTAVIMAS APEINANT STATINIO KLIŪTIS

5.1. PASTOLIŲ MONTAVIMO PLANAS

Objekto xxxxxx pastolių montavimo planas

Pastolių tipas _____ fasadų _____

Pastolių apkrovos klasė _____ 4 _____

Paklotai ir jų atramos _____ N _____

Gabaritinis aukštis _____ H2 _____

Apdangalas _____ A _____

Vertikalios prieigos būdas _____ LA _____

Pastolių techninės charakteristikos:

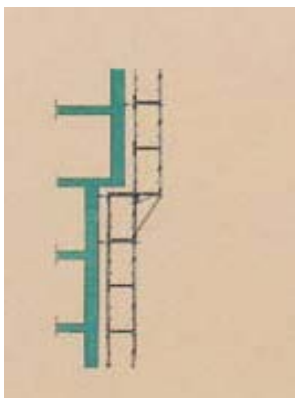
Aukštis – 16 m.

Svoris – 5540 kg.

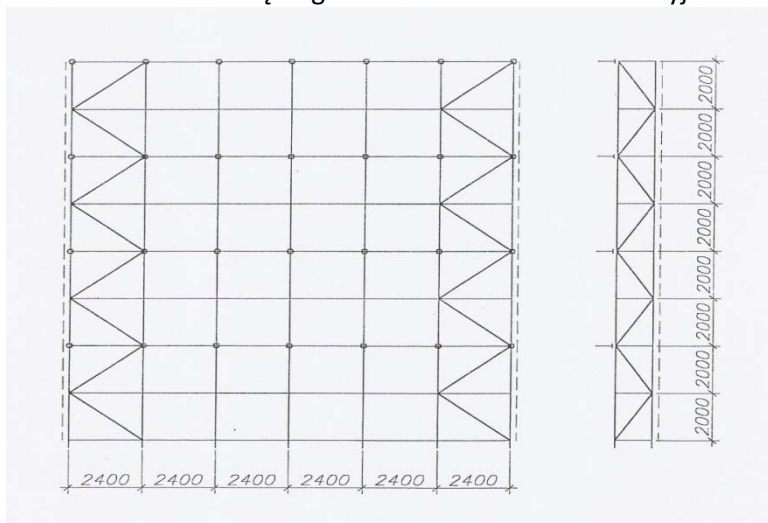
Naudojama apkrova – 14 803 kg.

Maksimali apkrova statramsčiui – 925 kg.

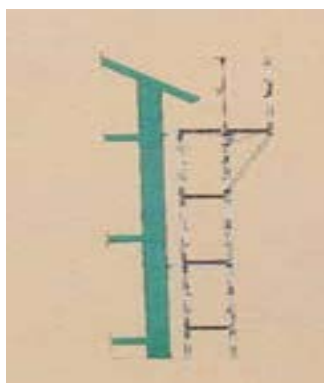
Statinio fasadas – monolitinė konstrukcija

1 pav. pastolių apeinant kliūtis, montavimo schema

2 pav. pastolių tvirtinimo prie statinio schema

3 pav. pastolių montavimas apeinant stogo konstrukcijas

Bendri reikalavimai atsakingam už pastolių montavimą asmeniui:

Prieš pradėdant montuoti pastolius, būtina atlikti grunto apžiūrą vertinant perduodamą atramos apkrovą.

Pastolius montuoja tik apmokyti darbuotojai.

Darbuotojai naudoja visas numatytas asmeninės apsaugos priemones.

Atramos statomos tik ant patikimo grunto.

Tvirtinimo atramos įrengiamos tik patikimų fasado vietų.

Būtina kontroliuoti tvirtinimo taškų skaičių (vienam taškui ne daugiau kaip 24 m² ploto)

Baigus surinkimo darbus būtina užpildyti pastolių patikros lapą.

Parengė:

Vardenis, Pavardenis

Susipažinau:

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa atsakingas už pastolių montavimą

Vardenis, Pavardenis

Pastaba. Tikslėsnis pastolių montavimo planas bus pateiktas mokymų metu.

5.2. DARBUOTOJO, VYKLANČIO PASTOLIŲ MONTAVIMĄ, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

DARBUOTOJO, VYKLANČIO PASTOLIŲ MONTAVIMĄ, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. ____

1. BENDROJI DALIS

1.1. Darbuotojui montuojančiam (išmontuojančiam) pastolius (toliau – pastolių montuotojas) privalu laikytis šios instrukcijos reikalavimų.

1.2. Nesilaikančiam šios instrukcijos reikalavimų, gali būti taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir padarinius.

1.3. Montuoti pastolius gali ne jaunesnis kaip 18 metų asmuo, pasitikrinęs sveikatą, instrukuotas darbo vietoje bei informuotas apie svarbiausius privalomus reikalavimus:

1.3.11. Savavališkai neišjungti, nekeisti ir nešalinti darbo priemonėse, įrenginiuose, pastatuose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų, juos tinkamai naudoti ir apie gedimus pranešti darbų vadovui;

1.3.12. Tinkamai naudoti kolektyvinės ir asmeninės apsaugos priemones;

1.3.13. Darbo priemones naudoti pagal jų dokumentuose (pasuose), šioje instrukcijoje nurodytus reikalavimus;

1.3.14. Nedelsiant pranešti darbų vadovui apie padėtį darbo vietose, patalpose, kuri, jo įsitikinimu, gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, taip pat apie darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, kurių pats pašalinti negali arba neprivalo;

1.3.15. Bendradarbiauti su darbų vadovu įgyvendinant darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus bei priemones;

1.3.16. Pagal galimybes bei turimas žinias imtis priemonių traumų, ūmių apsinuodijimų, avarijų priežastims pašalinti, apie tai nedelsdamas pranešti darbų vadovui;

1.3.17. Pranešti vadovui apie darbo metu gautas traumas, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus;

1.3.18. Laikytis įmonės vidaus tvarkos taisyklių,

1.3.19. Darbo metu ir darbo vietoje nevertoti alkoholinių gėrimų bei narkotinių medžiagų,

1.3.20. Rūkyti ir valgyti galima tik tam skirtose vietose;

1.3.10. Privalo laikytis asmens higienos reikalavimų, prižiūrėti, kad švarūs būtų darbo drabužiai bei apavas,

rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis.

1.4. Pastolių montuotojas turi teisę:

1.4.15. Reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias ir sveikas darbo sąlygas, įrengtų kolektyvinės apsaugos priemones, aprūpintų asmeninės apsaugos priemonėmis;

1.4.16. Sužinoti iš darbų vadovo apie darbo aplinkoje esančius sveikatai pavojingus ir kenksmingus veiksnius;

1.4.17. Susipažinti su sveikatos tikrinimų rezultatais. Jeigu su jais nesutinka, sveikatą patikrinti pakartotinai;

1.4.18. Tartis su darbdaviu, darbų vadovu dėl darbo sąlygų gerinimo;

1.4.19. Atsisakyti dirbti, kai kyla pavojus sveikatai ir gyvybei;

1.4.20. Įstatymų nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų;

1.4.21. Iškilus nesutarimams su darbdaviu dėl darbuotojo saugos ir sveikatos reikalavimų vykdymo, kreiptis į Valstybinę darbo inspekciją ar kitą valstybės instituciją.

1.9. Pastolių montuotojas privalo žinoti gaisrinės saugos instrukcijos reikalavimus ir juos vykdyti. Žinoti, kur darbo vietoje laikomos gaisro gesinimo priemonės, mokėti jomis naudotis, vengti veiksmų ir nesudaryti sąlygų, galinčių sukelti gaisrą.

1.10. Pastolių montuotojo darbo laikas (neskaitant viršvalandžių) negali būti ilgesnis kaip keturiasdešimt valandų per savaitę.

2. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ

POVEIKIO

2.1. Pagrindiniai profesinės rizikos veiksniai pastolių montuotojo darbo vietoje:

2.1.9. kritimas iš aukščio;

2.1.10. fizinė perkrova (nerekomenduojama vyrui kelti daugiau kaip 30 kg; moterims 10 kg.);

2.1.11. netvarkinga darbo vieta;

2.1.12. nepalankios meteorologinės sąlygos (šaltis, lietus, vėjas);

2.1.15. netvarkingi darbo įrankiai, inventorinės paaukštinimo priemonės;

2.1.16.netvarkingos apsaugos priemonės;

2.1.17.sliduma;

2.1.18.dulkės;

2.1.19.triukšmas,

2.1.12. krintantys daiktai.

2.6. Pastolių montuotojo darbo vietoje bendras triukšmo lygis neturi viršyti 85 dB (A), oro užterštumas dulkėmis, dujomis - higienos normose nustatytų dydžių. Apsisaugojimui nuo triukšmo, kai bendras triukšmo lygis viršija 80 dB (A), būtina naudoti klausos apsaugos priemonės, nuo oro užterštumo - respiratorių.

2.7. Asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami vadovaujantis įmonėje tvarka ir patvirtintais reikalavimais.

3. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Prieš pradėdamas dirbti, pastolių montuotojas privalo:

3.1.7. Gauti iš darbų vadovo užduotį;

3.1.8. Apsivilkti darbo drabužius, užsidėti asmeninės apsaugos priemonės (diržą, šalną);

3.1.9. Įsitikinti, ar:

3.1.3.17.Apsaugos priemonės išbandytos, tvarkingos, yra inventoriniai numeriai ir būsimojo bandymo data;

3.1.3.18.Tvarkingos inventorinės paaukštinimo priemonės, įrankiai;

3.1.3.19.Tvarkinga, neužkrauta darbo vieta, yra aptvaros, įspėjamieji užrašai,

3.1.3.20.Veikia apšvietimas (jis yra pakankamas);

3.1.3.21.Tinkami pastoliams statyti pagrindai ir pan.;

3.1.3.22.Tvarkingi pastoliai, jų jungiamosios dalys ir detalės (vizualiai);

3.1.3.23.Tvarkingi ir išbandyti kėlimo mechanizmai, lynai ir pan.;

3.1.3.24.Pastolių statymo vietose nėra elektros laidų, kabelių ir pan.

3.2. Rastus trūkumus, gedimus prieš pradėdamas darbą pašalinti. Jei pats darbuotojas nepajėgus to padaryti, apie tai turi pranešti darbų vadovui. Darbo nepradėti tol, kol trūkumai nebus pašalinti.

4. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.9. Visi inventoriniai pastoliai turi būti su gamintojų pateikta dokumentacija.

4.10.Prieš statant ir ardant pastolius, būtina signalinėmis aptvaromis pažymėti pavojingą zoną, kuri nustatoma atsižvelgiant į pastolių aukštį.

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- 4.11. Paviršius, ant kurio statomi pastoliai, turi būti lygus, nuvalytas. Jei pastoliai statomi tiesiai ant grunto, jo paviršius turi būti išlygintas, suplūktas, įrengti latakai vandeniui nutekėti. Jeigu gruntas labai drėgnas ir nepakankamai tvirtas, būtina sutankinti, suplūkti su skalda, plytų laužu ir pan.
- 4.12. Draudžiama statyti pastolius ant apledėjusio arba nelygaus paviršiaus, lyginti pastolių padėklus kišant plytas, akmenis, lentų atraižas bei kitus atsitiktinius daiktus.
- 4.17. Pastolių montuotojas darbo metu privalo dėvėti kūno saugos diržus, juos tvirtinti darbų vadovo nurodytose vietose.
- 4.18. Pastolių statramsčiai, statomi ant grunto, turi būti pastatyti ant atraminių padėklų iš ne plonesnių kaip 5 cm lentų taip, kad po kiekviena statramsčių pora skersai pastolių gulėtų ištinis padėklas.
- 4.19. Visus elektros laidus, kabelius, kurie yra virš pastolių ar jų statymo vietos, žemiau kaip 5 m nuo pastolių viršaus, būtina nuimti arba atjungti pastolių statymo (ardymo) metu.
- 4.20. Kitą pastolių aukštą statyti galima tik tada, kai baigiamas žemiau esantis.
- 4.21. Pastolius tvirtinti prie sienos per visą jų aukštį, kiekvieną sekciją ir aukštą inkarais į sieną. Jeigu tvirtinimo vietos sutampa su angomis sienoje, pastolius galima tvirtinti per angas, iš vidinės pastato pusės įtvirtinus atitinkamas lentas ar kitus elementus. Pastolių tvirtinimo vietos kiekvienu atveju turi būti nurodomos pastolių statymo projekte.
- 4.22. Draudžiama pastolius tvirtinti prie parapetų, karnizų, vamzdžių, balkonų ir kitų išsikišusių ar nestabilių statinio konstrukcijų.
- 4.16. Neleidžiamas pastolių mazgų sujungimų perstūmimas ir tvirtinimas ne gamintojo nurodytose vietose.
- 4.17. Pastolių elementus kelti ir nuleisti tik mechanizuotai arba rankinėmis gervėmis, skryščiais.
- 4.18. Pastačius pastolius ir paklojus paklotus, būtina patikrinti:
- 4.13.9. Pastolių stabilumą užtikrinančių atskirų elementų sujungimus ir tvirtinimus;
- 4.13.10. Statramsčių tiesumą;
- 4.13.11. Atraminių aikštelių patikimumą;
- 4.13.12. Metalinių pastolių įžeminimo įrengimą (įžeminimo varža turi būti ne didesnė kaip 15 Ω).
- 4.30. Leidžiamas tik išilginis pakloto skydų sujungimas užleidžiant ant atramų ne mažiau kaip 0,2 m.
- 4.31. Pastolius reikia statyti taip, kad atstumas tarp statomo pastato sienos ir pastolių pakloto neviršytų 50 mm, kai atliekami mūro darbai, ir 150 mm - apdailos darbai.
- 4.32. Aptvarai, saugantys nuo kritimo iš aukščio, turi būti ne žemesnės kaip 1 m, su porankiu viršuje, 0,15 m aukščio papėdės juosta apačioje ir 0,5 m aukštyje nuo pakloto paviršiaus - su viduriniu tašeliu, arba būtina naudoti kitas lygiavertes apsaugos priemones.

- Paaukštinojimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- 4.33. Pastolių paklotas turi būti be didesnių kaip 5 mm plyšių. Pakloto skydus draudžiama naudoti, jeigu juose yra įpuvusių vietų, jie aplaužyti, suskilę ar susidėvėję daugiau kaip 10 proc. jų storio.
- 4.34. Įėjimą į pastatą, prie kurio statomi pastoliai, reikia apsaugoti stogeliu, o iš šonų ištisai apkalti lentomis per visą pastolių plotį. Stogelis ir šonuose esantys apsaugai turi išsikišti iš pastolių ne mažiau kaip 1,5 m. Stogelis įrengiamas su 20 laipsnių nuolydžiu į pastolių pusę.
- 4.35. Prieš pradėdant ardyti aukštesnius kaip 4 m pastolius, darbų vadovas turi apžiūrėti pastolių konstrukcijas, nurodyti pastolių montuotojams pavojų keliančius veiksnius.
- 4.36. Pastolius ardyti iš viršaus leidžiantis žemyn. Kitą pastolių aukštą pradėti ardyti tik tada, kai nuardytas viršutinis. Pastolių dalis nuleisti kranu, skryščiais arba gervėmis. Mėtyti pastolių dalis draudžiama.
- 4.37. Ardant pastolius visos pirmojo aukšto ir kitų aukštų balkonų durys turi būti uždarytos (ardymo zonoje). Ant durų turi būti pakabinti įspėjamieji ženklai.
- 4.42. Prieš nuimant pastolių paklotą, nuo jo pašalinti medžiagas, tarą, šiukšles ir užtverti lipimo ant pastolių vietą.
- 4.43. Pastolių statymo (ardymo) darbai turi būti nutraukti lietaus ir audros metu, kai vėjas didesnis kaip 15 m/sek., nepakankamas matomumas, slidu.
- 4.44. Ant metalinių pastolių, iškilusių virš statinio, turi būti įrengti žaibolaidžiai. Atstumas tarp žaibolaidžių turi būti ne didesnis kaip 20 m.
- 4.45. Statant aukštesnius kaip 6 m pastolius, būtina įrengti ne mažiau kaip 2 paklotus (darbinį ir apsauginį).
- 4.46. Užlipti ant pastolių kas 40 m būtina įrengti kopėčias. Jeigu pastoliai trumpesni kaip 40 m, būtina įrengti ne mažiau kaip dvi užlipimo vietas. Viršutinė kopėčių dalis turi būti pritvirtinta prie pastolių.
- 4.47. Darbuotojams išeiti skirtos angos pastolių paklote turi būti aptvertos ar uždarytos.
- 4.48. Užlipti ant pastolių ir nulipti nuo jų turi būti įrengtos ne didesnio kaip 60 proc. nuolydžio kopėčios.
- 4.49. Draudžiama lipti pastoliais į viršų arba leistis žemyn jų išorine dalimi.
- 4.50. Pastolius, turinčius šarnyrus pastolius į vietą statyti su kranu, užkabinus juos už 4 kilpų. Tai atliekantis darbuotojas turi būti atestuotas kaip krovinių kabinėtojas.
- 4.51. Jeigu norima tokius pastolius paaukštinti, pirmiausia reikia nuimti aptvaras, medžiagas ir įrankius, paskui kranu apversti ant šono, atlenkti atramą į reikiamą padėtį, ją įtvirtinti, pastatyti pastolius ant atramų, įtvirtinti kitą atramos pusę.
- 4.3 1. Vieną ant kito galima dėti ne daugiau kaip 4 tokio tipo pastolius.
- 4.36. Kai šarnyrinius sujungimus turintys pastoliai dedami vienas ant kito, kiekvieną iš jų būtina tvirtinti prie sienos.

Paaukštinių įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
4.37. Pastolių montuotojui, kilnojančiam ir klojančiam skydinius paklotus, nerekomenduojama kelti didesnio kaip 30 kg svorio (skydų svoris neturi viršyti 30 kg).

5. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJ AIS

5.7. Pastolių montuotojas, pastebėjęs, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar avarija, nedelsdamas turi nutraukti darbą ir imtis priemonių grėsmę keliančioms priežastims pašalinti. Apie kliuvinius ir trūkumus nedelsiant pranešti darbų vadovui.

5.8. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviešti gydytoją, apie įvykį pranešti darbų vadovui ar darbdaviui, išsaugoti nepakeistą nelaimingo atsitikimo vietą, jei tai nekelia pavojaus kitų darbuotojų ar aplinkinių žmonių sveikatai ir gyvybei.

5.9. Pastebėjęs gaisrą, pastolių montuotojas privalo nedelsdamas apie tai pranešti ugniagesiams, į gaisravietę iškviešti darbų vadovą, gesinti gaisro židinių turimomis gesinimo priemonėmis, pasirūpinti žmonių ir materialinių vertybių evakavimu.

6. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Baigęs darbą, pastolių montuotojas privalo:

6.1.13. Sutvarkyti darbo vietą;

6.1.14. Surinkti ir į vietą padėti darbo įrankius;

6.1.15. Patikrinti, ar stabiliai stovi nebaigti statyti pastoliai, jie pritvirtinti;

6.1.16. Apie darbo metu iškilusius nesklandumus ir trukumus pranešti mokytojui, padalinio vadovui;

6.1.17. Tvarkingai susidėti darbo drabužius ir asmeninės apsaugos priemones;

6.1.18. Nusiplauti veidą ir rankas šiltu vandeniu su muilu, jeigu yra galimybė, nusiprausti po dušu.

INSTRUKCIJĄ PARENGĖ _____

(vardas, pavardė, pareigos)

SUDERINTA _____

5.3. PASTOLIŲ STATYMO PLANAS

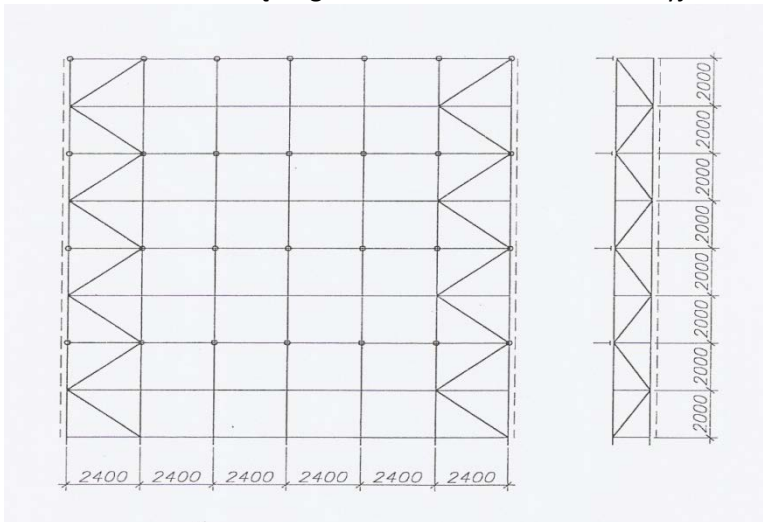
PASTOLIŲ STATYMO PLANAS

Objekto xxxxxx pastolių STATYMO planas

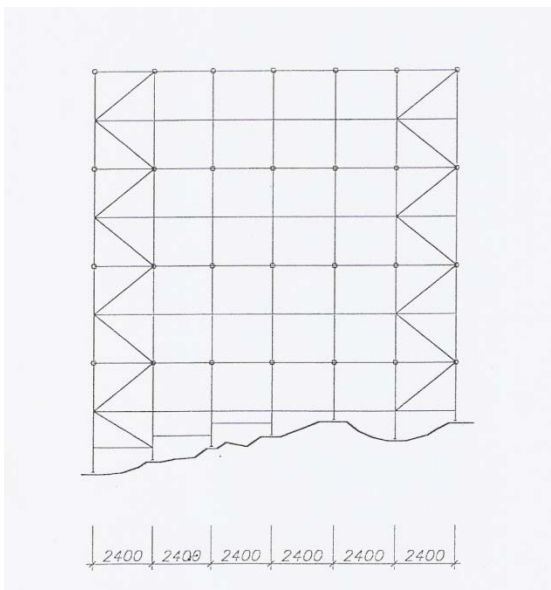
Pastolių tipas _____ fasadų _____

Pastolių apkrovos klasė _____ 4 _____

Paklotai ir jų atramos _____ N _____

2 pav. pastolių tvirtinimo prie statinio schema

3 pav. pastolių išdėstymas pagal reljefą

Bendri reikalavimai atsakingam už pastolių montavimą asmeniui:

Prieš pradėdant montuoti pastolius, būtina atlikti grunto apžiūrą vertinant perduodamą atramos apkrovą.

Pastolius montuoja tik apmokyti darbuotojai.

Darbuotojai naudoja visas numatytas asmeninės apsaugos priemones.

Atramos statomos tik ant patikimo grunto.

Tvirtinimo atramos įrengiamos tik patikimų fasado vietų.

Būtina kontroliuoti tvirtinimo taškų skaičių (vienam taškui ne daugiau kaip 24 m² ploto)

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
Baigus surinkimo darbus būtina užpildyti pastolių patikros lapą.

Parengė:

Vardenis, Pavardenis

Susipažinau:

atsakingas už pastolių montavimą

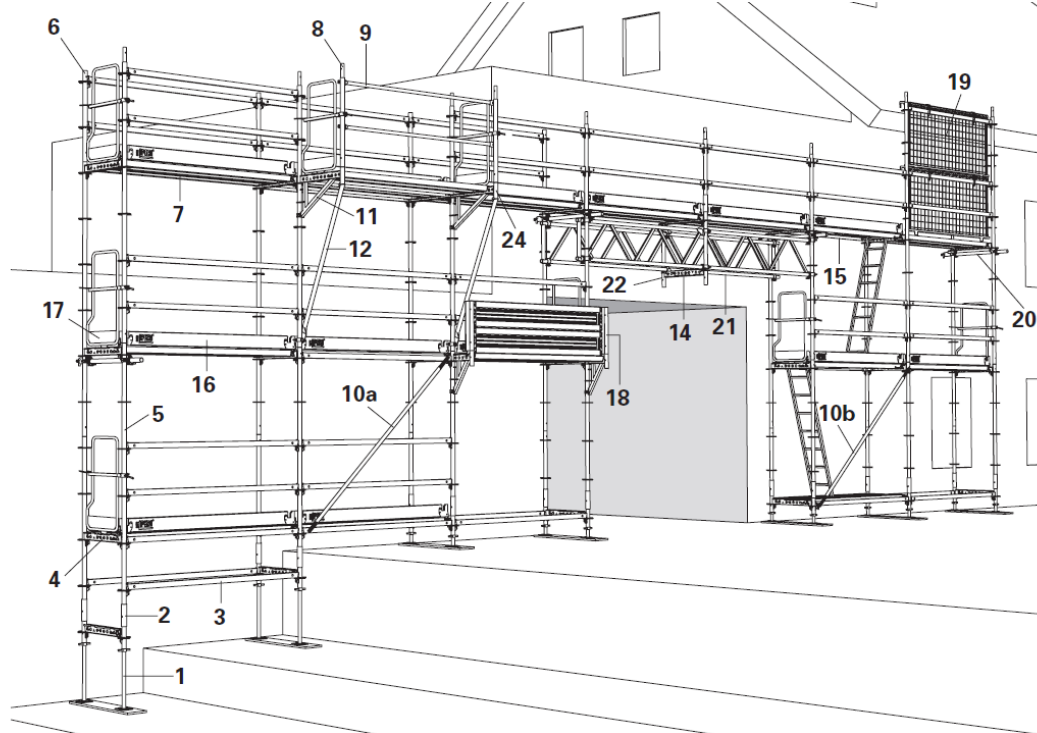
Vardenis, Pavardenis

Pastaba. Tikslesnis pastolių statymo planas bus pateiktas mokymų metu.

5.4. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ MONTAVIMO OBJEKTE TECHNOLOGINĖ KORTELĖ

SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ MONTAVIMO OBJEKTE TECHNOLOGINĖ KORTELĖ NR. 2

Technologinė kortelė skirta pastolių montuotojams, atliekantiems surenkamų inventorinių pastolių surinkimo darbus. Pastolių konstrukcija montuojama iš standartinių elementų. Ši technologinė kortelė reglamentuoja darbų atlikimo seką, naudojamus elementus, paviršiaus fragmento ypatumus, konstrukcijos tvirtinimą prie statinio. Technologinės kortelės reikalavimai privalomi visiems pastolių montuotojams, montavimo darbų vadovams. Sumontuotų pastolių patikros metu būtina vertinti ar konstrukcija sumontuota pagal šios kortelės reikalavimus.

1 pav. bendras sumontuotų pastolių vaizdas

Pastolių elementų specifikacija:

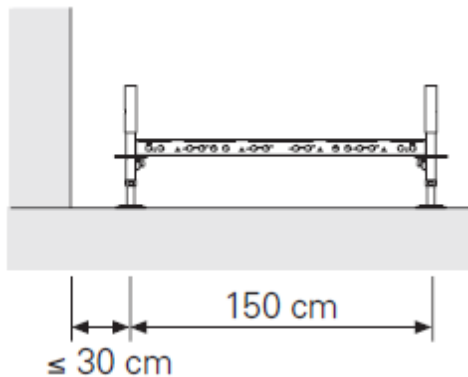
1- atrama	9 - turėklas	18 - apsaugos skydo jungtis
2 - atramos jungtis	10a - ilgoji įstrižainė	19 - apsauginis skydas
3 - horizontalaus sujungimo elementas	10b - trumpoji įstrižainė	20 - inkaro vamzdis
4 - horizontalaus sujungimo elementas	11 - konsolė	21 - inkaro vamzdis
5 - vertikalus rėmo vamzdis	12 - konsolės atrama	22 - stovas
6 - vertikalus sujungimo vamzdis	14 - horizontali jungtis	24 - santvarų jungtis
7 - pastolių paklotas	15 - paklotas su lipynėm	
8 - vertikalus turėklo vamzdis	16 - pakloto apsaugos lentelė	

Bendri saugumo reikalavimai:

Paaugštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

1. Pastolius montuoja tik apmokyti darbuotojai
2. Darbų vadovas supažindina montuotojus su šios technologinės kortelės reikalavimais
3. Darbuotojai turi būti instrukuoti pagal įmonėje galiojančią tvarką
4. Darbuotojams išduodamos asmeninės apsaugos priemonės pagal įmonėje galiojančią tvarką
5. Darbuotojui draudžiama pradėti darbus neturint visų reikalingų asmeninės apsaugos priemonių
6. Pastolių montavimas vykdomas tik pagal šios technologinės kortelės ir gamintojo pateiktos montavimo instrukcijos reikalavimus
7. Esant poreikiui atlikti nukrypimus nuo standartinio montavimo, atliekami konstrukcijos skaičiuojamieji vertinimai ir sudaromas montavimo planas
8. Montavimo darbai pradedami tik darbų vadovui įvertinus atramų vietas, montuotojų pasirengimą, tinkamą konstrukcijos komplektavimą

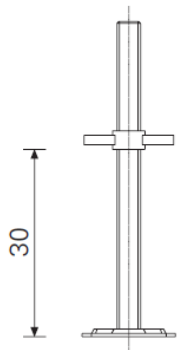
Pagrindo montavimas

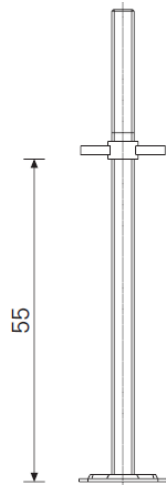
2 pav. pav. reikalavimai pagrindui

Pagrindo montavimo elementai:

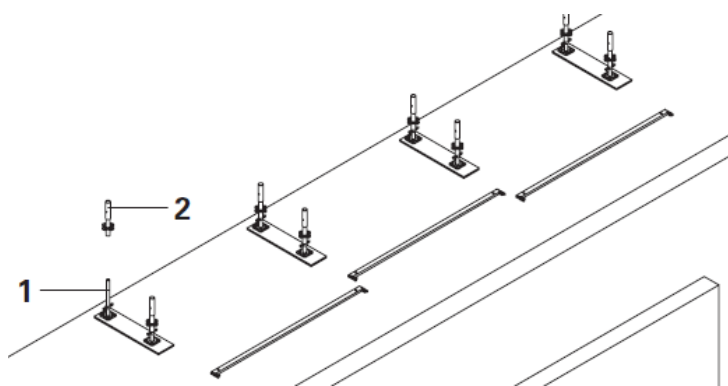
1. Reguliuojamos atramos
2. Atramų jungtys
3. Ilgieji horizontalaus jungimo elementai
4. Trumpieji horizontalaus jungimo elementai
5. Pastolių pagrindo išlyginimas

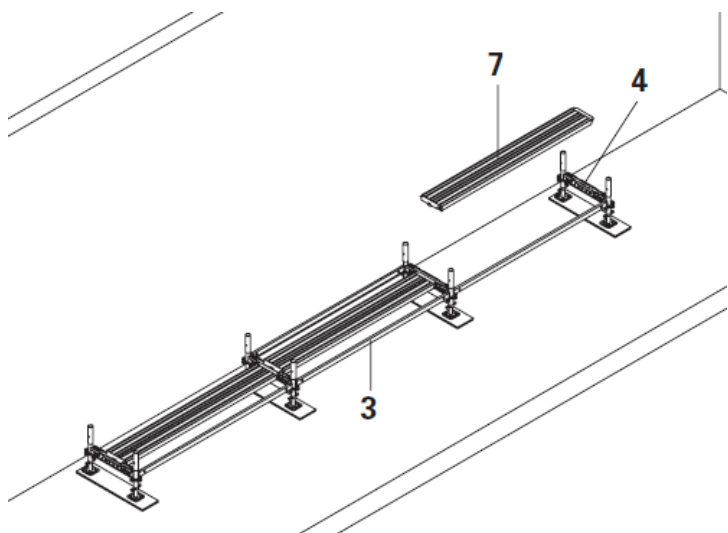
2 pav. trumpas reguliatorius

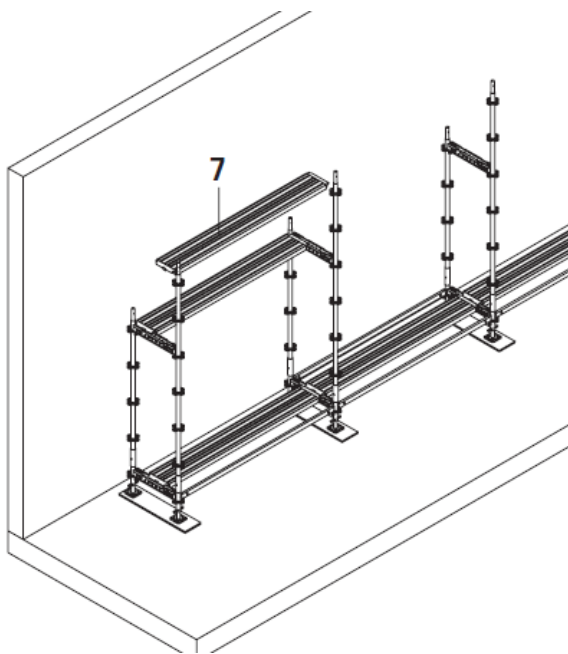
3 pav. ilgasis reguliatorius

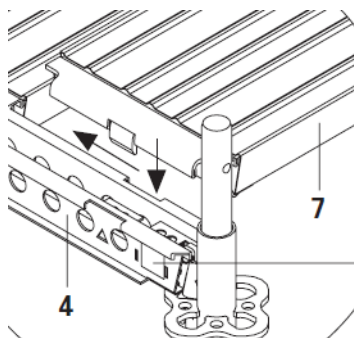
4 pav. pastolių pagrindo formavimas

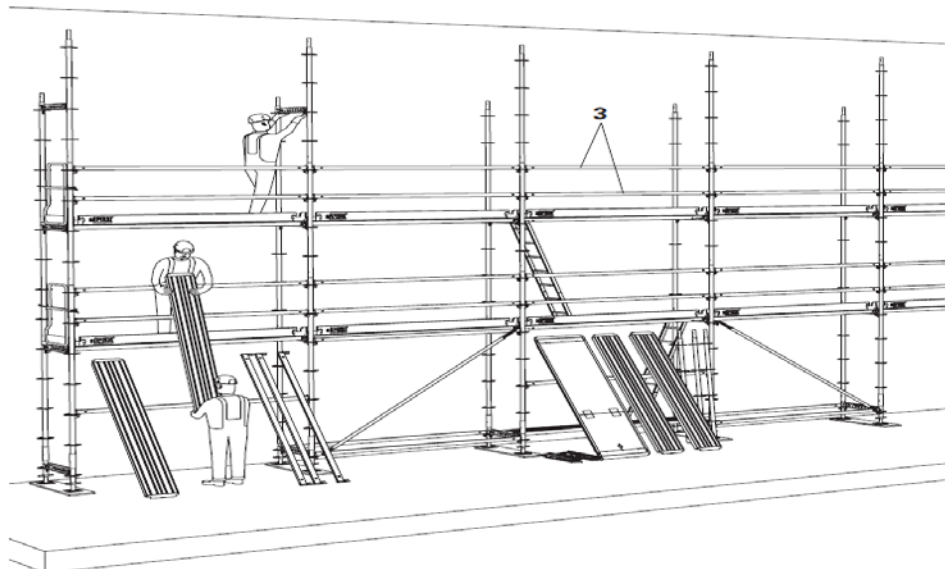
5 pav. sekantis montavimo etapas

6 pav. antro aukšto montavimas

7 pav. pakloto sujungimas

8 pav. montavimo darbų eiga

5.5. PASTOLIŲ patikros lapas

Pastoliai _____

Data: 2012 m. _____ mėn. _____ d.

Struktūra	Taip	Ne	Netaikoma
Pastolių pagrindas ar skersinė sija yra stabili ir geros kokybės			
Skersinės sijos, įstrižainės ir vamzdinės konstrukcijos yra nepažeistos, nesutrūkinėjusios, be struktūrinių defektų			
Kopėčios nepažeistos ir tinkamai įtvirtintos			
Šoniniai apsauginiai turėklai yra			
Kojų apsaugos (papėdės lentelės) yra			
Pagrindinis turėklas yra 1 m. aukštyje			
Tarpinis turėklas įrengtas 0,5 m. aukštyje			
Pastoliai įtvirtinti prie stabilios konstrukcijos kas 3-4 m. (pagal montavimo planą)			
Pastolių atramos pastatytos ant paruošto ir stabilaus grunto			
Ant darbinio pakloto patenkama vidinėmis kopėčiomis ar laiptais			
Prie pastolių nepritvirtinti jiems nepriklausantys elementai			

Įrengtos visos įstrižainių jungtys			
Tarpas tarp statinio ir pastolių ne didesnis kaip 0,3 m.			
Nėra pavojingame artume elektros įtampą turinčių laidų			
Besiliečiantys elektros laidai yra tinkamai izoliuoti ir apsaugoti nuo mechaninio poveikio			
Esant nepalankioms oro sąlygoms (sningant, apledėjus) numatyta galimybė platformą padengti slidumą mažinančia medžiaga			
Ant pastolių nėra nereikalingų medžiagų, jų likučių, atliekų			
Patvirtinu, kad pastolių sutvarkymo ir valymo darbai buvo atlikti patikros išvakarėse ar patikros metu			

Pastabos:

Jeigu vienas ar daugiau atsakymų yra neigiami pastolių naudoti negalima, kol neatlikti neatitikimų pašalinimo darbai

Šis patikros lapas pildomas kiekvieno patikrinimo metu ir saugojamas statybvietėje

Pastabos:

Tikrino:

(vardas, pavardė, parašas)

6 mokymo elementas. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ LAIPTINIŲ AIKŠTELIŲ MONTAVIMAS

6.1. PASTOLIŲ MONTUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

PASTOLIŲ MONTUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. _____

1. BENDROJI DALIS

1.7. Darbuotojui montuojančiam (išmontuojančiam) pastolius (toliau – pastolių montuotojas) privalu laikytis šios instrukcijos reikalavimų.

1.8. Nesilaikančiam šios instrukcijos reikalavimų, gali būti taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir padarinius.

1.9. Montuoti pastolius gali ne jaunesnis kaip 18 metų asmuo, pasitikrinęs sveikatą, instruktuoatas darbo vietoje bei informuotas apie svarbiausius privalomus reikalavimus:

1.3.16. Savavališkai neišjungti, nekeisti ir nešalinti darbo priemonėse, įrenginiuose, pastatuose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų, juos tinkamai naudoti ir apie gedimus pranešti darbų vadovui;

1.3.17. Tinkamai naudoti kolektyvinės ir asmeninės apsaugos priemonės;

1.3.18. Darbo priemones naudoti pagal jų dokumentuose (pasuose), šioje instrukcijoje nurodytus reikalavimus;

1.3.19. Nedelsiant pranešti darbų vadovui apie padėtį darbo vietose, patalpose, kuri, jo įsitikinimu, gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, taip pat apie darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, kurių pats pašalinti negali arba neprivalo;

1.3.20. Bendradarbiauti su darbų vadovu įgyvendinant darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus bei priemones;

1.3.21. Pagal galimybes bei turimas žinias imtis priemonių traumų, ūmių apsinuodijimų, avarijų priežastims pašalinti, apie tai nedelsdamas pranešti darbų vadovui;

1.3.22. Pranešti vadovui apie darbo metu gautas traumas, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus;

1.3.23. Laikytis įmonės vidaus tvarkos taisyklių,

1.3.24. Darbo metu ir darbo vietoje nevertoti alkoholinių gėrimų bei narkotinių medžiagų,

1.3.25. Rūkyti ir valgyti galima tik tam skirtose vietose;

1.3.10. Privalu laikytis asmens higienos reikalavimų, prižiūrėti, kad švarūs būtų darbo drabužiai bei apavas,

rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis.

1.4. Pastolių montuotojas turi teisę:

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

1.4.22.Reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias ir sveikas darbo sąlygas, įrengtų kolektyvinės apsaugos priemones, aprūpintų asmeninės apsaugos priemonėmis;

1.4.23.Sužinoti iš darbų vadovo apie darbo aplinkoje esančius sveikatai pavojingus ir kenksmingus veiksnius;

1.4.24.Susipažinti su sveikatos tikrinimų rezultatais. Jeigu su jais nesutinka, sveikatą patikrinti pakartotinai;

1.4.25.Tartis su darbdaviu, darbų vadovu dėl darbo sąlygų gerinimo;

1.4.26.Atsisakyti dirbti, kai kyla pavojus sveikatai ir gyvybei;

1.4.27.Įstatymų nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų;

1.4.28.Iškylus nesutarimams su darbdaviu dėl darbuotojo saugos ir sveikatos reikalavimų vykdymo, kreiptis į Valstybinę darbo inspekciją ar kitą valstybės instituciją.

1.11.Pastolių montuotojas privalo žinoti gaisrinės saugos instrukcijos reikalavimus ir juos vykdyti. Žinoti, kur darbo vietoje laikomos gaisro gesinimo priemonės, mokėti jomis naudotis, vengti veiksmų ir nesudaryti sąlygų, galinčių sukelti gaisrą.

1.12.Pastolių montuotojo darbo laikas (neskaitant viršvalandžių) negali būti ilgesnis kaip keturiasdešimt valandų per savaitę.

2. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Pagrindiniai profesinės rizikos veiksniai pastolių montuotojo darbo vietoje:

2.1.13.kritimas iš aukščio;

2.1.14.fizinė perkrova (nerekomenduojama vyrui kelti daugiau kaip 30 kg; moterims 10 kg.);

2.1.15.netvarkinga darbo vieta;

2.1.16.nepalankios meteorologinės sąlygos (šaltis, lietus, vėjas);

2.1.20.netvarkingi darbo įrankiai, inventorinės paaukštinimo priemonės;

2.1.21.netvarkingos apsaugos priemonės;

2.1.22.sliduma;

2.1.23.dulkės;

2.1.24.triukšmas,

2.1.13. krintantys daiktai.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
2.8. Pastolių montuotojo darbo vietoje bendras triukšmo lygis neturi viršyti 85 dB (A), oro užterštumas dulkėmis, dujomis - higienos normose nustatytų dydžių. Apsisaugojimui nuo triukšmo, kai bendras triukšmo lygis viršija 80 dB (A), būtina naudoti klausos apsaugos priemonės, nuo oro užterštumo - respiratorių.

2.9. Asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami vadovaujantis įmonėje tvarka ir patvirtintais reikalavimais.

3. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Prieš pradėdamas dirbti, pastolių montuotojas privalo:

3.1.10. Gauti iš darbų vadovo užduotį;

3.1.11. Apsivilkti darbo drabužius, užsidėti asmeninės apsaugos priemonės (diržą, šalną);

3.1.12. Įsitikinti, ar:

3.1.3.25. Apsaugos priemonės išbandytos, tvarkingos, yra inventoriniai numeriai ir būsimojo bandymo data;

3.1.3.26. Tvarkingos inventorinės paaukštinimo priemonės, įrankiai;

3.1.3.27. Tvarkinga, neužkrauta darbo vieta, yra aptvaros, įspėjamieji užrašai,

3.1.3.28. Veikia apšvietimas (jis yra pakankamas);

3.1.3.29. Tinkami pastoliams statyti pagrindai ir pan.;

3.1.3.30. Tvarkingi pastoliai, jų jungiamosios dalys ir detalės (vizualiai);

3.1.3.31. Tvarkingi ir išbandyti kėlimo mechanizmai, lynai ir pan.;

3.1.3.32. Pastolių statymo vietose nėra elektros laidų, kabelių ir pan.

3.2. Rastus trūkumus, gedimus prieš pradėdamas darbą pašalinti. Jei pats darbuotojas nepajėgus to padaryti, apie tai turi pranešti darbų vadovui. Darbo nepradėti tol, kol trūkumai nebus pašalinti.

4. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.13. Visi inventoriniai pastoliai turi būti su gamintojų pateikta dokumentacija.

4.14. Prieš statant ir ardant pastolius, būtina signalinėmis aptvaromis pažymėti pavojingą zoną, kuri nustatoma atsižvelgiant į pastolių aukštį.

4.15. Paviršius, ant kurio statomi pastoliai, turi būti lygus, nuvalytas. Jei pastoliai statomi tiesiai ant grunto, jo paviršius turi būti išlygintas, suplūktas, įrengti latakai vandeniui nutekėti. Jeigu gruntas labai drėgnas ir nepakankamai tvirtas, būtina jį sutankinti, suplūkti su skalda, plytų laužu ir pan.

4.16. Draudžiama statyti pastolius ant apledėjusio arba nelygaus paviršiaus, lyginti pastolių padėklus kišant plytas, akmenis, lentų atraižas bei kitus atsitiktinius daiktus.

4.23. Pastolių montuotojas darbo metu privalo dėvėti kūno saugos diržus, juos tvirtinti darbų vadovo nurodytose vietose.

4.24. Pastolių statramsčiai, statomi ant grunto, turi būti pastatyti ant atraminių padėklų iš ne plonesnių kaip 5 cm lentų taip, kad po kiekviena statramsčių pora skersai pastolių gulėtų ištinis padėklas.

4.25. Visus elektros laidus, kabelius, kurie yra virš pastolių ar jų statymo vietos, žemiau kaip 5 m nuo pastolių viršaus, būtina nuimti arba atjungti pastolių statymo (ardymo) metu.

4.26. Kitą pastolių aukštą statyti galima tik tada, kai baigiamas žemiau esantis.

4.27. Pastolius tvirtinti prie sienos per visą jų aukštį, kiekvieną sekciją ir aukštą inkarais į sieną. Jeigu tvirtinimo vietos sutampa su angomis sienoje, pastolius galima tvirtinti per angas, iš vidinės pastato pusės įtvirtinus atitinkamas lentas ar kitus elementus. Pastolių tvirtinimo vietos kiekvienu atveju turi būti nurodomos pastolių statymo projekte.

4.28. Draudžiama pastolius tvirtinti prie parapetų, karnizų, vamzdžių, balkonų ir kitų išsikišusių ar nestabilių statinio konstrukcijų.

4.19. Neleidžiamas pastolių mazgų sujungimų perstūmimas ir tvirtinimas ne gamintojo nurodytose vietose.

4.20. Pastolių elementus kelti ir nuleisti tik mechanizuotai arba rankinėmis gervėmis, skryščiais.

4.21. Pastačius pastolius ir paklojus paklotus, būtina patikrinti:

4.13.13. Pastolių stabilumą užtikrinančių atskirų elementų sujungimus ir tvirtinimus;

4.13.14. Statramsčių tiesumą;

4.13.15. Atraminių aikštelių patikimumą;

4.13.16. Metalinių pastolių įžeminimo įrengimą (įžeminimo varža turi būti ne didesnė kaip 15 Ω).

4.38. Leidžiamas tik išilginis pakloto skydų sujungimas užleidžiant ant atramų ne mažiau kaip 0,2 m.

4.39. Pastolius reikia statyti taip, kad atstumas tarp statomo pastato sienos ir pastolių pakloto neviršytų 50 mm, kai atliekami mūro darbai, ir 150 mm - apdailos darbai.

4.40. Aptvarai, saugantys nuo kritimo iš aukščio, turi būti ne žemesnės kaip 1 m, su porankiu viršuje, 0,15 m aukščio papėdės juosta apačioje ir 0,5 m aukštyje nuo pakloto paviršiaus - su viduriniu tašeliu, arba būtina naudoti kitas lygiavertes apsaugos priemones.

4.41. Pastolių paklotas turi būti be didesnių kaip 5 mm plyšių. Pakloto skydus draudžiama naudoti, jeigu juose yra įpuvusių vietų, jie aplaužyti, suskilę ar susidėvėję daugiau kaip 10 proc. jų storio.

4.42. Įėjimą į pastatą, prie kurio statomi pastoliai, reikia apsaugoti stogeliu, o iš šonų ištinis apkalti lentomis per visą pastolių plotį. Stogelis ir šonuose esantys apsaugai turi išsikišti iš pastolių ne mažiau kaip 1,5 m. Stogelis įrengiamas su 20 laipsnių nuolydžiu į pastolių pusę.

Paaukštinto jrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

4.43. Prieš pradėdant ardyti aukštesnius kaip 4 m pastolius, darbų vadovas turi apžiūrėti pastolių konstrukcijas, nurodyti pastolių montuotojams pavojų keliančius veiksnius.

4.44. Pastolius ardyti iš viršaus leidžiantis žemyn. Kitą pastolių aukštą pradėti ardyti tik tada, kai nuardytas viršutinis. Pastolių dalis nuleisti kranu, skryščiais arba gervėmis. Mėtyti pastolių dalis draudžiama.

4.45. Ardant pastolius visos pirmojo aukšto ir kitų aukštų balkonų durys turi būti uždarytos (ardymo zonoje). Ant durų turi būti pakabinti įspėjamieji ženklai.

4.52. Prieš nuimant pastolių paklotą, nuo jo pašalinti medžiagas, tarą, šiukšles ir užtvirti lipimo ant pastolių vietą.

4.53. Pastolių statymo (ardymo) darbai turi būti nutraukti lietaus ir audros metu, kai vėjas didesnis kaip 15 m/sek., nepakankamas matomumas, slidu.

4.54. Ant metalinių pastolių, iškilusių virš statinio, turi būti įrengti žaibolaidžiai. Atstumas tarp žaibolaidžių turi būti ne didesnis kaip 20 m.

4.55. Statant aukštesnius kaip 6 m pastolius, būtina įrengti ne mažiau kaip 2 paklotus (darbinį ir apsauginį).

4.56. Užlipti ant pastolių kas 40 m būtina įrengti kopėčias. Jeigu pastoliai trumpesni kaip 40 m, būtina įrengti ne mažiau kaip dvi užlipimo vietas. Viršutinė kopėčių dalis turi būti pritvirtinta prie pastolių.

4.57. Darbuotojams išeiti skirtos angos pastolių paklote turi būti aptvertos ar uždarytos.

4.58. Užlipti ant pastolių ir nultipti nuo jų turi būti įrengtos ne didesnio kaip 60 proc. nuolydžio kopėčios.

4.59. Draudžiama lipti pastoliais į viršų arba leisti žemyn jų išorine dalimi.

4.60. Pastolius, turinčius šarnyrus pastolius į vietą statyti su kranu, užkabinus juos už 4 kilpų. Tai atliekantis darbuotojas turi būti atestuotas kaip krovinių kabinėtojas.

4.61. Jeigu norima tokius pastolius paaukštinti, pirmiausia reikia nuimti aptvaras, medžiagas ir įrankius, paskui kranu apversti ant šono, atlenkti atramą į reikiamą padėtį, ją įtvirtinti, pastatyti pastolius ant atramų, įtvirtinti kitą atramos pusę.

4.3 1. Vieną ant kito galima dėti ne daugiau kaip 4 tokio tipo pastolius.

4.38. Kai šarnyrinius sujungimus turintys pastoliai dedami vienas ant kito, kiekvieną iš jų būtina tvirtinti prie sienos.

4.39. Pastolių montuotojui, kilnojančiam ir klojančiam skydinius paklotus, nerekomenduojama kelti didesnio kaip 30 kg svorio (skydų svoris neturi viršyti 30 kg).

5. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMŲ VEIKSMŲ AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

Paaugštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
5.10. Pastolių montuotojas, pastebėjęs, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar avarija, nedelsdamas turi nutraukti darbą ir imtis priemonių grėsmę keliančioms priežastims pašalinti. Apie kliuvinius ir trūkumus nedelsiant pranešti darbų vadovui.

5.11. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviešti gydytoją, apie įvykį pranešti darbų vadovui ar darbdaviui, išsaugoti nepakeistą nelaimingo atsitikimo vietą, jei tai nekelia pavojaus kitų darbuotojų ar aplinkinių žmonių sveikatai ir gyvybei.

5.12. Pastebėjęs gaisrą, pastolių montuotojas privalo nedelsdamas apie tai pranešti ugniagesiams, į gaisravietę iškviešti darbų vadovą, gesinti gaisro židinių turimomis gesinimo priemonėmis, pasirūpinti žmonių ir materialinių vertybių evakavimu.

6. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Baigęs darbą, pastolių montuotojas privalo:

6.1.19. Sutvarkyti darbo vietą;

6.1.20. Surinkti ir į vietą padėti darbo įrankius;

6.1.21. Patikrinti, ar stabiliai stovi nebaigti statyti pastoliai, jie pritvirtinti;

6.1.22. Apie darbo metu iškilusius nesklandumus ir trukumus pranešti mokytojui, padalinio vadovui;

6.1.23. Tvarkingai susidėti darbo drabužius ir asmeninės apsaugos priemones;

6.1.24. Nusiplauti veidą ir rankas šiltu vandeniu su muilu, jeigu yra galimybė, nusiprausti po dušu.

INSTRUKCIJĄ PARENGĖ _____

(vardas, pavardė, pareigos)

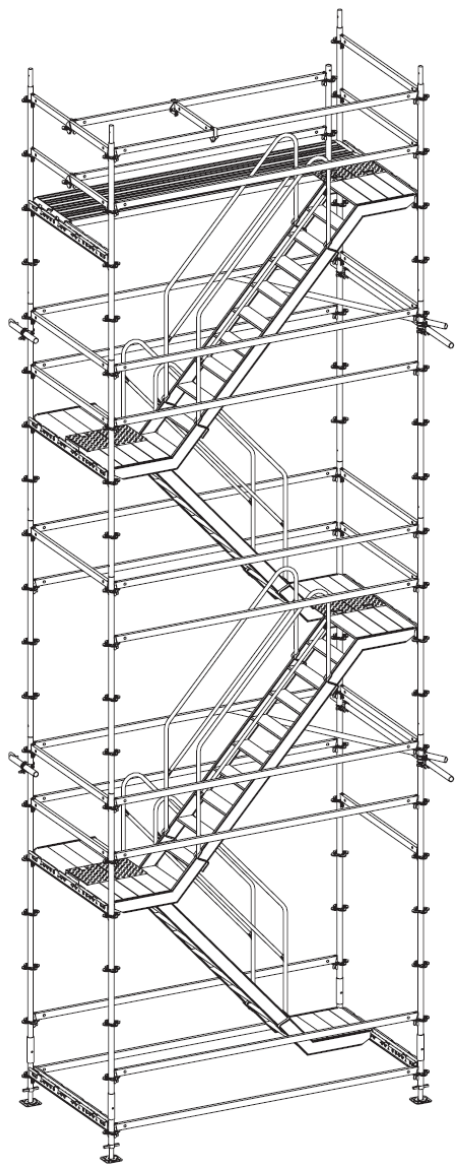
SUDERINTA _____

6.2. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ LAIPTINIŲ BOKŠTELIŲ MONTAVIMO OBJEKTE TECHNOLOGINĖ KORTELĖ

SURENKAMŲ INVENTORINIŲ LAIPTINIŲ BOKŠTELIŲ MONTAVIMO OBJEKTE TECHNOLOGINĖ KORTELĖ NR. 3

Paaukštinių įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
Surenkami laiptiniai bokšteliai skirti patekimui į vietas esančias aukštyje į kurias praėjimas dar nepastatytas
arba patekti į vietas kur kito patekimo nėra. Tai pastolių konstrukcijos, kuriose naudojami 2 m. aukščio
laiptai. Tvirtinamos prie statinio ar gretimų pastolių konstrukcijų. Galimi laiptų išdėstymo būdai:
vienakrypčiai ir priešpriešiniai.

Ši technologinė kortelė taikoma dvikrypčių laiptinių bokštelių montavimui reglamentuoti.

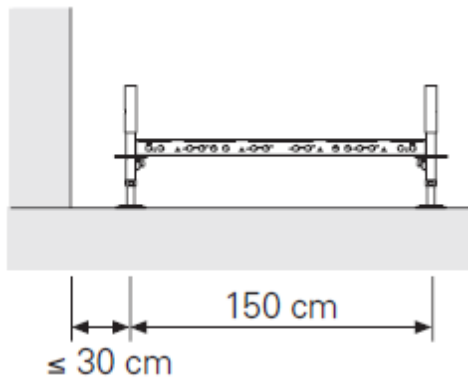

1 pav. bendras pastolių vaizdas

Paaukštinojimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
Bendri saugumo reikalavimai:

1. Pastolius montuoja tik apmokyti darbuotojai
2. Darbų vadovas supažindina montuotojus su šios technologinės kortelės reikalavimais
3. Darbuotojai turi būti instrukuoti pagal įmonėje galiojančią tvarką
4. Darbuotojams išduodamos asmeninės apsaugos priemonės pagal įmonėje galiojančią tvarką
5. Darbuotojui draudžiama pradėti darbus neturint visų reikalingų asmeninės apsaugos priemonių
6. Pastolių montavimas vykdomas tik pagal šios technologinės kortelės ir gamintojo pateiktos montavimo instrukcijos reikalavimus
7. Esant poreikiui atlikti nukrypimus nuo standartinio montavimo, atliekami konstrukcijos skaičiuojamieji vertinimai ir sudaromas montavimo planas
8. Montavimo darbai pradami tik darbų vadovui įvertinus atramų vietas, montuotojų pasirėngimą, tinkamą konstrukcijos komplektavimą

Pagrindo montavimas

2 pav. pav. reikalavimai pagrindui

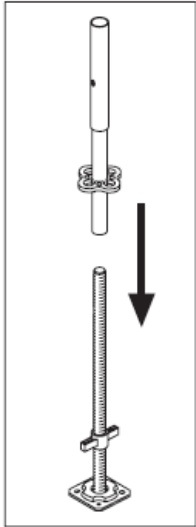
Pagrindo montavimo elementai:

1. Reguliuojamos atramos
2. Atramų jungtys
3. Ilgieji horizontalaus jungimo elementai
4. Trumpieji horizontalaus jungimo elementai

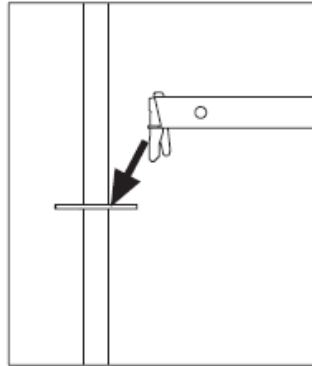
Montavimo eiga:

Pagrindas išlyginamas tik reguliuojamų atramų pagalba. Neleistina viršyti nurodytus išsukimo ilgius (iki 36 m. aukščio – ne daugiau 25 cm., virš 36 m. aukščio – ne daugiau 15 cm.). Atstumas nuo statinio ne daugiau kaip 30 cm. Pagrindas išlyginamas naudojantis gulščiuku.

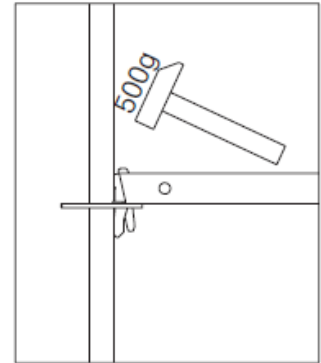
Paaukštinojimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
Montuodami toliau (žiūr. 6 pav.), kreipiame dėmesį į trumpų horizontalių montavimą (Nr. 3a, 4), jų
montavimo vietas.

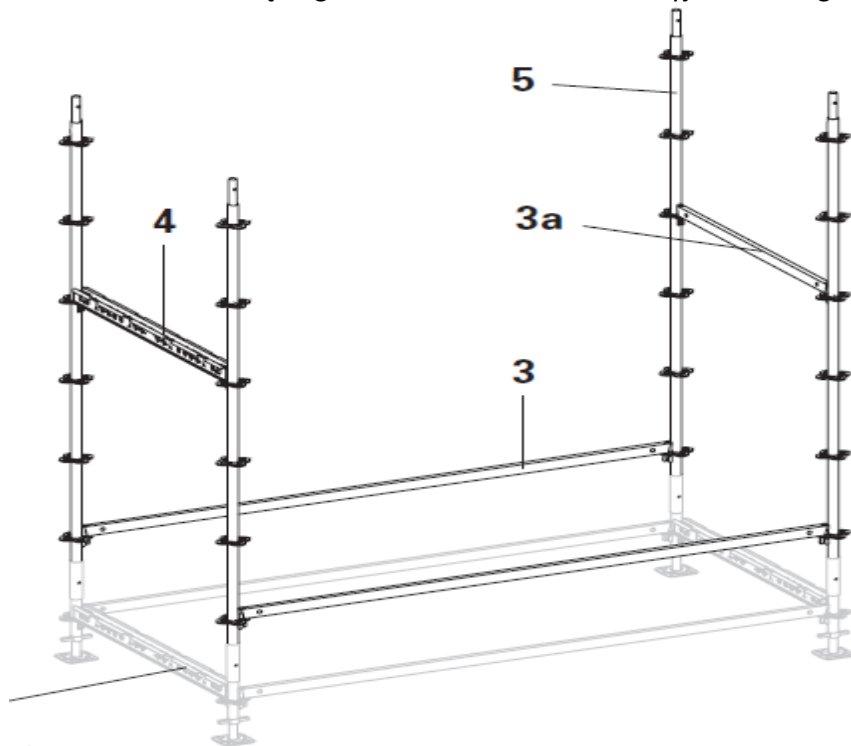
3pav. reguliuojamos atramos
pleišto įstatymas
sujungimas su jungtimi

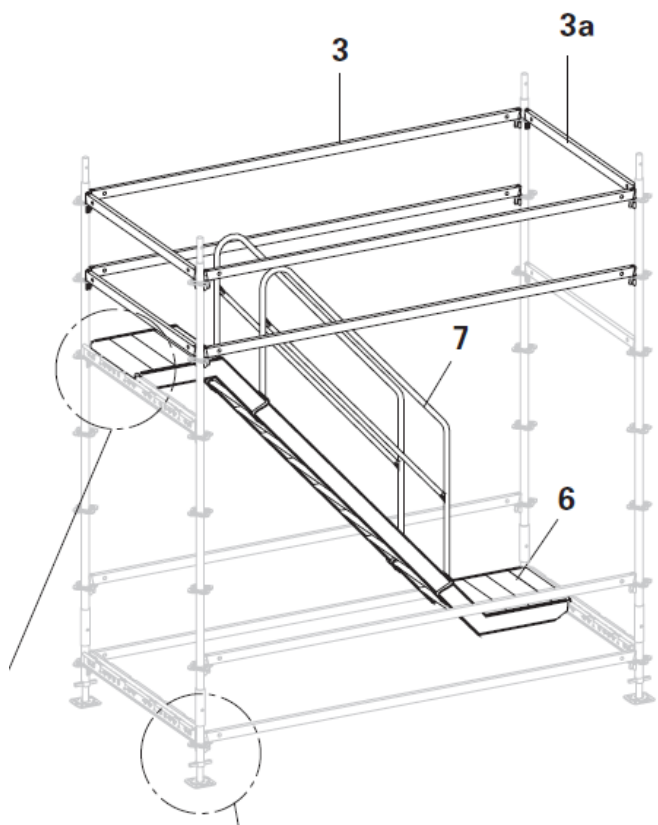
4pav. horizontalių jungimas

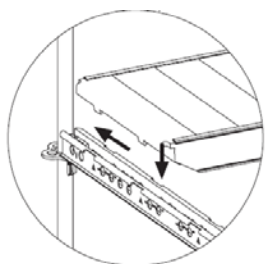
5 pav.

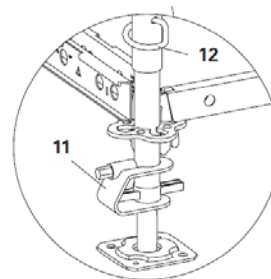
6 pav. tolesnė montavimo seka

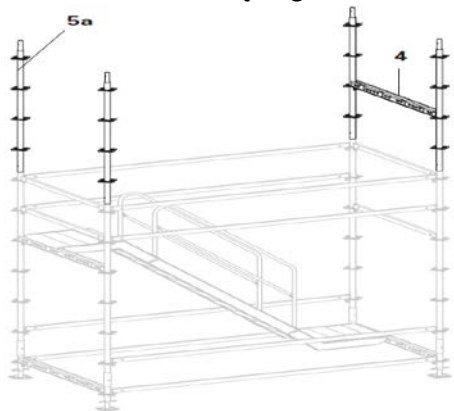
7 pav. laiptų maršo tvirtinimas

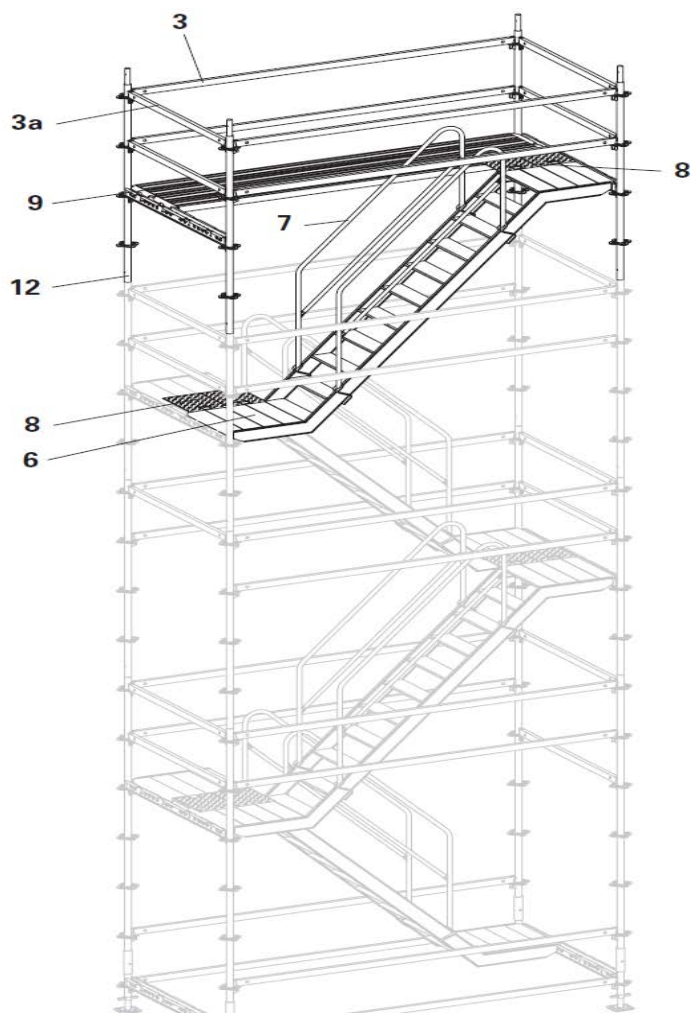
8 pav. laiptų tvirtinimas

9 pav. vertikalus užraktas

10 pav. sekančio aukšto montavimas

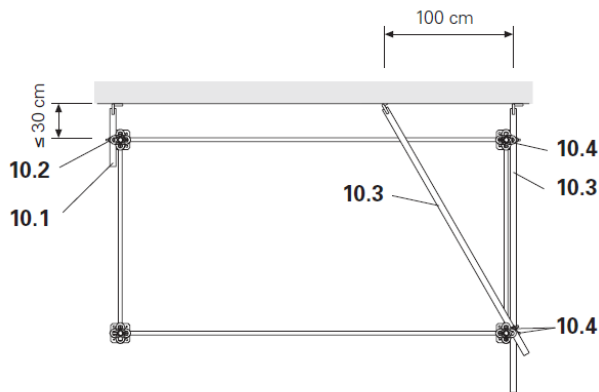
11 pav. viršutinio aukšto įrengimas

Pastolių tvirtinimas prie statinio:

- Pirmasis inkaras montuojamas 3 m. aukštyje
- Tolesnę inkaravimo tvarką nurodo darbų vadovas

Paaukštinojimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

- Inkaruojame trumpąja ir trikampę sistemą (žiūr. 12 pav.)
- Inkaruojame ne mažesnėmis nei M12 kilpomis

12 pav. pastolių tvirtinimas prie statinio

6.3. PASTOLIŲ patikros lapas

Pastoliai _____

Data: 2012 m. _____ mėn. _____ d.

Struktūra	Taip	Ne	Netaikoma
Pastolių pagrindas ar skersinė sija yra stabilus ir geros kokybės			
Skersinės sijos, įstrižainės ir vamzdinės konstrukcijos yra nepažeistos, nesutrūkinėjusios, be struktūrinių defektų			
Kopėčios nepažeistos ir tinkamai įtvirtintos			
Šoniniai apsauginiai turėklai yra			
Kojų apsaugos (papėdės lentelės) yra			
Pagrindinis turėklas yra 1 m. aukštyje			
Tarpinis turėklas įrengtas 0,5 m. aukštyje			
Pastoliai įtvirtinti prie stabilios konstrukcijos kas 3-4 m. (pagal montavimo planą)			
Pastolių atramos pastatytos ant paruošto ir stabilaus grunto			
Ant darbinio pakloto patenkama vidinėmis kopėčiomis ar laiptais			
Prie pastolių nepritvirtinti jiems nepriklausantys elementai			

Įrengtos visos įstrižainių jungtys			
Tarpas tarp statinio ir pastolių ne didesnis kaip 0,3 m.			
Nėra pavojingame artume elektros įtampą turinčių laidų			
Besiliečiantys elektros laidai yra tinkamai izoliuoti ir apsaugoti nuo mechaninio poveikio			
Esant nepalankioms oro sąlygoms (sningant, apledėjus) numatyta galimybė platformą padengti slidumą mažinančia medžiaga			
Ant pastolių nėra nereikalingų medžiagų, jų likučių, atliekų			
Patvirtinu, kad pastolių sutvarkymo ir valymo darbai buvo atlikti patikros išvakarėse ar patikros metu			

Pastabos:

Jeigu vienas ar daugiau atsakymų yra neigiami pastolių naudoti negalima, kol neatlikti neatitikimų pašalinimo darbai

Šis patikros lapas pildomas kiekvieno patikrinimo metu ir saugojamas statybvietėje

Pastabos:

Tikrino:

7 mokymo elementas. SURENKAMŲ MOBILIUJŲ PASTOLIŲ MONTAVIMAS

7.1. GAMINTOJO PARENGTA MOBILIŲJŲ KĖLIMO PLATFORMŲ MONTAVIMO IR SAUGAUS NAUDOJIMO INSTRUKCIJA

Mobiliosios darbinės kėlimo platformos priskiriamos pastolių – bokštelių klasei. Jie naudojami statybose, pramonėje, aptarnavimo darbams atlikti. Gali būti naudojami patalpos viduje ir išorėje. Mobiliosios kėlimo platformos suteikia stabilų, patikimą pagrindą dirbančiajam. Platformos leidžia lengvai pasiekti įvairiuose aukščiuose esančias darbo vietas. Priemonė leidžia greitai pakeisti darbo ar saugojimo vietą.

Mobili darbinė kėlimo platforma prieš naudojimą, jei yra sumontuota, turi būti patikrinama:

- Ar visi reikalingi elementai sumontuoti, ar nenuimti
- Ar platformos elementai, ypač jų jungtys, nepažeisti
- Būtina patikrinti ar numatoma darbinė apkrova atitinka leistiną platformos apkrovą
- Reikalinga patikrinti ir vidinių kopėčių įrengimą
- Nustatome ar konkrečiu atveju reikalinga naudoti papildomas stabilumo atramas

Svarbus reikalavimas:

- Sumontuotos platformos negalima perkelti kranu ar kitu kėlimo įrenginiu!

Mobilios darbinės kėlimo platformos stūmimas:

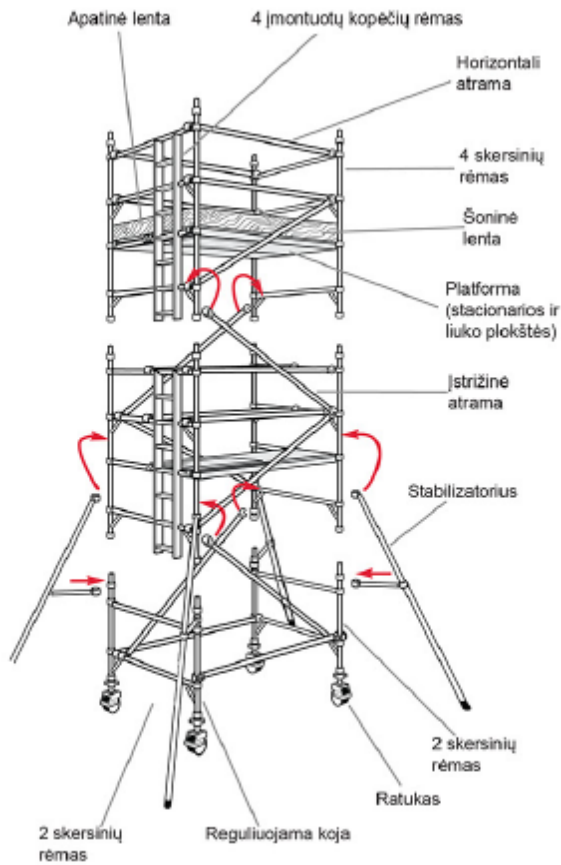
- Kėlimo platforma stumiama tik rankomis
- Stumiantis darbuotojas gali judėti tik patikimu, stabiliu pagrindu
- Stumiant platformą su sumontuotomis atramomis, atramas būtina pakelti ne mažiau kaip 25 mm. nuo pagrindo
- Esant paviršiaus nuolydžiui, būtina naudoti ratukų stabdžius ir kitas priemones neleidžiančias platformas įsibėgėti
- Po perstūmimo į kitą vietą, būtinai patikrinkite platformos elementų vertikalumą bei horizontalumą naudodami gulsčiuką
- Jei vėjo greitis dirbant lauke daugiau kaip 7,7 m/s bokštelį stumti draudžiama

Darbų su mobiliąja darbine platforma atlikimas:

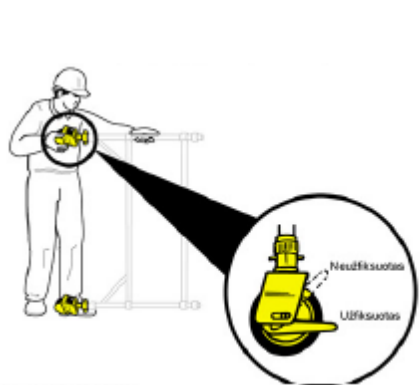
- Jei vėjo greitis dirbant lauke daugiau kaip 7,7 m/s darbai nuo platformos nutraukiami, o pakilus vėjo greičiui daugiau nei 11,3 m/s kėlimo platformą esančią lauke reikalinga pririšti
- Vėjo greičiui pakilus iki 18 m/s platformą būtina išardyti
- Darbo lauke metu kai šalia yra atviri statiniai būtina atidžiai stebėti vėjo greitį dėl galimo „piltuvo“ efekto

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

- Darbuotojas platformoje privalo stovėti tik ant jos pagrindo. Naudoti pakylas, kopėčias draudžiama
- Darbuotojo naudojama fizinė jėga horizontalia kryptimi negali būti daugiau kaip 20 kg.

1 pav. bendra pastolių montavimo schema

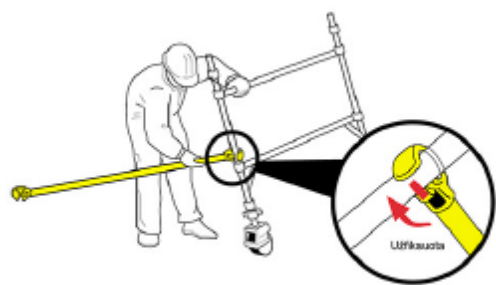

	y
SP7	1227
SP10	2241
SP15	2757

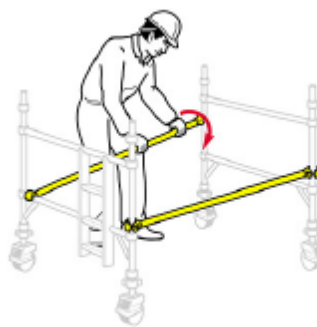

3 pav. papildomų atramų parinkimas

4 pav. ryšių jungtys

5 pav. pagrindo montavimas

6 pav. tolesnė pagrindo montavimo seka

7 pav. sekančio aukšto montavimas

8 pav. spyrių statymas

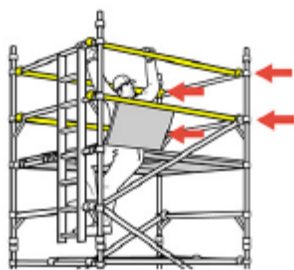

11 pav. baigiamieji montavimo darbai

13 pav. papėdės apsaugos dėjimas

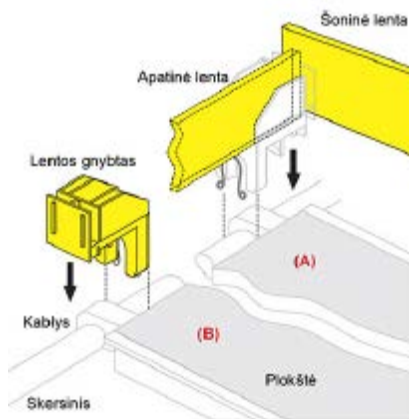

15 pav. išmontavimo seka

Mobiliųjų pastolių išmontavimas:

12 pav. papėdės lentelių dėjimas

14 pav. papėdės apsaugos kampo jungimas

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- Atliekamas atvirkščia montavimui seka, pradedant nuo aukščiausiai sumontuotų elementų
 - Elementai atsargiai nuleidžiami žemyn perduodant iš rankų į rankas ar nuleidžiant virvėmis
 - Išmontuotus elementus reikalinga apžiūrėti
 - Elementus turinčius įtrūkimų, įdubų gilesnių 5 mm. būtina sudėti atskirai.
 - Reguluojamų atramų sriegius reikia išvalyti ir sutepti

7.2. PASTOLIŲ MONTUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

PASTOLIŲ MONTUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. _____

1. BENDROJI DALIS

1.10. Darbuotojui montuojančiam (išmontuojančiam) pastolius (toliau – pastolių montuotojas) privalu laikytis šios instrukcijos reikalavimų.

1.11. Nesilaikančiam šios instrukcijos reikalavimų, gali būti taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir padarinius.

1.12. Montuoti pastolius gali ne jaunesnis kaip 18 metų asmuo, pasitikrinęs sveikatą, instruktuoatas darbo vietoje bei informuotas apie svarbiausius privalomus reikalavimus:

1.3.21. Savavališkai neišjungti, nekeisti ir nešalinti darbo priemonėse, įrenginiuose, pastatuose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų, juos tinkamai naudoti ir apie gedimus pranešti darbų vadovui;

1.3.22. Tinkamai naudoti kolektyvinės ir asmeninės apsaugos priemonės;

1.3.23. Darbo priemonės naudoti pagal jų dokumentuose (pasuose), šioje instrukcijoje nurodytus reikalavimus;

1.3.24. Nedelsiant pranešti darbų vadovui apie padėtį darbo vietose, patalpose, kuri, jo įsitikinimu, gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, taip pat apie darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, kurių pats pašalinti negali arba neprivalo;

1.3.25. Bendradarbiauti su darbų vadovu įgyvendinant darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus bei priemones;

1.3.26. Pagal galimybes bei turimas žinias imtis priemonių traumų, ūmių apsinuodijimų, avarijų priežastims pašalinti, apie tai nedelsdamas pranešti darbų vadovui;

1.3.27. Pranešti vadovui apie darbo metu gautas traumas, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus;

111

1.3.28.Laikytis įmonės vidaus tvarkos taisyklių,

1.3.29.Darbo metu ir darbo vietoje nevertoti alkoholinių gėrimų bei narkotinių medžiagų,

1.3.30. Rūkyti ir valgyti galima tik tam skirtose vietose;

1.3.10. Privalu laikytis asmens higienos reikalavimų, prižiūrėti, kad švarūs būtų darbo drabužiai bei apavas,

rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis.

1.4. Pastolių montuotojas turi teisę:

1.4.29.Reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias ir sveikas darbo sąlygas, įrengtų kolektyvinės apsaugos priemones, aprūpintų asmeninės apsaugos priemonėmis;

1.4.30.Sužinoti iš darbų vadovo apie darbo aplinkoje esančius sveikatai pavojingus ir kenksmingus veiksnius;

1.4.31.Susipažinti su sveikatos tikrinimų rezultatais. Jeigu su jais nesutinka, sveikatą patikrinti pakartotinai;

1.4.32.Tartis su darbdaviu, darbų vadovu dėl darbo sąlygų gerinimo;

1.4.33.Atsisakyti dirbti, kai kyla pavojus sveikatai ir gyvybei;

1.4.34.Įstatymų nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų;

1.4.35.Iškilius nesutarimams su darbdaviu dėl darbuotojo saugos ir sveikatos reikalavimų vykdymo, kreiptis į Valstybinę darbo inspekciją ar kitą valstybės instituciją.

1.13.Pastolių montuotojas privalo žinoti gaisrinės saugos instrukcijos reikalavimus ir juos vykdyti. Žinoti, kur darbo vietoje laikomos gaisro gesinimo priemonės, mokėti jomis naudotis, vengti veiksmų ir nesudaryti sąlygų, galinčių sukelti gaisrą.

1.14.Pastolių montuotojo darbo laikas (neskaitant viršvalandžių) negali būti ilgesnis kaip keturiasdešimt valandų per savaitę.

2. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ

POVEIKIO

2.1. Pagrindiniai profesinės rizikos veiksniai pastolių montuotojo darbo vietoje:

2.1.17.kritimas iš aukščio;

2.1.18.fizinė perkrova (nerekomenduojama vyrui kelti daugiau kaip 30 kg; moterims 10 kg.);

2.1.19.netvarkinga darbo vieta;

2.1.20.nepalankios meteorologinės sąlygos (šaltis, lietus, vėjas);

2.1.25.netvarkingi darbo įrankiai, inventorinės paaugštinimo priemonės;

2.1.26.netvarkingos apsaugos priemonės;

2.1.27.sliduma;

2.1.28.dulkės;

2.1.29.triukšmas,

2.1.14. krintantys daiktai.

2.10.Pastolių montuotojo darbo vietoje bendras triukšmo lygis neturi viršyti 85 dB (A), oro užterštumas dulkėmis, dujomis - higienos normose nustatytų dydžių. Apsisaugojimui nuo triukšmo, kai bendras triukšmo lygis viršija 80 dB (A), būtina naudoti klausos apsaugos priemones, nuo oro užterštumo - respiratorių.

2.11.Asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami vadovaujantis įmonėje tvarka ir patvirtintais reikalavimais.

3. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Prieš pradėdamas dirbti, pastolių montuotojas privalo:

3.1.13.Gauti iš darbų vadovo užduotį;

3.1.14.Apsivilkti darbo drabužius, užsidėti asmeninės apsaugos priemones (diržą, šalną);

3.1.15.Įsitikinti, ar:

3.1.33.Apsaugos priemonės išbandytos, tvarkingos, yra inventoriniai numeriai ir būsimojo bandymo data;

3.1.334.Tvarkingos inventorinės paaugštinimo priemonės, įrankiai;

3.1.335.Tvarkinga, neužkrauta darbo vieta, yra aptvaros, įspėjamieji užrašai,

3.1.336.Veikia apšvietimas (jis yra pakankamas);

3.1.337.Tinkami pastoliams statyti pagrindai ir pan.;

3.1.338.Tvarkingi pastoliai, jų jungiamosios dalys ir detalės (vizualiai);

3.1.339.Tvarkingi ir išbandyti kėlimo mechanizmai, lynai ir pan.;

3.1.340.Pastolių statymo vietose nėra elektros laidų, kabelių ir pan.

3.2. Rastus trūkumus, gedimus prieš pradėdamas darbą pašalinti. Jei pats darbuotojas nepajėgus to padaryti, apie tai turi pranešti darbų vadovui. Darbo nepradėti tol, kol trūkumai nebus pašalinti.

4. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.17.Visi inventoriniai pastoliai turi būti su gamintojų pateikta dokumentacija.

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- 4.18. Prieš statant ir ardant pastolius, būtina signalinėmis aptvaromis pažymėti pavojingą zoną, kuri nustatoma atsižvelgiant į pastolių aukštį.
- 4.19. Paviršius, ant kurio statomi pastoliai, turi būti lygus, nuvalytas. Jei pastoliai statomi tiesiai ant grunto, jo paviršius turi būti išlygintas, suplūktas, įrengti latakai vandeniui nutekėti. Jeigu gruntas labai drėgnas ir nepakankamai tvirtas, būtina jį sutankinti, suplūkti su skalda, plytų laužu ir pan.
- 4.20. Draudžiama statyti pastolius ant apledėjusio arba nelygaus paviršiaus, lyginti pastolių padėklus kišant plytas, akmenis, lentų atraizas bei kitus atsitiktinius daiktus.
- 4.29. Pastolių montuotojas darbo metu privalo dėvėti kūno saugos diržus, juos tvirtinti darbų vadovo nurodytose vietose.
- 4.30. Pastolių statramsčiai, statomi ant grunto, turi būti pastatyti ant atraminių padėklų iš ne plonesnių kaip 5 cm lentų taip, kad po kiekviena statramsčių pora skersai pastolių gulėtų ištinis padėklas.
- 4.31. Visus elektros laidus, kabelius, kurie yra virš pastolių ar jų statymo vietos, žemiau kaip 5 m nuo pastolių viršaus, būtina nuimti arba atjungti pastolių statymo (ardymo) metu.
- 4.32. Kitą pastolių aukštą statyti galima tik tada, kai baigiamas žemiau esantis.
- 4.33. Pastolius tvirtinti prie sienos per visą jų aukštį, kiekvieną sekciją ir aukštą inkarais į sieną. Jeigu tvirtinimo vietos sutampa su angomis sienoje, pastolius galima tvirtinti per angas, iš vidinės pastato pusės įtvirtinus atitinkamas lentas ar kitus elementus. Pastolių tvirtinimo vietos kiekvienu atveju turi būti nurodomos pastolių statymo projekte.
- 4.34. Draudžiama pastolius tvirtinti prie parapetų, karnizų, vamzdžių, balkonų ir kitų išsikišusių ar nestabilių statinio konstrukcijų.
- 4.22. Neleidžiamas pastolių mazgų sujungimų perstūmimas ir tvirtinimas ne gamintojo nurodytose vietose.
- 4.23. Pastolių elementus kelti ir nuleisti tik mechanizuotai arba rankinėmis gervėmis, skryščiais.
- 4.24. Pastačius pastolius ir paklojus paklotus, būtina patikrinti:
- 4.13.17. Pastolių stabilumą užtikrinančių atskirų elementų sujungimus ir tvirtinimus;
- 4.13.18. Statramsčių tiesumą;
- 4.13.19. Atraminių aikštelių patikimumą;
- 4.13.20. Metalinių pastolių įžeminimo įrengimą (įžeminimo varža turi būti ne didesnė kaip 15 Ω).
- 4.46. Leidžiamas tik išilginis pakloto skydų sujungimas užleidžiant ant atramų ne mažiau kaip 0,2 m.
- 4.47. Pastolius reikia statyti taip, kad atstumas tarp statomo pastato sienos ir pastolių pakloto neviršytų 50 mm, kai atliekami mūro darbai, ir 150 mm - apdailos darbai.

- Paaukštinto įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- 4.48. Aptvarai, saugantys nuo kritimo iš aukščio, turi būti ne žemesnės kaip 1 m, su porankiu viršuje, 0,15 m aukščio papėdės juosta apačioje ir 0,5 m aukštyje nuo pakloto paviršiaus - su viduriniu tašeliu, arba būtina naudoti kitas lygiavertes apsaugos priemones.
- 4.49. Pastolių paklotas turi būti be didesnių kaip 5 mm plyšių. Pakloto skydus draudžiama naudoti, jeigu juose yra įpuvusių vietų, jie aplaužyti, suskilę ar susidėvėję daugiau kaip 10 proc. jų storio.
- 4.50. Įėjimą į pastatą, prie kurio statomi pastoliai, reikia apsaugoti stogeliu, o iš šonų ištiesiai apkalti lentomis per visą pastolių plotį. Stogelis ir šonuose esantys apsaugai turi išsikišti iš pastolių ne mažiau kaip 1,5 m. Stogelis įrengiamas su 20 laipsnių nuolydžiu į pastolių pusę.
- 4.51. Prieš pradėdant ardyti aukštesnius kaip 4 m pastolius, darbų vadovas turi apžiūrėti pastolių konstrukcijas, nurodyti pastolių montuotojams pavojų keliančius veiksnius.
- 4.52. Pastolius ardyti iš viršaus leidžiantis žemyn. Kitą pastolių aukštą pradėti ardyti tik tada, kai nuardytas viršutinis. Pastolių dalis nuleisti kranu, skryščiais arba gervėmis. Mėtyti pastolių dalis draudžiama.
- 4.53. Ardant pastolius visos pirmojo aukšto ir kitų aukštų balkonų durys turi būti uždarytos (ardymo zonoje). Ant durų turi būti pakabinti įspėjamieji ženklai.
- 4.62. Prieš nuimant pastolių paklotą, nuo jo pašalinti medžiagas, tarą, šiukšles ir užtvirti lipimo ant pastolių vietą.
- 4.63. Pastolių statymo (ardymo) darbai turi būti nutraukti lietaus ir audros metu, kai vėjas didesnis kaip 15 m/sek., nepakankamas matomumas, slidu.
- 4.64. Ant metalinių pastolių, iškilusių virš statinio, turi būti įrengti žaibolaidžiai. Atstumas tarp žaibolaidžių turi būti ne didesnis kaip 20 m.
- 4.65. Statant aukštesnius kaip 6 m pastolius, būtina įrengti ne mažiau kaip 2 paklotus (darbinį ir apsauginį).
- 4.66. Užlipti ant pastolių kas 40 m būtina įrengti kopėčias. Jeigu pastoliai trumpesni kaip 40 m, būtina įrengti ne mažiau kaip dvi užlipimo vietas. Viršutinė kopėčių dalis turi būti pritvirtinta prie pastolių.
- 4.67. Darbuotojams išeiti skirtos angos pastolių paklote turi būti aptvertos ar uždarytos.
- 4.68. Užlipti ant pastolių ir nulipti nuo jų turi būti įrengtos ne didesnio kaip 60 proc. nuolydžio kopėčios.
- 4.69. Draudžiama lipti pastoliais į viršų arba leistis žemyn jų išorine dalimi.
- 4.70. Pastolius, turinčius šarnyrus pastolius į vietą statyti su kranu, užkabinus juos už 4 kilpų. Tai atliekantis darbuotojas turi būti atestuotas kaip krovinių kabinėtojas.
- 4.71. Jeigu norima tokius pastolius paaukštinti, pirmiausia reikia nuimti aptvaras, medžiagas ir įrankius, paskui kranu apversti ant šono, atlenkti atramą į reikiamą padėtį, ją įtvirtinti, pastatyti pastolius ant atramų, įtvirtinti kitą atramos pusę.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
4.3 1. Vieną ant kito galima dėti ne daugiau kaip 4 tokio tipo pastolius.

4.40. Kai šarnyrinius sujungimus turintys pastoliai dedami vienas ant kito, kiekvieną iš jų būtina tvirtinti prie sienos.

4.41. Pastolių montuotojui, kilnojančiam ir klojančiam skydinius paklotus, nerekomenduojama kelti didesnio kaip 30 kg svorio (skydų svoris neturi viršyti 30 kg).

5. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJ AIS

5.13. Pastolių montuotojas, pastebėjęs, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar avarija, nedelsdamas turi nutraukti darbą ir imtis priemonių grėsmę keliančioms priežastims pašalinti. Apie kliuvinius ir trūkumus nedelsiant pranešti darbų vadovui.

5.14. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviesti gydytoją, apie įvykį pranešti darbų vadovui ar darbdaviui, išsaugoti nepakeistą nelaimingo atsitikimo vietą, jei tai nekelia pavojaus kitų darbuotojų ar aplinkinių žmonių sveikatai ir gyvybei.

5.15. Pastebėjęs gaisrą, pastolių montuotojas privalo nedelsdamas apie tai pranešti ugniagesiams, į gaisravietę iškviesti darbų vadovą, gesinti gaisro židinį turimomis gesinimo priemonėmis, pasirūpinti žmonių ir materialinių vertybių evakavimu.

6. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Baigęs darbą, pastolių montuotojas privalo:

6.1.25. Sutvarkyti darbo vietą;

6.1.26. Surinkti ir į vietą padėti darbo įrankius;

6.1.27. Patikrinti, ar stabiliai stovi nebaigti statyti pastoliai, jie pritvirtinti;

6.1.28. Apie darbo metu iškilusius nesklandumus ir trukumus pranešti mokytojui, padalinio vadovui;

6.1.29. Tvarkingai susidėti darbo drabužius ir asmeninės apsaugos priemones;

6.1.30. Nusiplauti veidą ir rankas šiltu vandeniu su muilu, jeigu yra galimybė, nusiprausti po dušu.

INSTRUKCIJĄ PARENGĖ _____

7.3. PASTOLIŲ patikros lapas

Pastoliai _____

Data: 2012 m. _____ mėn. _____ d.

Struktūra	Taip	Ne	Netaikoma
Pastolių pagrindas ar skersinė sija yra stabilus ir geros kokybės			
Skersinės sijos, įstrižinės ir vamzdinės konstrukcijos yra nepažeistos, nesutrūkinėjusios, be struktūrinių defektų			
Kopėčios nepažeistos ir tinkamai įtvirtintos			
Šoniniai apsauginiai turėklai yra			
Kojų apsaugos (papėdės lentelės) yra			
Pagrindinis turėklas yra 1 m. aukštyje			
Tarpinis turėklas įrengtas 0,5 m. aukštyje			
Pastoliai įtvirtinti prie stabilios konstrukcijos kas 3-4 m. (pagal montavimo planą)			
Pastolių atramos pastatytos ant paruošto ir stabilaus grunto			
Ant darbinio pakloto patenkama vidinėmis kopėčiomis ar laiptais			
Prie pastolių nepritvirtinti jiems nepriklausantys elementai			
Įrengtos visos įstrižainių jungtys			
Tarpas tarp statinio ir pastolių ne didesnis kaip 0,3 m.			
Nėra pavojingame artume elektros įtampą turinčių laidų			
Besiliečiantys elektros laidai yra tinkamai izoliuoti ir apsaugoti nuo mechaninio poveikio			
Esant nepalankioms oro sąlygoms (sningant, apledėjus) numatyta galimybė platformą padengti slidumą mažinančia medžiaga			
Ant pastolių nėra nereikalingų medžiagų, jų likučių, atliekų			
Patvirtinu, kad pastolių sutvarkymo ir valymo darbai buvo atlikti patikros išvakarėse ar patikros metu			

Pastabos:

Jeigu vienas ar daugiau atsakymų yra neigiami pastolių naudoti negalima, kol neatlikti neatitikimų pašalinimo darbai

Šis patikros lapas pildomas kiekvieno patikrinimo metu ir saugojamas statybvietėje

Pastabos:

Tikrino:

8 mokymo elementas. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ IŠMONTAVIMAS, SANDĖLIAVIMAS, PRIEŽIŪRA

8.1. PASTOLIŲ MONTUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

PASTOLIŲ MONTUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. ____

1. BENDROJI DALIS

1.13. Darbuotojui montuojančiam (išmontuojančiam) pastolius (toliau – pastolių montuotojas) privalu laikytis šios instrukcijos reikalavimų.

1.14. Nesilaikančiam šios instrukcijos reikalavimų, gali būti taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir padarinius.

1.15. Montuoti pastolius gali ne jaunesnis kaip 18 metų asmuo, pasitikrinęs sveikatą, instruktuoatas darbo vietoje bei informuotas apie svarbiausius privalomus reikalavimus:

1.3.26. Savavališkai neišjungti, nekeisti ir nešalinti darbo priemonėse, įrenginiuose, pastatuose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų, juos tinkamai naudoti ir apie gedimus pranešti darbų vadovui;

1.3.27. Tinkamai naudoti kolektyvinės ir asmeninės apsaugos priemonės;

1.3.28. Darbo priemones naudoti pagal jų dokumentuose (pasuose), šioje instrukcijoje nurodytus reikalavimus;

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
1.3.29.Nedelsiant pranešti darbų vadovui apie padėtį darbo vietose, patalpose, kuri, jo įsitikinimu, gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, taip pat apie darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, kurių pats pašalinti negali arba neprivalo;

1.3.30.Bendradarbiauti su darbų vadovu įgyvendinant darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus bei priemones;

1.3.31.Pagal galimybes bei turimas žinias imtis priemonių traumų, ūmių apsinuodijimų, avarijų priežastims pašalinti, apie tai nedelsdamas pranešti darbų vadovui;

1.3.32.Pranešti vadovui apie darbo metu gautas traumas, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus;

1.3.33.Laikytis įmonės vidaus tvarkos taisyklių,

1.3.34.Darbo metu ir darbo vietoje nevertoti alkoholinių gėrimų bei narkotinių medžiagų,

1.3.35. Rūkyti ir valgyti galima tik tam skirtose vietose;

1.3.10. Privalu laikytis asmens higienos reikalavimų, prižiūrėti, kad švarūs būtų darbo drabužiai bei apavas,

rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis.

1.4. Pastolių montuotojas turi teisę:

1.4.36.Reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias ir sveikas darbo sąlygas, įrengtų kolektyvinės apsaugos priemones, aprūpintų asmeninės apsaugos priemonėmis;

1.4.37.Sužinoti iš darbų vadovo apie darbo aplinkoje esančius sveikatai pavojingus ir kenksmingus veiksnius;

1.4.38.Susipažinti su sveikatos tikrinimų rezultatais. Jeigu su jais nesutinka, sveikatą patikrinti pakartotinai;

1.4.39.Tartis su darbdaviu, darbų vadovu dėl darbo sąlygų gerinimo;

1.4.40.Atsisakyti dirbti, kai kyla pavojus sveikatai ir gyvybei;

1.4.41.Įstatymų nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų;

1.4.42.Iškylus nesutarimams su darbdaviu dėl darbuotojo saugos ir sveikatos reikalavimų vykdymo, kreiptis į Valstybinę darbo inspekciją ar kitą valstybės instituciją.

1.15.Pastolių montuotojas privalo žinoti gaisrinės saugos instrukcijos reikalavimus ir juos vykdyti. Žinoti, kur darbo vietoje laikomos gaisro gesinimo priemonės, mokėti jomis naudotis, vengti veiksmų ir nesudaryti sąlygų, galinčių sukelti gaisrą.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
1.16. Pastolių montuotojo darbo laikas (neskaitant viršvalandžių) negali būti ilgesnis kaip keturiasdešimt valandų per savaitę.

2. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Pagrindiniai profesinės rizikos veiksniai pastolių montuotojo darbo vietoje:

2.1.21. kritimas iš aukščio;

2.1.22. fizinė perkrova (nerekomenduojama vyrui kelti daugiau kaip 30 kg; moterims 10 kg.);

2.1.23. netvarkinga darbo vieta;

2.1.24. nepalankios meteorologinės sąlygos (šaltis, lietus, vėjas);

2.1.30. netvarkingi darbo įrankiai, inventorinės paaukštinimo priemonės;

2.1.31. netvarkingos apsaugos priemonės;

2.1.32. sliduma;

2.1.33. dulkės;

2.1.34. triukšmas,

2.1.15. krintantys daiktai.

2.12. Pastolių montuotojo darbo vietoje bendras triukšmo lygis neturi viršyti 85 dB (A), oro užterštumas dulkėmis, dujomis - higienos normose nustatytų dydžių. Apsisaugojimui nuo triukšmo, kai bendras triukšmo lygis viršija 80 dB (A), būtina naudoti klausos apsaugos priemones, nuo oro užterštumo - respiratorių.

2.13. Asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami vadovaujantis įmonėje tvarka ir patvirtintais reikalavimais.

3. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Prieš pradėdamas dirbti, pastolių montuotojas privalo:

3.1.16. Gauti iš darbų vadovo užduotį;

3.1.17. Apsivilkti darbo drabužius, užsidėti asmeninės apsaugos priemones (diržą, šalną);

3.1.18. Įsitikinti, ar:

3.1.3.41. Apsaugos priemonės išbandytos, tvarkingos, yra inventoriniai numeriai ir būsimojo bandymo data;

3.1.3.42. Tvarkingos inventorinės paaukštinimo priemonės, įrankiai;

3.1.3.43. Tvarkinga, neužkrauta darbo vieta, yra aptvaros, įspėjamieji užrašai,

3.1.3.44. Veikia apšvietimas (jis yra pakankamas);

3.1.3.45. Tinkami pastoliams statyti pagrindai ir pan.;

3.1.3.46. Tvarkingi pastoliai, jų jungiamosios dalys ir detalės (vizualiai);

3.1.3.47. Tvarkingi ir išbandyti kėlimo mechanizmai, lynai ir pan.;

3.1.3.48. Pastolių statymo vietose nėra elektros laidų, kabelių ir pan.

3.2. Rastus trūkumus, gedimus prieš pradėdant darbą pašalinti. Jei pats darbuotojas nepajėgus to padaryti, apie tai turi pranešti darbų vadovui. Darbo nepradėti tol, kol trūkumai nebus pašalinti.

4. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.21. Visi inventoriniai pastoliai turi būti su gamintojų pateikta dokumentacija.

4.22. Prieš statant ir ardant pastolius, būtina signalinėmis aptvaromis pažymėti pavojingą zoną, kuri nustatoma atsižvelgiant į pastolių aukštį.

4.23. Paviršius, ant kurio statomi pastoliai, turi būti lygus, nuvalytas. Jei pastoliai statomi tiesiai ant grunto, jo paviršius turi būti išlygintas, suplūktas, įrengti latakai vandeniui nutekėti. Jeigu gruntas labai drėgnas ir nepakankamai tvirtas, būtina sutankinti, suplūkti su skalda, plytų laužu ir pan.

4.24. Draudžiama statyti pastolius ant apledėjusio arba nelygaus paviršiaus, lyginti pastolių padėklus kišant plytas, akmenis, lentų atraižas bei kitus atsitiktinius daiktus.

4.35. Pastolių montuotojas darbo metu privalo dėvėti kūno saugos diržus, juos tvirtinti darbų vadovo nurodytose vietose.

4.36. Pastolių statramsčiai, statomi ant grunto, turi būti pastatyti ant atraminių padėklų iš ne plonesnių kaip 5 cm lentų taip, kad po kiekviena statramsčių pora skersai pastolių gulėtų ištinis padėklas.

4.37. Visus elektros laidus, kabelius, kurie yra virš pastolių ar jų statymo vietos, žemiau kaip 5 m nuo pastolių viršaus, būtina nuimti arba atjungti pastolių statymo (ardymo) metu.

4.38. Kitą pastolių aukštą statyti galima tik tada, kai baigiamas žemiau esantis.

4.39. Pastolius tvirtinti prie sienos per visą jų aukštį, kiekvieną sekciją ir aukštą inkarais į sieną. Jeigu tvirtinimo vietos sutampa su angomis sienoje, pastolius galima tvirtinti per angas, iš vidinės pastato pusės įtvirtinus atitinkamas lentas ar kitus elementus. Pastolių tvirtinimo vietos kiekvienu atveju turi būti nurodomos pastolių statymo projekte.

4.40. Draudžiama pastolius tvirtinti prie parapetų, karnizų, vamzdžių, balkonų ir kitų išsikišusių ar nestabilių statinio konstrukcijų.

4.25. Neleidžiamas pastolių mazgų sujungimų perstūmimas ir tvirtinimas ne gamintojo nurodytose vietose.

4.26. Pastolių elementus kelti ir nuleisti tik mechanizuotai arba rankinėmis gervėmis, skryščiais.

4.27. Pastačius pastolius ir paklojus paklotus, būtina patikrinti:

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- 4.13.21. Pastolių stabilumą užtikrinančių atskirų elementų sujungimus ir tvirtinimus;
- 4.13.22. Statramsčių tiesumą;
- 4.13.23. Atraminių aikštelių patikimumą;
- 4.13.24. Metalinių pastolių įžeminimo įrengimą (įžeminimo varža turi būti ne didesnė kaip 15 Ω).
- 4.54. Leidžiamas tik išilginis pakloto skydų sujungimas užleidžiant ant atramų ne mažiau kaip 0,2 m.
- 4.55. Pastolius reikia statyti taip, kad atstumas tarp statomo pastato sienos ir pastolių pakloto neviršytų 50 mm, kai atliekami mūro darbai, ir 150 mm - apdailos darbai.
- 4.56. Aptvarai, saugantys nuo kritimo iš aukščio, turi būti ne žemesnės kaip 1 m, su porankiu viršuje, 0,15 m aukščio papėdės juosta apačioje ir 0,5 m aukštyje nuo pakloto paviršiaus - su viduriniu tašeliu, arba būtina naudoti kitas lygiavertes apsaugos priemones.
- 4.57. Pastolių paklotas turi būti be didesnių kaip 5 mm plyšių. Pakloto skydus draudžiama naudoti, jeigu juose yra įpuvusių vietų, jie aplaužyti, suskilę ar susidėvėję daugiau kaip 10 proc. jų storio.
- 4.58. Įėjimą į pastatą, prie kurio statomi pastoliai, reikia apsaugoti stogeliu, o iš šonų ištiesai apkalti lentomis per visą pastolių plotį. Stogelis ir šonuose esantys apsaugai turi išsikišti iš pastolių ne mažiau kaip 1,5 m. Stogelis įrengiamas su 20 laipsnių nuolydžiu į pastolių pusę.
- 4.59. Prieš pradėdant ardyti aukštesnius kaip 4 m pastolius, darbų vadovas turi apžiūrėti pastolių konstrukcijas, nurodyti pastolių montuotojams pavojų keliančius veiksnius.
- 4.60. Pastolius ardyti iš viršaus leidžiantis žemyn. Kitą pastolių aukštą pradėti ardyti tik tada, kai nuardytas viršutinis. Pastolių dalis nuleisti kranu, skryščiais arba gervėmis. Mėtyti pastolių dalis draudžiama.
- 4.61. Ardant pastolius visos pirmojo aukšto ir kitų aukštų balkonų durys turi būti uždarytos (ardymo zonoje). Ant durų turi būti pakabinti įspėjamieji ženklai.
- 4.72. Prieš nuimant pastolių paklotą, nuo jo pašalinti medžiagas, tarą, šiukšles ir užtvirti lipimo ant pastolių vietą.
- 4.73. Pastolių statymo (ardymo) darbai turi būti nutraukti lietaus ir audros metu, kai vėjas didesnis kaip 15 m/sek., nepakankamas matomumas, slidu.
- 4.74. Ant metalinių pastolių, iškilusių virš statinio, turi būti įrengti žaibolaidžiai. Atstumas tarp žaibolaidžių turi būti ne didesnis kaip 20 m.
- 4.75. Statant aukštesnius kaip 6 m pastolius, būtina įrengti ne mažiau kaip 2 paklotus (darbinį ir apsauginį).
- 4.76. Užlipti ant pastolių kas 40 m būtina įrengti kopėčias. Jeigu pastoliai trumpesni kaip 40 m, būtina įrengti ne mažiau kaip dvi užlipimo vietas. Viršutinė kopėčių dalis turi būti pritvirtinta prie pastolių.
- 4.77. Darbuotojams išeiti skirtos angos pastolių paklote turi būti aptvertos ar uždarytos.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
4.78. Užlipti ant pastolių ir nultipti nuo jų turi būti įrengtos ne didesnės kaip 60 proc. nuolydžio kopėčios.

4.79. Draudžiama lipti pastoliais į viršų arba leistis žemyn jų išorine dalimi.

4.80. Pastolius, turinčius šarnyrus pastolius į vietą statyti su kranu, užkabinus juos už 4 kilpų. Tai atliekantis darbuotojas turi būti atestuotas kaip krovinių kabinėtojas.

4.81. Jeigu norima tokius pastolius paaukštinti, pirmiausia reikia nuimti aptvaras, medžiagas ir įrankius, paskui kranu apversti ant šono, atlenkti atramą į reikiamą padėtį, ją įtvirtinti, pastatyti pastolius ant atramų, įtvirtinti kitą atramos pusę.

4.3 1. Vieną ant kito galima dėti ne daugiau kaip 4 tokio tipo pastolius.

4.42. Kai šarnyrinius sujungimus turintys pastoliai dedami vienas ant kito, kiekvieną iš jų būtina tvirtinti prie sienos.

4.43. Pastolių montuotojui, kilnojančiam ir klojančiam skydinius paklotus, nerekomenduojama kelti didesnį kaip 30 kg svorio (skydų svoris neturi viršyti 30 kg).

5. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

5.16. Pastolių montuotojas, pastebėjęs, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar avarija, nedelsdamas turi nutraukti darbą ir imtis priemonių grėsmę keliančioms priežastims pašalinti. Apie kliuvinius ir trūkumus nedelsiant pranešti darbų vadovui.

5.17. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviešti gydytoją, apie įvykį pranešti darbų vadovui ar darbdaviui, išsaugoti nepakeistą nelaimingo atsitikimo vietą, jei tai nekelia pavojaus kitų darbuotojų ar aplinkinių žmonių sveikatai ir gyvybei.

5.18. Pastebėjęs gaisrą, pastolių montuotojas privalo nedelsdamas apie tai pranešti ugniagesiams, į gaisravietę iškviešti darbų vadovą, gesinti gaisro židinį turimomis gesinimo priemonėmis, pasirūpinti žmonių ir materialinių vertybių evakavimu.

6. PASTOLIŲ MONTUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Baigęs darbą, pastolių montuotojas privalo:

6.1.31. Sutvarkyti darbo vietą;

6.1.32. Surinkti ir į vietą padėti darbo įrankius;

6.1.33. Patikrinti, ar stabiliai stovi nebaigti statyti pastoliai, jie pritvirtinti;

6.1.34. Apie darbo metu iškilusius nesklandumus ir trukumus pranešti mokytojui, padalinio vadovui;

6.1.35. Tvarkingai susidėti darbo drabužius ir asmeninės apsaugos priemones;

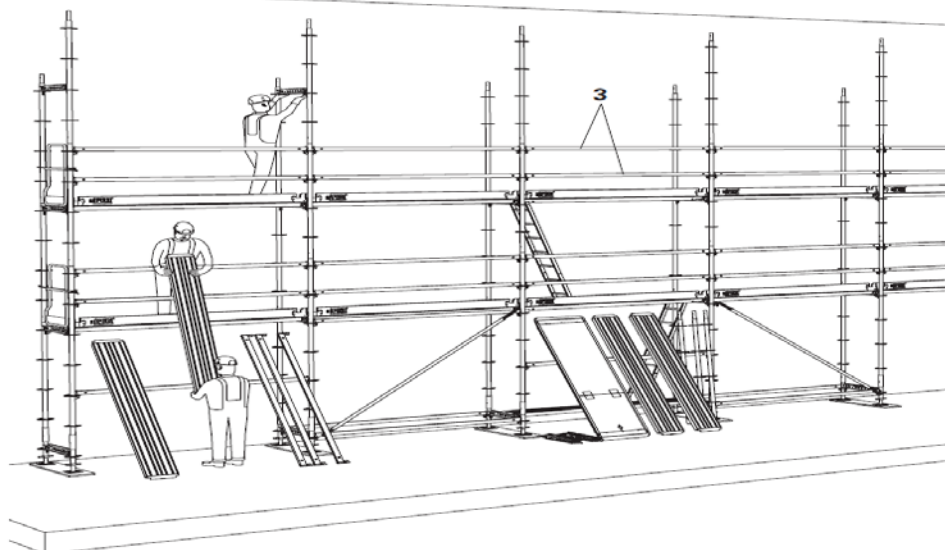
6.1.36. Nusiplauti veidą ir rankas šiltu vandeniu su muilu, jeigu yra galimybė, nusiprausti po dušu.

INSTRUKCIJĄ PARENGĖ _____

8.2. SURENKAMŲ INVENTORINIŲ PASTOLIŲ IŠMONTAVIMO OBJEKTE TECHNOLOGINĖ KORTELĖ

1. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

- pastolių išmontavimui vadovauja kompetentingas darbų vadovas
- darbuotojai, atliekantys šių pastolių išmontavimą, turi būti susipažinę su jų konstrukcija
- darbuotojai aprūpinami reikalingomis asmeninės apsaugos priemonėmis
- vykdantys pastolių išmontavimą, privalo naudoti visas reikalingas asmeninės apsaugos priemones
- pastolių išmontavimo zona turi būti paženklinta ir pažymėta atitinkamais ženklais
- pastoliai pradedami išmontuoti tik nuo viršutinio aukšto
- prieš pradedami pastolių ardymą įsitikinkite ar ant jų nėra medžiagų, įrankių ir panašių pavojų keliančių daiktų
- įsitikinkite ar visi tvirtinimo elementai savo vietose ir nepašalinti
- įstrižaines nuimame tik nuo aukštesnio aukšto elementų
- geras sprendimas po ardymais pastoliais įrengti ne siauresnę kaip 700 mm. pločio platformą
- pastoliai ardomi tik aukštais
- tvirtinimo elementai išardomi tik išmontuojamame aukšte
- pastolių aptvarus ardome tik tada, kai visi aukščiau esantys elementai nuimti
- jei pastolių apsaugos nuimtos būtina naudoti priemones, saugančias nuo kritimo iš aukščio
- jei nenaudojama kėlimo įranga, tuomet pastolių elementai nuleidžiami žemyn rankomis (žr. 1 pav.)
- draudžiama pastolių elementus, įrankius mesti žemyn
- darbų vadovas turi stebėti oro sąlygas ir esant būtinybei, nutraukia darbus (pvz. vėjas, perkūnija ir pan.)

1 pav. bendras išmontuojamų pastolių vaizdas

Privalomos naudoti asmeninės apsaugos priemonės (AAP)

2 pav. montuotojo šalmas

3 pav. saugos diržai

4 pav. montuotojo batai

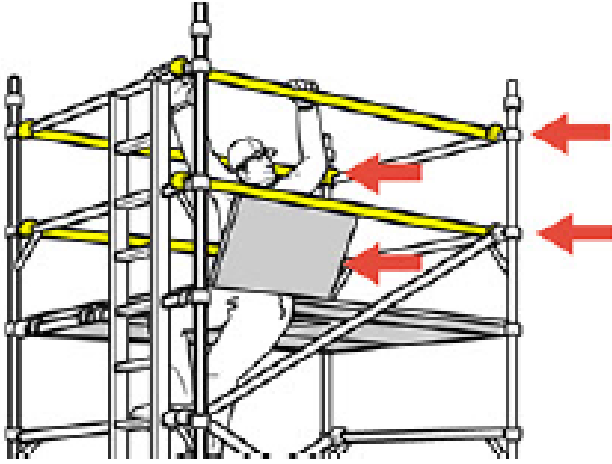

5 pav. montuotojo pirštinės

6 pav. montuotojo apsauga naudojant

AAP

7 pav. saugus aptvarų nuėmimo būdas

2. REIKALAVIMAI PASTOLIŲ SANDĖLIAVIMUI

- išmontuoti pastolių elementai rūšiuojami ir apžiūrimi
- nešvarios detalės nuvalomos
- patikrinami pastolių reguliuojamų kėliklių sraigtiniai jungimai
- tinkami tolesniam naudojimui pastolių elementai sudedami pagal rūšis ir surišami
- turintys defektų, pažeisti elementai dedami atskirai
- prieš pastolių transportavimą būtina patikrinti jų sutvirtinimo patikimumą

8.3. PASTOLIŲ patikros lapas

Pastoliai _____

Data: 2012 m. _____ mėn. _____ d.

Struktūra	Taip	Ne	Netaikoma
Pastolių pagrindas ar skersinė sija yra stabilus ir geros kokybės			
Skersinės sijos, įstrižinės ir vamzdinės konstrukcijos yra nepažeistos, nesutrūkinėjusios, be struktūrinių defektų			
Kopėčios nepažeistos ir tinkamai įtvirtintos			
Šoniniai apsauginiai turėklai yra			
Kojų apsaugos (papėdės lentelės) yra			
Pagrindinis turėklas yra 1 m. aukštyje			
Tarpinis turėklas įrengtas 0,5 m. aukštyje			
Pastoliai įtvirtinti prie stabilios konstrukcijos kas 3-4 m. (pagal montavimo planą)			
Pastolių atramos pastatytos ant paruošto ir stabilaus grunto			
Ant darbinio pakloto patenkama vidinėmis kopėčiomis ar laiptais			
Prie pastolių nepritvirtinti jiems nepriklausantys elementai			
Įrengtos visos įstrižainių jungtys			
Tarpas tarp statinio ir pastolių ne didesnis kaip 0,3 m.			
Nėra pavojingame artume elektros įtampą turinčių laidų			
Besiliečiantys elektros laidai yra tinkamai izoliuoti ir apsaugoti nuo mechaninio poveikio			
Esant nepalankioms oro sąlygoms (sningant, apledėjus) numatyta galimybė platformą padengti slidumą mažinančia medžiaga			
Ant pastolių nėra nereikalingų medžiagų, jų likučių, atliekų			
Patvirtinu, kad pastolių sutvarkymo ir valymo darbai buvo atlikti patikros išvakarėse ar patikros metu			

Pastabos:

Jeigu vienas ar daugiau atsakymų yra neigiami pastolių naudoti negalima, kol neatlikti neatitikimų pašalinimo darbai

Šis patikros lapas pildomas kiekvieno patikrinimo metu ir saugojamas statybvietėje

Pastabos:

Tikrino:

9 mokymo elementas. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS

9.1. REIKALAVIMAI UŽDUOTIES ATLIKIMUI IR VERTINIMO KRITERIJAI

Užduoties aprašymas:

1. Susipažinkite su pateikta pastolių montavimo schema
2. Pasirinkite reikalingus montavimui pastolių komponentus
3. Įvertinkite pagrindą pastolių statymui
4. Sumontuokite nurodytą pastolių fragmentą
5. Užpildykite pastolių patikros lapą

Užduoties vertinimo kriterijai:

- Užduotis atlikta per jai skirtą laiką

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

- Užduotis atlikta nuosekliai, laikantis saugos reikalavimų
- Užduotis atlikta pagal savarankiškos užduoties aprašą
- Užduotis atlikta savarankiškai

S11.2 darbas aukštyje naudojant alpinizmo ir apsauginę įrangą nuo kritimo iš aukščio

1 mokymo elementas. AUKŠTYJE ATLIEKAMŲ DARBŲ ORGANIZAVIMAS IR REGLAMENTAVIMAS

1.1. darbų AUKŠTYJE ATLIKIMĄ REGLAMENTUOJANČIŲ TEISĖS AKTŲ, TAIKOMŲ ĮMONĖJE SĄVADAS

Darbų aukštyje atlikimą reglamentuojančių teisės aktų, taikomų įmonėje, sąvadas

VIII.	BENDRI DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS TEISINIAI REIKALAVIMAI	Paskelbimo data	Pakeitimai	Pastabos
1	Darbuotojų saugos ir sveikatos vadybos sistemos. Reikalavimai (BS OHSAS 18001:2007)	2008 02 01		
2	Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas (IX-1672)	2003 07 01	2012 m. liepos 01d.	
3	LR Darbo kodeksas (IX-926)	2002 06 04	-	
4	Darbo tarybų įstatymas (IX-2500)	2004 11 26	-	
5	Įmonių darbuotojų saugos ir sveikatos	2011 06 02		

	tarnybų pavyzdiniai nuostatai (A1-266/V-575)			
6	Įmonių darbuotojų saugos ir sveikatos komitetų bendrieji nuostatai	2003 10 29	-	-
	Higienos normos			
7	HN 32:2004 Darbas su videoterminalais. Saugos ir sveikatos reikalavimai (Nr. V-65)	2004 02 29	2011 m. kovo 31d. Nr. V-263	
8	HN 33:2011 Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje (Nr. V-604)	2011 06 13	-	
9	HN 35:2007 Didžiausia leidžiama cheminių medžiagų (teršalų) koncentracija gyvenamosios aplinkos ore (Nr. V-362)	2007 05 10	2011 m. gruodžio 28d. Nr. V-1177	
10	HN 36:2009 Draudžiamos ir ribojamos medžiagos (Nr. V-510)	2009 06 23	Pakeitimai	
11	HN 42:2009 Gyvenamųjų ir visuomeninių pastatų patalpų mikroklimatas (Nr. V-1081)	2009 12 29	-	
12	HN 69:2003 Šiluminis komfortas ir pakankama šiluminė aplinka darbo patalpose. Parametrų norminės vertės ir matavimo reikalavimai (Nr. V-770)	2003 12 24	-	
13	Elektromagnetinis laukas darbo vietose ir gyvenamojoje aplinkoje. Parametrų normuojamos vertės ir matavimo reikalavimai 10 kHz - 300 GHz radijo dažnių juostoje (Nr. V-199)	2011 03 03	Pakeitimai	

Paaukštinių įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

14	HN 98:2000 Natūralus ir dirbtinis darbo vietų apšvietimas. Apšvietos ribinės vertės ir bendrieji matavimo reikalavimai (Nr. 277)	2000 05 24	-	
15	HN 113:2001 Laivai. Higienos normos ir taisyklės (Nr. 671)	2001 12 28	Pakeitimai	
16	HN 121:2010 Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore ir Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklės (Nr. 120-6148)	2010 10 04	-	
	Darboviečių įrengimas			
17	Darboviečių įrengimo bendrieji nuostatai (Nr. 85/233)	1998 05 05		
18	Darbo įrenginių naudojimo bendrieji nuostatai (Nr. 102)	2000 01 13	2002 m. rugsėjo 6 d. Nr.108	
19	Buities, sanitarinių ir higienos patalpų įrengimo reikalavimai (Nr. 501)	2003 04 24	-	
20	Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatai (95)	1994 11 24		
	Statyba			
21	Darboviečių įrengimo statybvietėse nuostatai (A1-22/D1-34)	2008 01 15	2009 m. gegužės 20 d. Nr. A1-346/D1-276	
22	Isakymas „Dėl statybos saugos ir sveikatos koordinatorių mokymo ir žinių tikrinimo tvarkos patvirtinimo“	2004 01 07	-	
23	Saugos ir sveikatos taisyklės statyboje DT-5-00 (346)	2000 12 22	2011 m. birželio 21 d. Nr. V-131	
24	Kėlimo kranų naudojimo taisyklės (Nr. A1-425)	2010 09 17	-	

	Profesinės rizikos vertinimas			
25	Profesinės rizikos vertinimo nuostatai (A1-159/V-612)	2003 10 16	2012 m. spalio 25 d. Nr. A1-457/V-961	
26	Ergonominių rizikos veiksnių tyrimo metodiniai nurodymai (Nr. V-592/A1-210)	2005 07 15	-	
27	Psichosocialinių rizikos veiksnių tyrimo metodiniai nurodymai (Nr. V-699/A1-241)	2005 08 24	-	
28	Dėl darbuotojų apsaugos nuo triukšmo keliamos rizikos nuostatų patvirtinimo (Nr. A1-103/V-265)	2005 04 15	-	
29	Darbuotojų apsaugos nuo vibracijos keliamos rizikos nuostatai (Nr. A1-55/V-91)	2004 03 02	-	
30	Darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai tvarkant krovinius rankomis (A1-293/V-869)	2006 10 23		
31	Darbuotojų apsaugos nuo elektromagnetinių laukų keliamos rizikos nuostatai (Nr. A1- 119)	2006 04 25	Pakeitimai	
32	Darbuotojų apsaugos nuo cheminių veiksnių poveikio darbe nuostatai (Nr. A1-105/V-268)	2005 04 18	-	
33	Darbuotojų, dirbančių potencialiai sprogioje aplinkoje, saugos nuostatus (Nr. A1-262)	2005 09 30	-	
	Mokymas ir instruktavimas			
34	Darbuotojų saugos ir sveikatos	2005 04 20	2010 m. lapkričio	2011 m.

Paaukštinių įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

	instrukcijų rengimo ir instruktavimo tvarka (Nr.1-107)		10 d. Nr. V-387	gegužės 18 d. Nr. V-104
35	Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijų rengimo ir darbuotojų, darbdavių susitarimu pasiūstų laikinam darbui į įmonę iš kitos įmonės, instruktavimo tvarkos aprašas (V-240)	2012 08 10	-	-
36	Mokymo ir atestavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais bendrieji nuostatai (Nr. A1-287/V-611)	2011 06 17	-	-
37	Darbdavio ar jo įgalioto asmens žinių iš darbuotojų saugos ir sveikatos srities privalomojo tikrinimo tvarkos aprašas (Nr. 292)	2007 03 21	-	-
38	Darbdaviui atstovaujančio asmens, darbdavio įgalioto asmens pakartotinio darbuotojų saugos ir sveikatos srities žinių patikrinimo tvarka (Nr. 1-327)	2004 11 24	-	-
	Nelaimingi atsitikimai			
39	Nelaimingų atsitikimų darbe tyrimo ir apskaitos nuostatai (1118)	2004 09 02	-	-
40	Nelaimingų atsitikimų darbe dokumentų tvarkymo, pranešimų ir nelaimingų atsitikimų darbe registravimo bei analizės metodiniai nurodymai (Nr. V-241)	2012 08 10	-	-
41	Nelaimingų atsitikimų tyrimo dokumentų tvarkymo, pranešimų ir nelaimingų atsitikimų darbe registravimo bei analizės metodiniai	2004 10 18	Pakeitimai	2012 m. spalio 25 d. Nr. V-309

	nurodymai (Nr. 1-285)			
42	Isakymas „Dėl sunkių traumų klasifikacinių požymių” (Nr. 397)	2001 07 18	Pakeitimai	-
43	Nelaimingu atsitikimų darbe tyrimo dokumentų tvarkymo, pranešimų ir nelaimingu atsitikimų darbe registravimo bei analizės metodiniai nurodymai (Nr. V-241)	2012-10-08	-	-
	Potencialiai pavojingi įrenginiai ir pavojingi darbai			
44	Nutarimas "Dėl pavojingų darbų sąrašo patvirtinimo"	2002 09 03	-	
45	Potencialiai pavojingų įrenginių kategorijos (Nr. 817)	2010 05 12	-	
46	Registruojamų potencialiai pavojingų įrenginių, nurodant jų parametrus, sąrašas-klasifikatorius (Nr. 1-178)	2006 08 01	Pakeitimai	
47	Slėginių indų naudojimo taisyklės DT 12-02 (Nr. 403)	2002 11 15	-	
48	Pavojingų darbų su dujomis taisyklės (Nr. 4-382)	2005 11 07	Pakeitimai	
49	Kėlimo kranų saugaus naudojimo taisyklės DT 8-00 (Nr. A1-425)	2010 09 17	-	
50	Liftų naudojimo taisyklės (Nr. A1-407)	2008 12 08	-	
51	Lietuvos Respublikos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymas (VIII-1972)	2000 10 03		
	Asmeninės apsaugos priemonės			
52	Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis nuostatai	2007 11 26	-	

	(A1-331)			
53	Techninis reglamentas "Asmeninės apsauginės priemonės" (Nr.69)	2000 07 03	2005 m. lapkričio 11 d. Nr. A1-287	
	Sveikatos tikrinimai			
54	Profilaktinių sveikatos tikrinimų rūšys ir apmokėjimo tvarka (301)	2000 05 31	2011 m. gegužės 27 d. Nr. V-547	
55	ASMENŲ, DIRBANČIŲ DARBO APLINKOJE, KURIOJE GALIMA PROFESINĖ RIZIKA (KENKSMINGŲ VEIKSNIŲ POVEIKIS IR (AR) PAVOJINGAS DARBAS), PRIVALOMO SVEIKATOS TIKRINIMO TVARKOS APRAŠAS (Nr. V-1072)	2010 01 13	-	
56	Darbuotojų, kurie skiepijami darbdavio lėšomis, profesijų ir pareigybių sąrašas (Nr. V-716)	2004 10 14	-	
57	PIRMOSIOS MEDICINOS PAGALBOS VAISTINĖLIŲ IR PIRMOSIOS PAGALBOS RINKINIŲ APRAŠAS (V-450)	2003 07 11	2003 m. liepos 11 d. Nr.V-450	
	Kita			
58	Techninis reglamentas "Mašinų sauga"	2007 12 05	-	-
59	Mobiliųjų darbinių kėlimo platformų naudojimo ir priežiūros taisyklės	2011 10 21	-	-
60	Nutarimas "Dėl darbuotojų saugos ir sveikatos teisės akto, parengto pagal atitinkamus Europos Sąjungos teisės aktus, įgyvendinimo" (160)	2001 06 11		
61	Techninis reglamentas. Kėlimo	2001 07 01		

	reikmenys. Sertifikavimas ir ženklavimas (113)			
62	Darbo laiko apskaitos žiniaraščio pildymo tvarka (Nr. 78)	2004 01 27		
63	Papildomų ir specialių pertraukų, įskaitomų į darbo laiką nustatymo tvarka (Nr. 160)	2003 02 03		
64	Transporto priemonės vairuojančių ir kitų asmenų neblaivumo (girtumo) ar apsvaigimo nustatymo taisyklės (Nr. 452)	2012 07 07	-	
65	Nušalinimo nuo darbo dėl neblaivumo (girtumo) ar apsvaigimo nuo psichiką veikiančių medžiagų metodines rekomendacijas (Nr. V-132)	2008 05 07	-	
66	Kėlimo kranų naudojimo taisyklės (Nr. A1-425)	2010 09 17	-	
67	Civilinės saugos įstatymas (Nr. VIII-971)	1998 12 15	-	

1.2. profesinės rizikos nustatymo kortelės

PROFESINĖS RIZIKOS įvertinimo OBJEKTE kortelė

_____ 2012-04-15 Nr. _____ xxxxxx _____

(data)

Skyrius xxxxxx

Projekto pavadinimas	Profesinės rizikos veiksniai	Rizikos lygis (tikimybė, sunkumas)	Rizikos įvertinimas	Veiksmų planas
-----------------------------	------------------------------	------------------------------------	----------------------------	----------------

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

<i>xxxxxProjekto registracijos numeris xxxxxxObjekto adresas xxxxxxx xxxxxxx xxxxxxEil. Nr.</i>		Maža	Vidutinė	Didelė	Priimtina	Nepriimtina	
1	Darbai aukštyje ant kopėčių, lipynių, kitų paaukštinimo priemonių iki 5 m. aukščio		x				
2	Darbai mobilių kėlimo platformų lopšiuose		x				
3	Darbai šalia neaptvertų aikštelių, angų, laiptinių ir pan.			x			
4	Darbai esant nepakankamam apšviestumui		x				
5	Krovinių kėlimas naudojant kėlimo įrangą		x				

Kortelę užpildė:

(pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

(darbdavio įgalioto asmens)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

2 mokymo elementas. ASMENINIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ, Saugančių nuo kritimo iš aukščio, parinkimas ir parengimas

2.1. NAUDOJAMŲ ASMENINĖS APSAUGOS PRIEMONIŲ, SAUGANČIŲ NUO KRITIMO IŠ AUKŠČIO, KATALOGAS

ASMENINĖ APSAUGOS ĮRANGA.

Atminkite! Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos dirbančiajam pagal įmonėje nustatytą tvarką.

Asmeninių apsaugos priemonių, saugančių nuo kritimo iš aukščio asortimentas:

- Kūno saugos diržai (apraišai)
- Saugos diržų kobiniai
- Prilaikomieji diržai (juosmens)
- Energijos sugertuvai (slopikliai)
- Įtraukiamieji kritimo stabdytuvai
- Valdomieji kritimo stabdytuvai
- Jungtys (karabinai ir kabliai)
- Inkaravimo (tvirtinimo prie statinio ar konstrukcijos) įrenginiai ir priemonės
- Virvės
- Pagalbinė įranga (krepšiai, patiesalai ir kita)

Kūno saugos diržai gaminami iš sintetinio pluošto juostų. Privalo turėti pečių ir kojų dalį, krūtinės dirželius, kobinio prijungimo žiedą. Kai kurie modeliai komplektuojami su prilaikomaisiais diržais.

Prilaikomieji diržai (juosmens) atlieka pagalbines dirbančiojo padėties fiksavimo ar kritimo prevencijos funkciją. Kaip pagrindinė saugos priemonė - nenaudojami!

Saugos diržų kobiniai skirti kūno saugos diržams sujungti su inkaravimo įrenginiais. Jei kobinys naudojamas kritimo slopinimui būtina naudoti energijos slopiklį. Daugelis kobinių gaminami su iš karto prijungtu energijos slopikliu. Kobiniai gali būti pagaminti iš virvių, juostų. Yra ir kobinių gaminamų iš plieninių lynų (suvirintojams ir pan.). Kobinių ilgis dažniausiai neviršija 2m.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
Energijos slopiklis – tai priemonė skirta kritimo metu įgytai energijai slopinti (smūgiui švelninti). Dažniausia tai dvi audinio juostos tarpusavyje susiūtos ar suaustos specialiu būdu. Kritimo metu, veikiant smūgio jėgai, jos palaipsniui atsiskiria ir sugeria smūgio energiją. Gaminami ir kobiniai, kurie patys slopina smūgio energiją.

Įtraukiamieji kritimo stabdytuvai atlieka kritimo blokavimo veiksmą. Kritimas blokuojamas tik jam prasidėjus. Naudojant įtraukiamąjį kritimo stabdytuvą energijos sugertuvo naudoti nereikia. Kritimo stabdytuvas sudarytas iš korpuso, spyruoklės, įvertos poliamidinės juostos ar plieninio lyno ir lyno stabdymo mechanizmo. Juosta ar lynas pastoviai įtempti bet dirbančiojo judesių netrukdo. Spyruoklė ištrauktą lyną ar juostą gražina atgal. Įvykus kritimui dėl padidėjusio dirbančiojo judėjimo greičio suveikia stabdymo sistema ir kritimas blokuojamas.

Valdomieji kritimo stabdytuvai tvirtinami prie vertikaliai įrengtos standžios (metalinio bėgelio, lyno ar virvės) ir kritimo metu sulaiko krintantįjį. Jie netrukdo dirbančiajam kilti aukštyn ar leistis.

Jungtys (karabinai, kabliai) naudojamos atskirų kritimo iš aukščio stabdymo elementų sujungimui į vieną sistemą ar integruota kritimo iš aukščio įrangos dalis. Gali būti naudojamas kaip atskiras kritimo iš aukščio sistemos komponentas (pvz. darbinių virvių sujungimui)

Pagrindinius reikalavimus asmeninės apsaugos priemonėms nustato:

Inkaravimo įrenginiai ir priemonės skiriamos stabiliam saugos sistemos sujungimui su tvirtinimo vieta ar tašku.

Privaloma vykdyti Europos Sąjungos Direktyva 89/686EEC, kurios pagrindu parengtas Techninis Reglamentas „Asmeninės apsaugos priemonės“ ir „Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsaugos priemonėmis nuostatai“.

Įranga – sauganti nuo kritimo iš aukščio priskiriama 3-čiai asmeninių apsaugos priemonių (Toliau- AAP) kategorijai, saugančiai nuo mirtino ar galinčio nepataisomai sužaloti sveikatą, pavojaus. Tokioms AAP keliami griežti reikalavimai:

KRITIMO APSAUGOS PRIEMONĖS TURI ATITIKTI ŠIUOS EUROPOS SĄJUNGOJE GALIOJANČIUS STANDARTUS:

EN 353-1 (kritimo sulaikymo įrenginiai, tvirtinami prie stacionarios tvirtinimo sistemos)

EN 353-2 (kritimo sulaikymo įrenginiai, tvirtinami prie mobilios tvirtinimo sistemos)

EN 354 (lynai ir juostos)

EN 355 (energijos sugertuvai)

EN 358 (darbo padėties fiksavimo sistemos)

Paaukštinojimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
EN 360 (savaimė susitraukiantys kritimo stabdymo įrenginiai)

EN 361 (apraišai)

EN 362 (karabinai ir kabliai)

EN 363 (kritimo sulaikymo sistemos)

EN 795-B (tvirtinimo įrenginiai)

EN 813 (diržai, pritaikyti sėdėjimui)

EN 1496 keliamieji gelbėjimo įrenginiai)

EN 1497 (gelbėjimo diržai)

EN 363 (kritimo sulaikymo sistemos)

EN 795-B (tvirtinimo įrenginiai)

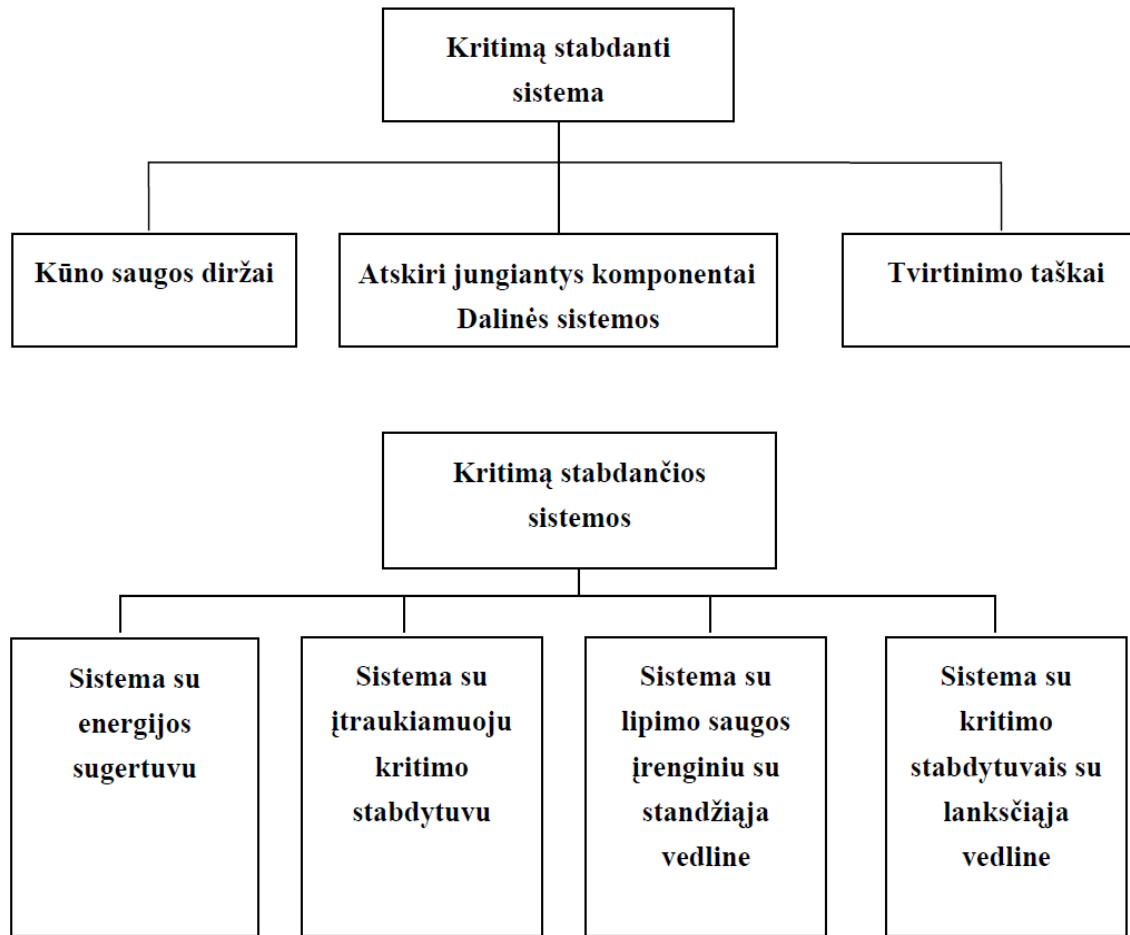
EN 813 (diržai, pritaikyti sėdėjimui)

EN 1496 keliamieji gelbėjimo įrenginiai)

EN 1497 (gelbėjimo diržai)

2.2. įmonės taikoma asmeninių apsaugos priemonių, saugančių nuo kritimo iš aukščio, rekomenduojama parinkimo metodika

Asmeninių apsaugos priemonių, saugančių nuo kritimo iš aukščio sistemą bei tipą parenka projektų vadovas. Apie apsaugos tipą jis informuoja darbuotojus ir patikrina jų gebėjimą apsisaugoti. Apsaugos sistemos tipai pateikiami pavyzdyje.

1 pav. taikomos apsaugos sistemos

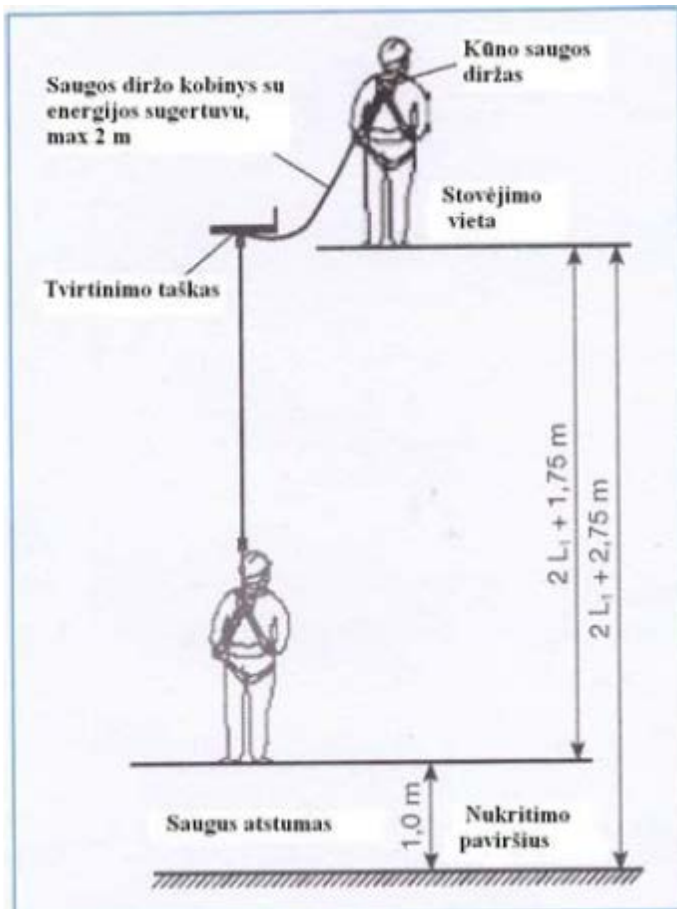
AAP naudojimas:

- Privalu laikytis darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijų reikalavimų
- Naudoti energijos sugertuvus
- Projektų vadovas informuoja apie naudojamą apsaugos priemones, gamintojo nurodytus reikalavimus, priemonių tvirtinimo vietas
- Sistemose naudojami tik vienas su kitu derinami komponentai. Tai prižiūri projektų vadovas

Projektų vadovui privaloma:

- Užtikrinti, kad prieš naudojimą saugos priemonė bus apžiūrėta
- Mažiausia kartą per metus AAP nuo kritimo patikrinta
- Per kritimą panaudotos priemonės ir jų komponentai išbrokuoti

- Priemonių naudojimo laikas nėra pasibaigęs

2 pav. reikalinga kritimo erdvė

Projektų vadovas prižiūri, kad dirbančiajam būtų užtikrinta laisva kritimo erdvė vertikalia kryptimi.

Jei darbuotojai naudoja vertikalią vedlinę, reikalinga užtikrinti, kad darbo padėtyje darbuotojas naudotų papildomą tvirtinimo įrangą.

3 pav. tvirtinimas darbo vietoje

3 mokymo elementas. darbų, nepriskiriamų pavojingiems, atlikimas aukštyje

3.1. darbų atlikimo aukštyje technologinė kortelė

TECHNOLOGINĖ KORTELĖ Nr. 13

Vilnius

2012

1. Bendroji dalis

1.1. Ši technologinė kortelė taikoma darbuotojams, atliekantiems šiuos aptarnavimo, techninės priežiūros ir remonto darbus ant kopėčių:

- Lempų keitimas, smulkus šviestuvų remontas.
- Kondicionierių, oro užuolaidų, konvektorių filtrų valymas, keitimas, smulkus remontas.
- Vandentiekio, šildymo, šaldymo, vėdinimo vamzdynų, jų izoliacijos bei armatūros apžiūra, smulkus remontas.
- Vandens, šildymo, šaldymo skaitiklių nurašymas, apžiūra, profilaktika.
- Smulkus įvairių konstrukcijų remontas.

1.2. Darbuotojas, darbui naudojantis kopėčias, turi būti ne jaunesnis kaip 18 metų, nustatytą tvarka patikrinęs sveikatą, išklausęs įvadinį instruktažą ir pirminį instruktažą darbo vietoje. Periodiškai darbuotojas instruktuojamas ne rečiau kaip kartą per 12 mėnesių. Pasikeitus darbo aplinkai, atsiradus naujiems rizikos veiksniams, pradėjus naudoti naujas darbo priemones, darbuotojas instruktuojamas papildomai.

1.3. Darbuotojo darbo ir poilsio laiko paskirstymas per parą, savaitę ar apskaitinį laikotarpį, taip pat kasdienio darbo pradžia ir pabaiga nustatoma pagal įmonės darbo tvarkos taisykles.

1.4. Darbuotojo darbo laikas neturi viršyti keturiasdešimt valandų per savaitę. Ilgiausias darbo laikas, įskaitant viršvalandžius, neturi viršyti keturiasdešimt aštuonių valandų per septynias dienas.

1.5. Darbuotojas, vykdydamas pareigą rūpintis savo ir kitų darbuotojų sveikata, turi nedelsdamas pranešti padalinio vadovui arba kitam vadovaujančiam asmeniui apie nelaimingą atsitikimą darbe, pakeliui į darbą arba iš jo, incidentą, ūmią profesinę ligą, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus, jeigu pajėgia tai padaryti. Pastebėjęs darbo vietoje darbuotojų saugos ir sveikatos pažeidimų, grėsmę keliančių veiksnių, taip pat nedelsdamas turi pranešti darbuotojų atstovui atsakingam už darbuotojų saugą ir sveikatą, įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai, padalinio vadovui ar kitam vadovaujančiam asmeniui.

1.6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, nutraukti darbą, jeigu nepašalinami pavojų keliantys veiksniai, susidaro avarinė situacija, kyla grėsmė sveikatai ir gyvybei, ir atsisakymo dirbti priežastis nedelsdamas raštu pranešti padalinio vadovui arba kitam vadovaujančiam asmeniui.

1.7. Darbuotojas turi laikytis asmens higienos reikalavimų, prižiūrėti, kad būtų švarūs darbo drabužiai ir avalynė, rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
1.8. Darbuotojas, pažeidęs saugos ir sveikatos norminių teisės aktų, dokumentų, su kuriais buvo supažindintas, šios technologinės kortelės reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

2. Profesinės rizikos veiksniai ir saugos priemonės

2.1. Profesinės rizikos veiksniai darbuotojo darbo vietoje yra šie:

- netvarkingos darbo priemonės;
- netvarkinga, blogai apšviesta darbo vieta;
- nukritimas iš aukščio;

Kad kritimo iš aukščio rizika būtų kuo mažesnė, darbuotojas turi:

- niekada nesistengti pasiekti toliau, nei siekia ranka, tempdamas ranką nuo savęs į šoną (prireikus reikėtų perkelti kopėčias);
- nelipti aukščiau kaip ant ketvirtos nuo viršaus pakopos, kad dirbant būtų užtikrinta tinkama atrama;
- niekam neleisti stovėti po kopėčiomis, netgi padėjėjui;
- imtis papildomų atsargumo priemonių, jei kopėčios statomos priešais duris arba praėjimą (užrakinti duris arba užtverti praėjimą);
- visada tinkamu būdu atkreipti dėmesį į tai, kad jis čia dirba.
- paslydimas, nugriuvimas;
- nepatogi darbo poza;
- krintantys daiktai, įrankiai;
- nepalankios meteorologinės sąlygos;
- aukšta, žema temperatūra;
- elektros įtampa;
- fizinė perkrova.

2.2. Darbuotojo darbo vietoje triukšmo lygis ir oro užterštumas neturi viršyti norminiuose teisės aktuose ir higienos normose nustatytų dydžių.

2.3. Darbuotojo asmeninės apsaugos priemonės parenkamos ir naudojamos vadovaujantis Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis nuostatų reikalavimais ir įmonėje nustatyta tvarka.

3. Saugaus darbo organizavimas atliekant darbus su kopėčiomis

3.1. Bendrieji reikalavimai

- Kopėčios darbui aukštyje gali būti naudojamos tik tada, kai naudoti saugesnius įrenginius netikslinga dėl mažos rizikos ir trumpos jų naudojimo trukmės arba dėl kitų darbo vietos ypatumų, kurių pakeisti negalima. (Darbo įrenginių naudojimo bendrieji nuostatai, 4.1.2. punktas, žin. 2002-09-13, Nr. 90-3882)

3.1.1. Prieš pradėdamas dirbti darbuotojas turi:

- apsiręngti tvarkingus darbo drabužius ir atsižvelgdamas į atliekamų darbų pobūdį pasiruošti asmenines apsaugos priemones;
- iš darbų vadovo ar kito atsakingo asmens gauti darbo užduotį ir aptarti jos saugius atlikimo būdus;
- patikrinti, ar tvarkingi darbo įrankiai, kopėčios.

Darbui naudojamas kopėčias darbų vadovas turi apžiūrėti ne rečiau kaip kartą per 10 dienų ar gamintojo nurodytu periodiškumu.

Prieš naudojimą ir naudojimo metu kopėčios bandomos gamintojo dokumentuose nurodyta tvarka.

- apžiūrėti ir, jeigu reikia, sutvarkyti darbo vietą;
- aptverti darbo vietą.

3.1.2. Darbuotojo veiksmai darbo metu:

- Kopėčios turi būti pastatytos taip, kad jomis naudojantysis stovėtų stabiliai.
- Nešiojamosios kopėčios turi būti statomos ant nejudančio, tvirto ir tinkamo dydžio pagrindo, jų skersiniai turi būti horizontalioje padėtyje. Kopėčių atramos turi būti apsaugotos nuo slydimo pritvirtinant prie jų viršutinių arba apatinių galų slysti neleidžiantį įtaisą ar panaudojant kitus slydimą pašalinančius būdus.
- Pakabinamos kopėčios, išskyrus virvines, turi būti pritvirtintos taip, kad nejudėtų ir nesisuptų.
- Kopėčios, kuriomis lipama į darbo vietą, turi būti pakankamai ilgos, kad kyšotų virš paaukštinimo, ant kurio reikia užlipti, jeigu daugiau nėra už ko tvirtai laikytis. Naudojamų daugiadalių sudedamųjų arba ištraukiamųjų kopėčių atskiros dalys turi būti tvirtai sujungtos viena su kita ir fiksuotos. Mobilios (perstumiamosios) kopėčios turi būti pastatytos stabiliai ir lipant neturi judėti.

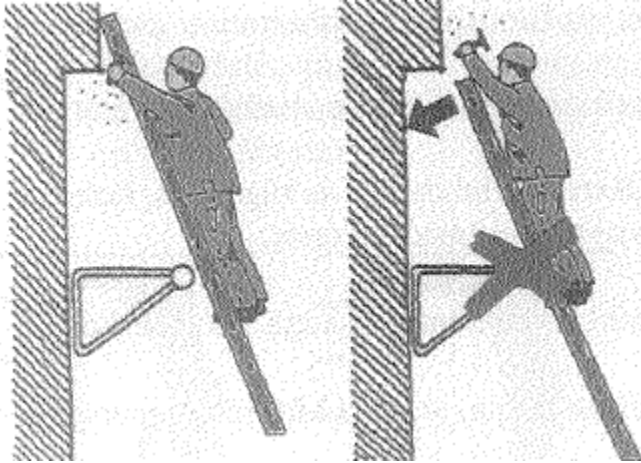
Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

- Kai lipant kopėčiomis rankoje nešamas kroviny, jo svoris ir konfigūracija neturi trukdyti saugiai lipti ir laikytis.
- Dirbant ant konstrukcijų naudojamos pakabinamos kopėčios ir aikštelės turi būti su griebtuvais – kabliais.
- Atremiamąsias kopėčias be darbo aikštelių galima naudoti lipimui tarp atskirų statomo pastato aukštų ir darbams, kuriuos atliekant neprireiktų papildomai remtis į statinio konstrukcijas.
- Atremiamųjų kopėčių matmenys turi būti tokie, kad darbuotojas galėtų dirbti stovėdamas ant pakopos, esančios ne mažesniu kaip 1 m atstumu iki kopėčių viršaus. Leidžiama naudoti ne ilgesnes kaip 5 m medines atremiamąsias kopėčias. Metalinių kopėčių ilgis nustatomas pagal gamintoją. Dirbant ant atremiamųjų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos.
- Ant atremiamųjų kopėčių draudžiama:
 - dirbti šalia ar virš neapsaugotų veikiančių mašinų besisukančių dalių ir transporterių;
 - naudoti rankines elektros mašinas ar parakinius įrankius;
 - virinti dujomis ir elektra;
 - tempti laidus, laikyti aukštyje sunkias detales.

Šiuos darbus leidžiama atlikti naudojant pastolius, paaukštinimo aikšteles ir kitas priemones.

- Atremiamosioms medinėms kopėčioms naudoti tik sveiką, tiesiai išaugusį ir kiek galima be šakų medį.
- Medinių kopėčių negalima nudažyti dažais, paslepiančiais medienos defektus. Kopėčios turi būti apsaugotos nuo atmosferos ir temperatūros poveikio antiseptikais.
- Negalima naudoti sugadintų kopėčių, pvz., medinių kopėčių įlūžusiais ilginiais ir skersiniais, deformuotų arba įtrūkusių metalinių kopėčių. Netaisyti medinių kopėčių įskilusių ilginių, skersinių ir turėklų.
- Atremiamųjų kopėčių pakopos arba skersiniai turi būti patikimai ir patvariai sujungti su ilginiais ir turėklais ir tolygiai išdėstyti.
- Atremiamąsias kopėčias reikia pastatyti išlaikant teisingą pastatymo kampą:
 - atremiamųjų kopėčių su skersiniais $65 - 75^{\circ}$;

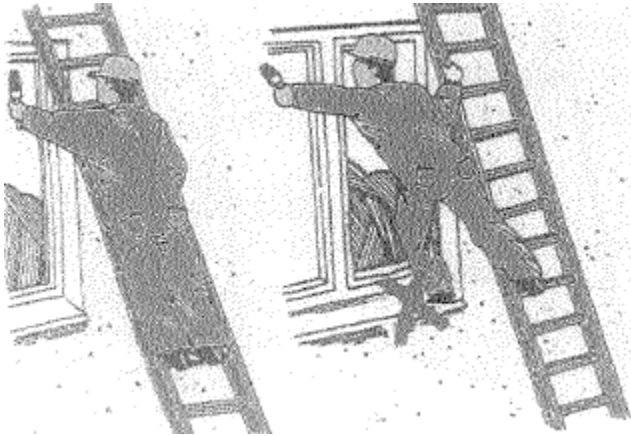
- Paaukštėjimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- atremiamųjų kopėčių su pakopomis 60 – 70°.
 - Kopėčias atremti tik saugiuose atramos taškuose. Palikti mažiausiai 1 m iškilusį kopėčių ilginį virš plokštumos, į kurią bus lipama.

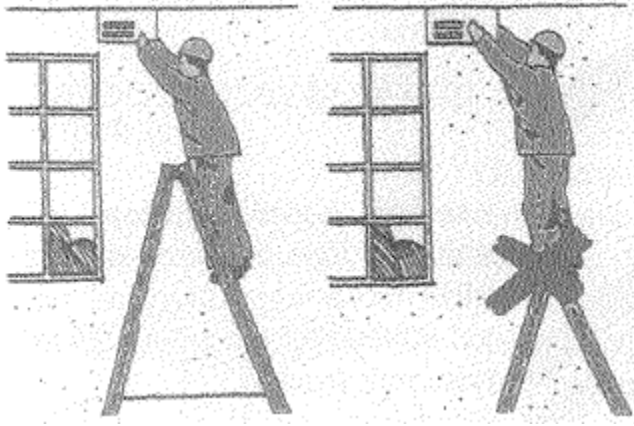
- Atremiamąsias kopėčias reikia apsaugoti nuo slydimo, vėrtimo, šliaužimo ir įgrimzdimo, pvz., padidinti atstumą tarp apatinių atramų, pritaikyti kopėčių kojas pagrindui, ant kurių statomos, užkabinimo įtaisais, pritvirtinant kopėčių viršų.
- Judėjimo zonose (praeigose) kopėčias apsaugoti aptvarais.
- Daugiadalių atremiamųjų kopėčių dalis ištraukti arba sustumti tik gamintojo nurodytu ilgiu. Kopėčias apsaugoti nuo įlinkimo, pvz., atraminiais ramsčiais.
- Atliekant darbą ant atremiamųjų kopėčių reikia prisiminti, kad:
 - neleistina dirbti ant atremiamųjų kopėčių didesniame kaip 7 m aukštyje; (VDI (Valstybinės darbo inspekcijos) rekomendacijos darbams nuo atremiamųjų kopėčių)
 - aukščiau kaip 2 m stovėjimo aukštyje negalima dirbti ilgiau kaip 2 val.;
 - nešiojamųjų įrankių ir medžiagų svoris negali viršyti 10 kg;
 - nešiojamųjų daiktų vėjo veikiamas paviršius negali būti didesnis kaip 1 m²;

Ant atremiamųjų kopėčių negalima dirbti, jeigu:

- dėl esamų ir naudojamų medžiagų ir darbo metodų kyla papildomų pavojų, pvz., kai atliekami darbai su rūgštimis, šarmais, karštu bitumu ir kt.;
- darbo priemonės valdomos abiem rankomis, pvz., naudojamos rankinės mašinos, aukšto slėgio valymo prietaisai ir kt.

- Dirbdamas darbuotojas turi stovėti ant kopėčių skersinio abejomis kojomis.
- Kopėčias lipti į aukštį galima naudoti tik:
 - esant perdengiamų aukščių skirtumui ≤ 5 m;
 - trumpalaikiams (smulkiems) statybos ir remonto darbams;
 - kai pastolių vidines kopėčias ne daugiau kaip dviem pastolių aukštams sujungti;
 - kaip pastolių išorines kopėčias esant klojinio aukščiui ≤ 5 m.
- Naudoti galima tik tokias skečiamąsias kopėčias, kurios turi tvirtai pritvirtintus skėtimo apsaugus.
- Skečiamąsias kopėčias reikia pastatyti stabiliai, apsaugoti nuo įsmegimo ir pervirtimo.
- Skečiamąsias kopėčias statyti ant laiptų ir nuožulnių plokštumų tik pailginus ilginis. Kiekvieną ilginio pailginimą reikia sutvirtinti mažiausiai 2 kopėčių apkabomis arba sandūriniais antdėklais. Atstumą tarp tvirtinimo vietų parinkti pagal naudojimo instrukciją.
- Negalima naudoti skečiamųjų kopėčių kaip atremiamųjų, lipti nuo skečiamųjų kopėčių į kitas darbo vietas ar praeigas.
- Nelipti ant aukščiausio kopėčių skersinio arba laiptelio. Tik naudojant kopėčias su apsauginiu tilteliu ir turėklais leidžiama užlipti ant viršutinės pakopos.

- Ant daugiadalių skečiamųjų kopėčių galima lipti tik įsitikinus skėtimo apsaugos patikimumu.
- Kopėčias ištraukti arba sustumti tik gamintojo nurodytu ilgiu.
- Atkreipti dėmesį į ištraukiamųjų kopėčių dalių laisvą judėjimą kreiptuvu, taip pat į tvirtinimo mechanizmo patikimą veikimą.
- Nelipti ant skečiamųjų kopėčių ištraukiamosios dalies keturių viršutinių skersinių.
- Darbuotojui draudžiama be darbų vadovo ar kito atsakingos asmens žinios patikėti ar užleisti savo darbo vietą, darbo priemones kitam asmeniui, imtis pašalinių darbų, rūkyti. Laikinais pasitraukdamas iš darbo vietos jis turi pranešti darbų vadovui ar kitam vadovaujančiam asmeniui.
- Darbuotojas atlikdamas darbus privalo:
 - stovėti veidu į kopėčias;
 - laikytis abiem rankomis;
 - laikytis už pakopų, o ne išilginių atramų;
 - remtis į tris vietas (viena ranka ir dviem kojomis arba dviem rankomis ir viena koja);
 - saugotis slidžių atraminių paviršių (grindų, sienų ir pan.) ir slidžių kopėčių pakopų (vanduo, alyva, ledas.)

3.1.3. Darbuotojo veiksmai ypatingais (avariniais) atvejais:

- Darbuotojas, pastebėjęs, kad darbo vietoje susidarė pavojinga situacija, galinti būti nelaimingo atsitikimo, gaisro arba avarijos priežastis, turi nedelsdamas pranešti darbdavio įgaliotam asmeniui, darbų vadovui ar įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai (komitetui) ir pagal galimybes bei turimas žinias imtis priemonių grėsmei pašalinti.

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- Įvykus nelaimingam atsitikimui arba avarijai, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviešti gydytoją ir pranešti darbdavio įgaliotam asmeniui, darbų vadovui ar įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.
- Kilus gaisrui nedelsiant pranešti ugniagesiams, iškviešti vadovaujančius darbuotojus, gesinti gaisro židinį turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis.

3.1.5. Baigęs darbą, darbuotojas turi:

- sutvarkyti darbo vietą, pašalinti iš jos šiukšles;
- nunešti ir padėti į tam skirtą vietą darbo įrankius, kopėčias;
- pranešti darbų vadovui ar kitam atsakingam asmeniui apie darbo metu įvykusius nesklaidumus;
- nusiimti asmenines apsaugos priemones ir jas tvarkingai padėti tam skirtoje vietoje;
- nusiplauti rankas ir veidą šiltu vandeniu su muilu, jeigu yra galimybė, nusiprausti po dušu.

Papildomi saugos reikalavimai darbams ant kopėčių

4.1. Prieš naudojimą ir naudojimo metu kopėčios bandomos gamintojo dokumentuose nurodyta tvarka.

4.2. Pristatomos ir laisvai stovinčios (stacionarios) kopėčios, kurių aukštis didesnis kaip 5 m ir kurios statomos 75° ir didesniu polinkio kampų į horizontą, pradedant nuo 3 metrų aukščio, turi būti aptveriamos lankais; lankai tarpusavyje sujungiami ne mažiau kaip trimis išilginėmis juostomis, o atstumas tarp lankų turi būti ne didesnis kaip 800 mm; atstumas nuo pakopos iki lanko turi būti ne mažesnis kaip 700 mm ir ne didesnis kaip 800 mm, kai lanko spindulys yra 350 – 400 mm.

4.3. Tokiais pat aptvarais aptveriamos kopėčios ar sąvaros lipimui į aukštesnius kaip 10 m bokštus ar kitokius statinius.

4.4. Bokštuose ar kituose statiniuose kas 10 metrų turi būti įrengtos konstrukcijų apžiūros ir darbuotojų poilsio aikštelės; aikštelės ir jų grindys turi būti tvirtos, išlipimas nuo kopėčių į aikštelę turi būti patogus, aikštelė turi būti aptverta ne žemesniu kaip 1,1 m aukščio aptvarais su ne siauresniu kaip 15 cm apatiniu borteliu per visą aikštelės perimetrą.

4.5. Darbuotojai privalo:

- avėti tinkamus batus, ant kurių nebūtų purvo ir pan.;
- smulkius įrankius laikyti ant diržo arba per petį permetamame krepšyje ir pan.;
- sunkius įrankius ir medžiagas nešiotis krepšyje, stengdamiesi pernelyg neapkrauti kopėčių ir laikydamiesi gamintojo instrukcijų;

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

- stebėti, kas vyksta po jais;
- nelipti kopėčiomis iš karto dviem pakopomis;
- neviršyti didžiausios leistinos darbinės apkrovos;
- nenaudoti kopėčių kaip pastolių arba kaip tiltelio.

4.6. Jei naudojamos skečiamosios kopėčios:

- darbuotojams duodamos aiškios instrukcijos (įmonėje parengtos arba gamintojo pateikiamos naudojimo instrukcijos), kaip naudoti skečiamąsias kopėčias;
- turi būti naudojamos tik tokios skečiamosios kopėčios, kuriose įrengti patikimi blokavimo įtaisai;
- prieš kiekvieną naudojimą patikrinkite, ar skečiamosios kopėčios yra geros būklės (apgadintos skečiamosios kopėčios negalėtų būti naudojamos);
- naudodami blokavimo įtaisus, tiksliai nustatykite skečiamųjų kopėčių padėtį ir pastatykite jas taip, kad neslystų ir nesvyruotų;
- judrioje vietoje įrengti apsaugines užtvaras;
- visada tinkamu būdu atkreipti dėmesį į tai, kad čia dirba žmonės;
- nenaudokite skečiamųjų kopėčių norėdami persikelti iš vienos vietos į kitą;
- skečiamųjų kopėčių negalima naudoti kaip viengubų kopėčių.
- reikia naudoti tik darbo aukštį atitinkančias kopėčias;

4.7. Jei naudojamos ištraukiamosios kopėčios:

- darbdavys turi duoti darbuotojams aiškius nurodymus (pateikiamos įmonės arba gamintojo parengtos naudojimo instrukcijos), kaip naudoti šios rūšies kopėčias;
- prieš naudodami kopėčias, patikrinkite, ar jos geros būklės;
- patikimai pastatykite kopėčias ir įtvirtinkite taip, kad neslystų ir nesvyruotų;
- nelipkite ant tokios rūšies kopėčių, jei blokavimo įtaisas nėra tinkamai ištrauktas;
- neištraukite kopėčių aukščiau nei nustatyta gamintojo arba nacionaliniuose teisės aktuose;
- kai kopėčios ištrauktos, nelipkite ant viršutinių keturių pakopų;
- nenaudokite šių kopėčių, kad persikeltumėte į kitas darbo vietas arba praėjimus;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- judriose vietose įrenkite atitinkamus ženklus ir apsaugokite darbo zoną užtvaramis.

4.8. Jei naudojamos teleskopinės kopėčios:

- kopėčias statykite, išmontuokite ir naudokite vadovaujantis gamintojo instrukcijomis;
- statykite jas tik ant tvirto pagrindo; sumažinkite ratų ir ašių apkrovą naudodami pagalbines atramas arba teleskopines atšakas;
- laikykitės saugaus atstumo nuo antžeminių elektros linijų ir imkitės tinkamų priemonių, kad išvengtumėte mirtino sužalojimo elektra rizikos;
- teleskopines kopėčias perkelkite vadovaudamiesi gamintojo instrukcijomis;
- teleskopinėmis kopėčiomis lipkite tik tuo atveju, jei jos pastatytos visiškai saugiai ir jei veikia blokavimo sistema;
- apsaugokite darbuotoją nuo kritimo;
- tinkamai pažymėkite darbo vietą ir tai, kad čia dirba darbuotojas.

4.9. Jei naudojamos stacionarios kopėčios su apsauginiais lankais, būtina patikrinti:

- ar šios kopėčios nepažeistos korozijos;
- ar šalia patekimo į darbo vietą aukštyje įrengtas tinkamas apsauginis įtaisas (kopėčios su lankais, užtvaros), kad darbuotojai galėtų saugiai laiptoti aukštyn ir žemyn ir išvengti papildomų kritimo iš aukščio rizikos rūšių;
- ar virš aukščiausiai esančios darbo vietos įrengti apsauginiai turėklai;
- ar kopėčiose tam tikru atstumu įrengtos atraminės aikštelės;
- ar susiję darbuotojai naudoja asmenines saugos priemones;

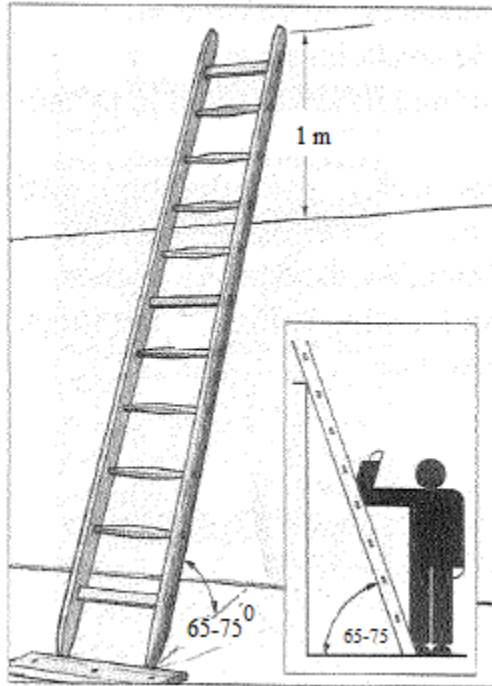
Darbuotojams persikeliant nuo kopėčių su lankais ant kitų įrenginių, pvz., slankaus klojinio arba į viršų, perėja turi būti apsaugota.

4.10. Jei naudojamos stacionarios kopėčios ant nuožulnių stogų:

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

- jei kopėčios naudojamos kaip tiltelis, būtina naudoti apsaugos priemones, kad darbuotojai galėtų saugiai laipti aukštyn ir žemyn;
- kaminkrėčių naudojamos stogo kopėčios turėtų būti patikimai pritvirtintos prie stogo.

4.11. Jei naudojamos atremiamos kopėčios:

- kopėčios be turėklų, apsauginių puslankių ar lyno saugos diržui prikabinti gali būti atremtos iki 70° nuo horizonto kampo;
- 70° iki 75° kampu atremiamos kopėčios nuo 5 m aukščio turi turėti iš abiejų šonų turėklus;
- jeigu kopėčios atremiamos daugiau kaip 75° kampu, nuo 1,3 m aukščio jos turi turėti apsauginius puslankius ar lyną su gaudikliu saugos diržui prikabinti;
- atremiant kopėčias svarbu užtikrinti jų stabilumą;
- kopėčias, pastatytas eismo zonoje, reikia aptverti;
- montuojant ištraukiamąsias ar suduriamąsias atremiamas kopėčias svarbu užtikrinti patikimą atskirų sekcijų fiksavimą ir sutvirtinimą;
- atremiant ištraukiamąsias ar suduriamąsias kopėčias, jas reikia paremti statramsčiais ar kitomis gamintojų nurodytomis priemonėmis;

4.12. Jei naudojamos perstumiamos darbo aikštelės:

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- perstumiamos darbo aikštelės surenkamos vadovaujantis gamintojų instrukcijomis;
- jeigu naudojamos darbo aikštelės pakloto aukštis viršija 1,0 m, aikštelėje turi būti įrengtos kopėčios užlipimui;
- jeigu pakloto aukštis viršija 1,3 m, aikštelėje turi būti įrengti ne žemesni kaip 1,1 m aptvarai;
- darbo aikštelės padėties fiksavimui ratukai turėtų būti su stabdžiais;
- perstumiamos darbo aikštelės plotis negali būti mažesnis kaip 0,5 m;
- naudoti tik gamintojų išbandytas darbo aikšteles.

4.13. Jei naudojamos mechaninės kopėčios:

- mechaninės kopėčios turi būti pastatomos ant kieto apkrovas laikančio pagrindo;
- pastatant turi būti laikomasi saugaus atstumo nuo elektros perdavimo linijų;
- kopėčių rėmo padėties stabilumas užtikrinamas reguliuojamomis atramomis;
- statant mechanines kopėčias intensyvaus žmonių ar transporto judėjimo kėliuose, saugos priemonės suderinamos su kelių policija;
- leistinas kopėčių kampas, ištraukimo ilgis ir apkrovos turi būti nuolat kontroliuojami pagal kopėčiose sumontuoto prietaiso rodmenis;
- stovėjimo aikštelės nuolydis negali būti didesnis nei 7^0 , aptvarų aukštis negali būti žemesnis kaip 1,1 m;
- dirbti galima tik stovint ant platformos su aptvaru arba lopšyje, naudojant asmenines apsaugas nuo kritimo iš aukščio priemonės;
- negalima perkrauti kopėčių lopšio;

mechaninės kopėčios turi būti bandomos pagal gamintojo nurodytus reikalavimus;

3.2. darbuotojo, atliekančio darbus didesniame nei 1.3 m. aukštyje, saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 22

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

I. BENDROJI DALIS

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

I. BENDROJI DALIS

1. **Kopėčios** - darbo priemonė, skirta patekti į aukštai esančias darbo vietas ar pereiti iš vieno aukščio į kitą. Tačiau tam tikromis sąlygomis galima dirbti stovint ant kopėčių. Kopėčios darbui aukštyje gali būti naudojamos tik tada, kai kitų saugesniu įrenginių naudojimas yra netikslingas dėl trumpos jų naudojimo trukmės ar kitų darbo ypatumų. Kopėčios gali būti įvairios konstrukcijos:
 - 1.1. **Nešiojamosios kopėčios** - tai nepritvirtintos kopėčios, pagamintos iš medžio, plastmasių, plieno, lengvųjų metalų ir kt.
 - 1.2. **Paprastosios (pristatomos) kopėčios** - vienos dalies atremiamosios kopėčios.
 - 1.3. **Skečiamosios kopėčios** - kopėčios, kurias sudaro dvi paprastosios kopėčios, viršuje sutvirtintos vyriais ir pastatytos A raidės forma. Jos gali būti vienpusės, dvipusės, su darbo aikštele ir pan.
 - 1.4. **Ištraukiamosios (sekcijinės) kopėčios** - kopėčios, kurias sudaro lygiagrečios paprastųjų kopėčių sekcijos. Sekcijos viena prie kitos pritvirtintos taip, kad galėtų judėti išilgai viena kitos atžvilgiu.
 - 1.5. **Surenkamosios (sudedamosios) kopėčios** - kopėčios, kurias sudaro dvi ar daugiau paprastųjų kopėčių sekcijos, kurias galima surinkti prieš naudojantis arba visiškai išardyti saugant ar gabenant.
 - 1.6. **Kombinuotosios kopėčios** - kopėčios, kurias sudaro dvi paprastosios kopėčios. Kombinuotąsias kopėčias galima naudoti kaip paprastąsias, skečiamąsias ar ištraukiamąsias kopėčias. Abu šių kopėčių galai yra vienodo pločio.
2. Darbai 1,3 m ar didesniame aukštyje nuo perdengimo arba žemės paviršiaus priskiriami darbams, atliekamiems aukštyje.
3. Dirbti ant kopėčių ir lipynių gali asmenys:
 - 3.1. ne jaunesni kaip 18 metų;
 - 3.2. susipažinęs su darbo vietos ypatumais ir joje esančiais ar galinčiais atsirasti profesinės rizikos veiksniais;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- 3.3.susipažinęs su darbo priemonių (kopėčios, prietaisai, įrankiai ir t.t.) paskirtimi ir jų eksploatacijos ypatumais;
- 3.4.žinantis darbo priemonių (kopėčios, prietaisai, įrankiai ir t.t.) saugaus naudojimo būdus;
- 3.5.sveikatos tikrinimų grafike nustatytu periodiškumu pasitikrinęs sveikatą pagal pareigybei ir darbo vietai nustatytus rizikos faktorius. Darbuotojai, dirbantys aukštyje (virš 1,3 m) privalo periodiškai tikrintis sveikatą pagal įmonės viduje nustatytą sveikatos tikrinimo grafiką;
- 3.6.tinkamai instrukuotas: išklauses darbuotojų saugos ir sveikatos, priešgaisrinės saugos įvadinius, pirminius ir esant reikalui papildomus bei tikslinius ir nerečiau kaip kartą per 12 mėn. periodinius instruktavimus darbo vietoje.
4. Darbo ir poilsio laikas nustatytas įmonės darbo tvarkos taisyklėse arba darbo grafike.
5. Darbuotojas privalo:
- 5.1.laikytis darbo tvarkos taisyklių;
- 5.2.mokėti saugiai dirbti, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus;
- 5.3.laikytis įrenginių ir priemonių, su kuriomis dirba, eksploataavimo taisyklių;
- 5.4.nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis;
- 5.5.apie pastebėtus trūkumus informuoti tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistą bei darbuotojų atstovą;
- 5.6.nevykdyti jokių darbo įrenginių remonto darbų be vadovo sutikimo ar nurodymo išskyrus darbuotojus, kurie turi atitinkamą kvalifikaciją ir kuriems šie darbai priklauso pagal pareigas;
- 5.7.žinoti pirmosios pagalbos suteikimo būdus bei mokėti praktiškai suteikti pirmąją pagalbą;
- 5.8.darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių, toksinių bei kitų medžiagų, kurios veikia žmogaus psichiką;
- 5.9.apie pastebėtus pavojus, grėšiančius darbuotojų saugai ir sveikatai bei darbo įrenginių ir priemonių gedimus, trikdžius ar defektus pranešti tiesioginiam vadovui.
- 5.10. Darbuotojas privalo laikytis asmens higienos reikalavimų:
- 5.10.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;
- 5.10.2. prieš pertraukas nusiplauti rankas švariu vandeniu su muilu;
6. Saugus darbuotojo naudojimas įvairių tipų kopėčiomis yra aprašomas gamintojo instrukcijose. Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcija papildo kopėčių gamintojo instrukcijas.
7. Draudžiama naudotis atsitiktinėmis paaukštinimo priemonėmis (dėžėmis, statinėmis, lentomis ir pan.).

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
8. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, jeigu skyriaus vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus.
 9. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti skyriaus vadovui, įmonės vadovui atsisakymo dirbti priežastis.
 10. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybės priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

11. Judėti ir dirbti ant kopėčių yra rizikinga dėl nelaimingų atsitikimų, didelės sąnariu, raumenų, kraujotakos sistemos fizinės apkrovos.
12. Naudojantis kopėčiomis visada yra pavojus nukristi iš aukščio.
13. Rizikos veiksniai esantys ar galintys susidaryti bei atsirasti darbo vietoje:
 - 13.1. atsitiktinių pakylų ar paaukštinimo priemonių naudojimas;
 - 13.2. neteisingai įrengtos, netvarkingos, nepatikrintos kopėčios;
 - 13.3. nepalankios meteorologinės sąlygos;
 - 13.4. pusiausvyros praradimas dėl aukščio baimės ar kitų priežasčių, neatsargumas;
 - 13.5. krentantys daiktai, įrankiai;
 - 13.6. netvarkinga darbo vieta;
 - 13.7. darbo vietų apšvietimo nepakankamumas;
 - 13.8. atsitiktinis elektros srovės poveikis;
 - 13.9. krovinio masė, gabaritai, įpakavimas;
 - 13.10. netinkamai paruošta ar prižiūrima darbo vieta;
 - 13.11. šiukšlės;
 - 13.12. paviršiaus ant kurio yra statomos kopėčios nelygumai, sliduma ar sandaros ypatumai;
 - 13.13. neteisinga, įtempta kūno poza.
14. Saugos priemonės nuo rizikos veiksnių poveikio:
 - 14.1. visos darbuotojui nemokamai išduodamos asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami vadovaujantis įmonėje patvirtintu nemokamai išduodamų asmeninių apsauginių priemonių sąrašu;
 - 14.2. darbuotojas privalo susipažinti ir vadovautis jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
14.3. priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio išduodamos ir kitos saugos priemonės;

14.4. Dirbant negalima dėvėti papuošalų, kišenėse laikyti aštrių daiktų.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

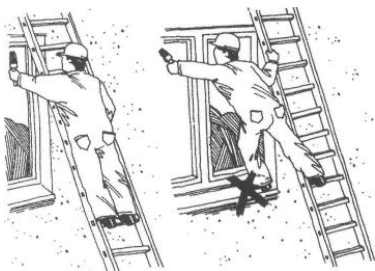
15. Nešiojamosios kopėčios turi būti statomos taip, kad jas naudoti, reguliuoti ir prižiūrėti būtų galima saugiai ir nekeliant pavojaus darbuotojams ar kitiems asmenims.
16. Patikrinti (vizualiai) darbui reikalingų paaukštinimo priemonių (kopėčių, lipynių,) tvarkingumą:
 - 16.1. ar apatinės kojos yra su visais ir tvarkingais guminiais antgaliais (jei tai numato gamintojas);
 - 16.2. ar nekliba skersiniai, nėra deformacijų ir įtrūkimų, ar tvarkingi kniedyti sujungimai;
 - 16.3. ar tvarkingi ir nesudilę, nesuplyšę išskečiamųjų kopėčių medžiaginiai ribotuvai (diržai);
 - 16.4. ar tvarkingi (nedeformuoti) skečiamųjų kopėčių su darbine aikšte metaliniai fiksatoriai;
 - 16.5. ar kopėčių skersiniai švarūs ir neslidūs (pvz. riebalai);
 - 16.6. ar nepasibaigęs kopėčių sekančios patikros terminas;
 - 16.7. atkreipti dėmesį į gamintojo saugos užrašus ir įspėjimus ant kopėčių (pvz. saugi laikysena, draudžiami veiksmai ir darbo pozos, leistinas svoris ir kt.);
 - 16.8. Patikrinti darbui reikalingus įrankius ir prietaisus.
17. Kopėčių priedai, pavyzdžiui, nugarinė, viršutinė ir apatinė atramos, pakabinimo įtaisai turi būti tų kopėčių arba būti joms pritaikyti.
18. Prieš pradėdant dirbti ant kopėčių (lipynių), reikia įsitikinti, ar jos tvirtos, o po to apžiūrėti ir įsitikinti, ar jos nepaslys arba atsitiktinai nepajudės iš vietos.
19. Prieš naudojantis skečiamosiomis kopėčiomis būtina patikrinti skėtimo mechanizmo tvirtinimą, apsaugų tvarkingumą.
20. Naudojant ištraukimas daugiašales kopėčias reikia patikrinti ar laisvai ištraukiamieji kopėčių elementai juda kreiptuvu, ar patikimai veikia tvirtinimo elementai.
21. Pažeistas ar sugadintas kopėčias naudoti draudžiama. Kopėčios taisomos profesionaliai pagal gamintojo instrukcijas.
22. Darbo metu naudojamos kopėčios turi būti tvirtos ir patikimos:
 - 22.1. kopėčias ir lipynes, jei gamintojas nenustato kitaip, reikia patikrinti ne rečiau kaip vieną kartą per metus. Ant kopėčių ir lipynių turi būti užrašyta kito patikrinimo data, inventoriaus numeris;
 - 22.2. medinių kopėčių pakopos turi būti tvirtai įstatytos į iškaltas arba išgręžtas kriaunose skylės. Atstumas tarp pakopų gali būti nuo 0.15, iki 0.25 m. Kopėčių ir lipynių kriaunos kas 2 m turi būti

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa sutvirtintos ne mažesnio kaip 8 mm diametro varžtais, taip pat prie viršutinio ir apatinio laiptelio.
- Naudotis kopėčiomis, kurių laipteliai prikalti vinimis, draudžiama;
- 22.3. apatiniai kopėčių galai turi turėti aštrius plieninius antgalius, jeigu kopėčios statomos ant grunto, arba guminius antgalius - jeigu statomos ant grindų, asfalto ir pan.;
- 22.4. užlipimui ant įrenginių ir nulipimui nuo jų turi būti įrengtos ne didesnio kaip 60% nuolydžio kopėčios;
- 22.5. pristatomos kopėčios turi būti su įtaisais, neleidžiančiais joms pasislinkti ar virsti darbo metu;
- 22.6. Leidžiama naudoti ne ilgesnes kaip 5 m pristatomas medines kopėčias. Dirbant ant pristatomų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos arba kopėčių, jeigu šios patikimai pritvirtintos prie pastato konstrukcijos;
23. Įskilimus užklijuoti arba užglaistyti draudžiama. Jeigu yra skersinių įlūžimų, kopėčiomis naudotis draudžiama. Medinės kopėčios nedažomos, tik nulakuojamos bespalviu laku, permatomais dažais ir pan., kad nebūtu paslėpti medienos defektai.
24. Skečiamas kopėčias draudžiama naudoti kaip pristatomas.

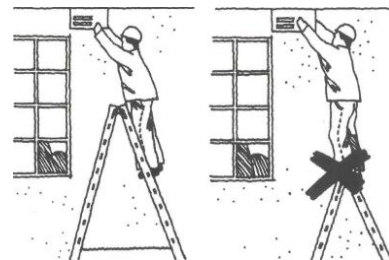
IV. DARBUOTOJŲ VEIKSMAI DARBO METU

25. Dirbantysis privalo:
- 25.1. nedirbti su netinkamomis asmeninėmis ir kolektyvinėmis apsauginėmis priemonėmis;
- 25.2. asmeninės apsaugos priemones naudoti viso darbo proceso metu;
- 25.3. asmenines apsaugos priemones rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį,
- 25.4. asmenines apsaugines priemones dėvėti patikimai (užsisegti taip, kad netrukdytų darbui).
Būnant lauke ar kitoje aplinkoje, dėvėti aplinkos temperatūrą atitinkantį darbinį rūbą;
- 25.5. laiku pranešti darbdaviui ar jo įgaliotam asmeniui apie asmeninių ir kolektyvinių apsaugos priemonių susidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas ar artėjama prie patikros datos.
26. Kai lipant kopėčiomis rankoje nešamas kroviny, jo svoris ir konfiguracija neturi trukdyti saugiai lipti ir laikytis.
27. Ilgiau trunkantiems darbams, kurie atliekami pakaitomis ant kopėčių ir ant tvirto pagrindo, pvz., grindų, žemės ir pan., kopėčias galima naudoti, jeigu jų naudojimo laikas neviršija trečdalis darbuotojo darbo dienos.

- Paaukštinto įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
28. Draudžiama dirbti užsilipus ant paskutinio arba priešpaskutinio kopėčių ar lipynių aukščiausio skersinio, jeigu neįrengti kopėčių ar lipynių turėklai ir spyriai.
29. Ant kopėčių ar lipynių vienu metu gali būti tik vienas darbuotojas. Esančiam ant kopėčių ar lipynių darbuotojui draudžiama kelti ir nuleisti krovinius.
30. Ant pristatomų kopėčių draudžiama:
- 30.1. dirbti šalia ar virš neapsaugotų veikiančių mašinų besisukančių dalių ir transporterių;
 - 30.2. dirbti elektros ar pneumatiniais įrankiais;
 - 30.3. prilaikyti sunkius krovinius;
 - 30.4. virinti dujomis ir elektra;
 - 30.5. tempti laidus ir prilaikyti aukštyje sunkias detales.
31. Jeigu reikia statyti kopėčias judrioje vietoje arba kai neįmanoma jų patikimai atremti į gruntą ar grindis, kopėčių apačioje privalo stovėti jas prilaikantis darbuotojas.
32. Žiemos metu būtina nuo kopėčių pakopų, laiptelių, paklotų valyti sniegą, ledą ir pabarstyti nuvalytas vietas smėliu.
33. Jei dirbama stovint ant kopėčių, jas reikia statyti taip, kad nuo kopėčių nereikėtų siekti didesniu atstumu nei per ištiestos rankos ilgį. Darbuotojas, dirbdamas ant kopėčių, turi būti apsiavęs tinkama avalyne minkštu, neslidžiu padu. Avalynė turi būti priglundusi prie kojų.

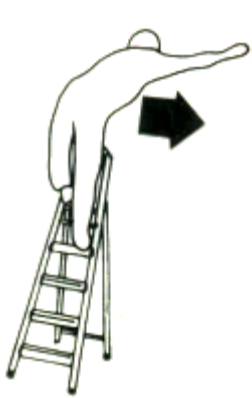
1 pav.

2 pav.

Dirbti ant kopėčių leidžiama darbuotojui stovint ne aukščiau kaip ant trečio skersinio pakopos (nuo viršaus ant pakopos, esančios ne aukščiau kaip 1 m nuo viršutinio kopėčių galo). Dirbant viršutinėje kopėčių dalyje reikia įvertinti persisvėrimo riziką.

34. Ant kopėčių draudžiama dirbti daugiau nei vienam darbuotojui. Tačiau ant dvipusiu skečiamųjų kopėčių iš abiejų pusių gali būti po vieną žmogų.

3 pav.

4 pav.

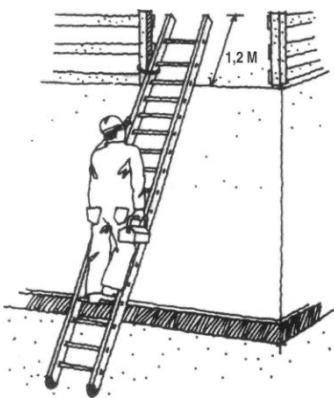

5 pav.

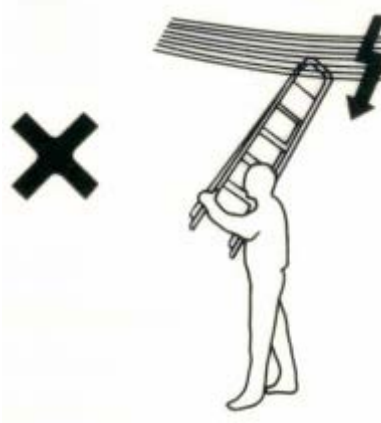

6 pav.

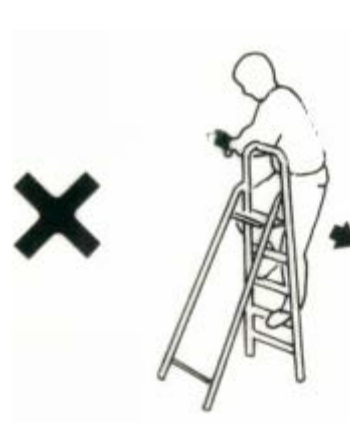
35. Turi būti parinktos tinkamo ilgio ir tinkamos darbui atlikti kopėčios.
36. Krovinius nešti kopėčiomis galima tik tuo atveju, jei jie yra lengvi ir nesunkiai paimami viena ranka .
37. Darbo priemonės, naudojamos stovint ant kopėčių, turi būti lengvos, nesunkiai paimamos ir jomis turi būti įmanoma dirbti viena ranka. Nešiojamų daiktų svoris turi būti ne didesnis kaip 10 kg, nešiojamų daiktų vėjo veikiamas paviršius ne didesnis kaip 1 m².
38. Draudžiama naudoti metalines ir medines kopėčias su atvirais metaliniais tvirtinimais, jei yra rizika prisiliesti prie atviro elektros laidu ir daliu.
39. Dirbant ant kopėčių darbuotojo laikysena privalo būti tiesi, reikia vengti persisukimų
40. Kopėčias reikia orientuoti į darbo objektą taip, kad pečių linija darbo metu būtų lygiagreti skersiniams

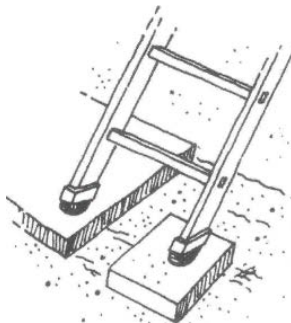
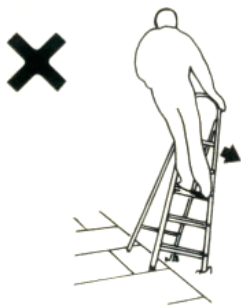
7 pav.

8 pav. 9 pav.

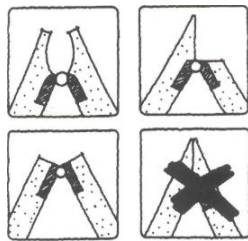
- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
41. Draudžiama dirbti stovint ant kopėčių daugiau nei 5 m aukštyje, matuojant nuo pagrindo iki laiptelio, ant kurio stovima.
 42. Kopėčios turi būti naudojamos tik pagal paskirtį. Paprastųjų kopėčių negalima surišti, sujungti sandūra, veržti varžtais ar sukalti, jei jos tam nėra pritaikytos.
 43. Kopėčių ilgis (aukštis) turi būti toks, kad darbininkas galėtų dirbti stovėdamas.
 44. Pastatytas kopėčias reikia viršuje dviejose vietose priišti prie nejudamos konstrukcijos. Jeigu negalima patikimai pritvirtinti kopėčių viršaus, taip pat dirbant toje vietoje, kur dažnai vaikšto žmonės, reikia, kad kopėčias prilaikytų kitas darbuotojas.
 45. Kopėčias, statomas priešais duris ar vartus turi prilaikyti kitas darbuotojas, arba duris užrakinti.
 46. Ilgas kopėčias, kurios po lipančio ar stovinčio ir dirbančio žmogaus kojomis linksta ir siūbuoja, reikia per vidurį sutvirtinti kitomis trumpesnėmis kopėčiomis arba lenta. Pernešamosios kopėčios neturi būti ilgesnės kaip 5m.
 47. Kopėčias draudžiama statyti ant netvirto ar nestabilaus pagrindo, pavyzdžiui, automobilio, priekabos ar pastolių.
 48. Kopėčias galima statyti tik ant nejudamo, tvirto ir horizontalaus pagrindo. Kopėčių ilginiai turi būti vienodai ir patikimai atremti. Jei to padaryti neįmanoma, vieną iš ilginiu reikia patikimai pailginti. Jei būtina, taip pat reikia imtis specialių priemonių, kad kopėčios neslystų. Nedidelius aukščio skirtumus galima kompensuoti naudojant papildomas atramas.
 49. Skečiamąsias kopėčias ant laiptu ir nuožulniu plokštumų galima statyti tik pailginus jų ilginius ir tik jei šios tam pritaikytos.
 50. Atremiamosios, sudedamosios ir ištraukiamosios (sekcijinės) kopėčios statomos tinkamu kampu - paprastai 60-70° kampu – statymo kampo parinkimas).
 51. Atremiamosios kopėčios visada turi būti apsaugotos nuo slydimo. Tai daroma, pavyzdžiui, prie kopėčių apačioje arba viršuje pritvirtinant slysti neleidžiantį įtaisą ar panaudojant kitus slydimą eliminuojančius būdus.

52. Skečiamosios kopėčios turi būti iš abiejų pusių saugiai sutvirtintos grandinėmis ar kitokiu būdu, kad jas pastačius ilginiai neišsiskleistu. Grandinės ant ilginio tvirtinamos maždaug kopėčių trečdaliu aukštyje. Tačiau grandines galima tvirtinti maždaug per vidurį, jei kopėčios yra mažiau nei 9 skersiniu (pakopų).
53. Skečiamųjų kopėčių viršutiniai galai turi nesiliesti vienas su kitu.
54. Kombinuotąsias kopėčias, naudojamas kaip skečiamąsias, reikia tvirtinti iš abiejų pusių grandinėmis arba kita lygiai taip pat saugia priemone ir naudoti apatinę atramą.
55. Daiktus, reikalingus ant kopėčių dirbančiam žmogui, reikia ne mėtyti, o kelti į viršų su virve, pririštus prie virvės vidurio. Kad keliami daiktai nesiūbuotu, antrąjį virvės galą turi laikyti apačioje stovintis darbuotojas.
56. Aukštesnės kaip 1,3 m lipynių aikštelės turi turėti aptvėrimus (apribojimus). Aptvėrimai turi būti patikimai pritvirtinti prie lipynių.
57. Draudžiama kitiems darbuotojams pralysti per pristatomas ar išskečiamas kopėčias, - kopėčias reikia apeiti.

13 pav.

14 pav.

15 pav.

58. Kopėčios, kuriomis lipama į darbo vietą, turi būti pakankamai ilgos, kad kyšotų virš paaukštinių, ant kurio reikia užlipti. Jos turi būti iškilusios mažiausiai 1,20 m virš priėjimo vietos (pakloto).
59. Naudojant daugiadales (sekcijines) sudedamąsias arba ištraukiamąsias kopėčias, atskiros jų dalys turi būti tvirtai sujungtos viena su kita ir fiksuotos. Mobilios (perstumiamos) kopėčios turi būti pastatytos stabiliai ir lipant jos neturi judėti.
60. Lipynės su ratukais turi turėti ratukų blokavimo (stabdymo) mechanizmą.

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
61. Išskečiamosios kopėčios turi turėti blokavimo įrenginį, neleidžiantį joms išsiskėsti.
 62. Darbuotojas, atliekantis darbus ant kopėčių privalo turėti darbinį krepšį rankiniams įrankiams, varžtams, veržlėms, elektrodams ir kt. nešioti.
 63. Atliekant darbus lauke: lijudros, tiršto rūko, perkūnijos metu, pučiant 6 balų ir stipresniam vėjui, lyjant ir sningant, dirbti ant kopėčių draudžiama.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

64. Lūžus arba darbo metu neleistinai įtrūkus kuriai nors kopėčių konstrukcijos daliai, darbus reikia nedelsiant nutraukti, kopėčias atiduoti į dirbtuves ir apie tai pranešti tiesioginiam vadovui.
65. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar gedimas, nedelsiant nutraukti darbus, pasitraukti pačiam ir iš pavojingos zonos išvesti kitus šalimais dirbančius darbuotojus ir apie tai informuoti tiesioginį darbų vadovą.
66. Įvykus nelaimingam atsitikimui reikia:
 - 66.1. nukentėjusiam nedelsiant suteikti pirmąją pagalbą ir iškviesti greitąją medicininę pagalbą.
 - 66.2. nukentėjęs nuo nelaimingo atsitikimo asmuo, jeigu pajėgia, apie tai turi nedelsdamas pranešti tiesioginiam vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui.
 - 66.3. asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti apie nelaimingą atsitikimą vadovaujantiems asmenims.
 - 66.4. darbo vieta ir įrengimų būklė, iki kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtinausi pakeitimai, įforminami tam tikru aktu (raštu ir grafiškai, nufotografuota, nufilmuota).
67. Kilus gaisrui:
 - 67.1. iškviesti ugniagesius tel. **112**, apie įvykį informuoti vadovaujantį darbuotoją.
 - 67.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;
 - 67.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, vandeniu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga);
68. Darbuotojui pasijutus blogai (pakilus darbuotojo kūno temperatūrai, pajutus ūmius ligų požymius) apie tai pranešti tiesioginiam ar įmonės vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
 69. Atsitikus kitiems nenumatytiems avariniams atvejams, nusiraminti ir nepanikuoti. Perspėti kitus darbuotojus apie esančią grėsmę ir pasišalinti iš pavojingų veiksmų veikimo zonos bei apie tai informuoti tiesioginį vadovą.

70. **Gelbėjimo tarnybų telefonų numeriai: priešgaisrinė apsauga, policija, greitoji medicinos pagalba 112;**

VI. DARBUOTOJO VEIKSMŲ BAIGUS DARBĄ

71. Sutvarkyti darbo vietą.

72. Apie darbo metu iškilusius nesklandumus informuoti tiesioginį ar skyriaus vadovą.

73. Persirengti buitinėse patalpose ir pasidėti darbo drabužius, darbo avalynę, o reikalui esant - atiduoti skalbimui, remontui arba pakeitimui.

74. Nusiplauti rankas ir veidą su muilu arba išsimaudyti po dušu.

3.3. profesinės rizikos nustatymo DARBO VIETAI kortelė

PROFESINĖS RIZIKOS įvertinimo OBJEKTE kortelė

2012-04-15 Nr. _____ xxxxxx

(data)

Skyrius xxxxxx

Projekto pavadinimas xxxxxx

Projekto registracijos numeris xxxxxxx

Objekto adresas xxxxxxxx xxxxxxx xxxxx

Eil. Nr.	Profesinės rizikos veiksniai	Rizikos lygis (tikimybė, sunkumas)			<i>Rizikos įvertinimas</i>		Veiksmų planas
		Maža	Vidutinė	Didelė	Priimtina	Nepriimtina	
1	Darbai aukštyje ant kopėčių, lipynių, kitų paaukštinimo		x				

	priemonių iki 5 m. aukščio						
2	Darbai mobilių kėlimo platformų lopšiuose		<i>x</i>				
3	Darbai šalia neaptvertų aikštelių, angų, laiptinių ir pan.			<i>x</i>			
4	Darbai esant nepakankamam apšviestumui		<i>x</i>				
5	Krovinių kėlimas naudojant kėlimo įrangą		<i>x</i>				

Kortelę užpildė:

_____ (pareigų pavadinimas)

_____ (parašas)

_____ (vardas ir pavardė)

_____ (darbdavio įgalioto asmens)

_____ (parašas)

_____ (vardas ir pavardė)

3.4. ĮMONĖS ASMENINIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ APSKAITOS DOKUMENTAI

I. BENDROSIOS ŽINIOS APIE ĮMONĖ

1. **UAB “YIT Technika”** pagrindinė veiklos rūšis – pastatų inžinerinių sistemų įrengimas; mobiliojo ryšio sistemų įrengimas; statinių ūkio valdymo paslaugos; laivų statyba ir remontas.

II. BENDROSIOS NUOSTATOS

2. Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsaugos priemonėmis tvarka (toliau – Tvarka) nustato būtiniausias asmeninių apsaugos priemonių naudojimo darbe ir darbuotojų aprūpinimo jomis reikalavimus.
3. Šioje Tvarkoje asmeninė apsaugos priemonė (toliau – AAP) – bet kuri priemonė, skirta darbuotojui turėti ar dėvėti, siekiant apsaugoti jį nuo rizikos veiksnių, galinčių kelti grėsmę darbuotojo saugai ir sveikatai, bei kitas šiam tikslui skirtas priedas ar reikmuo.
4. AAP naudojama, kai darbo aplinkoje negalima išvengti rizikos arba pakankamai ją apriboti kolektyvinėmis saugos arba darbo organizavimo priemonėmis, metodais ir būdais.
5. AAP parenkamos įvertinus darbo aplinkos riziką, įmonėje patvirtintomis darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijomis bei vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, techniniais ir technologiniais dokumentais, eksploatuojamų įrenginių techniniais pasais ir jų eksploatavimo taisyklėmis bei kitais dokumentais.
6. AAP naudojimo trukmė nustatoma įvertinus darbo sąlygas bei apsauginės priemonės būklę, jei gamintojas nereglamentuoja naudojimo trukmės.
7. AAP turi būti patikrintos, atitikti AAP projektavimo, gamybos, naudojimo, išbandymo (po pagaminimo) reikalavimus; turi turėti žymą, rodančią, kad jos atitinka šiuos reikalavimus, taip pat ar garantinis terminas nepasibaigęs.

III. AAP IŠDAVIMAS IR GRAŽINIMAS

8. Įsakymu paskirti atsakingi asmenys, savo skyrių darbuotojus aprūpina AAP vadovaujantis patvirtintu UAB “YIT Technika” nemokamai išduodamų darbuotojams asmeninių apsauginių priemonių sąrašu ir šia Tvarka.
9. Darbuotojus, kuriuos vienu metu veikia kelios darbo aplinkos rizikos, aprūpinti visomis reikiamomis tarpusavyje suderintomis AAP, kurios garantuotų apsaugą nuo kenksmingų ir pavojingų veiksnių bei sumažintų riziką iki minimumo.
10. Dėvėtos AAP gali būti išduodamos kitiems darbuotojams tik išskalbtos, išvalytos, dezinfekuotos, pataisytos, patikrintos ir išbandytos, jei to reikia.

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
11. Darbuotojai, papildomai atliekantys sugretintus darbus, be pagrindinei pareigybei skirtų AAP, turi būti papildomai aprūpinti kitomis AAP, atitinkančiomis darbo aplinkos riziką ir garantuojančiomis saugų darbą.
 12. Išduodant AAP, darbuotojai informuojami apie šių priemonių paskirtį, apsaugines savybes bei jų naudojimą.

IV. DARBUOTOJO AAP APSKAITA

13. Atsakingas asmuo

- darbo saugos ir aplinkosaugos vadovas (darbo saugos ir aplinkosaugos specialistas kai darbo saugos ir aplinkosaugos vadovas komandiruotėje, atostogose ar ligos metu) - išduodamas AAP darbuotojams, dirbantiems Projektavimo ir inžinerijos skyriuje, Pramonės objektų skyriuje, Automatikos ir silpnų srovių skyriuje, Telekomunikacijų skyriuje, Projektų valdymo ir administracijos skyriuose,
- skyriaus administratorius išduodamas AAP darbuotojams Statinių ūkio ir paslaugų (toliau – SŪVP) Vilniaus, SŪVP Kauno, SŪVP Klaipėdos skyrių darbuotojams,
- darbdavio įgaliotas asmuo laivų skyriaus darbuotojams,

suteikiamas Darbuotojo AAP apskaitos kortelės numeris: pirmas skaičius – skyriaus kodas, antras skaičius metų paskutiniai du skaičiai, trečias numeris – eilės numeris (pvz. 310/12/01).

- 13.1. pirmoje Darbuotojo AAP apskaitos kortelės pusėje turi būti surašyti visi reikalingi duomenys apie darbuotoją. Lentelėje iš Nemokamai išduodamų darbuotojams AAP sąrašo perrašomi duomenys apie išduodamas AAP, skirtas darbuotojui, kuriam pildoma Darbuotojo AAP apskaitos kortelė;
- 13.2. užpildytą pirmąją Darbuotojo AAP apskaitos kortelės pusę parašu tvirtina darbo saugos ir aplinkosaugos vadovas, darbo saugos ir aplinkosaugos specialistas ar skyriaus administratorius (t.y. atsakingas asmuo už Darbuotojo AAP kortelės pildymą).
- 13.3. 2-oje lentelėje antroje Darbuotojo AAP apskaitos kortelės pusėje surašoma, kokios apsauginės priemonės išduotos, išdavimo data, tinkamumo naudoti terminas, gavėjo ir atsakingo asmens parašai; po grąžinimo – kokios grąžintos, grąžinimo data;
- 13.4. užpildžius kortelę, rašoma jos užbaigimo data, pasirašo atsakingas asmuo.

V. AAP LAIKYMAS IR PRIEŽIŪRA

14. Darbuotojai AAP gali laikyti savo namuose arba tarnybiniame automobilyje.
15. AAP turi būti laikomos vadovaujantis gamintojo parengtoje naudojimo instrukcijoje nustatytais reikalavimais.
16. Darbuotojai patys valo, skalbia, dezinfekuoja AAP išsaugant jų savybes ir vadovaujantis gamintojo parengtoje naudojimo instrukcijoje (jei tai drabužis – etiketėje) nustatytais reikalavimais.
17. AAP bandymai ar periodiniai patikrinimai atliekami vadovaujantis LR teisės aktais bei įmonės gamintojos instrukcijoje nurodyta tvarka ir terminais. Išbandytos ar patikrintos AAP turi turėti dokumentus su būsimosios patikros data.
18. AAP, neišlaikiusios bandymų ir jei netinkama drabužių priežiūra bei valymas pakenkė jų efektyvumui bei kokybei, privalo būti pataisytos ir išbandytos arba pakeistos į naujas, senąsias AAP nurašant ir sunaikinant.

VI. DARBUOTOJO PAREIGOS IR TEISĖS

19. **Draudžiama** pradėti dirbti be AAP, kai to reikalauja darbuotojų saugos ir sveikatos norminiai teisės aktai, tarp jų įmonės vietiniai (lokaliniai) norminiai teisės aktai.

Darbuotojas privalo:

- 19.1. išduotas AAP naudoti viso darbo proceso metu ir tik darbe.
- 19.2. rūpestingai prižiūrėti, saugoti ir naudoti pagal paskirtį AAP, laiku pranešti darbdaviui ar darbdavio įgaliotam asmeniui darbuotojų saugai ir sveikatai apie jų susidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti;
- 19.3. grąžinti jam nemokamai išduotas AAP, jei jis perkeliamas į kitą darbą ir jam nereikalingos AAP ar nutraukiama darbo sutartis;
20. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu AAP dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.
21. AAP yra darbdavio nuosavybė, todėl ji turi būti grąžinta atleidžiant darbuotoją iš darbo, perkeltą į kitą darbą toje pačioje įmonėje.

22. Įmonės vadovas privalo:

- 22.1. nemokamai aprūpinti darbuotojus AAP saugos darbe norminių teisės aktų nustatytais sąlygomis ir tvarka. Paženklintomis CE ženklu ir turinčiomis EB atitikties deklaraciją;
- 22.2. darbuotojus, kuriuos vienu metu veikia kelios darbo aplinkos rizikos, aprūpinti visomis reikiamomis tarpusavyje suderintomis AAP, kurios garantuotų apsaugą nuo kenksmingų, pavojingų veiksmų ir sumažintų riziką iki minimumo;
- 22.3. jei reikia rengti AAP dėvėjimo ir naudojimo mokymus, jų demonstravimą;

23. Įmonės vadovas turi teisę:

- 23.1. nemokamai išduoti darbuotojams daugiau AAP negu numatyta sąrašė;
- 23.2. visais atvejais nemokamai išduoti AAP susidėvėjus, sugedus ar joms dingus.

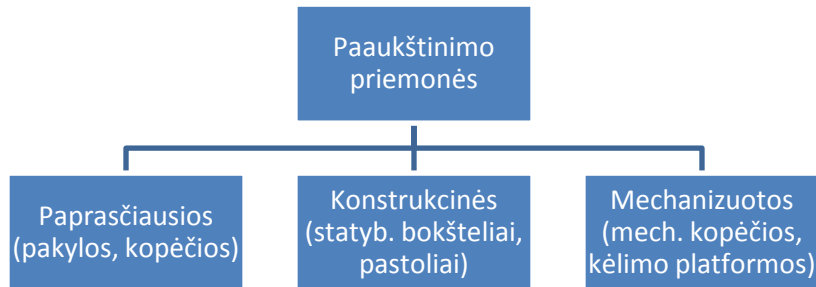
VIII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

- 24. Įmonės vadovo patvirtintas UAB „YIT Technika“ nemokamai išduodamų darbuotojams asmeninių apsauginių priemonių sąrašas (1 priedas) yra įmonės normatyvinis dokumentas, juo privalo vadovautis visi įmonės darbuotojai, saugodamiesi nuo darbo aplinkoje esančių pavojų.
- 25. Tarp darbdavio ir darbuotojo iškilęs ginčas dėl darbuotojo aprūpinimo AAP sprendžiamas įstatymų nustatyta tvarka.
- 26. Jei įmonė patyrė nuostolių dėl to, kad AAP buvo sugadinta, pavogta ar pan., ginčai dėl materialinės atsakomybės tarp darbuotojų ir darbdavio sprendžiami įstatymų nustatyta tvarka.

3.5. PAAUKŠTINIMO ĮRANGOS NAUDOJIMO INSTRUKCIJOS
PAAUKŠTINIMO PRIEMONĖS

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
BENDROS ŽINIOS APIE PAAUKŠTINIMO PRIEMONES. JŲ PARINKIMO IR NAUDOJIMO TVARKA.

Paaukštinimo priemonės – tai visos reikalingos priemonės ar įrenginiai darbo vietai, esančiai aukštyje pasiekti ar toje vietoje reikalingiems darbams atlikti.

KOPĖČIOS. PANAUDOJIMAS. DARBŲ ATLIKIMAS.

Paprasčiausios paaukštinimo priemonės:

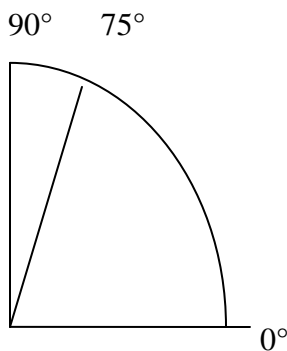
Darbo pakylas ir platformos skirtos darbo zonai pasiekti. Gali būti gamintojo (pageidautina) ar pagamintos darbo vietoje. Aukštis ne daugiau 1,0 ÷ 1,2 m.

Kopėčios gali būti atremiamos, pastatomos, daugiafunkcinės, kabinamos, mechaninės. Gali būti naudojamos gamintojo (pageidautina) ar gaminamos darbo vietoje.

Kopėčios – tai fiksuota priėjimo priemonė turinti horizontalius elementus atramai (skersinius).

Atremiamų ir kabinamų kopėčių statymo kampas tarp 75° - 90°.

Optimaliausias atremiamų kopėčių pastatymo kampas 70° - 75 °

Rizikos veiksniai darbui naudojant kopėčias:

- kritimas
- slydimas
- virtimas

Paaukštinojimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

- didelių fizinių pastangų tikimybė
- krintantys daiktai ar objektai

Pristatomų kopėčių matmenys turi būti tokie, kad darbuotojas galėtų dirbti stovėdamas ant pakopos, esančios ne mažesniu kaip 1 m atstumu iki kopėčių viršaus. Leidžiama naudoti ne ilgesnes kaip 5 m pristatomas medines kopėčias. Dirbant ant pristatomų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos arba kopėčių, jeigu šios patikimai pritvirtintos prie pastato konstrukcijos.

Atminkite. Kopėčios darbui aukštyje gali būti naudojamos tik laikantis visų nurodytų sąlygų ir tik tada, jei kitų saugesnių įrenginių naudojimas yra netikslingas dėl mažos rizikos ir trumpos jų naudojimo trukmės arba dėl kitų ypatumų, numatytų darbų projekte, kurių pakeisti darbdavys negali.

Darbinės platformos, platformos su ratukais

Gali būti naudojami darbo vietai aukštyje pasiekti ir darbams atlikti. Jų panaudojimas tikslingas esant ilgesnei darbo trukmei ir poreikiui keisti darbo esančią vienodame aukštyje. Darbinės platformos gali būti - *lengvos individualios, individualios su ratukais, pastolių bokštai su ratukais, pastoliai su atramomis*
Būtiniausios saugaus surinkimo ir naudojimo sąlygos:

- platformos montuojamos pagal gamintojo nurodymus
- jei aukštis daugiau nei 1,3 m. būtina sumontuoti aptvarus
- aptvarai turi atitikti šiuos reikalavimus – aukštis ne mažiau kaip 1,1 m., su tarpiniu elementu ir papėdės juosta.
- Užlipimui viduje įrengiamos kopėčios
- Pastolių bokštai su ratukais montuojami neaukštesni kaip 12 m. darbams viduje ir 8 m. lauke
- Ratukai su gamintojo įrengtais veikiančiais stabdžiais
- Naudojimo apkrova atitiks reikalingą darbinę
- Statymui ant laiptų, nelygaus paviršiaus naudojame tik gamintojo siūlomus pritaikymo rinkinius
- Montuojamąsias platformas ir pastolius surinkti gali tinkamai apmokyti darbuotojai
- Platformos apžiūros kompetentingo asmens prieš naudojimą ir periodiškai ne rečiau nei kas trys mėnesiai
- Aptikta deformuota ar pakenkta detalė, nedelsiant pašalinama iš konstrukcijos

Būtiniausieji saugos reikalavimai paaukštinojimo priemonėms:

Priemonės darbo vietai paaukštinti (pastoliai, kopėčios ir kitos) ir jų naudojimas turi atitikti standartų reikalavimus.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa Pastoliai, klojiniai ir paklotas turi būti apskaičiuoti galimai didžiausiai apkrovai, atsižvelgiant į atliekamų darbų pobūdį ir faktines apkrovas.

Gruntas, ant kurio statomi pastoliai, turi būti išlygintas, sutankintas, su nuolydžiu paviršiniam vandeniui nutekėti.

Pastoliai, neturintys reikiamo stabilumo, prie statinio sienos turi būti pritvirtinti statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte arba gamintojo dokumentuose nurodytais tvirtinimo būdais.

Sumontavus pastolius ir paklotus, būtina patikrinti: pastolių stabilumą užtikrinančių atskirų elementų sujungimus ir tvirtinimus, statramsčių vertikalumą, atraminių aikštelių patikimumą, metalinių pastolių įžeminimą.

Pagalbinę technologinę įrangą veikiančios apkrovos neturi viršyti apskaičiuotų projektinių ar gamintojo instrukcijose nurodytų dydžių. Jei ant pastolių paklotų būtina uždėti papildomas apkrovas, pastolių konstrukcija turi būti apskaičiuota ir patikrinta toms apkrovoms.

Leidžiamas tik išilginis pakloto skydų sujungimas užleidžiant ant atramų ne mažiau kaip 0,20 m.

Jei šalia pastolių yra masinio žmonių judėjimo keliai, jie turi būti apsaugoti stogeliu, kad nebūtų pavojaus žmonėms, o pastolių fasadas - uždengtas apsauginiu tinklu.

Pastolių tikrinimo ir priežiūros tvarką nustato darbdavys (jei tokia tvarka nenurodyta gamintojo dokumentuose) vadovaudamasis Darboviečių įrengimo statybvietėse nuostatų 59 punktu.

Jei atliekant darbus ant 6 m ir aukštesnių pastolių šalia gali būti žmonės, turi būti ne mažiau kaip du paklotai: darbinis (viršutinis) ir apsauginis (apatinis).

Atstumas tarp statomo pastato sienos ir pastolių pakloto neturi viršyti 50 mm, kai atliekami mūro darbai, ir 150 mm - apdailos darbai.

Naudojamus pastolius ir kopėčias darbų vadovas turi apžiūrėti ne rečiau kaip kartą per 10 dienų.

Mėnesį ar ilgiau nenaudoti pastoliai prieš atnaujinant darbus turi būti patikrinti iš naujo.

Pastolius būtina apžiūrėti po smarkaus lietaus ar vėjo, polaidžio ar mechaninio poveikio. Pastebėjus pastolių deformacijas, jie turi būti taisomi ir tikrinami.

Ardant pastolius visos pirmo aukšto durys ir kitų aukštų išėjimų durys į balkonus turi būti uždarytos (ardymo zonoje). Ant durų turi būti pakabinti įspėjamieji ženklai.

Užlipimui ant pastolių ir nulipimui nuo jų turi būti įrengtos ne didesnio kaip 60% nuolydžio kopėčios.

Pristatomas kopėčias be darbo aikštelių leidžiama naudoti užlipimui tarp atskirų statomo statinio aukštų bei darbams, kuriuos atliekant neprireiktų papildomai remtis į statinio konstrukcijas. Pristatomos kopėčios turi būti su įtaisais, neleidžiančiais joms pasislinkti ar virsti darbo metu.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa Dirbant ant konstrukcijų naudojamos pakabinamos kopėčios ir aikštelės turi būti su griebtuvais - kabliais. Pristatomų kopėčių matmenys turi būti tokie, kad darbuotojas galėtų dirbti stovėdamas ant pakopos, esančios ne mažesniu kaip 1 m atstumu iki kopėčių viršaus. Leidžiama naudoti ne ilgesnes kaip 5 m pristatomas medines kopėčias. Dirbant ant pristatomų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos arba kopėčių, jeigu šios patikimai pritvirtintos prie pastato konstrukcijos.

Ant pristatomų kopėčių draudžiama:

- dirbti šalia ar virš neapsaugotų veikiančių mašinų besisukančių dalių ir transporterių;
- naudoti rankines elektros mašinas ar parakinį įrankį;
- virinti dujomis ar elektra;
- tempti laidus ar prilaikyti aukštyje sunkias detales.

Šiuos darbus leidžiama atlikti naudojant pastolius, aikšteles ir kitas priemones.

Prieš naudojimą ir naudojimo metu kopėčios bandomos gamintojo dokumentuose nurodyta tvarka.

Priemonės, skirtos darbo vietai paaukštinti, turi būti stabilios, turėti lygų darbo paviršių be didesnių kaip 5 mm plyšių. Jei jos aukštesnės kaip 1,3 m - privalo turėti aptvarus, apsaugančius darbuotojus ir daiktus nuo kritimo.

4 mokymo elementas. darbų AUKŠTYJE, esant įrengtoms darbo aikštelėms, atlikimas

4.1. DARBŲ VYKDYMO PROJEKTAS

Pastaba. Mokymų dalyviai su konkrečiu vykdomu projektu bus supažindinami objekte.

Žemiau pateikiamoje medžiagoje rasite informaciją apie reikalavimus darbų vykdymo projektams; jų rengimui, turiniui, taikymo sritims.

Įmonės projektų vadovai, meistrai supažindinami su šia medžiaga. Tai padeda geriau suprasti projektų reikalavimus bei taikyti juos konkrečioje darbo vietoje.

STATYBOS DARBŲ TECHNOLOGIJOS PROJEKTAS

1. Statybos darbų technologijos (vykdymo) projektas yra techninis dokumentas, kuris nustato konkretaus statinio statybos, kaip technologijos proceso, reikalavimus, nurodo statinio projekto įgyvendinimo būdus bei metodus ir numato konkrečius sprendinius bei priemones, užtikrinančius darbuotojų saugą ir sveikatą.

2. Statybos darbų technologijos projektas turi būti rengiamas visiems statiniams, išskyrus nesudėtingus statinius ir statinio paprastąjį remontą. Statybos darbų technologijos projektą rengia rangovas, arba paveda tai atlikti statinio statybos vadovui.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

3. Rengiant statybos darbų technologijos projektą, privaloma vadovautis techninio projekto statybos paruošimo ir organizavimo sprendiniais bei saugaus darbo ir sveikatos taisyklėmis statyboje DT 5 – 00.

4. Statybos darbų technologijos projekto sudėtis priklauso nuo konkretaus statinio sudėtingumo, paskirties, žemės sklypo. Bendruoju atveju statybos darbų technologijos projekte turi būti pateikiami šie brėžiniai ir sprendiniai:

5. Statybvietės planas su esamų ir projektuojamų statyti statinių (tarp jų – inžinerinių tinklų ir susisiekimu komunikacijų), statybos reikmėms naudojamų laikinųjų statinių, statybos produktų ir įrenginių sandėliavimo nužymėtomis vietomis;

6. statybos darbų eiliškumas ir jų atlikimo kalendoriniai grafikai;

7. statybos darbų technologinės schemos (kortelės);

8. statybos darbų, atliekamų sudėtingomis sąlygomis, technologiniai sprendiniai; apsauga nuo gruntinio ir paviršinio vandens, darbų atlikimas veikiančios įmonės (kito objekto) ar veikiančių susisiekimu komunikacijų (kelių, gatvių, geležinkelių ir pan. bei jų apsaugos zonų), nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių (bei jų apsaugos zonų) teritorijose ir kitose saugomose teritorijose bei tretiesiems asmenims priklausančiuose sklypuose, taip pat atliekant žemės darbus greta esamų statinių, po vandeniu, žeme ir pan.

STATYBOS DARBŲ RŪŠYS

1. Statybos darbai skirstomi:

1.1. bendrieji statybos darbai:

1.1.1. žemės darbai (sklypo reljefo tvarkymas, statinių pamatų duobių, iškasų, tranšėjų inžineriniams tinklams tiesti kasimas ir užpylimas; iškasų kasimas, pylimų supylimas susisiekimu komunikacijoms tiesti; kanalų ir griovių kasimas bei jų tvirtinimas, šlaitų tvirtinimas, kasimo ir užpylimo darbai žemės ūkio sausinimo ir drėkinimo sistemoms įrengti, jūros ir vidaus vandens telkinių dugno gilinimas, užtvankų supylimas, ir kiti panašaus profilio žemės darbai);

1.1.2. betono, mūro, metalo, medžio, kitų statinio konstrukcijų, elementų montavimo ir statybos darbai, konstrukcijų šiltinimo, pastatų vidaus ir išorės apdailos darbai;

1.2. specialieji statybos darbai:

1.2.1. mechanikos darbai (pastatų ir išorės vandentiekis bei nuotekų šalinimas, šilumos gamyba bei tiekimas, pastatų šildymas ir vėdinimas, pastatų dujų sistemos ir išorės dujotiekio tinklai bei kiti panašaus profilio montavimo darbai);

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
1.2.2. elektrotechnikos darbai (elektros energijos tiekimo, transformavimo, paskirstymo, apšvietimo valdymo, automatizavimo, nuotolinio ryšio (telekomunikacijų), apsauginės, gaisrinės signalizacijos ir kiti panašaus profilio darbai).

PAGRINDINIAI SAUGOS SPRENDIMAI STATYBOS DARBŲ TECHNOLOGIJOS (VYKDYMO) PROJEKTE (TECHNOLOGINĖSE KORTELĖSE)

1. Statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte turi būti numatyti konkretūs projektiniai sprendiniai, nustatantys technines priemones, darbų metodus, užtikrinančius darbuotojų saugą ir sveikatą.

Šie projektiniai sprendiniai negali būti pakeisti nuorodomis ar ištraukomis iš saugos ir sveikatos teisės aktų, norminių techninių dokumentų, kurios nurodo tik kaip parengti atitinkamą projektinį sprendimą.

2. Ruošiant projektinius sprendimus, užtikrinančius darbuotojų saugą ir sveikatą darbo vietose, būtina vadovautis:

- įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos norminiais dokumentais;
- darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų reikalavimais;
- darbo priemonių naudojimo dokumentacija (pateikia gamintojas);
- standartais, metodinėmis rekomendacijomis ir katalogais.

3. Rengiant projektinius sprendimus būtina išsiaiškinti pavojingus ir kenksmingus veiksnius, susijusius su darbų technologija ir statybos sąlygomis, nurodyti jų veikimo zonas, nustatyti (įvertinti) riziką.

Statinio techniniame (statybos organizavimo) projekte turi būti nurodytos pavojingos zonos, kurios atsiranda naudojant kėlimo mašinas, o kitos pavojingos zonos - statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte.

Gamybinės buities patalpos (laikinos), poilsio vietos, judėjimo keliai turi būti įrengti už pavojingų zonų ribų.

4. Pasikeitus statybos sąlygoms, turinčioms įtaką darbuotojų saugai ir sveikatai, statybos darbų technologijos (vykdymo) projektas turi būti atitinkamai pakeistas ir/ar patikslintas.

5. Statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte turi būti numatyta:

- konstrukcijų ir įrenginių montavimo eiliškumas;
- darbų, atliekant juos pavojingomis bei kenksmingomis sąlygomis, apimčių mažinimas;
- saugus mašinų ir darbo įrenginių išdėstymas;
- darbo vietų, panaudojant technines ir organizacines saugos priemones, įrengimas;
- darbo priemonės, kolektyvinės ir asmeninės apsauginės priemonės;

Paaukštintojo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- statybvietsės, darbo vietų, judėjimo kelių apšvietimas, saugos ir sveikatos apsaugos ženklai, signalizacijos ir ryšių priemonės;

- gamybinės buities patalpų (laikinių) įrengimas.

6. Siekiant išvengti darbuotojų kritimo iš aukščio, statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte turi būti:

- sprendimai darbų aukštyje apimčių mažinimui;

- pastovių atitveriančių konstrukcijų (sienų, plokščių, laiptų, balkonų bei angų aptvarų) išskirtinis pirmaeilis įrengimas.

Be to, turi būti nurodytos:

- laikinių aptvarų montavimo vietos ir tipai;

- saugos lynų ir diržų tvirtinimo vietos;

- technologinė įranga bei pagalbinės priemonės darbams aukštyje atlikti;

- priemonės ir būdai, kaip darbuotojams patekti į darbo vietas;

- jei reikia, distanciniai krovinių atkabinimo įtaisai.

7. Siekiant išvengti konstrukcijų, gaminių ir medžiagų kritimo iš aukščio pavojaus, statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte turi būti nurodyta:

- konteineriai ir tara, naudojami vienetinėms ir birioms medžiagoms bei betonui ir skiediniui perkelti;

- krovinių kėlimo reikmenys (stropai, traversai ir montavimo griebtuvai);

- kabinimo būdai, užtikrinantys sandėliuojamų ir montuojamų elementų perkėlimą į nurodytą vietą;

- įrenginiai (piramidės, kasetės), užtikrinantys sandėliuojamų konstrukcinių elementų stabilumą;

- gaminių, medžiagų, įrenginių sandėliavimo būdai ir vietos;

- montuojamų (demontuojamų) konstrukcijų laikino ir pastovaus tvirtinimo būdai;

- surenkamų elementų laikino tvirtinimo būdai, vykdant pastatų ir statinių konstrukcijų demontavimo darbus;

- statybinių medžiagų atliekų ir šiukšlių pašalinimo būdai;

- apsauginių perdengimų (paklotų) arba stogelių įrengimo vietos ir konstrukcija.

8. Naudojant statybines mašinas ir mechanizmus, statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte reikia numatyti:

- statybinių mašinų ir mechanizmų tipą, jų pastatymo vietas ir darbo režimą, atsižvelgiant į darbų technologiją ir esamas statybos sąlygas;

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

- priemonės, pašalinančias kenksmingų ir/arba pavojingų veiksnių poveikį operatoriui ir šalia jo dirbantiems žmonėms;

- priemonės, ribojančias statybinės mašinos darbo zoną, kad į ją nepatektų žmonių buvimo vietos, taip pat mašinos darbo zonos aptvėrimą;

- ypatingas mašinų statymo sąlygas žemės nuogriūvų ribose, ant supilto grunto, nuokalnėje ar panašiai.

9. Darbus atliekant iškasose ar tranšėjose turi būti nurodytas:

- saugus iškasų šlaitų nuolydis arba iškasų šlaitų sutvirtinimo būdas ir įrengimo technologija;

- įėjimo ir išėjimo į iškasas ar tranšėjas būdas;

- esant reikalui, vandens šalinimo būdai.

10. Siekiant apsaugoti darbuotojus nuo pavojingo elektros srovės poveikio, reikia numatyti:

- laikinų elektros įrenginių įrengimo tvarką, įtampas, laikinas elektros jėgos ir apšvietimo tinklų trasas, srovinių dalių aptvėrimo būdus ir įvadinių - paskirstymo sistemų ir prietaisų išdėstymą;

- elektros įrenginių metalinių dalių įžeminimo būdus;

- papildomas saugos priemonės vykdant darbus pavojingose ir labai pavojingose patalpose, taip pat analogiškomis sąlygomis jų išorėje;

- saugius darbų atlikimo būdus elektros perdavimo linijų apsauginėse zonose bei šalia veikiančių elektros įrenginių.

11. Siekiant darbuotojus apsaugoti nuo kenksmingų veiksnių poveikio (triukšmo, vibracijos, kenksmingų medžiagų darbo zonos ore) būtina:

- nustatyti darbo vietas, kuriose dėl darbų technologijos ar darbo sąlygų gali atsirasti kenksmingi veiksniai;

- numatyti darbuotojų apsaugos nuo kenksmingų gamybinių veiksnių priemonės;

- esant reikalui, numatyti kenksmingų ir/arba pavojingų medžiagų laikymo vietas, būdus.

12. Organizacinių priemonių, užtikrinančių darbuotojų saugą ir sveikatą, statybiečių įrengimo plane turi būti numatyta:

- darbai, kurių vykdymui reikalinga paskyra - leidimas;

- rangovo ir užsakovo bendros darbuotojų saugą ir sveikatą užtikrinančios priemonės dirbant veikiančios įmonės teritorijoje;

- statybos darbų vykdymo tvarka, esant keliems rangovams vienoje statybvietėje, atsižvelgiant į statybvietės įrengimo saugos ir sveikatos priemonių planą.

4.2. darbų atlikimo technologinė kortelė

TECHNOLOGINĖ KORTELĖ Nr. 13

Vilnius

2012

1. Bendroji dalis

1.1. Ši technologinė kortelė taikoma darbuotojams, atliekantiems šiuos aptarnavimo, techninės priežiūros ir remonto darbus ant kopėčių:

- Lempų keitimas, smulkus šviestuvų remontas.
- Kondicionierių, oro užuolaidų, konvektorių filtrų valymas, keitimas, smulkus remontas.
- Vandentiekio, šildymo, šaldymo, vėdinimo vamzdynų, jų izoliacijos bei armatūros apžiūra, smulkus remontas.
- Vandens, šildymo, šaldymo skaitiklių nurašymas, apžiūra, profilaktika.
- Smulkus įvairių konstrukcijų remontas.

1.2. Darbuotojas, darbui naudojantis kopėčias, turi būti ne jaunesnis kaip 18 metų, nustatytą tvarka patikrinęs sveikatą, išklausęs įvadinį instruktažą ir pirminį instruktažą darbo vietoje. Periodiškai darbuotojas instruktuojamas ne rečiau kaip kartą per 12 mėnesių. Pasikeitus darbo aplinkai, atsiradus naujiems rizikos veiksniams, pradėjus naudoti naujas darbo priemones, darbuotojas instruktuojamas papildomai.

1.3. Darbuotojo darbo ir poilsio laiko paskirstymas per parą, savaitę ar apskaitinį laikotarpį, taip pat kasdienio darbo pradžia ir pabaiga nustatoma pagal įmonės darbo tvarkos taisykles.

1.4. Darbuotojo darbo laikas neturi viršyti keturiasdešimt valandų per savaitę. Ilgiausias darbo laikas, įskaitant viršvalandžius, neturi viršyti keturiasdešimt aštuonių valandų per septynias dienas.

1.5. Darbuotojas, vykdydamas pareigą rūpintis savo ir kitų darbuotojų sveikata, turi nedelsdamas pranešti padalinio vadovui arba kitam vadovaujančiam asmeniui apie nelaimingą atsitikimą darbe, pakeliui į darbą arba iš jo, incidentą, ūmią profesinę ligą, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus, jeigu pajėgia tai padaryti. Pastebėjęs darbo vietoje darbuotojų saugos ir sveikatos pažeidimų, grėsmę keliančių veiksnių, taip

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa pat nedelsdamas turi pranešti darbuotojų atstovui atsakingam už darbuotojų saugą ir sveikatą, įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai, padalinio vadovui ar kitam vadovaujančiam asmeniui.

1.6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, nutraukti darbą, jeigu nepašalinami pavojų keliantys veiksniai, susidaro avarinė situacija, kyla grėsmė sveikatai ir gyvybei, ir atsisakymo dirbti priežastis nedelsdamas raštu pranešti padalinio vadovui arba kitam vadovaujančiam asmeniui.

1.7. Darbuotojas turi laikytis asmens higienos reikalavimų, prižiūrėti, kad būtų švarūs darbo drabužiai ir avalynė, rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis.

1.8. Darbuotojas, pažeidęs saugos ir sveikatos norminių teisės aktų, dokumentų, su kuriais buvo supažindintas, šios technologinės kortelės reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

2. Profesinės rizikos veiksniai ir saugos priemonės

2.1. Profesinės rizikos veiksniai darbuotojo darbo vietoje yra šie:

- netvarkingos darbo priemonės;
- netvarkinga, blogai apšviesta darbo vieta;
- nukritimas iš aukščio;

Kad kritimo iš aukščio rizika būtų kuo mažesnė, darbuotojas turi:

- niekada nesistengti pasiekti toliau, nei siekia ranka, tempdamas ranką nuo savęs į šoną (prireikus reikėtų perkelti kopėčias);
- nelipti aukščiau kaip ant ketvirtos nuo viršaus pakopos, kad dirbant būtų užtikrinta tinkama atrama;
- niekam neleisti stovėti po kopėčiomis, netgi padėjėjui;
- imtis papildomų atsargumo priemonių, jei kopėčios statomos priešais duris arba praėjimą (užrakinti duris arba užverti praėjimą);
- visada tinkamu būdu atkreipti dėmesį į tai, kad jis čia dirba.
- paslydimas, nugriuvimas;
- nepatogi darbo poza;
- krintantys daiktai, įrankiai;
- nepalankios meteorologinės sąlygos;
- aukšta, žema temperatūra;
- elektros įtampa;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- fizinė perkrova.

2.2. Darbuotojo darbo vietoje triukšmo lygis ir oro užterštumas neturi viršyti norminiuose teisės aktuose ir higienos normose nustatytų dydžių.

2.3. Darbuotojo asmeninės apsaugos priemonės parenkamos ir naudojamos vadovaujantis Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis nuostatų reikalavimais ir įmonėje nustatyta tvarka.

3. Saugaus darbo organizavimas atliekant darbus su kopėčiomis

3.1. Bendrieji reikalavimai

- Kopėčios darbui aukštyje gali būti naudojamos tik tada, kai naudoti saugesnius įrenginius netikslinga dėl mažos rizikos ir trumpos jų naudojimo trukmės arba dėl kitų darbo vietos ypatumų, kurių pakeisti negalima. (Darbo įrenginių naudojimo bendrieji nuostatai, 4.1.2. punktas, žin. 2002-09-13, Nr. 90-3882)

3.1.1. Prieš pradėdamas dirbti darbuotojas turi:

- apsirengti tvarkingus darbo drabužius ir atsižvelgdamas į atliekamų darbų pobūdį pasiruošti asmenines apsaugos priemones;
- iš darbų vadovo ar kito atsakingo asmens gauti darbo užduotį ir aptarti jos saugius atlikimo būdus;
- patikrinti, ar tvarkingi darbo įrankiai, kopėčios.

Darbui naudojamas kopėčias darbų vadovas turi apžiūrėti ne rečiau kaip kartą per 10 dienų ar gamintojo nurodytu periodiškumu.

Prieš naudojimą ir naudojimo metu kopėčios bandomos gamintojo dokumentuose nurodyta tvarka.

- apžiūrėti ir, jeigu reikia, sutvarkyti darbo vietą;
- aptverti darbo vietą.

3.1.2. Darbuotojo veiksmai darbo metu:

- Kopėčios turi būti pastatytos taip, kad jomis naudojantysis stovėtų stabiliai.
- Nešiojamosios kopėčios turi būti statomos ant nejudančio, tvirto ir tinkamo dydžio pagrindo, jų skersiniai turi būtų horizontalioje padėtyje. Kopėčių atramos turi būti apsaugotos nuo slydimo pritvirtinant prie jų viršutinių arba apatinių galų slysti neleidžiantį įtaisą ar panaudojant kitus slydimą pašalinančius būdus.
- Pakabinamos kopėčios, išskyrus virvines, turi būti pritvirtintos taip, kad nejudėtų ir nesisuptų.

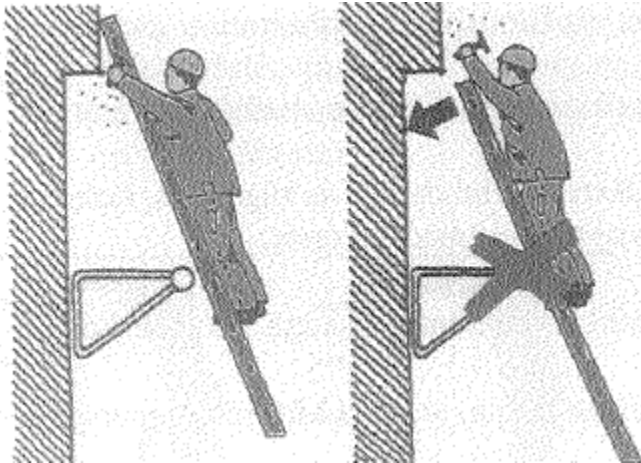
- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- Kopėčios, kuriomis lipama į darbo vietą, turi būti pakankamai ilgos, kad kyšotų virš paaukštinimo, ant kurio reikia užlipti, jeigu daugiau nėra už ko tvirtai laikytis. Naudojamų daugiadalių sudedamųjų arba ištraukiamųjų kopėčių atskiros dalys turi būti tvirtai sujungtos viena su kita ir fiksuotos. Mobilios (perstumiamosios) kopėčios turi būti pastatytos stabiliai ir lipant neturi judėti.
 - Kai lipant kopėčiomis rankoje nešamas kroviny, jo svoris ir konfigūracija neturi trukdyti saugiai lipti ir laikytis.
 - Dirbant ant konstrukcijų naudojamos pakabinamos kopėčios ir aikštelės turi būti su griebtuvais – kabliais.
 - Atremiamąsias kopėčias be darbo aikštelių galima naudoti lipimui tarp atskirų statomo pastato aukštų ir darbams, kuriuos atliekant neprireiktų papildomai remtis į statinio konstrukcijas.
 - Atremiamųjų kopėčių matmenys turi būti tokie, kad darbuotojas galėtų dirbti stovėdamas ant pakopos, esančios ne mažesniu kaip 1 m atstumu iki kopėčių viršaus. Leidžiama naudoti ne ilgesnes kaip 5 m medines atremiamąsias kopėčias. Metalinių kopėčių ilgis nustatomas pagal gamintoją. Dirbant ant atremiamųjų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos.
 - Ant atremiamųjų kopėčių draudžiama:
 - dirbti šalia ar virš neapsaugotų veikiančių mašinų besisukančių dalių ir transporterių;
 - naudoti rankines elektros mašinas ar parakinius įrankius;
 - virinti dujomis ir elektra;
 - tempti laidus, laikyti aukštyje sunkias detales.

Šiuos darbus leidžiama atlikti naudojant pastolius, paaukštinimo aikšteles ir kitas priemones.

- Atremiamosioms medinėms kopėčioms naudoti tik sveiką, tiesiai išaugusį ir kiek galima be šakų medį.
- Medinių kopėčių negalima nudažyti dažais, paslepiančiais medienos defektus. Kopėčios turi būti apsaugotos nuo atmosferos ir temperatūros poveikio antiseptikais.
- Negalima naudoti sugadintų kopėčių, pvz., medinių kopėčių įlūžusiais ilginiais ir skersiniais, deformuotų arba įtrūkusių metalinių kopėčių. Netaisyti medinių kopėčių įskilusių ilginių, skersinių ir turėklų.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

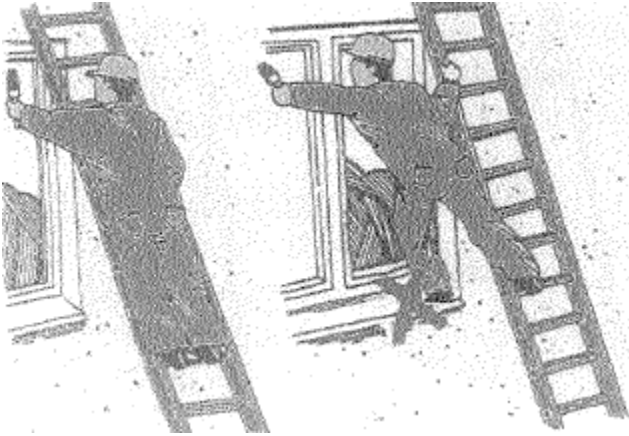
- Atremiamųjų kopėčių pakopos arba skersiniai turi būti patikimai ir patvariai sujungti su ilginiais ir turėklais ir tolygiai išdėstyti.
- Atremiamąsias kopėčias reikia pastatyti išlaikant teisingą pastatymo kampą:
 - atremiamųjų kopėčių su skersiniais $65 - 75^{\circ}$;
 - atremiamųjų kopėčių su pakopomis $60 - 70^{\circ}$.
- Kopėčias atremti tik saugiuose atramos taškuose. Palikti mažiausiai 1 m iškilusį kopėčių ilginį virš plokštumos, į kurią bus lipama.

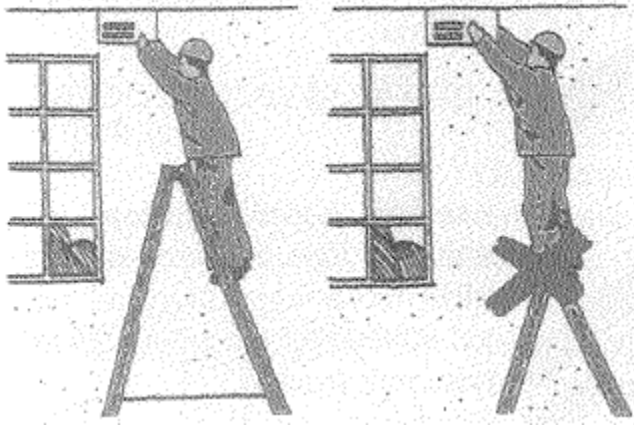
- Atremiamąsias kopėčias reikia apsaugoti nuo slydimo, virtimo, šliaužimo ir įgrimzdimo, pvz., padidinti atstumą tarp apatinių atramų, pritaikyti kopėčių kojas pagrindui, ant kurių statomos, užkabinimo įtaisais, pritvirtinant kopėčių viršų.
- Judėjimo zonose (praeigose) kopėčias apsaugoti aptvarais.
- Daugiadalių atremiamųjų kopėčių dalis ištraukti arba sustumti tik gamintojo nurodytu ilgiu. Kopėčias apsaugoti nuo įlinkimo, pvz., atraminiais ramsčiais.
- Atliekant darbą ant atremiamųjų kopėčių reikia prisiminti, kad:
 - neleistina dirbti ant atremiamųjų kopėčių didesniame kaip 7 m aukštyje; (VDI (Valstybinės darbo inspekcijos) rekomendacijos darbams nuo atremiamų kopėčių)
 - aukščiau kaip 2 m stovėjimo aukštyje negalima dirbti ilgiau kaip 2 val.;
 - nešiojamųjų įrankių ir medžiagų svoris negali viršyti 10 kg;
 - nešiojamųjų daiktų vėjo veikiamas paviršius negali būti didesnis kaip 1 m^2 ;

Ant atremiamųjų kopėčių negalima dirbti, jeigu:

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- dėl esamų ir naudojamų medžiagų ir darbo metodų kyla papildomų pavojų, pvz., kai atliekami darbai su rūgštimis, šarmais, karštu bitumu ir kt.;
 - darbo priemonės valdomos abiem rankomis, pvz., naudojamos rankinės mašinos, aukšto slėgio valymo prietaisai ir kt.

- Dirbdamas darbuotojas turi stovėti ant kopėčių skersinio abejomis kojomis.
- Kopėčias lipti į aukštį galima naudoti tik:
 - esant perdengiamų aukščių skirtumui ≤ 5 m;
 - trumpalaikiams (smulkiems) statybos ir remonto darbams;
 - kai pastolių vidines kopėčias ne daugiau kaip dviem pastolių aukštams sujungti;
 - kaip pastolių išorines kopėčias esant klojinio aukščiui ≤ 5 m.
- Naudoti galima tik tokias skečiamąsias kopėčias, kurios turi tvirtai pritvirtintus skėtimo apsaugus.
- Skečiamąsias kopėčias reikia pastatyti stabiliai, apsaugoti nuo įsmegimo ir pervirtimo.
- Skečiamąsias kopėčias statyti ant laiptų ir nuožulnių plokštumų tik pailginus ilginis. Kiekvieną ilginio pailginimą reikia sutvirtinti mažiausiai 2 kopėčių apkabomis arba sandūriniais antdėklais. Atstumą tarp tvirtinimo vietų parinkti pagal naudojimo instrukciją.
- Negalima naudoti skečiamųjų kopėčių kaip atremiamųjų, lipti nuo skečiamųjų kopėčių į kitas darbo vietas ar praeigas.
- Nelipti ant aukščiausio kopėčių skersinio arba laiptelio. Tik naudojant kopėčias su apsauginiu tilteliu ir turėklais leidžiama užlipti ant viršutinės pakopos.

- Ant daugiadalių skečiamųjų kopėčių galima lipti tik įsitikinus skėtimo apsaugos patikimumu.
- Kopėčias ištraukti arba sustumti tik gamintojo nurodytu ilgiu.
- Atkreipti dėmesį į ištraukiamųjų kopėčių dalių laisvą judėjimą kreiptuvu, taip pat į tvirtinimo mechanizmo patikimą veikimą.
- Nelipti ant skečiamųjų kopėčių ištraukiamosios dalies keturių viršutinių skersinių.
- Darbuotojui draudžiama be darbų vadovo ar kito atsakingos asmens žinios patikėti ar užleisti savo darbo vietą, darbo priemones kitam asmeniui, imtis pašalinių darbų, rūkyti. Laikinai pasitraukdamas iš darbo vietos jis turi pranešti darbų vadovui ar kitam vadovaujančiam asmeniui.
- Darbuotojas atlikdamas darbus privalo:
 - stovėti veidu į kopėčias;
 - laikytis abiem rankomis;
 - laikytis už pakopų, o ne išilginių atramų;
 - remtis į tris vietas (viena ranka ir dviem kojomis arba dviem rankomis ir viena koja);
 - saugotis slidžių atraminių paviršių (grindų, sienų ir pan.) ir slidžių kopėčių pakopų (vanduo, alyva, ledas.)

3.1.3. Darbuotojo veiksmai ypatingais (avariniais) atvejais:

- Darbuotojas, pastebėjęs, kad darbo vietoje susidarė pavojinga situacija, galinti būti nelaimingo atsitikimo, gaisro arba avarijos priežastis, turi nedelsdamas pranešti darbdavio įgaliotam asmeniui, darbų vadovui ar įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai (komitetui) ir pagal galimybes bei turimas žinias imtis priemonių grėsmei pašalinti.

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- Įvykus nelaimingam atsitikimui arba avarijai, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviešti gydytoją ir pranešti darbdavio įgaliotam asmeniui, darbų vadovui ar įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.
 - Kilus gaisrui nedelsiant pranešti ugniagesiams, iškviešti vadovaujančius darbuotojus, gesinti gaisro židinį turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis.

3.1.5. Baigęs darbą, darbuotojas turi:

- sutvarkyti darbo vietą, pašalinti iš jos šiukšles;
- nunešti ir padėti į tam skirtą vietą darbo įrankius, kopėčias;
- pranešti darbų vadovui ar kitam atsakingam asmeniui apie darbo metu įvykusius nesklandumus;
- nusiimti asmenines apsaugos priemones ir jas tvarkingai padėti tam skirtoje vietoje;
- nusiplauti rankas ir veidą šiltu vandeniu su muilu, jeigu yra galimybė, nusiprausti po dušu.

Papildomi saugos reikalavimai darbams ant kopėčių

4.1. Prieš naudojimą ir naudojimo metu kopėčios bandomos gamintojo dokumentuose nurodyta tvarka.

4.2. Pristatomos ir laisvai stovinčios (stacionarios) kopėčios, kurių aukštis didesnis kaip 5 m ir kurios statomos 75° ir didesniu polinkio kampu į horizontą, pradedant nuo 3 metrų aukščio, turi būti aptveriamos lankais; lankai tarpusavyje sujungiami ne mažiau kaip trimis išilginėmis juostomis, o atstumas tarp lankų turi būti ne didesnis kaip 800 mm; atstumas nuo pakopos iki lanko turi būti ne mažesnis kaip 700 mm ir ne didesnis kaip 800 mm, kai lanko spindulys yra 350 – 400 mm.

4.3. Tokiais pat aptvarais aptveriamos kopėčios ar sąvaros lipimui į aukštesnius kaip 10 m bokštus ar kitokius statinius.

4.4. Bokštuose ar kituose statiniuose kas 10 metrų turi būti įrengtos konstrukcijų apžiūros ir darbuotojų poilsio aikštelės; aikštelės ir jų grindys turi būti tvirtos, išlipimas nuo kopėčių į aikštelę turi būti patogus, aikštelė turi būti aptverta ne žemesniu kaip 1,1 m aukščio aptvarais su ne siauresniu kaip 15 cm apatiniu borteliu per visą aikštelės perimetrą.

4.5. Darbuotojai privalo:

- avėti tinkamus batus, ant kurių nebūtų purvo ir pan.;
- smulkius įrankius laikyti ant diržo arba per petį permetamame krepšyje ir pan.;
- sunkius įrankius ir medžiagas nešiotis krepšyje, stengdamiesi pernelyg neapkrauti kopėčių ir laikydamiesi gamintojo instrukcijų;

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

- stebėti, kas vyksta po jais;
- nelipti kopėčiomis iš karto dviem pakopomis;
- nevirsyti didžiausios leistinos darbinės apkrovos;
- nenaudoti kopėčių kaip pastolių arba kaip tiltelio.

4.6. Jei naudojamos skečiamosios kopėčios:

- darbuotojams duodamos aiškios instrukcijos (įmonėje parengtos arba gamintojo pateikiamos naudojimo instrukcijos), kaip naudoti skečiamąsias kopėčias;
- turi būti naudojamos tik tokios skečiamosios kopėčios, kuriose įrengti patikimi blokavimo įtaisai;
- prieš kiekvieną naudojimą patikrinkite, ar skečiamosios kopėčios yra geros būklės (apgadintos skečiamosios kopėčios negalėtų būti naudojamos);
- naudodami blokavimo įtaisus, tiksliai nustatykite skečiamųjų kopėčių padėtį ir pastatykite jas taip, kad neslystų ir nesvyruotų;
- judrioje vietoje įrengti apsaugines užtvaras;
- visada tinkamu būdu atkreipti dėmesį į tai, kad čia dirba žmonės;
- nenaudokite skečiamųjų kopėčių norėdami persikelti iš vienos vietos į kitą;
- skečiamųjų kopėčių negalima naudoti kaip viengubų kopėčių.
- reikia naudoti tik darbo aukštį atitinkančias kopėčias;

4.7. Jei naudojamos ištraukiamosios kopėčios:

- darbdavys turi duoti darbuotojams aiškius nurodymus (pateikiamos įmonės arba gamintojo parengtos naudojimo instrukcijos), kaip naudoti šios rūšies kopėčias;
- prieš naudodami kopėčias, patikrinkite, ar jos geros būklės;
- patikimai pastatykite kopėčias ir įtvirtinkite taip, kad neslystų ir nesvyruotų;
- nelipkite ant tokios rūšies kopėčių, jei blokavimo įtaisas nėra tinkamai ištrauktas;
- neištraukite kopėčių aukščiau nei nustatyta gamintojo arba nacionaliniuose teisės aktuose;
- kai kopėčios ištrauktos, nelipkite ant viršutinių keturių pakopų;
- nenaudokite šių kopėčių, kad persikeltumėte į kitas darbo vietas arba praėjimus;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- judrioje vietoje įrenkite atitinkamus ženklus ir apsaugokite darbo zoną užtvaramis.

4.8. Jei naudojamos teleskopinės kopėčios:

- kopėčias statykite, išmontuokite ir naudokite vadovaujantis gamintojo instrukcijomis;
- statykite jas tik ant tvirto pagrindo; sumažinkite ratų ir ašių apkrovą naudodami pagalbines atramas arba teleskopines atšakas;
- laikykitės saugaus atstumo nuo antžeminių elektros linijų ir imkitės tinkamų priemonių, kad išvengtumėte mirtino sužalojimo elektra rizikos;
- teleskopines kopėčias perkelkite vadovaudamiesi gamintojo instrukcijomis;
- teleskopinėmis kopėčiomis lipkite tik tuo atveju, jei jos pastatytos visiškai saugiai ir jei veikia blokavimo sistema;
- apsaugokite darbuotoją nuo kritimo;
- tinkamai pažymėkite darbo vietą ir tai, kad čia dirba darbuotojas.

4.9. Jei naudojamos stacionarios kopėčios su apsauginiais lankais, būtina patikrinti:

- ar šios kopėčios nepažeistos korozijos;
- ar šalia patekimo į darbo vietą aukštyje įrengtas tinkamas apsauginis įtaisas (kopėčios su lankais, užtvartos), kad darbuotojai galėtų saugiai laipti aukštyn ir žemyn ir išvengti papildomų kritimo iš aukščio rizikos rūšių;
- ar virš aukščiausiai esančios darbo vietos įrengti apsauginiai turėklai;
- ar kopėčiose tam tikru atstumu įrengtos atraminės aikštelės;
- ar susiję darbuotojai naudoja asmenines saugos priemones;

Darbuotojams persikeliant nuo kopėčių su lankais ant kitų įrenginių, pvz., slankaus klojinio arba į viršų, perėja turi būti apsaugota.

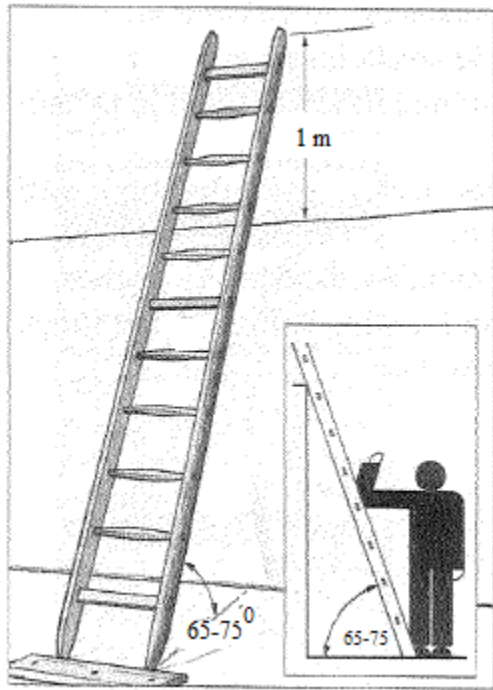
4.10. Jei naudojamos stacionarios kopėčios ant nuožulnių stogų:

- jei kopėčios naudojamos kaip tiltelis, būtina naudoti apsaugos priemones, kad darbuotojai galėtų saugiai laipti aukštyn ir žemyn;

Paaukštinių įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

- kaminkrėčių naudojamos stogo kopėčios turėtų būti patikimai pritvirtintos prie stogo.

4.11. Jei naudojamos atremiamos kopėčios:

- kopėčios be turėklų, apsauginių puslankių ar lyno saugos diržui prikabinti gali būti atremtos iki 70° nuo horizonto kampo;
- 70° iki 75° kampu atremiamos kopėčios nuo 5 m aukščio turi turėti iš abiejų šonų turėklus;
- jeigu kopėčios atremiamos daugiau kaip 75° kampu, nuo 1,3 m aukščio jos turi turėti apsauginius puslankius ar lyną su gaudikliu saugos diržui prikabinti;
- atremiant kopėčias svarbu užtikrinti jų stabilumą;
- kopėčias, pastatytas eismo zonoje, reikia aptverti;
- montuojant ištraukiamąsias ar suduriamąsias atremiamas kopėčias svarbu užtikrinti patikimą atskirų sekcijų fiksavimą ir sutvirtinimą;
- atremiant ištraukiamąsias ar suduriamąsias kopėčias, jas reikia paremti statramsčiais ar kitomis gamintojų nurodytomis priemonėmis;

4.12. Jei naudojamos perstumiamos darbo aikštelės:

- perstumiamos darbo aikštelės surenkamos vadovaujantis gamintojų instrukcijomis;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- jeigu naudojamos darbo aikštelės pakloto aukštis viršija 1,0 m, aikštelėje turi būti įrengtos kopėčios užlipimui;
- jeigu pakloto aukštis viršija 1,3 m, aikštelėje turi būti įrengti ne žemesni kaip 1,1 m aptvarai;
- darbo aikštelės padėties fiksavimui ratukai turėtų būti su stabdžiais;
- perstumiamos darbo aikštelės plotis negali būti mažesnis kaip 0,5 m;
- naudoti tik gamintojų išbandytas darbo aikšteles.

4.13. Jei naudojamos mechaninės kopėčios:

- mechaninės kopėčios turi būti pastatomos ant kieto apkrovos laikančio pagrindo;
- pastatant turi būti laikomasi saugaus atstumo nuo elektros perdavimo linijų;
- kopėčių rėmo padėties stabilumas užtikrinamas reguliuojamomis atramomis;
- statant mechanines kopėčias intensyvaus žmonių ar transporto judėjimo kėliuose, saugos priemonės suderinamos su kelių policija;
- leistinas kopėčių kampas, ištraukimo ilgis ir apkrovos turi būti nuolat kontroliuojami pagal kopėčiose sumontuoto prietaiso rodmenis;
- stovėjimo aikštelės nuolydis negali būti didesnis nei 7^0 , aptvarų aukštis negali būti žemesnis kaip 1,1 m;
- dirbti galima tik stovint ant platformos su aptvaru arba lopšyje, naudojant asmenines apsaugos nuo kritimo iš aukščio priemones;
- negalima perkrauti kopėčių lopšio;

mechaninės kopėčios turi būti bandomos pagal gamintojo nurodytus reikalavimus;

4.3. darbuotojo, atliekančio darbus didesniame nei 1.3 m. aukštyje, saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 22

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

VII. BENDROJI DALIS

VIII. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

IX. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

XI. DARBUOTOJO VEIKSMŲ AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

XII. DARBUOTOJO VEIKSMŲ BAIGUS DARBĄ

I. BENDROJI DALIS

1. **Kopėčios** - darbo priemonė, skirta patekti į aukštai esančias darbo vietas ar pereiti iš vieno aukščio į kitą. Tačiau tam tikromis sąlygomis galima dirbti stovint ant kopėčių. Kopėčios darbui aukštyje gali būti naudojamos tik tada, kai kitų saugesnių įrenginių naudojimas yra netikslingas dėl trumpos jų naudojimo trukmės ar kitų darbo ypatumų. Kopėčios gali būti įvairios konstrukcijos:
 - 1.1. **Nešiojamosios kopėčios** - tai nepritvirtintos kopėčios, pagamintos iš medžio, plastmasių, plieno, lengvųjų metalų ir kt.
 - 1.2. **Paprastosios (pristatomos) kopėčios** - vienos dalies atremiamosios kopėčios.
 - 1.3. **Skečiamosios kopėčios** - kopėčios, kurias sudaro dvi paprastosios kopėčios, viršuje sutvirtintos vyriais ir pastatytos A raidės forma. Jos gali būti vienpusės, dvipusės, su darbo aikšte ir pan.
 - 1.4. **Ištraukiamosios (sekcijinės) kopėčios** - kopėčios, kurias sudaro lygiagrečios paprastųjų kopėčių sekcijos. Sekcijos viena prie kitos pritvirtintos taip, kad galėtų judėti išilgai viena kitos atžvilgiu.
 - 1.5. **Surenkamosios (sudedamosios) kopėčios** - kopėčios, kurias sudaro dvi ar daugiau paprastųjų kopėčių sekcijos, kurias galima surinkti prieš naudojantis arba visiškai išardyti saugant ar gabenant.
 - 1.6. **Kombinuotosios kopėčios** - kopėčios, kurias sudaro dvi paprastosios kopėčios. Kombinuotąsias kopėčias galima naudoti kaip paprastąsias, skečiamąsias ar ištraukiamąsias kopėčias. Abu šių kopėčių galai yra vienodo pločio.
2. Darbai 1,3 m ar didesniame aukštyje nuo perdengimo arba žemės paviršiaus priskiriami darbams, atliekamiems aukštyje.
3. Dirbti ant kopėčių ir lipynių gali asmenys:
 - 3.1. ne jaunesni kaip 18 metų;
 - 3.2. susipažinęs su darbo vietos ypatumais ir joje esančiais ar galinčiais atsirasti profesinės rizikos veiksniais;
 - 3.3. susipažinęs su darbo priemonių (kopėčios, prietaisai, įrankiai ir t.t.) paskirtimi ir jų eksploatacijos ypatumais;
 - 3.4. žinantis darbo priemonių (kopėčios, prietaisai, įrankiai ir t.t.) saugaus naudojimo būdus;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- 3.5.sveikatos tikrinimų grafike nustatytu periodiškumu pasitikrinęs sveikatą pagal pareigybę ir darbo vietai nustatytus rizikos faktorius. Darbuotojai, dirbantys aukštyje (virš 1,3 m) privalo periodiškai tikrintis sveikatą pagal įmonės viduje nustatytą sveikatos tikrinimo grafiką;
- 3.6.tinkamai instrukuotas: išklauses darbuotojų saugos ir sveikatos, priešgaisrinės saugos įvadinius, pirminius ir esant reikalui papildomus bei tikslinius ir nerečiau kaip kartą per 12 mėn. periodinius instruktavimus darbo vietoje.
4. Darbo ir poilsio laikas nustatytas įmonės darbo tvarkos taisyklėse arba darbo grafike.
5. Darbuotojas privalo:
- 5.1.laikytis darbo tvarkos taisyklių;
- 5.2.mokėti saugiai dirbti, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus;
- 5.3.laikytis įrenginių ir priemonių, su kuriomis dirba, eksploataavimo taisyklių;
- 5.4.nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis;
- 5.5.apie pastebėtus trūkumus informuoti tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistą bei darbuotojų atstovą;
- 5.6.nevykdyti jokių darbo įrenginių remonto darbų be vadovo sutikimo ar nurodymo išskyrus darbuotojus, kurie turi atitinkamą kvalifikaciją ir kuriems šie darbai priklauso pagal pareigas;
- 5.7.žinoti pirmosios pagalbos suteikimo būdus bei mokėti praktiškai suteikti pirmąją pagalbą;
- 5.8.darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių, toksinių bei kitų medžiagų, kurios veikia žmogaus psichiką;
- 5.9.apie pastebėtus pavojus, grėšiančius darbuotojų saugai ir sveikatai bei darbo įrenginių ir priemonių gedimus, trikdžius ar defektus pranešti tiesioginiam vadovui.
- 5.10. Darbuotojas privalo laikytis asmens higienos reikalavimų:
- 5.10.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;
- 5.10.2. prieš pertraukas nusiplauti rankas švariu vandeniu su muilu;
6. Saugus darbuotojo naudojimas įvairių tipų kopėčiomis yra aprašomas gamintojo instrukcijose. Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcija papildo kopėčių gamintojo instrukcijas.
7. Draudžiama naudotis atsitiktinėmis paaukštinimo priemonėmis (dėžėmis, statinėmis, lentomis ir pan.).
8. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, jeigu skyriaus vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus.
9. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti skyriaus vadovui, įmonės vadovui atsisakymo dirbti priežastis.

10. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybės priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

11. Judėti ir dirbti ant kopėčių yra rizikinga dėl nelaimingų atsitikimų, didelės sąnariu, raumenų, kraujotakos sistemos fizinės apkrovos.

12. Naudojantis kopėčiomis visada yra pavojus nukristi iš aukščio.

13. Rizikos veiksniai esantys ar galintys susidaryti bei atsirasti darbo vietoje:

13.1. atsitiktinių pakylų ar paaukštinimo priemonių naudojimas;

13.2. neteisingai įrengtos, netvarkingos, nepatikrintos kopėčios;

13.3. nepalankios meteorologinės sąlygos;

13.4. pusiausvyros praradimas dėl aukščio baimės ar kitų priežasčių, neatsargumas;

13.5. krentantys daiktai, įrankiai;

13.6. netvarkinga darbo vieta;

13.7. darbo vietų apšvietimo nepakankamumas;

13.8. atsitiktinis elektros srovės poveikis;

13.9. krovinio masė, gabaritai, įpakavimas;

14. netinkamai paruošta ar prižiūrima darbo vieta;

14.1. krovinio masė, gabaritai, įpakavimas;

14.2. netinkamai paruošta ar prižiūrima darbo vieta;

14.3. šiukšlės;

74.1. paviršiaus ant kurio yra statomos kopėčios nelygumai, sliduma ar sandaros ypatumai;

74.2. neteisinga, įtempta kūno poza.

75. Saugos priemonės nuo rizikos veiksnių poveikio:

75.1. visos darbuotojui nemokamai išduodamos asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami vadovaujantis įmonėje patvirtintu nemokamai išduodamų asmeninių apsauginių priemonių sąrašu;

75.2. darbuotojas privalo susipažinti ir vadovautis jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais.

75.3. priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio išduodamos ir kitos saugos priemonės;

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

76. Nešiojamosios kopėčios turi būti statomos taip, kad jas naudoti, reguliuoti ir prižiūrėti būtų galima saugiai ir nekeliant pavojaus darbuotojams ar kitiems asmenims.
77. Patikrinti (vizualiai) darbui reikalingų paaukštinimo priemonių (kopėčių, lipynių,) tvarkingumą:
- 77.1. ar apatinės kojos yra su visais ir tvarkingais guminiais antgaliais (jei tai numato gamintojas);
 - 77.2. ar nekliba skersiniai, nėra deformacijų ir įtrūkimų, ar tvarkingi kniedyti sujungimai;
 - 77.3. ar tvarkingi ir nesudilę, nesuplyšę išskečiamųjų kopėčių medžiaginiai ribotuvai (diržai);
 - 77.4. ar tvarkingi (nedeformuoti) skečiamųjų kopėčių su darbine aikšte metaliniai fiksatoriai;
 - 77.5. ar kopėčių skersiniai švarūs ir neslidūs (pvz. riebalai);
 - 77.6. ar nepasibaigęs kopėčių sekančios patikros terminas;
 - 77.7. atkreipti dėmesį į gamintojo saugos užrašus ir įspėjimus ant kopėčių (pvz. saugi laikysena, draudžiami veiksmai ir darbo pozos, leistinas svoris ir kt.);
 - 77.8. Patikrinti darbui reikalingus įrankius ir prietaisus.
78. Kopėčių priedai, pavyzdžiui, nugarinė, viršutinė ir apatinė atramos, pakabinimo įtaisai turi būti tų kopėčių arba būti joms pritaikyti.
79. Prieš pradėdant dirbti ant kopėčių (lipynių), reikia įsitikinti, ar jos tvirtos, o po to apžiūrėti ir įsitikinti, ar jos nepaslys arba atsitiktinai nepajudės iš vietos.
80. Prieš naudojantis skečiamosiomis kopėčiomis būtina patikrinti skėtimo mechanizmo tvirtinimą, apsaugų tvarkingumą.
81. Naudojant ištraukimas daugiašales kopėčias reikia patikrinti ar laisvai ištraukiamieji kopėčių elementai juda kreiptuvu, ar patikimai veikia tvirtinimo elementai.
82. Pažeistas ar sugadintas kopėčias naudoti draudžiama. Kopėčios taisomos profesionaliai pagal gamintojo instrukcijas.
83. Darbo metu naudojamos kopėčios turi būti tvirtos ir patikimos:
- 83.1. kopėčias ir lipynes, jei gamintojas nenustato kitaip, reikia patikrinti ne rečiau kaip vieną kartą per metus. Ant kopėčių ir lipynių turi būti užrašyta kito patikrinimo data, inventoriaus numeris;
 - 83.2. medinių kopėčių pakopos turi būti tvirtai įstatytos į iškaltas arba išgręžtas kriaunose skylės. Atstumas tarp pakopų gali būti nuo 0.15, iki 0.25 m. Kopėčių ir lipynių kriaunos kas 2 m turi būti

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa sutvirtintos ne mažesnio kaip 8 mm diametro varžtais, taip pat prie viršutinio ir apatinio laiptelio.

Naudotis kopėčiomis, kurių laipteliai prikalti vinimis, draudžiama;

83.3. apatiniai kopėčių galai turi turėti aštrius plieninius antgalius, jeigu kopėčios statomos ant grunto, arba guminius antgalius - jeigu statomos ant grindų, asfalto ir pan.;

83.4. užlipimui ant įrenginių ir nulipimui nuo jų turi būti įrengtos ne didesnio kaip 60% nuolydžio kopėčios;

83.5. pristatomos kopėčios turi būti su įtaisais, neleidžiančiais joms pasislinkti ar virsti darbo metu;

83.6. Leidžiama naudoti ne ilgesnes kaip 5 m pristatomas medines kopėčias. Dirbant ant pristatomų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos arba kopėčių, jeigu šios patikimai pritvirtintos prie pastato konstrukcijos;

84. Įskilimus užklijuoti arba užglaistyti draudžiama. Jeigu yra skersinių įlūžimų, kopėčiomis naudotis draudžiama. Medinės kopėčios nedažomos, tik nulakuojamos bespalviu laku, permatomais dažais ir pan., kad nebūtu paslėpti medienos defektai.

85. Skečiamas kopėčias draudžiama naudoti kaip pristatomas.

IV. DARBUOTOJŲ VEIKSMAI DARBO METU

86. Dirbantysis privalo:

86.1. nedirbti su netinkamomis asmeninėmis ir kolektyvinėmis apsauginėmis priemonėmis;

86.2. asmeninės apsaugos priemones naudoti viso darbo proceso metu;

86.3. asmenines apsaugos priemones rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį,

86.4. asmenines apsaugines priemones dėvėti patikimai (užsisegti taip, kad netrukdytų darbui).

Būnant lauke ar kitoje aplinkoje, dėvėti aplinkos temperatūrą atitinkantį darbinį rūbą;

86.5. laiku pranešti darbdaviui ar jo įgaliotam asmeniui apie asmeninių ir kolektyvinių apsaugos priemonių susidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas ar artėjama prie patikros datos.

87. Kai lipant kopėčiomis rankoje nešamas kroviny, jo svoris ir konfiguracija neturi trukdyti saugiai lipti ir laikytis.

88. Ilgiau trunkantiems darbams, kurie atliekami pakaitomis ant kopėčių ir ant tvirto pagrindo, pvz., grindų, žemės ir pan., kopėčias galima naudoti, jeigu jų naudojimo laikas neviršija trečdalis darbuotojo darbo dienos.

Paaukštinto įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
89. Draudžiama dirbti užsilipus ant paskutinio arba priešpaskutinio kopėčių ar lipynių aukščiausio skersinio, jeigu neįrengti kopėčių ar lipynių turėklai ir spyriai.

90. Ant kopėčių ar lipynių vienu metu gali būti tik vienas darbuotojas. Esančiam ant kopėčių ar lipynių darbuotojui draudžiama kelti ir nuleisti krovinius.

91. Ant pristatomų kopėčių draudžiama:

91.1. dirbti šalia ar virš neapsaugotų veikiančių mašinų besisukančių dalių ir transporterių;

91.2. dirbti elektros ar pneumatiniais įrankiais;

91.3. prilaikyti sunkius krovinius;

91.4. virinti dujomis ir elektra;

91.5. tempti laidus ir prilaikyti aukštyje sunkias detales.

92. Jeigu reikia statyti kopėčias judrioje vietoje arba kai neįmanoma jų patikimai atremti į gruntą ar grindis, kopėčių apačioje privalo stovėti jas prilaikantis darbuotojas.

93. Žiemos metu būtina nuo kopėčių pakopų, laiptelių, paklotų valyti sniegą, ledą ir pabarstyti nuvalytas vietas smėliu.

94. Jei dirbama stovint ant kopėčių, jas reikia statyti taip, kad nuo kopėčių nereikėtų siekti didesniu atstumu nei per ištiestos rankos ilgį. Darbuotojas, dirbdamas ant kopėčių, turi būti apsiavęs tinkama avalyne minkštu, neslidžiu padu. Avalynė turi būti priglundusi prie kojų.

1 pav.

Dirbti ant kopėčių leidžiama darbuotojui stovint ne aukščiau kaip ant trečio skersinio pakopos (nuo viršaus ant pakopos, esančios ne aukščiau kaip 1 m nuo viršutinio kopėčių galo). Dirbant viršutinėje kopėčių dalyje reikia įvertinti persisvėrimo riziką.

95. Ant kopėčių draudžiama dirbti daugiau nei vienam darbuotojui. Tačiau ant dvipusiu skečiamųjų kopėčių iš abiejų pusių gali būti po vieną žmogų.

3 pav.

4 pav.

5 pav.

6 pav.

96. Turi būti parinktos tinkamo ilgio ir tinkamos darbui atlikti kopėčios.

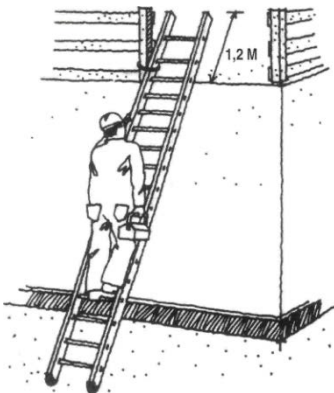
97. Krovinius nešti kopėčiomis galima tik tuo atveju, jei jie yra lengvi ir nesunkiai paimami viena ranka .

98. Darbo priemonės, naudojamos stovint ant kopėčių, turi būti lengvos, nesunkiai paimamos ir jomis turi būti įmanoma dirbti viena ranka. Nešiojamų daiktų svoris turi būti ne didesnis kaip 10 kg, nešiojamų daiktų vėjo veikiamas paviršius ne didesnis kaip 1 m².

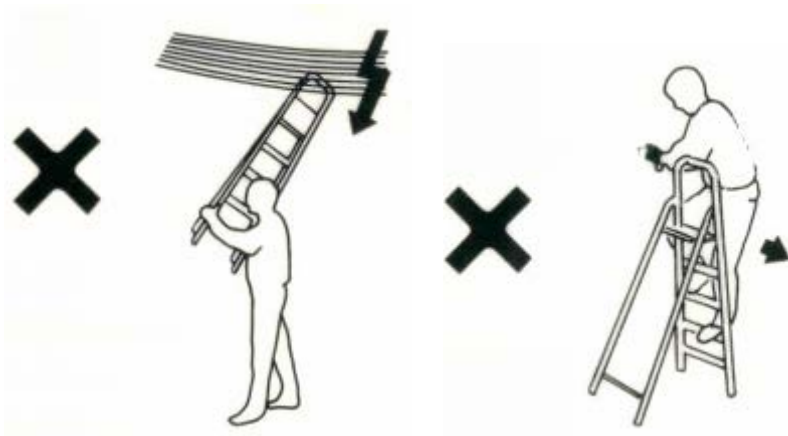
99. Draudžiama naudoti metalines ir medines kopėčias su atvirais metaliniais tvirtinimais, jei yra rizika prisiliesti prie atviro elektros laidu ir daliu.

100. Dirbant ant kopėčių darbuotojo laikysena privalo būti tiesi, reikia vengti persisukimų

101. Kopėčias reikia orientuoti į darbo objektą taip, kad pečių linija darbo metu būtų lygiagreči skersiniams

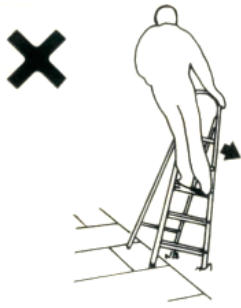

7 pav.

8 pav. 9 pav.

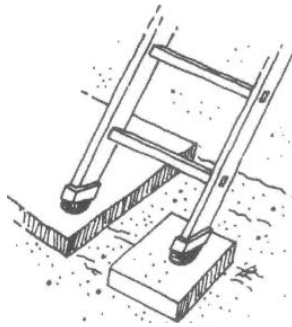
- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
102. Draudžiama dirbti stovint ant kopėčių daugiau nei 5 m aukštyje, matuojant nuo pagrindo iki laiptelio, ant kurio stovima.
 103. Kopėčios turi būti naudojamos tik pagal paskirtį. Paprastųjų kopėčių negalima surišti, sujungti sandūra, veržti varžtais ar sukalti, jei jos tam nėra pritaikytos.
 104. Kopėčių ilgis (aukštis) turi būti toks, kad darbininkas galėtų dirbti stovėdamas.
 105. Pastatytas kopėčias reikia viršuje dviejose vietose pririšti prie nejudamos konstrukcijos. Jeigu negalima patikimai pritvirtinti kopėčių viršaus, taip pat dirbant toje vietoje, kur dažnai vaikšto žmonės, reikia, kad kopėčias prilaikytų kitas darbuotojas.
 106. Kopėčias, statomas priešais duris ar vartus turi prilaikyti kitas darbuotojas, arba duris užrakinti.
 107. Ilgas kopėčias, kurios po lipančio ar stovinčio ir dirbančio žmogaus kojomis linksta ir siūbuoja, reikia per vidurį sutvirtinti kitomis trumpesnėmis kopėčiomis arba lenta. Pernešamosios kopėčios neturi būti ilgesnės kaip 5m.
 108. Kopėčias draudžiama statyti ant netvirto ar nestabilaus pagrindo, pavyzdžiui, automobilio, priekabos ar pastolių.
 109. Kopėčias galima statyti tik ant nejudamo, tvirto ir horizontalaus pagrindo. Kopėčių ilginiai turi būti vienodai ir patikimai atremti. Jei to padaryti neįmanoma, vieną iš ilginiu reikia patikimai pailginti. Jei būtina, taip pat reikia imtis specialių priemonių, kad kopėčios neslystų. Nedidelius aukščio skirtumus galima kompensuoti naudojant papildomas atramas.
 110. Skečiamąsias kopėčias ant laiptu ir nuožulniu plokštumų galima statyti tik pailginus jų ilginius ir tik jei šios tam pritaikytos.
 111. Atremiamosios, sudedamosios ir ištraukiamosios (sekcijinės) kopėčios statomos tinkamu kampu - paprastai 60-70° kampu – statymo kampo parinkimas).
 112. Atremiamosios kopėčios visada turi būti apsaugotos nuo slydimo. Tai daroma, pavyzdžiui, prie kopėčių apačioje arba viršuje pritvirtinant slysti neleidžiantį įtaisą ar panaudojant kitus slydimą eliminuojančius būdus.

10 pav.

11 pav.

12 pav.

113. Skečiamosios kopėčios turi būti iš abiejų pusių saugiai sutvirtintos grandinėmis ar kitokiu būdu, kad jas pastačius ilginiai neišsiskleistu. Grandinės ant ilginiu tvirtinamos maždaug kopėčių trečdaliao aukštyje. Tačiau grandines galima tvirtinti maždaug per vidurį, jei kopėčios yra mažiau nei 9 skersiniu (pakopų).

114. Skečiamųjų kopėčių viršutiniai galai turi nesiliesti vienas su kitu.

115. Kombinuotąsias kopėčias, naudojamas kaip skečiamąsias, reikia tvirtinti iš abiejų pusių grandinėmis arba kita lygiai taip pat saugia priemone ir naudoti apatine atramą.

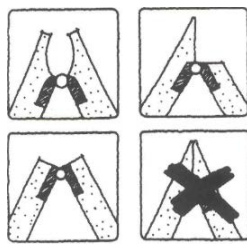
116. \Daiktus, reikalingus ant kopėčių dirbančiam žmogui, reikia ne mėtyti, o kelti į viršų su virve, pririštus prie virvės vidurio. Kad keliami daiktai nesiūbuotu, antrąjį virvės galą turi laikyti apačioje stovintis darbuotojas.

117. Aukštesnės kaip 1,3 m lipynių aikštelės turi turėti aptvėrimus (apribojimus). Aptvėrimai turi būti patikimai pritvirtinti prie lipynių.

118. Draudžiama kitiems darbuotojams pralysti per pristatomas ar išskečiamas kopėčias, - kopėčias reikia apeiti.

13 pav.

14 pav.

15 pav.

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
119. Kopėčios, kuriomis lipama į darbo vietą, turi būti pakankamai ilgos, kad kyšotų virš paaukštinimo, ant kurio reikia užlipti. Jos turi būti iškilusios mažiausiai 1,20 m virš priėjimo vietos (pakloto).
120. Naudojant daugiadales (sekcijines) sudedamąsias arba ištraukiamąsias kopėčias, atskiros jų dalys turi būti tvirtai sujungtos viena su kita ir fiksuotos. Mobilios (perstumiamos) kopėčios turi būti pastatytos stabiliai ir lipant jos neturi judėti.
121. Lipynės su ratukais turi turėti ratukų blokavimo (stabdymo) mechanizmą.
122. Išskečiamosios kopėčios turi turėti blokavimo įrenginį, neleidžiantį joms išsiskėsti.
123. Darbuotojas, atliekantis darbus ant kopėčių privalo turėti darbinį krepšį rankiniams įrankiams, varžtams, veržlėms, elektrodams ir kt. nešioti.
124. Atliekant darbus lauke: lijdros, tiršto rūko, perkūnijos metu, pučiant 6 balų ir stipresniam vėjui, lyjant ir sningant, dirbti ant kopėčių draudžiama.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

125. Lūžus arba darbo metu neleistinai įtrūkus kuriai nors kopėčių konstrukcijos daliai, darbus reikia nedelsiant nutraukti, kopėčias atiduoti į dirbtuves ir apie tai pranešti tiesioginiam vadovui.
126. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar gedimas, nedelsiant nutraukti darbus, pasitraukti pačiam ir iš pavojingos zonos išvesti kitus šalimais dirbančius darbuotojus ir apie tai informuoti tiesioginį darbų vadovą.
127. Įvykus nelaimingam atsitikimui reikia:
- 127.1. nukentėjusiam nedelsiant suteikti pirmąją pagalbą ir iškviesti greitąją medicininę pagalbą.
- 127.2. nukentėjęs nuo nelaimingo atsitikimo asmuo, jeigu pajėgia, apie tai turi nedelsdamas pranešti tiesioginiam vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui.
- 127.3. asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti apie nelaimingą atsitikimą vadovaujantiems asmenims.
- 127.4. darbo vieta ir įrengimų būklė, iki kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtinausi pakeitimai, įforminami tam tikru aktu (raštu ir grafiškai, nufotografuota, nufilmuota).
128. Kilus gaisrui:
- 128.1. iškviesti ugniagesius tel. **112**, apie įvykį informuoti vadovaujantį darbuotoją.

Paaugštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
128.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

128.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, vandeniu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga);

129. Darbuotojui pasijutus blogai (pakilus darbuotojo kūno temperatūrai, pajutus ūmius ligų požymius) apie tai pranešti tiesioginiam ar įmonės vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

130. Atsitikus kitiems nenumatytiems avariniams atvejams, nusiraminti ir nepanikuoti. Perspėti kitus darbuotojus apie esančią grėsmę ir pasišalinti iš pavojingų veiksnių veikimo zonos bei apie tai informuoti tiesioginį vadovą.

131. **Gelbėjimo tarnybų telefonų numeriai: priešgaisrinė apsauga, policija, greitoji medicinos pagalba 112;**

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

132. Sutvarkyti darbo vietą.

133. Apie darbo metu iškilusius nesklandumus informuoti tiesioginį ar skyriaus vadovą.

134. Persirengti buitinėse patalpose ir pasidėti darbo drabužius, darbo avalynę, o reikalui esant - atiduoti skalbimui, remontui arba pakeitimui.

135. Nusiplauti rankas ir veidą su muilu arba išsimaudyti po dušu.

4.4. PROFESINĖS RIZIKOS NUSTATYMO DARBO VIETAI KORTELĖ

PROFESINĖS RIZIKOS įvertinimo OBJEKTE kortelė

2012-04-15 Nr. _____ xxxxx

(data)

Skyrius xxxxx

Projekto pavadinimas xxxxx

Projekto registracijos numeris xxxxxx

Objekto adresas xxxxxxxx xxxxxxx xxxxx

Eil. Nr.	Profesinės rizikos veiksniai	Rizikos lygis (tikimybė, sunkumas)			<i>Rizikos įvertinimas</i>		Veiksmų planas
		Maža	Vidutinė	Didelė	Priimtina	Nepriimtina	

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

1	Darbai aukštyje ant kopėčių, lipynių, kitų paaukštinimo priemonių iki 5 m. aukščio		x				
2	Darbai mobilių kėlimo platformų lopšiuose		x				
3	Darbai šalia neaptvertų aikštelių, angų, laiptinių ir pan.			x			
4	Darbai esant nepakankamam apšviestumui		x				
5	Krovinių kėlimas naudojant kėlimo įrangą		x				

Kortelę užpildė:

_____ (pareigų pavadinimas)

_____ (parašas)

_____ (vardas ir pavardė)

_____ (darbdavio įgalioto asmens)

_____ (parašas)

_____ (vardas ir pavardė)

4.5. ĮMONĖS ASMENINIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ APSKAITOS DOKUMENTAI

Darbuotojo asmeninių APSAUGOS priemonių apskaitos kortelė

Nr. _____

Vardas _____
Pavardė _____
 Darbo laiko apskaitos žiniaraščio Nr. _____
 Padalinys _____
Darbo vieta _____
Pareigos _____
Priėmimo į darbą data _____

Lytis _____
 Ūgis _____
Dydžiai:
 darbo kostiumo _____
 striukės _____
 avalynės _____
 kepurės _____
 Kiti _____

Asmeninės apsaugos priemonės

(pagal patvirtintą sąrašą)

Eil. Nr.	Asmeninės apsaugos priemonės pavadinimas, tipas, markė, paskirtis ir t. t.	Pagrindas išduoti	Kiekis	Mato vienetas	Tinkamumo naudoti terminas (mėn.)
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					

* - darbuotojams išduodamos apsaugos priemonės atsižvelgiant į atitinkamas darbo sąlygas, jų pavojingumą ir kenksmingumą

_____ m. _____ mėn. _____ d. **Darbdavys arba įgaliotas asmuo**

(parašas, vardas, pavardė)

Vieną egzempliorių gavau:

(parašas, vardas, pavardė)

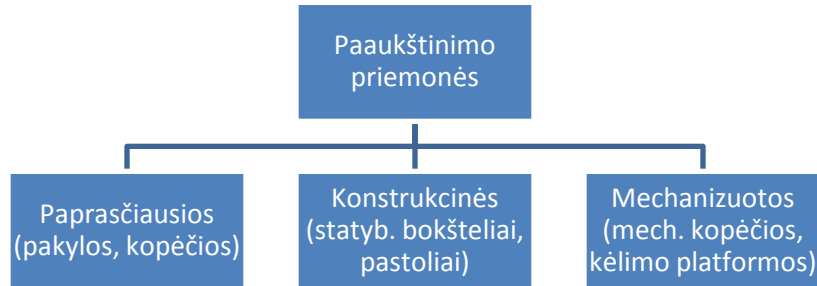
Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
Asmeninių APSAUGOS priemonių išdavimo žiniaraštis

Eil. Nr.	Asmeninės apsaugos priemonės pavadinimas, tipas, markė kodas, inventorinis nr. ir t. t.	Išduota				
		data	kiekis	kaina	tinkamumas naudoti (mėn.)	gavėjo parašas
1	2	3	4	5	6	7

Išdavė: _____
 (pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Gavo: _____
 (pareigos, vardas, pavardė, parašas)

**Asmeninių APSAUGOS priemonių grąžinimo
 žiniaraštis**

KOPĖČIOS. PANAUDOJIMAS. DARBŲ ATLIKIMAS.

Paprasčiausios paaukštinimo priemonės:

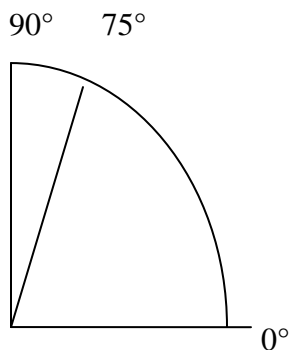
Darbo pakylės ir platformos skirtos darbo zonai pasiekti. Gali būti gamintojo (pageidautina) ar pagamintos darbo vietoje. Aukštis ne daugiau $1,0 \div 1,2$ m.

Kopėčios gali būti atremiamos, pastatomos, daugiafunkcinės, kabinamos, mechaninės. Gali būti naudojamos gamintojo (pageidautina) ar gaminamos darbo vietoje.

Kopėčios – tai fiksuota priėjimo priemonė turinti horizontalius elementus atramai (skersinius).

Atremiamų ir kabinamų kopėčių statymo kampas tarp $75^\circ - 90^\circ$.

Optimaliausias atremiamų kopėčių pastatymo kampas $70^\circ - 75^\circ$

Rizikos veiksniai darbui naudojant kopėčias:

- kritimas
- slydimas
- virtimas
- didelių fizinių pastangų tikimybė
- krintantys daiktai ar objektai

Pristatomų kopėčių matmenys turi būti tokie, kad darbuotojas galėtų dirbti stovėdamas ant pakopos, esančios ne mažesniu kaip 1 m atstumu iki kopėčių viršaus. Leidžiama naudoti ne ilgesnes kaip 5 m

208

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa pristatomas medines kopėčias. Dirbant ant pristatomų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos arba kopėčių, jeigu šios patikimai pritvirtintos prie pastato konstrukcijos.

Atminkite. Kopėčios darbui aukštyje gali būti naudojamos tik laikantis visų nurodytų sąlygų ir tik tada, jei kitų saugesnių įrenginių naudojimas yra netikslingas dėl mažos rizikos ir trumpos jų naudojimo trukmės arba dėl kitų ypatumų, numatytų darbų projekte, kurių pakeisti darbdavys negali.

Darbinės platformos, platformos su ratukais

Gali būti naudojami darbo vietai aukštyje pasiekti ir darbams atlikti. Jų panaudojimas tikslingas esant ilgesnei darbo trukmei ir poreikiui keisti darbo esančią vienodame aukštyje. Darbinės platformos gali būti - *lengvos individualios, individualios su ratukais, pastolių bokštai su ratukais, pastoliai su atramomis*
Būtiniausios saugaus surinkimo ir naudojimo sąlygos:

- platformos montuojamos pagal gamintojo nurodymus
- jei aukštis daugiau nei 1,3 m. būtina sumontuoti aptvarus
- aptvarai turi atitikti šiuos reikalavimus – aukštis ne mažiau kaip 1,1 m., su tarpiniu elementu ir papėdės juosta.
- Užlipimui viduje įrengiamos kopėčios
- Pastolių bokštai su ratukais montuojami neaukštesni kaip 12 m. darbams viduje ir 8 m. lauke
- Ratukai su gamintojo įrengtais veikiančiais stabdžiais
- Naudojimo apkrova atitiks reikalingą darbinę
- Statymui ant laiptų, nelygaus paviršiaus naudojame tik gamintojo siūlomus pritaikymo rinkinius
- Montuojamąsias platformas ir pastolius surinkti gali tinkamai apmokyti darbuotojai
- Platformos apžiūros kompetentingo asmens prieš naudojimą ir periodiškai ne rečiau nei kas trys mėnesiai
- Aptikta deformuota ar pakenkta detalė, nedelsiant pašalinama iš konstrukcijos

Būtiniausieji saugos reikalavimai paaukštinimo priemonėms:

Priemonės darbo vietai paaukštinti (pastoliai, kopėčios ir kitos) ir jų naudojimas turi atitikti standartų reikalavimus.

Pastoliai, klojiniai ir paklotas turi būti apskaičiuoti galimai didžiausiai apkrovai, atsižvelgiant į atliekamų darbų pobūdį ir faktines apkrovas.

Gruntas, ant kurio statomi pastoliai, turi būti išlygintas, sutankintas, su nuolydžiu paviršiniam vandeniui nutekėti.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa Pastoliai, neturintys reikiamo stabilumo, prie statinio sienos turi būti pritvirtinti statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte arba gamintojo dokumentuose nurodytais tvirtinimo būdais.

Sumontavus pastolius ir paklotus, būtina patikrinti: pastolių stabilumą užtikrinančių atskirų elementų sujungimus ir tvirtinimus, statramsčių vertikalumą, atraminių aikštelių patikimumą, metalinių pastolių įžeminimą.

Pagalbinę technologinę įrangą veikiančios apkrovos neturi viršyti apskaičiuotų projektinių ar gamintojo instrukcijose nurodytų dydžių. Jei ant pastolių paklotų būtina uždėti papildomas apkrovas, pastolių konstrukcija turi būti apskaičiuota ir patikrinta toms apkrovoms.

Leidžiamas tik išilginis pakloto skydų sujungimas užleidžiant ant atramų ne mažiau kaip 0,20 m.

Jei šalia pastolių yra masinio žmonių judėjimo keliai, jie turi būti apsaugoti stogeliu, kad nebūtų pavojaus žmonėms, o pastolių fasadas - uždengtas apsauginiu tinklu.

Pastolių tikrinimo ir priežiūros tvarką nustato darbdavys (jei tokia tvarka nenurodyta gamintojo dokumentuose) vadovaudamasis Darboviečių įrengimo statybvietėse nuostatų 59 punktu.

Jei atliekant darbus ant 6 m ir aukštesnių pastolių šalia gali būti žmonės, turi būti ne mažiau kaip du paklotai: darbinis (viršutinis) ir apsauginis (apatinis).

Atstumas tarp statomo pastato sienos ir pastolių pakloto neturi viršyti 50 mm, kai atliekami mūro darbai, ir 150 mm - apdailos darbai.

Naudojamus pastolius ir kopėčias darbų vadovas turi apžiūrėti ne rečiau kaip kartą per 10 dienų.

Mėnesį ar ilgiau nenaudoti pastoliai prieš atnaujinant darbus turi būti patikrinti iš naujo.

Pastolius būtina apžiūrėti po smarkaus lietaus ar vėjo, polaidžio ar mechaninio poveikio. Pastebėjus pastolių deformacijas, jie turi būti taisomi ir tikrinami.

Ardant pastolius visos pirmo aukšto durys ir kitų aukštų išėjimų durys į balkonus turi būti uždarytos (ardymo zonoje). Ant durų turi būti pakabinti įspėjamieji ženklai.

Užlipimui ant pastolių ir nulipimui nuo jų turi būti įrengtos ne didesnio kaip 60% nuolydžio kopėčios.

Pristatomas kopėčias be darbo aikštelių leidžiama naudoti užlipimui tarp atskirų statomo statinio aukštų bei darbams, kuriuos atliekant neprireiktų papildomai remtis į statinio konstrukcijas. Pristatomos kopėčios turi būti su įtaisais, neleidžiančiais joms pasislinkti ar virsti darbo metu.

Dirbant ant konstrukcijų naudojamos pakabinamos kopėčios ir aikštelės turi būti su griebtuvais - kabliais.

Pristatomų kopėčių matmenys turi būti tokie, kad darbuotojas galėtų dirbti stovėdamas ant pakopos, esančios ne mažesniu kaip 1 m atstumu iki kopėčių viršaus. Leidžiama naudoti ne ilgesnes kaip 5 m pristatomas medines kopėčias. Dirbant ant pristatomų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos

Paaukštintimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos arba kopėčių, jeigu šios patikimai pritvirtintos prie pastato konstrukcijos.

Ant pristatomų kopėčių draudžiama:

- dirbti šalia ar virš neapsaugotų veikiančių mašinų besisukančių dalių ir transporterių;
- naudoti rankines elektros mašinas ar parakinį įrankį;
- virinti dujomis ar elektra;
- tempti laidus ar prilaikyti aukštyje sunkias detales.

Šiuos darbus leidžiama atlikti naudojant pastolius, aikšteles ir kitas priemones.

Prieš naudojimą ir naudojimo metu kopėčios bandomos gamintojo dokumentuose nurodyta tvarka.

Priemonės, skirtos darbo vietai paaukštinti, turi būti stabilios, turėti lygų darbo paviršių be didesnių kaip 5 mm plyšių. Jei jos aukštesnės kaip 1,3 m - privalo turėti aptvarus, apsaugančius darbuotojus ir daiktus nuo kritimo.

5 mokymo elementas. darbų AUKŠTYJE nesant įrengtoms darbo aikštelėms atlikimas

5.1. PROFESINĖS RIZIKOS NUSTATYMO KORTELĖ

PROFESINĖS RIZIKOS įvertinimo OBJEKTE kortelė

_____ 2012-04-15 Nr. _____ xxxxx

(data)

Skyrius xxxxx

Projekto pavadinimas xxxxx

Projekto registracijos numeris xxxxxx

Objekto adresas xxxxxxxx xxxxxx xxxxx

Eil. Nr.	Profesinės rizikos veiksniai	Rizikos lygis (tikimybė, sunkumas)	<i>Rizikos įvertinimas</i>	Veiksmų planas

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

		Maža	Vidutinė	Didelė	Priimtina	Nepriimtina	
1	Darbai aukštyje ant kopėčių, lipynių, kitų paaukštinimo priemonių iki 5 m. aukščio		x				
2	Darbai mobilių kėlimo platformų lopšiuose		x				
3	Darbai šalia neaptvertų aikštelių, angų, laiptinių ir pan.			x			
4	Darbai esant nepakankamam apšviestumui		x				
5	Krovinių kėlimas naudojant kėlimo įrangą		x				

Kortelę užpildė:

_____ (pareigų pavadinimas)

_____ (parašas)

_____ (vardas ir pavardė)

_____ (darbdavio įgalioto asmens)

_____ (parašas)

_____ (vardas ir pavardė)

5.2. ASMENINIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ APSKAITOS DOKUMENTAI

Darbuotojo asmeninių APSAUGOS priemonių apskaitos kortelė

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
Nr. _____

Vardas _____	Lytis _____
Pavardė _____	Ūgis _____
Darbo laiko apskaitos žiniaraščio Nr. _____	Dydžiai:
Padalinys _____	darbo kostiumo _____
Darbo vieta _____	striukės _____
Pareigos _____	avalynės _____
Priėmimo į darbą data _____	kepurės _____
	Kiti _____

Asmeninės apsaugos priemonės

(pagal patvirtintą sąrašą)

Eil. Nr.	Asmeninės apsaugos priemonės pavadinimas, tipas, markė, paskirtis ir t. t.	Pagrindas išduoti	Kiekis	Mato vienetas	Tinkamumo naudoti terminas (mėn.)
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					

* - darbuotojams išduodamos apsaugos priemonės atsižvelgiant į atitinkamas darbo sąlygas, jų pavojingumą ir kenksmingumą

_____ m.

_____ mėn.

_____ d.

Darbdavys arba įgaliotas asmuo

(parašas, vardas, pavardė)

Vieną egzempliorių gavau:

(parašas, vardas, pavardė)

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa didesniame kaip 5 m aukštyje nuo žemės, grindų, perdenginio, pastolių ar paklotų darbo paviršiaus, kai pagrindinė saugos priemonė nuo kritimo yra saugos diržas.

1.2. Darbus aukštyje gali atlikti ne jaunesnis kaip 18 metų amžiaus darbininkas, pasitikrinęs sveikatą ir gavęs iš gydytojų išvadą, kad jo sveikata leidžia atlikti darbus aukštyje.

1.3. Prieš pradėdant atlikti darbus aukštyje, darbininkas privalo išklaudyti įvadinį bei pirminį instruktavimą darbo vietoje.

1.4. Darbininkas, atliekantis aukštalipio darbus, darbų saugos turi būti mokomas ir atestuojamas mokymo teisę turinčiose įstaigose ir privalo gauti nustatytos formos pažymėjimą.

1.5. Aukštalipių darbai priskiriami pavojingų darbų kategorijai, todėl aukštalipio darbus atliekantis darbininkas turi turėti aukštalipio kvalifikaciją patvirtinantį dokumentą bei ne trumpiau kaip vienerius metus aukštalipio darbus atlikti jį prižiūrint patyrusiam darbininkui.

1.6. Atliekantis darbus aukštyje ir aukštalipių darbus darbininkas privalo:

- vykdyti darbdavio, jo įgaliotų asmenų, kontroliuojančių pareigūnų teisėtus nurodymus;
- laikytis vidaus tvarkos taisyklių;
- atvykti į darbą blaivus, darbe nevertoti alkoholinių gėrimų, narkotinių ar kitokių psichotropinių medžiagų;
- mokėti saugiai dirbti, saugoti savo ir nekenkti kitų sveikatai;
- darbo metu naudoti priklausančius pagal galiojančias normas darbo drabužius, darbo avalynę, asmenines apsaugos priemones;
- žinoti elektroapsaugos pagrindus;
- žinoti pirmosios medicinos pagalbos suteikimo būdus ir mokėti praktiškai ją suteikti nukentėjusiajam;
- žinoti gaisro gesinimo priemones, mokėti jas praktiškai panaudoti.

1.7. Atliekantis darbus aukštyje ir aukštalipių darbus darbininkas turi teisę:

- reikalauti, kad darbdavys užtikrintų saugų darbą, aprūpintų tinkamais darbo drabužiais, darbo avalyne, asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

- sužinoti iš darbdavio ar jo įgalioto asmens apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir pavojingus veiksnius;
- nustatyta tvarka atsisakyti dirbti, jeigu yra pavojus sveikatai ar gyvybei, taip pat dirbti tuos darbus, kurie nesulygti darbo sutartimi ir kuriuos saugiai dirbti darbininkas neapmokytas;
- nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta darbininko sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų.

2. Profesinės rizikos veiksniai ir saugos priemonės

2.1. Dirbantiesiems aukštyje ir atliekant aukštalipių darbus visada yra pavojus kristi iš aukštai esančios darbo vietos.

2.2. Kritimo priežastys gali būti įvairios:

- atsitiktinių pakylų ar paaukštinimo priemonių naudojimas;
- neteisingai įrengti, netvarkingi pastoliai ir jų aptvarai;
- netvarkingi, nepakankamos keliamosios galios paklotai;
- neteisingai įrengtos, netvarkingos, neišbandytos kopėčios, jų aptvarai, darbo aikštelės;
- techniškai netvarkingi žmonių kėlimo mechanizmai (teleskopiniai bokšteliai, kabinami ant lynų lopšiai su gervėmis ir pan.);
- konstrukcijų griūtis;
- sugadintų, neišbandytų saugos diržų, saugos lynų ir grandinių naudojimas;
- neteisingas saugos diržų, saugos lynų ir grandinių tvirtinimo vietų parinkimas;
- nepalankios meteorologinės oro sąlygos;
- svaigulys ir pusiausvyros praradimas dėl aukščio baimės ar kitų priežasčių;
- neatsargumas.

2.3. Konstrukcijų montuotojams, mūrininkams, dažytojams, stogų montuotojams ir kt. yra pavojus būti nublokštiesiems arba prispaustiems kėlimo mašinos keliamomis, perkeliomomis ar nuleidžiamomis konstrukcijomis, medžiagomis, kitais kroviniais, elektros traumos galimybe, persišaldymo galimybe žiemą,

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa kaitros poveikis – vasarą, žaibo smūgio pavojus, nuovargis dėl didelės fizinės įtampos ir kitokių fizinių, cheminių, biologinių veiksnių pavojingo poveikio galimybė.

2.4. Darbai aukštyje turi būti atliekami nuo pastolių, paklotų, specialių aikštelių, kopėčių, lipynių, taip pat naudojant žmonių kėlimo mechanizmus.

2.5. Draudžiama dirbti ant užsilipus ant atsitiktinių pakylų (dėžių, statinių ir pan.), dėti paklotus ant atsitiktinių pakylų ir dirbti užsilipus ant tokių pakylų.

2.6. Darbo vietose, kur neįmanoma arba netikslinga įrengti pastolius, panaudoti mechanizmus, būtina dirbti prisirišus saugos diržu.

2.7. Vykdamas darbus aukštyje ir aukštalipių darbus reikia naudoti tokius saugos diržus, kurių konstrukcija pritaikyta atitinkamų darbų atlikimui (diržai be diržasaičių, diržai su pečių diržasaičiais, diržais su pečių ir kojų diržasaičiais).

2.8. Saugos diržus leidžiama naudoti tik juos patikrinus pagal Lietuvos Respublikoje galiojančių standartų (techninių sąlygų) bei gamintojo nurodytus reikalavimus.

3. Saugaus darbo organizavimas aukštyje ir atliekant aukštalipio darbus

3.1. Bendrieji reikalavimai

3.1.1. Darbininkų veiksmai prieš darbo pradžią:

- gauti iš darbų vadovo darbo užduotį;
- patikrinti darbui reikalingų paaukštinimo priemonių (pastolių, paklotų, kopėčių, lipynių, kėlimo mechanizmų) tvarkingumą;
- patikrinti darbui reikalingus įrankius ir prietaisus;
- gauti asmenines apsaugos priemones, užsivilkti darbo drabužius, apsiauti darbo avalynę;
- kiekvienas darbininkas, kuriam darbo metu reikės naudoti saugos diržą, privalo patikrinti ir įsitikinti ar nepaėjęs diržo išbandymo laikotarpis, ar nepažeista (neįplyšusi, neįpjauta, nepradeginta) diržo juosta, ar tvarkingai susiūtas diržas, ar nenutrūkusios atskiros stropo (lyno) gyslos, ar nepažeistos, neįtrūkusios diržo metalinės detalės, plieninės grandinės grandys, ar sąsaga ir spyruoklinis jos užraktas tvarkingi, ar sąsaga savaime neatsidaro;

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

- kiekvienas saugos diržą naudojantis darbininkas, prieš darbo pradžia, privalo išklausti darbų vadovo instruktavimą apie tai, kaip saugiai naudoti atitinkamos modifikacijos diržą, kuriose vietose ir kaip jis turi būti tvirtinamas prie konstrukcijų ar tvirtinimo priemonių;
- kiekvienas saugos diržą naudojantis darbininkas privalo užsisegti diržą ir jo diržasaičius (jeigu jie yra) taip, kad nevaržytų judesių, bet ir nebūtų labai laisvi;
- jeigu patikrinimo metu pastebėti paaukštinimo priemonių ar kėlimo mechanizmų defektai, reikia informuoti apie tai darbų vadovą ir nepradėti darbo, kol defektai nebus pašalinti.

3.1.2. Darbininkų veiksmai darbo metu:

- darbai aukštyje ir aukštalipių darbai turi būti atliekami tik šviesiu paros metu; išimtiniais (avariniais) atvejais leidžiama darbus atlikti aukštyje naktį, bet gerai apšvietus darbo vietą ir prižiūrint darbų vadovui;
- kylant aukštyn į darbo vietą ir leidžiantis iš jos, draudžiama laikyti rankose kokius nors įrankius ar detales; visa tai turi būti pakeliama ir nuleidžiama prie lyno prikabintoje taroje gervės pagalba ar kitokiu mechanizuotu būdu;
- jeigu reikia atlikti trumpalaikius darbus 1,3 m ir aukščiau nuo grindų (darbo aikštelės) paviršiaus be pastolių, būtina naudoti saugos diržą; kaip ir darbuotojas turi lipti, prie ko tvirtinti saugos diržo sąsagą, privalo išaiškinti darbo vadovas;
- darbo vieta, esanti arčiau kaip 2 metrai nuo 1,3 m ir didesnio aukščio slenksčio turi būti atitverta laikiniais aptvarais; jeigu tokios darbo vietos arba angų perdangose atitverti neįmanoma, būtina naudoti saugos diržą;
- perėjimui nuo vienos konstrukcijos ant kitos reikia naudoti inventorines kopėčias, perėjimo tiltelius ir trapus su aptvarais;
- negalima vaikščioti ir dirbti atsistojus ant aukštai esančių konstrukcijų ar jų elementų (santvarų, rygelių ir pan.), jeigu neįrengti aptvarai ar specialios saugos priemonės (patikimai įtemptos išilgai santvaros ar rygelio lynas, prie kurio galimas saugos diržo sąsagos tvirtinimas);
- stogų įrengimo saugos priemonės priklauso nuo stogo formos (plokščios, nuolaidžios, daugiakampės, kreivabriaunės ir pan.), dangai naudojamos medžiagos (ruloninės, lakštinės, čerpių, skardos ir pan.);

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- atlikdami stogų su 20⁰ ir didesniu nuolydžiu įrengimo darbus (gegnių statymą, grebėstų kalimą, dangos įrengimo), darbininkai privalo naudoti saugos diržus, kurių tvirtinimo vietas turi nurodyti darbų vadovas;
 - jeigu stogo danga įrengiama iš netvirtų medžiagų, negalima jos užsigulti visu kūnu; laipiojimui per stogo dangą reikia naudoti ne siauresnius kaip 0,3 m trapus su skersiniais kojų atrėmimui ir apsiauti batus su neslidžiais padais;
 - stogo pakraščiuose ir prie angų stogo dangoje turi būti įrengti aptvarai;
 - darbininkų dirbančių ant stogo apsaugai nuo kritimo gali būti įrengiamos platformos arba tinklai, išsikišantys už stogo ribų kiek žemiau karnizo; platformas ir tinklus galima įrengti tik tuo atveju, jeigu jų įrengimas nekelia didesnio pavojaus kaip paties stogo įrengimo darbai;
 - stogų įrengimo darbininkams draudžiama sėdėti tiek ant nuolaidžių, tiek ir ant plokščių stogų parapetų, persisverti per juos;
 - dirbant užsilipus ant pakabinamųjų, pristatomųjų, išstumiamųjų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, kuris tvirtinamas prie statinio konstrukcijos arba prie pačių kopėčių, jeigu jos gerai pritvirtintos prie stabilų konstrukcijų;
 - draudžiama dirbti užsilipus ant paskutinio arba priešpaskutinio kopėčių ar lipynių aukščiausio skersinio, jeigu neįrengti kopėčių ar lipynių turėklai ir spyriai;
 - ant kopėčių ar lipynių vienu metu gali būti tik vienas darbininkas; esančiam ant kopėčių ar lipynių darbininkui draudžiama kelti ir nuleisti krovinius;
 - užsilipus ant kopėčių draudžiama dirbti prie arba po veikiančiomis mašinomis, mechanizmais, transporteriais, dirbti elektros ar pneumatiniiais įrankiais, montavimo pistoletu, vykdyti suvirinimo elektra ar dujomis darbus, įtempti laidus arba prilaikyti sunkias detales;
 - žiemos metu būtina nuo kopėčių pakopų, laiptelių, paklotų valyti sniegą, ledą ir pabarstyti nuvalytas vietas smėliu;
 - dirbantieji aukštalipių darbus privalo naudoti saugos diržą su pečių ir kojų diržasaičiais;
 - jungčiai, kurios vienas galas tvirtinamas prie žmogų apjuosiančio diržo, o kitas – prie aukštybinio statinio konstrukcijose įrengtų tvirtinimo detalių, galima panaudoti lyną su gaudytuvu arba inertinius gaudytuvus, tvirtinamus įvairiame aukštybinės konstrukcijos aukštyje, atsižvelgus į gaudytuvų technines galimybes;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- prieš pakilimą į aukštybinę konstrukciją (bokštą, kitokį statinį ar įrenginį), reikia prie diržo prisegti gaudytuvo lyną, o prieš lyno tvirtinimą prie konstrukcijos – patikrinti tvirtinimo vietos patikimumą;
 - jeigu saugos jungčiai su diržu naudojami inerciniai gaudytuvai, gaudytuvo ilgis turi būti toks, kuris leistų lengvai pasiekti kito gaudytuvo galą; pasiekus kito gaudytuvo galą, reikia prisegti prie jo saugos diržą ir atsegti diržą nuo pirmojo gaudytuvo;
 - reikia pastoviai segti, ar tvirtinimo jungtys nesusipynė, neapsivyniojo apie kurią nors konstrukcijos dalį, nesitrina, neužsikabino už kurios nors šiurkščios ir aštriabriaunės konstrukcijos.

3.1.3. Aukštyje atliekamus ir aukštalipių darbus lauke dirbti draudžiama:

- artėjant audrai ir audros metu;
- esant rūkui;
- esant plikledžiui;
- smarkiai lyjant ar sningant;
- esant vėjo greičiui 10-15 m/s ir daugiau.

3.1.4. Darbininkų veiksmai ypatingais (avariniais) atvejais:

- jeigu dirbantis aukštyje ar aukštalipių darbus darbininkas prarado lygsvarą, nuslydo nuo tvirto pagrindo ar įvyko konstrukcijos, ant kurios jis dirbo, griūtis ir darbininkas ėmė kristi, jis turi kuo greičiau palenkti galvą į priekį, smakrą tvirtai prispausti prie krūtinės ir išlaikyti tokią padėtį iki saugos priemonė sustabdys laisvą kritimą;
- jeigu matosi, kad atsitrenkimas į kietą pagrindą neišvengiamas, reikia bandyti panaudoti kojų amortizacines savybes;
- įvykus nelaimingam atsitikimui, darbininkas, jeigu pajėgia, privalo nedelsdamas šauktis pagalbos;
- darbininkas, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti apie įvykį darbų vadovui arba kitam darbdavio atsakingam asmeniui, iškviesti greitąją pagalbą arba nugabenti nukentėjusį į gydymo įstaigą kitu transportu;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- įvykio vietą, iki nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, reikia išsaugoti tokią, kokia ji buvo nelaimingo atsitikimo metu, o jeigu tai kelia pavojų kitiems darbininkams, galima daryti tik būtiniausius pakeitimus, kuriuos reikia įforminti atitinkamu aktu;
- įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo, darbininkas privalo pranešti apie jį savo vadovybei pats arba per kitus asmenis ir nurodyti nelaimingo atsitikimo aplinkybes bei pasekmes;
- jeigu darbininkas pastebėjo gaisro židinį, jis privalo gesinti jį turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis, iškviešti į gaisravietę ugniagesius ir įmonės vadovybę.

3.1.5. Darbininkų veiksmai baigus darbą:

- sutvarkyti darbo vietą;
- nepalikti aukštyje įrankių, detalių, nepanaudotų medžiagų ir jų atliekų;
- įrankius, medžiagų likučius, nepanaudotas detales, asmenines apsaugos priemones, darbo drabužius nugabenti į jų saugojimo vietą;
- apie darbo metu iškilusius nesklandumus informuoti darbų vadovą;
- atlikti asmeninės higienos procedūras.

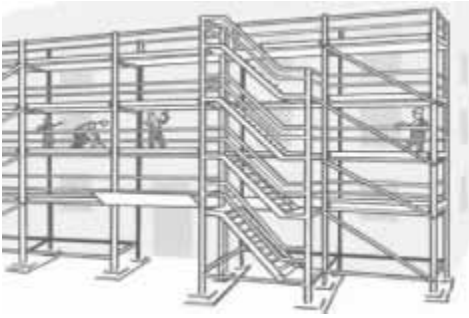
4. Papildomi saugos reikalavimai darbams aukštyje ant pastolių

Pastoliai yra pats tinkamiausias darbo įrenginys, kai reikia pasiekti aukštai esančias vietas ir dirbti aukštyje. Pastoliai gali būti stacionarūs arba kilnojami.

Prieš pasirinkdami pastolius, privalome aiškiai apibrėžti savo poreikius:

- Kokios rūšies darbams pastoliai bus naudojami?
- Kokio aukščio pastolių reikia?
- Ar bus papildomų statinių ar dinaminių apkrovų?
- Kaip darbuotojai pasikels į įvairių aukštį su kroviniais?
- Kokios pastolių tvirtinimo sąlygos prie statinio?
- Ar pastoliai turi būti pritaikyti prie kitų konstrukcijų arba įrenginių (keltuvų, gervių ir pan.)?

- Kokias tvirtinimo ir išlyginimo priemones galima taikyti?

4.1. Priemonės darbo vietai paaukštinti (pastoliai, kopėčios ir kt.) ir jų naudojimas turi atitikti standartų reikalavimus.

4.2. Pastoliai, klojiniai ir paklotas turi būti apskaičiuoti galimai didžiausiai apkrovai, atsižvelgiant į atliekamų darbų pobūdį ir faktines apkrovas.

4.3. Gruntas, ant kurio statomi pastoliai, turi būti išlygintas, sutankintas, su nuolydžiu paviršiniam vandeniui nutekėti.

4.4. Pastoliai, neturintys reikiamo stabilumo, prie statinio sienos turi būti pritvirtinti statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte arba gamintojo dokumentuose nurodytais tvirtinimo būdais.

4.5. Sumontavus pastolius ir paklotus, būtina patikrinti:

- pastolių stabilumą užtikrinančių atskirų elementų sujungimus ir tvirtinimus;
- statramsčių vertikalumą;
- atraminių aikštelių patikimumą;
- metalinių pastolių įžeminimą.

4.6. Pagalbinę technologinę įrangą veikiančios apkrovos neturi viršyti apskaičiuotų projektinių ar gamintojo instrukcijose nurodytų dydžių. Jei ant pastolių paklotų būtina uždėti papildomas apkrovas, pastolių konstrukcija turi būti apskaičiuota ir patikrinta toms apkrovoms.

4.7. Leidžiamas tik išilginis pakloto skydų sujungimas užleidžiant ant atramų ne mažiau kaip 0,20 m.

4.8. Jei šalia pastolių yra masinio žmonių judėjimo keliai, jie turi būti apsaugoti stogeliu, kad nebūtų pavojaus žmonėms, o pastolių fasadas – uždengtas apsauginiu tinkle.

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- 4.9. Pastolių tikrinimo ir priežiūros tvarką nustato darbdavys (jei tokia tvarka nenurodyta gamintojo dokumentuose), vadovaudamasis Darboviečių įrengimo statybvietėse nuostatais (59 punktą).
- 4.10. Jei atliekant darbus ant 6 m ir aukštesnių pastolių šalia gali būti žmonės, turi būti ne mažiau kaip du paklotai: darbinis (viršutinis) ir apsauginis (apatinis).
- 4.11. Atstumas tarp statomo pastato sienos ir pastolių pakloto neturi viršyti 50 mm, kai atliekami mūro darbai, ir 150 mm – apdailos darbai.
- 4.12. Naudojamus pastolius darbų vadovas turi apžiūrėti ne rečiau kaip kartą per 10 dienų.
- 4.13. Mėnesį ar ilgiau nenaudoti pastoliai prieš atnaujinant darbus turi būti patikrinti iš naujo.
- 4.14. Pastolius būtina apžiūrėti po smarkaus lietaus ar vėjo, polaidžio ar mechaninio poveikio. Pastebėjus pastolių deformacijas, jie turi būti taisomi ir tikrinami.
- 4.15. Ardant pastolius visos pirmo aukšto durys ir kitų aukštų išėjimų durys į balkonus turi būti uždarytos (ardymo zonoje). Ant durų turi būti pakabinti įspėjamieji ženklai.
- 4.16. Užlipimui ant pastolių ir nulipimui nuo jų turi būti įrengtos ne didesnės kaip 60⁰ nuolydžio kopėčios.
- 4.17. Jeigu nėra pažymos su pasirinktų pastolių charakteristikų apskaičiavimais arba jeigu tokioje pažymoje nėra nurodytas numatomų struktūrinių elementų išdėstymas, būtina atlikti tvirtumo ir stabilumo apskaičiavimus, išskyrus atvejus, kai pastoliai yra sumontuoti pagal visuotinai pripažintą tipinę konfigūraciją.
- 4.18. Atsižvelgiant į pasirinktų pastolių sudėtingumą, kompetentingas asmuo privalo parengti jų surinkimo, naudojimo ir išmontavimo planą. Tai gali būti tipinis planas, papildytas punktais dėl konkrečių atitinkamų pastolių elementų.
- 4.19. Atraminės pastolių dalys turi būti apsaugotos nuo slydimo, pritvirtinant jas prie atraminio paviršiaus neslystančiu įtaisu arba pritvirtinant jas prie atraminio paviršiaus, arba panaudojant nuslysti neleidžiantį įtaisą ar kitas tokias pat veiksmingas priemones; apkrovą laikantis paviršius turi būti pakankamai tvirtas. Pastoliai turi būti pastatyti tvirtai. Perstumiamieji pastoliai turi būti apsaugoti nuo savaiminių poslinkių dirbant aukštyje.
- 4.20. Pastolių paklotų išmatavimai, forma ir išdėstymas turi atitikti atliktinio darbo pobūdį ir turi būti pritaikyti kroviniams nešioti bei garantuoti saugų darbą ir judėjimą. Pastolių paklotai turi būti sumontuoti taip, kad normaliai naudojant pastolius, jų struktūrinės dalys nesislankiotų. Tarp pastolių paklotų struktūrinių elementų ir vertikalių kolektyvinių apsaugos priemonių, saugančių nuo kritimo, neturi būti pavojingo plyšio.

4.21. Neparuoštos naudoti pastolių dalys, pavyzdžiui, kai pastoliai surenkami, išmontuojami ar keičiami, turi būti pažymėti bendrais įspėjamaisiais ženklais ir tinkamai aptverti fizinėmis priemonėmis, kad kliudytų patekti į pavojingą zoną.

4.22. Pastolius surinkti, išmontuoti ar atlikti didelius pakeitimus juose galima tik prižiūrint kompetentingam asmeniui, ir šį darbą gali atlikti tik tie darbuotojai, kurie buvo atitinkamai ir specialiai apmokyti atlikti numatytas operacijas, atsižvelgiant į specifinę riziką, tai yra, kurie buvo supažindinti su:

- atitinkamų pastolių surinkimo, išmontavimo ar keitimo planu;
- saugos reikalavimais, susijusiais su atitinkamų pastolių surinkimu, išmontavimu ar keitimu;
- priemonėmis, apsaugančiomis žmones ar daiktus nuo nukritimo;
- saugos priemonėmis, kurių reikia laikytis pablogėjus meteorologinėmis sąlygomis, galinčiomis pakenkti atitinkamų pastolių saugumui;
- leistinomis apkrovomis;
- bet kokia kita rizika, su kuria gali būti susijusios pirmiau nurodytos surinkimo, išmontavimo ar keitimo operacijos.

4.23. Ypač atsargiai reikėtų elgtis elektrolankinio suvirinimo atveju arba atliekant kitus darbus, kai gresia mirtino sužalojimo elektra rizika. Siekiant išvengti šios darbuotojams gresiančios rizikos, būtina imtis papildomų atsargumo priemonių.

4.24. Pastolius įrengiant šalia elektros linijos ar elektros įrenginių (pastočių, paskirstymo centrų ir pan.), būtina taikyti tam tikras rizikos vertinimu pagrįstas prevencines priemones. Šios atsargumo priemonės turi būti nurodytos rizikos vertinimo dokumentuose, į kuriuos galima įtraukti vieną ar daugiau iš šių priemonių:

- linijų trasos pakeitimas;
- elektros išjungimas;
- užtvarų arba izoliacinių priemonių įrengimas tarp pastolių ir linijų;
- rekomenduojama įžeminti šalia antžeminių linijų arba elektros įrenginių esančius pastolius.

4.25. Prie pastolių pritaikytos ir (arba) prie jų pritvirtintos medžiagų gabenimo sistemos turi būti surenkamos ir naudojamos laikantis gamintojo rekomendacijų, kad būtų išvengta pastolių keliamąją galią

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa viršijančios perkrovos. Įrengiant šias sistemas, būtina atsižvelgti į pastolių prieigos vietas; neturėtų būti kliūčių, kurios trukdytų darbuotojams evakuotis nelaimės atveju.

4.26. Negalima naudoti krovinių keltuvų su neuždarytomis angomis arba neaptvertais kraštais; prieš naudojant krovinių keltuvą, būtina įrengti apsauginius turėklus.

4.27. Pastolių inkaravimo vietos turi būti fasadinėje pastato dalyje arba paviršiuje, priešais kurį įrengiami pastoliai. Inkaravimo vietos, prie kurių dažniausiai tvirtinami inkarai – įtempimo varžtai, saitai, įliejamas saitai.

4.28. Apsauginiai turėklai, atraminiai strypai, lietvamzdžiai, stogų nutekamieji latakai niekada neturėtų būti naudojami kaip inkaravimo vietos, nes jie gali būti nepakankamai saugūs.

4.29. Kad įvairūs daiktai nenukristų arba nebūtų numesti į pėsčiųjų ar automobilių eismo juostas ir kad darbuotojams būtų patogiau dirbti, pastolius galima aptverti apsaugine danga (vielos tinklai, gofruoti lakštai, plastikiniai elementai arba medžio plokštės). Apsauginė danga turi būti tvirtai pritaisyta, kad sulaukytų bet kokias medžiagas. Ją reikia periodiškai tikrinti, ypač po stiprių vėjų.

4.30. Patekimo ant pastolių priemonės (tilteliai, laiptatakliai, laiptų aikštelės, kopėčios, rampos ir pan.) turi būti suprojektuotos ir išdėstytos taip, kad nelaimės atveju darbuotojas galėtų saugiai evakuotis. Patekti ant pastolių turėtų būti galima pro atverčiamą liuką arba per laiptų bokštelį.

4.31. Jei patekti ant pastolių naudojami liftas arba kitos kėlimo priemonės, jos turi būti pritaikytos ne tik medžiagoms, bet ir darbuotojams kelti.

4.32. Bortinės lentos ir galinės bortinės lentos turi būti tvirtinamos ant visų darbo platformų.

4.33. Bortinės lentos turi būti pakankamai aukštos ir tvirtai pritvirtintos prie statramsčių.

4.34. Uždangos dažnai yra tinkamiausias pėsčiųjų eismo zonos apsaugos ir apsaugos nuo patekimo įstatinį būdas. Uždangos dažniausiai susideda iš nuožulniųjų iš pastato kyšančių atramų, padengtų klojinium.

4.35. Virš įėjimų į statybvieta ar virš vietų, kur dirba žmonės, esančios zonos kelia papildomą riziką, todėl jas reikia labiausiai apsaugoti.

4.36. Naudokite numatytas patekimo ant pastolių vietas.

4.37. Nestovėkite ant išilginių atsparų ar apsauginių turėklų ir nelaiptokite jais.

4.38. Nestatykite laikinų kopėčių arba paskubomis sumontuotų prieigos įrenginių.

4.39. Reikėtų vengti:

- dirbti ant pastolių audros metu arba pučiant stipriam vėjui;
- pernelyg apkrauti pastolių statramsčius ar platformas (laikytis gamintojo rekomendacijų);
- remti medžiagas arba įrenginius į apsauginius turėklus;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- leisti, kad pastolius veiktų jėgos, kurių pastoliai nepajėgūs atlaikyti (laikytis gamintojo instrukcijų);
- keisti pastolių konstrukciją, nesiėmus būtinų atsargumo priemonių (neatlikus naujų skaičiavimų, nepatikrinus inkaravimo vietų ir pan.), neatsižvelgus į gamintojo instrukcijas ir, kai reikia, nepasikonsultavus su gamintoju.

4.40. Prie pastolių turi būti pritvirtinta lentelė, kurioje nurodyta: pastolių tipas ir gamintojas, didžiausia leistinoji apkrova, didžiausias leistinas aukštis.

4.41. Paaukštinimo platformas (pastolius), kurių aukštis ne didesnis kaip 4 m, galima eksploatuoti tik patikrinus statybos vadovui (apie patikrą įrašoma statybos darbų žurnale), o aukštesnius kaip 4 m – patikrinus komisijai (surašomas patikros aktas).

4.42. Naudoti atsiktines paaukštinimo priemones (statines, dėžes ir kt.) draudžiama.

4.43. Dirbant ant paviršiaus, kurio nuolydis 20° ar daugiau, būtina prisirišti saugos diržu.

4.44. Skersai pastolių po atramomis reikia padėti 50 mm storio ištisinę lentą.

4.45. Negalima po pastolių atramomis dėti akmenų, plytų, lentų atraižų ir kt.

4.46. 1,3 m aukštyje ir aukščiau esanti darbo vieta turi būti aptverta. Aptvaro aukštis turi būti ne žemesnis kaip 1,1 m, atlaikyti 700 N taškinį statinį krūvį, pridėtą viduryje elementų ir turėti mažiausiai vieną tarpinį elementą.

4.47. Laisvas praėjimas ant pastolių turi būti ne mažesnis kaip 20 cm.

4.48. Pravažiavimo angos pastoliuose turi būti 0,6 m ir didesnės už pravažiuojančio transporto gabaritus.

4.49. Pastoliai gali būti inventoriniai ir neinventoriniai:

- inventoriniams pastoliams ir paklotams turi būti parengtas juos pagaminusios įmonės pasas;
- neinventoriniai pastoliai ir paklotai paprastai yra vienkartinio naudojimo ir jie įrengiami pagal įmonės vadovo arba įmonės technikos direktoriaus patvirtintą projektą; projekte turi būti pastolių ir paklotų visų elementų atsparumo ir stabilumo skaičiavimų duomenys.

4.50. Pastoliai gali būti mediniai ir surenkami metaliniai:

- mediniai pastoliai ir paklotai turi būti gaminami iš sausos, ne prastesnės kaip antros rūšies spygliuočių arba lapuočių medienos;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- metalinių pastolių gamybai gali būti naudojami vamzdžiai arba kitokie metalo profiliai, nesulankstyti, be įtrūkimų, plyšių ir kitokių defektų; statramsčių sujungimai turi būti tvirtinami patikimais elementais (varžtais, sankabomis, apkabomis ir pan.);
- kad būtų užtikrintas pastolių stabilumas, statramsčius visame jų aukštyje būtina tvirtinti prie pastatų konstrukcijų; tvirtinimo vietas ir būdus reikia parinkti iš projekto;
- statomas toliau nuo pastatų pastolius reikia tvirtinti spyriais ir atotampomis;
- statomiems lauke metaliniams ir mediniams pastoliams reikia įrengti žaibolaidžius, o metalinius pastolius įžeminti;
- paklotų skydai turi būti gaminami iš neplonesnių kaip 25 mm geros medienos, neišpuvusių, neįlūžusių, neturinčių kitokių defektų lentų; skydų sudūrimuose neturi būti slenksčių; skydus reikia pritvirtinti prie pastolių taip, kad skydai nepasislinktų nei skersai, nei išilgai;
- pastolių paklotai turi būti su aptvarais, ne žemesniais kaip 1 m nuo darbo paviršiaus ir su apatiniu, ne siauresniu kaip 15 cm borteliu; aptvarams galima naudoti ištisinius metalinius arba kitokios patvarios medžiagos tinklus.

5. Papildomi saugos reikalavimai darbams aukštyje atliekamiems ant kopėčių

5.1. Naudojamas kopėčias darbų vadovas turi apžiūrėti ne rečiau kaip kartą per 10 dienų.

5.2. Pristatomas kopėčias be darbo aikštelių leidžiama naudoti užlipimui tarp atskirų statomo statinio aukštų bei darbams, kuriuos atliekant neprireiktų papildomai remtis į statinio konstrukcija. Pristatomos kopėčios turi būti su įtaisais, neleidžiančiais joms pasislinkti ar virsti darbo metu.

5.3. Dirbant ant konstrukcijų naudojamos kabinamos kopėčios ir aikštelės turi būti su griebtuvais – kabliais.

5.4. Pristatomų kopėčių matmenys turi būti tokie, kad darbuotojas galėtų dirbti stovėdamas ant pakopos, esančios mažesniu kaip 1 m atstumu iki kopėčių viršaus. Leidžiama naudoti ne ilgesnes kaip 5 m pristatomas medines kopėčias. Dirbant ant pristatomų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos arba kopėčių, jeigu šios patikimai pritvirtintos prie pastato konstrukcijos.

5.5. Ant pristatomų kopėčių draudžiama:

- dirbti šalia ar virš neapsaugotų veikiančių mašinų besisukančių dalių ir transporterių;
- naudoti rankines elektros mašinas ar parakinį įrankį;
- virinti dujomis ar elektra;
- tempti laidus ar prilaikyti aukštyje sunkias detales.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
Šiuos darbus leidžiama atlikti naudojant pastolius, aikšteles ir kitas priemones.

5.6. Prieš naudojimą ir naudojimo metu kopėčios bandomos gamintojo dokumentuose nurodyta tvarka.

5.7. Kopėčios turi būti pastatytos taip, kad stovėtų stabiliai jomis naudojantis. Nešiojamos kopėčios turi būti statomos ant nejudančio, tvirto, tinkamo dydžio pagrindo, kad jų skersinai būtų horizontalioje padėtyje. Pakabinamos kopėčios turi būti saugiai pritvirtintos taip, kad, išskyrus virvines kopėčias, nejudėtų ir nesisuptų.

5.8. Nešiojamų kopėčių atramos turi būti apsaugotos nuo slydimo, pritvirtinant prie jų viršutinių ar apatinių galų bet kokį kopėčioms nuslysti neleidžiantį įtaisą arba panaudojant kitas tokias pat veiksmingas priemones. Kopėčios, kuriomis lipama į darbo vietą, turi būti pakankamai ilgos, kad kyšotų virš platformos, ant kurios reikia užlipti, jeigu daugiau nėra už ko tvirtai laikytis. Naudojant jungiamąsias ir ištraukiamąsias kopėčias, atskiros jų dalys turi būti tvirtai sujungtos viena su kita. Slankiosios kopėčios, prieš ant jų užlipant, turi nejudėti.

5.9. Kopėčios turi būti naudojamos taip, kad darbuotojai visada galėtų tvirtai laikytis ir turėtų saugią atramą, ypač jeigu, stovint ant kopėčių, rankoje reikia laikyti krovinį, tai neturi trukdyti saugiai laikytis.

5.10. Kopėčiomis darbui aukštyje galima naudoti tik tokiomis aplinkybėmis, kai kitų, saugesnių įrenginių naudojimas yra nepagrįstas dėl mažos rizikos ir trumpos naudojimo trukmės arba statyb vietės ypatumų, kurių darbdavys negali pakeisti.

5.11. Pristatomos ir laisvai stovinčios kopėčios, kurių aukštis didesnis kaip 5 m ir kurios statomos 75° ir didesniu polinkio kampu į horizontą, pradedant nuo 3 metrų aukščio, turi būti aptveriamos lankais; lankai tarpusavyje sujungiami ne mažiau kaip trimis išilginėmis juostomis, o atstumas tarp lankų turi būti ne didesnis kaip 800 mm; atstumas nuo pakopos iki lanko turi būti ne mažesnis kaip 700 mm ir ne didesnis kaip 800 mm, kai lanko spindulys yra 350 – 400 mm.

5.12. Tokiais pat aptvarais aptveriamos kopėčios ar sąvaros lipimui į aukštesnius kaip 10 m bokštus ar kitokius statinius.

5.13. Bokštuose ar kituose statiniuose kas 10 metrų turi būti įrengtos konstrukcijų apžiūros ir darbuotojų poilsio aikštelės; aikštelės ir jų grindys turi būti tvirtos, išlipimas nuo kopėčių į aikštelę turi būti patogus, aikštelė turi būti aptverta ne žemesniu kaip 1,1 m aukščio aptvarais su ne siauresniu kaip 15 cm apatiniu borteliu per visą aikštelės perimetrą.

5.14. Darbdavys turi užtikrinti, kad darbuotojai, dirbdami ant kopėčių:

- avėtų tinkamus batus, ant kurių nebūtų purvo ir pan.;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- smulkius įrankius laikytų ant diržo arba per petį permetamame krepšyje ir pan.;
- sunkius įrankius ir medžiagas nešiotųsi krepšyje, stengdamiesi pernelyg neapkrauti kopėčių ir laikydamiesi gamintojo instrukcijų;
- stebėtų, kas vyksta po jais;
- neliptų kopėčiomis iš karto dviem pakopomis;
- nevirsytų didžiausios leistinos darbinės apkrovos;
- nenaudotų kopėčių kaip pastolių arba kaip tiltelio.

5.15. Darbdavys turi apmokyti darbuotojus, pranešti jiems ir užtikrinti, kad jie:

- visada stovėtų veidu į kopėčias;
- laikytųsi abiem rankomis;
- laikytųsi už pakopų, o ne už išilginių atramų;
- visada remtųsi į tris vietas (viena ranka ir dviem kojomis arba dviem rankomis ir viena koja);
- saugotųsi slidžių atraminių paviršių (grindų, sienų ir pan.) ir slidžių kopėčių pakopų (vanduo, alyva, ledas).

5.16. Kad kritimo iš aukščio rizika būtų kuo mažesnė, darbuotojas turi:

- niekada nesistengti pasiekti toliau, nei siekia ranka, tempdamas ranką nuo savęs į šoną (prireikus reikėtų perkelti kopėčias);
- nelipti aukščiau kaip ant ketvirtos nuo viršaus pakopos, kad dirbant būtų užtikrinta tinkama atrama;
- niekam neleisti stovėti po kopėčiomis, netgi padėjėjui;
- imtis papildomų atsargumo priemonių, jei kopėčios statomos priešais duris arba praėjimą (užrakinti duris arba užverti praėjimą);
- visada tinkamu būdu atkreipti dėmesį į tai, kad jis čia dirba.

5.17. Jei naudojamos skečiamosios kopėčios:

- darbuotojams duodamos aiškios instrukcijos, kaip naudoti skečiamąsias kopėčias;
- turi būti naudojamos tik tokios skečiamosios kopėčios, kuriose įrengti patikimi blokavimo įtaisai;
- prieš kiekvieną naudojimą patikrinkite, ar skečiamosios kopėčios yra geros būklės (apgadintos skečiamosios kopėčios negalėtų būti naudojamos);

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- naudodami blokavimo įtaisus, tiksliai nustatykite skečiamųjų kopėčių padėtį ir pastatykite jas taip, kad neslystų ir nesvyruotų;
 - jei norite tokias kopėčias naudoti ant laiptų arba ant nuožulnaus paviršiaus, kiekvienoje pusėje pritvirtinkite slankius ilgintuvus bent dviejose vietose;
 - tinkamai pastatykite kopėčias ir nelipkite ant paskutinės pakopos, jei neįrengtas apsauginis tiltelis arba apsauginis įtaisas;
 - judriose vietose įrengti apsaugines užtvaras;
 - visada tinkamu būdu atkreipti dėmesį į tai, kad čia dirba žmonės;
 - nenaudokite skečiamųjų kopėčių norėdami persikelti iš vienos vietos į kitą;
 - skečiamųjų kopėčių negalima naudoti kaip viengubų kopėčių.
 - leistina naudoti tik turinčias patikimą apsaugą nuo išskėtimo kopėčias;
 - medinių kopėčių negalima dažyti, jos turi būti impregnuotos antiseptikais;
 - reikia naudoti tik darbo aukštį atitinkančias kopėčias;
 - skečiamųjų kopėčių negalima naudoti vietoje atremiamųjų;
 - laiptatakiuose ir ant nuožulnių plokštumų reikia naudoti kopėčias su prailginimo dalimis; kiekviena kopėčių prailginimo dalis turi būti pritvirtinta prie kopėčių mažiausiai dviem sąvaržomis;
 - negalima lipti ant viršutinio kopėčių skersinio išskyrus atvejus, kai naudojamos kopėčios, turinčios viršuje specialią darbo aikštelę;

5.18. Jei naudojamos ištraukiamosios kopėčios:

- darbdavys turi duoti darbuotojams aiškius nurodymus, kaip naudoti šios rūšies kopėčias;
- prieš naudodami kopėčias, patikrinkite, ar jos geros būklės;
- patikimai pastatykite kopėčias ir įtvirtinkite taip, kad neslystų ir nesvyruotų;
- nelipkite ant tokios rūšies kopėčių, jei blokavimo įtaisas nėra tinkamai ištrauktas;
- neištraukite kopėčių aukščiau nei nustatyta gamintojo arba nacionaliniuose teisės aktuose;
- kai kopėčios ištrauktos, nelipkite ant viršutinių keturių pakopų;
- nenaudokite šių kopėčių, kad persikeltumėte į kitas darbo vietas arba praejimus;
- judriose vietose įrenkite atitinkamus ženklus ir apsaugokite darbo zoną užtvaramis.

5.19. Jei naudojamos teleskopinės kopėčios:

- kopėčias statykite, išmontuokite ir naudokite vadovaujantis gamintojo instrukcijomis;
- statykite jas tik ant tvirto pagrindo; sumažinkite ratų ir ašių apkrovą naudodami pagalbines atramas arba teleskopines atšakas;
- laikykitės saugaus atstumo nuo antžeminių elektros linijų ir imkitės tinkamų priemonių, kad išvengtumėte mirtino sužalojimo elektra rizikos;
- teleskopines kopėčias perkelti vadovaudamiesi gamintojo instrukcijomis;
- teleskopinėmis kopėčiomis lipkite tik tuo atveju, jei jos pastatytos visiškai saugiai ir jei veikia blokavimo sistema;
- apsaugokite darbuotoją nuo kritimo;
- tinkamai pažymėkite darbo vietą ir tai, kad čia dirba darbuotojas.

5.20. Jei naudojamos stacionarios kopėčios su apsauginiais lankais, būtina patikrinti:

- ar šios kopėčios nepažeistos korozijos;
- ar šalia patekimo į darbo vietą aukštyje įrengtas tinkamas apsauginis įtaisas (kopėčios su lankais, užtvaros), kad darbuotojai galėtų saugiai laiptuoti aukštyn ir žemyn ir išvengti papildomų kritimo iš aukščio rizikos rūšių;
- ar virš aukščiausiai esančios darbo vietos įrengti apsauginiai turėklai;
- ar kopėčiose tam tikru atstumu įrengtos atraminės aikštelės;
- ar susiję darbuotojai naudoja asmenines saugos priemones;

Darbuotojams persikeliant nuo kopėčių su lankais ant kitų įrenginių, pvz., slankaus klojinio arba į viršų, perėja turi būti apsaugota.

5.21. Jei naudojamos stacionarios kopėčios ant nuožulnių stogų:

- jei kopėčios naudojamos kaip tiltelis, būtina naudoti apsaugos priemones, kad darbuotojai galėtų saugiai laiptuoti aukštyn ir žemyn;
- kaminkrėčių naudojamos stogo kopėčios turėtų būti patikimai pritvirtintos prie stogo.

5.22. Jei naudojamos atremiamos kopėčios:

- draudžiama naudoti sugadintas kopėčias;
- medinėse kopėčiose neturi būti įlūžimų (medinių kopėčių įlūžimai neremontuoti);
- metalinės kopėčios neturi būti sulankstytos;

- Paaukštinojimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- kopėčios be turėklų, apsauginių puslankių ar lyno saugos diržui prikabinti gali būti atremtos iki 70⁰ nuo horizonto kampo;
 - 70⁰ iki 75⁰ kampu atremiamos kopėčios nuo 5 m aukščio turi turėti iš abiejų šonų turėklus;
 - jeigu kopėčios atremiamos daugiau kaip 75⁰ kampu, nuo 1,3 m aukščio jos turi turėti apsauginius puslankius ar lyną su gaudikliu saugos diržui prikabinti;
 - lipant atremiamomis kopėčiomis, jos neturi nusmukti, nuslysti ar apsiversti;
 - kopėčių viršutiniai galai turi išsikišti virš užlipimo vietos ne mažiau kaip 1 m;
 - kopėčių atraminiai galai turi remtis į tvirtą pagrindą;
 - atremiant kopėčias svarbu užtikrinti jų stabilumą;
 - kopėčias, pastatytas eismo zonoje, reikia aptverti;
 - montuojant ištraukiamąsias ar suduriamąsias atremiamas kopėčias svarbu užtikrinti patikimą atskirų sekcijų fiksavimą ir sutvirtinimą;
 - atremiant ištraukiamąsias ar suduriamąsias kopėčias, jas reikia paremti statramsčiais ar kitomis gamintojų nurodytomis priemonėmis;
 - dirbti, stovint ant kopėčių, galima ne didesniame kaip 7 m aukštyje;
 - dirbti, stovint ant kopėčių, didesniame kaip 1,3 m aukštyje galima ne ilgiau kaip 2 val.; bendra medžiagų ir įrankių masė, dirbant ant kopėčių, turi būti ne didesnė kaip 10 kg;
 - dirbant ant kopėčių, darbininkas privalo ant vieno skersinio stovėti abiem kojomis;
 - ant kopėčių negalima dirbti darbų mechaniniais įrankiais, kuriuos reikia laikyti dviem rankomis;
 - dirbant ant kopėčių, vėjo veikiamas darbininko, medžiagų ir įrangos plotas neturi viršyti 1 m²;
 - stovint ant kopėčių, draudžiama dirbti darbus su rūgštimis, šarmais, karštu bitumu ir kitomis pavojingomis medžiagomis.

5.23. Jei naudojamos perstumiamos darbo aikštelės:

- perstumiamos darbo aikštelės surenkamos vadovaujantis gamintojų instrukcijomis;
- jeigu naudojamos darbo aikštelės pakloto aukštis viršija 1,0 m, aikštelėje turi būti įrengtos kopėčios užlipimui;
- jeigu pakloto aukštis viršija 1,3 m, aikštelėje turi būti įrengti ne žemesni kaip 1,1 m aptvarai;
- darbo aikštelės padėties fiksavimui ratukai turėtų būti su stabdžiais;
- perstumiamos darbo aikštelės plotis negali būti mažesnis kaip 0,5 m;
- naudoti tik gamintojų išbandytas darbo aikšteles.

6. Papildomi saugos reikalavimai darbams aukštyje atliekamiems iš lopšių

- 6.1. Kabinami ant lynų lopšiai turi būti su gaudytuvais, užtikrinančiais ne didesnę laisvo kritimo aukštį kaip 0,15 m.
- 6.2. Lopšys aptveriamas iš visų pusių; aptvarų aukštis darbo pusėje turi būti ne mažesnis kaip 1,2 m; lynų skersmuo neturi būti mažesnis kaip 7 mm.
- 6.3. Dirbantiems kėlimo mechanizmų lopšiuose draudžiama sėstis ant lopšių aptvarų, persiversti per juos, įsiūbuoti lopšius.
- 6.4. Pavojinga lopšio veikimo zona turi būti aptverta.
- 6.5. Prie lopšio turi būti pritvirtinta lentelė, kurioje nurodyta: lopšio tipas ir gamintojas, didžiausias leistinas pakėlimo aukštis, keliamoji galia.
- 6.6. Lopšio valdymas turi būti vykdomas iš lopšio.
- 6.7. Lopšiuose turi būti įrengti galiniai išjungikliai, kurie atjungia elektros variklį 0,5 – 0,6 m lopšiui nepasiekus konsolių, pritvirtintų ant stogo.
- 6.8. Lopšių gervėse turi būti įrengti dveji vienas nuo kito nepriklausantys stabdžiai, automatiškai suveikiantys atjungus elektros variklį.
- 6.9. Lopšio aptvaras turi atlaikyti 700 N taškinį krūvį, pridėtą viduryje.
- 6.10. Lopšio paklotas turi būti ištisinis; dirbant, statybinio lopšio grindys turi būti horizontalios (jų pasvirimo kampas neturi viršyti 5^0).
- 6.11. Lopšyje turi būti rankinė avarinė nuleidimo pavara.
- 6.12. Prieš naudojimą lopšiai turi būti patikrinti 50% didesnei statinei ir 10% didesnei dinaminei apkrovai, negu nurodyta jų techniniame pase.
- 6.13. Ne rečiau kaip kartą per savaitę, asmuo atsakingas už saugų statybinių lopšių eksploatavimą, privalo patikrinti konsolių įtvirtinimą, jų stabilumą, gervių stabdžių veikimą, gaudytuvus, lopšio pakėlimo aukščio ribotuvus, lynų būklę.
- 6.14. Tikrinimo rezultatai užrašomi apžiūrų žurnale.
- 6.15. Darbo metu būtina stebėti, kad statybinis lopšys, lynai nesiliestų prie pastato išsikišusių konstrukcijų (balkonų, lodžijų, karnizų ir pan.); jeigu jie liečiasi arba lopšio judėjimo greitis didesnis kaip 20 m/min., turi būti įrengtos kreipiamosios ir imtasi priemonių, kad žmonės neužkliūtų už išsikišusių dalių.
- 6.16. Darbo metu būtina žiūrėti, kad langų ar durų angos būtų uždengtos, įėjimai į pastatą, esantys statybinio lopšio darbo zonoje, būtų uždaryti arba su apsauginiais stogeliais.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

6.17. Dirbantysis lopšyje turi stebėti, kad į pavojingą zoną po lopšiu nepatektų žmonės.

6.18. Dirbantysis lopšyje savo apsauginio diržo sąsagą turi tvirtinti prie apsauginio lyno, nuleisto nuo pastato viršaus.

6.19. Jei lopšys yra pakeltas iki 6 m aukštyje, dirbti galima tik tada, kai vėjo greitis neviršija 10-12 m/s; dirbant aukščiau – vėjo greitis neturi viršyti 5,5 – 7,5 m/s.

6.20. Dirbančiajam statybiniuose lopšiuose draudžiama:

- dirbti be paskyros – leidimo;
- dirbti su neišbandytu lopšiu arba kai jo bandymo terminas praėjęs;
- įlipti ir išlipti iš lopšio per langą ar durų angas, nuo balkonų, stogelių ir pan.;
- jungiamaisiais paklotais sujungti kelis lopšius, statyti ant lopšių kopėčias ar kitas paaukštinimo priemones;
- mėtyti iš lopšio įvairius daiktus, įrankius ir pan.;
- perkrauti lopšį kroviniu, viršijančiu eksploataavimo instrukcijoje leistiną normą;
- lopšiuose atlikti suvirinimo darbus, transportuoti jais medžiagas, įrengimus, dujų balionus;
- atplėšti nuo žemės prišalusius lopšius, tam naudojant lopšio pakėlimo mechanizmą;
- dirbti su netvarkingu lopšio aptvėrimu ir įrengtu jame įėjimu;
- įrengti papildomus aptvėrimus ar lopšio apšiltinimą;
- darbo metu apžiūrėti, valyti, tepti ir remontuoti lopšio pakėlimo mechanizmą, lynus, blokelių;
- didinti konsolės išsikišimą nuo atramos daugiau nei numatyta lopšio eksploataavimo instrukcijoje;
- dirbti, kai pažeisti arba susidėvėję lynai;
- dirbti be apsauginių diržų ar užlipus ant lopšio aptvėrimo;
- dirbti, kai arčiau nei 5 m pakabintas kitas lopšys, kuriame dirba žmonės;
- palikti lopšį neatjungtą nuo elektros srovės šaltinio.

6.21. Draudžiama prie lopšio elektros skydelio jungti kitus elektros energijos vartotojus (elektros įrankius ir pan.).

6.22. Draudžiama dirbti, kai ant gervių lyno vyniojimo būgno bei gaudytuvų nėra apsauginių gaubtų.

6.23. Lopšiais leidžiama naudotis tik tinkamai apmokytiems ir rašytines instrukcijas gavusiems darbininkams.

6.24. Surinkus lopšį, būtina užtikrinti, kad lopšys būtų stabilus ir naudojamas pagal gamintojo naudojimo instrukcijas.

- 6.25. Prie kiekvienos lopšio tvirtinimo vietos turėtų būti kabinami du lynai: apkrovą laikantis ir apsauginis.
- 6.26. Kelti lopšį būtina sinchroniškai, kad darbo platforma išliktų horizontali, o lynai – vertikalus.
- 6.27. Kiekvieną kartą prieš pradėdant dirbti su lopšiu turėtų būti tikrinamas lopšių veikimas ir būklė.

7. Papildomi saugos reikalavimai darbams aukštyje atliekamiems iš pakeliamų darbo platformų (autobokštelių, statybinių bokštelių)

- 7.1. Pavojinga autobokštelio zona turi būti aptverta, ant aptvėrimų pakabintas draudžiantysis užrašas „Įėjimas į pavojingą zoną draudžiamas“.
- 7.2. Prieš pradėdant darbą, visi autobokštelio mechanizmai turi būti išbandyti tuščia eiga.
- 7.3. Autobokštelio lopšio aptvaro aukštis turi būti ne žemesnis kaip 1,2 m; dirbantieji lopšyje turi turėti apsauginius diržus, kuriuos privalo pritvirtinti prie lopšio turėklų.
- 7.4. Visus signalus gali duoti tik dirbantysis lopšyje, išskyrus signalą „STOP“, kurį gali duoti bet kuris asmuo pastebėjęs pavojų.
- 7.5. Draudžiama dirbti bokštelyje esant blogom meteorologinėm sąlygoms: lyjant, vėjo greitis didesnis kaip 10 m/s, temperatūra žemesnė nei -35°C ar aukštesnė nei $+40^{\circ}\text{C}$.
- 7.6. Statyti autobokštelį arti šlaito arba tranšėjos krašto galima tik išlaikant nustatytus atstumus, nurodytus DT 5-00 taisyklėse.
- 7.7. Draudžiama statyti autobokštelį ant šviežiai supilto grunto, kuris yra nesutankintas.
- 7.8. Draudžiama statyti autobokštelį aikštelėse, kurių nuolydis didesnis už nurodytąjį autobokštelio pase.
- 7.9. Dirbant arti elektros linijų, privaloma patikrinti ar yra ir ar tvarkingas lopšio įžeminimas.
- 7.10. Dirbti elektros perdavimo linijos apsauginėje zonoje galima tik turint leidimą, tiesiogiai vadovaujant atsakingam darbų vadovui, turint raštišką elektros linijos savininko leidimą, ne žemesnę kaip PK elektroaugos kvalifikaciją ir išklausus papildomą elektroaugos instruktažą.
- 7.11. Elektros perdavimo oro linijų apsaugos zonos nustatomos dviem vertikaliomis plokštumomis nuo elektros linijos kraštinių laidų tam tikrais nustatytais atstumais, nurodytais DT 5-00 taisyklėse.
- 7.12. Dirbti autobokštelyje arti elektros perdavimo linijų, kuriose yra įtampa, leidžiama, jei atstumas tarp autobokštelio lopšio tolimiausio taško ir artimiausio elektros perdavimo oro linijos laido pagal horizontalę yra ne mažesnis negu nustatytas atstumas, nurodytas DT 5-00 taisyklėse.
- 7.13. Autobokštelio operatoriui darbo metu draudžiama:

- važiuoti, jei strėlė yra ne transportinėje padėtyje ir neužfiksuota;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- važiuoti su lopšyje esančiais žmonėmis;
- važiuoti, jei žmonės yra ant mašinos laiptelio, sparno, bamperio ar platformos;
- dirbti su neįregistruotu ar neišbandytu autobokšteliu;
- be nurodymo būti elektros perdavimo oro linijos apsauginėje zonoje, kurią gali pasiekti lopšyje dirbantis darbininkas, iškritę įrankiai, medžiagos ar kiti daiktai;
- darbo pertraukų metu palikti autobokštelį su pakeltu lopšiu.

7.14. Darbo platformos ir bokšteliai turi būti sumontuoti pagal gamintojo nurodymus.

7.15. Atliekant vidaus apdailos darbus, naudojami inventoriniai bokšteliai arba klotiniai, pastatyti ant grindų arba ištisinio pakloto.

7.16. Ant mobiliųjų platformų, aukštesnių kaip 1,3 m, turi būti įrengti aptvarai iš trijų pusių.

7.17. Darbo aikštelė turi būti aptverta ne žemesniu kaip 1,1 m aptvaru ir turi turėti ne mažiau kaip vieną tarpinį aptvarą, įrengtos bortinės lentos ne žemesnės kaip 15 cm. Griežtai draudžiama blokuoti tarpinį aptvarą ir palikti įėjimą nesaugų.

7.18. Bokštelyje turi būti numatytos kopėčios.

7.19. Neleistina apkrauti paklotą didesne negu gamintojo nurodyta apkrova.

7.20. Mobilųjų bokštelių perstūmimo ratukai turi būti su patikimais stabdžiais.

7.21. Darbo metu ratukas turi būti užfiksuotas padėtyje „stabdis“.

7.22. Būtina vengti bet kokių smūgių ir atsitrenkimų į statinių konstrukcijas.

7.23. Prieš darbo platformos ar bokštelio perstūmimą būtina užtikrinti, kad nenukristų nepritvirtintos detalės.

7.24. Papildomi saugos reikalavimai mobiliesiems bokšteliams:

- maksimalus bokštelio aukštis turi neviršyti 12 m, kai bokštelis naudojamas patalpose;
- kai bokštelis naudojamas lauke, aukštis turi neviršyti 8 m;
- kopėčios turi būti įrengto vidinėje bokštelio pusėje;
- draudžiama būti darbininkams ant mobilaus bokštelio jo perstūmimo metu;
- pučiant stipriam vėjui bei baigus darbą, bokštelis turi būti pritvirtinamas nuo galimo apsisvertimo;
- draudžiama įrengti pereinamas nuo mobilaus bokštelio į pastatą;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- draudžiama prie bokštelio tvirtinti krovinių kėlimo įrangą, jeigu tai nėra numatyta gamintojo naudojimo instrukcijoje.

5.4. AUKŠTYBININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ATLIEKANT AUKŠTALIPIO DARBUS Nr. 25

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

BENDROJI DALIS

XIII. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

XIV. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

XV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

XVI. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

XVII. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

I. BENDROJI DALIS

1. Aukštalipio darbai – tai darbai atliekami didesniame kaip 5 m aukštyje nuo žemės paviršiaus, perdengimo arba darbo pakloto, kai pagrindinė priemonė, apsaugojanti nuo kritimo, yra saugos apraišai.
2. Dirbti Aukštalipio darbus gali asmenys:
 - a. ne jaunesni kaip 18 metų;
 - b. turintys aukštalipio kvalifikacijos pažymėjimą;
 - c. susipažinę su darbo vietos ypatumais ir joje esančiais ar galinčiais atsirasti profesinės rizikos veiksniais;
 - d. žinantis darbo priemonių (asmeninių apsaugos nuo kritimo priemonių; alpinizmo įrangos ir pan.) saugaus naudojimo būdus;
 - e. sveikatos tikrinimų grafike nustatytu periodiškumu pasitikrinę sveikatą pagal pareigybei ir darbo vietai nustatytus rizikos faktorius ir turintys gydytojo leidimą dirbti aukštyje;
 - f. apmokyti, atestuoti ir instrukuoti nustatyta tvarka; išklause tikslinį instruktavimą (prieš darbo pradžią, taip pat pagal paskyrą - leidimą;
3. Darbo ir poilsio laikas nustatytas įmonės darbo tvarkos taisyklėse arba darbo grafike.

4. Darbuotojas, vykdamas aukštalipio darbus (toliau – aukštalipys) privalo:
 - a. laikytis darbo tvarkos taisyklių, darbo grafike nustatyto darbo ir poilsio režimo;
 - b. laikytis įrenginių ir mechanizmų, su kuriais dirba, eksploataavimo taisyklių; nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis; savavališkai neišjungti, nekeisti arba nešalinti naudojamose darbo priemonėse ar kituose įrengimuose, pastatuose, kitose įmonės vietose įrengtų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų (priemonių) ar ženklų, naudoti tokius įtaisus pagal jų paskirtį ir apie jų gedimus pranešti darbuotojų atstovui saugai ir sveikatai, skyriaus vadovui, darbdaviui atstovaujančiam asmeniui;
 - c. pagal atliekamus darbus ir naudojamus įrenginius tinkamai ir visada naudotis kolektyvinėmis ir asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis;
 - d. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus, atlikti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra paskirtas ir instruktuoatas ir tik tuomet, kai asmeniškai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
 - e. žinoti pirmosios pagalbos suteikimo būdus bei mokėti praktiškai suteikti pirmąją pagalbą;
 - f. darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių, toksinių bei kitų medžiagų, kurios veikia žmogaus psichiką;
5. Darbuotojas turi teisę:
 - a. atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu skyriaus vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus ar) pavojinga sveikatai, gyvybei. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti skyriaus vadovui, įmonės vadovui atsisakymo dirbti priežastis.
 - b. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, įrengtų kolektyvinės apsaugos priemones, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis, sužinoti darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius.
6. Asmens higienos reikalavimai:
 - a. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;
 - b. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;
 - c. dėvėti švarius darbo rūbus, nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;
 - d. prieš pertraukas nusiplauti rankas švariu vandeniu su muilu.
7. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

8. II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
9. Dirbantiems aukštyje darbus visada yra pavojus kristi iš aukštai esančios darbo vietos.

10. Kritimo priežastys gali būti labai įvairios:

- a. atsitiktinių pakylų ar paaukštinimo priemonių naudojimas;
- b. konstrukcijų griūtys;
- c. sugadintų, neišbandytų saugos apraišų, saugos lynų ir grandinių naudojimas;
- d. neteisingas saugos apraišų, saugos lynų ir grandinių tvirtinimo vietų parinkimas;
- e. nepalankios meteorologinės sąlygos;
- f. svaigulys ir pusiausvyros praradimas dėl aukščio baimės ar kitų priežasčių;
- g. neturėjimas arba nesinaudojimas darbų saugos priemonėmis (šalmi, apraišai, spec. rūbai ir t.t).

11. Kitų pavojingų veiksmų atsiradimą apsprendžia atliekamų darbų pobūdis. Taip pat pavojų darbuotojo sveikatai kelia:

- a. krentantys daiktai, įrankiai;
- b. darbo vietų apšvietimo nepakankamumas;
- c. atsitiktinis elektros srovės poveikis;
- d. krovinio kėlimas virš leistinos normos; fizinė perkrova (vienam vyrui leidžiama kelti ne daugiau kaip 30 kg, dviem - 60 kg).

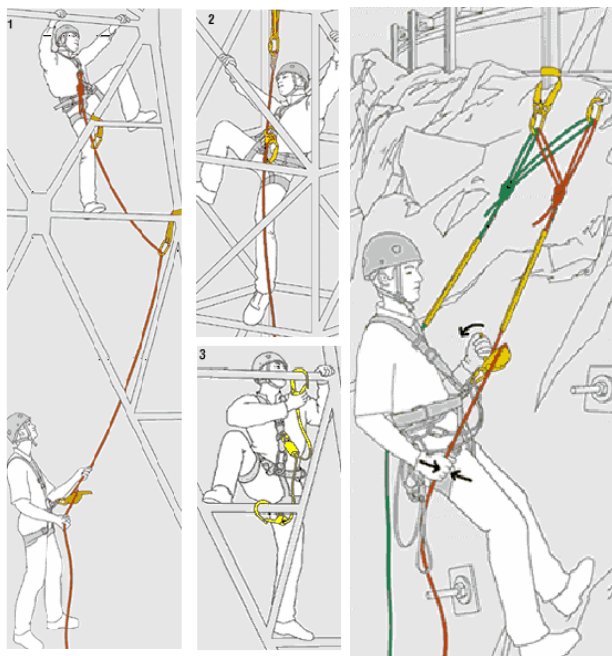
12. Saugos priemonės nuo rizikos veiksnių poveikio:

- a. Būtinės asmeninės apsaugos priemonės:
 1. darbo drabužiai
 2. darbo avalynė;
 3. darbo pirštinės;
 4. apsauginis šalmas;
 5. asmeninės apsaugos priemonės nuo kritimo.
- b. Darbuotojas privalo susipažinti ir vadovautis jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais.
- c. Vilkėti tinkamo dydžio darbo drabužius ir dėvėti tinkamo dydžio batus (ne per ankšti ar per dideli). Dirbant negalima dėvėti papuošalų, kišenėse laikyti aštrių daiktų.

13. Pagrindinės saugos priemonių sąvokos ir paaiškinimai:

- a. Pramoninis alpinizmas – tai metodika įvairiems darbams dideliame aukštyje, uždaroje erdvėje ar sunkiai prieinamose vietose atlikti, kai pastolių ar kitų įprastinių priemonių naudojimas yra netikslingas (1 pav.). Naudojant alpinistinę įrangą galima patogiai prieiti prie

Paaukštinių įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa darbo zonos, kad ir kur ji bebūtų. Aukštis, sudėtinga darbo erdvės konfigūracija, uždara erdvė nėra kliūtis darbams atlikti, kuomet darbuotojas yra gerai įvaldęs alpinistinę techniką ir kuomet tai nekelia pavojaus jo gyvybei ir sveikatai. Darbas aukštyje, kopimas, gelbėjimas ir pan. yra pavojinga veikla, susijusi su pavojumi gyvybei, todėl atitinkamas mokymasis, reikiamų saugumo priemonių pasirinkimas ir teisingas jų panaudojimas yra naudotojo atsakomybėje.

a.

14. (1 pav.) Pramoninio alpinimo pavyzdys.

- a. Asmeninės apsaugos nuo kritimų priemonės - tai tokios priemonės, kurios naudojamos sulaukyti žmogų, jei jis kristų nuo plokštumos, ant kurios dirbo. Asmeninės apsaugos nuo kritimų priemonės - tai tvirtas pagrindas, jungtys, apraišai ir gali taip pat turėti saugos apraišo kobinį, greičio mažinimo priemonę, gelbėjimosi lyną, arba tinkamą šių priemonių kombinaciją;
- b. Apraišai - tai juostos, dirželiai, kurie yra tinkamai tvirtinami prie kitų asmens apsaugos nuo kritimo priemonių, apjuosiant žmogų taip, kad kūno svoris kritimo atveju pasiskirstytų tolygiai per kūno dalis: šlaunis, dubenį, liemenį, krūtinę ir pečius, tuo sulaukydamas darbininką kritimo atveju;
- c. Gelbėjimosi lynas - lankstus lynas, skirtas prisikabinti prie tvirto pagrindo (inkarinio įtvirtinimo) iš vienos pusės, kad galima būtų kabėti vertikaliai, arba prisikabinti prie tvirto

Paaukštinojimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa pagrindo iš abiejų galų horizontaliam ištempimui, kuris panaudojamas prikabinti prie tvirto pagrindo kitas įvairias asmenines apsaugos nuo kritimo priemones;

- d. Tvirtas pagrindas / inkarinis įtvirtinimas - tai ta vieta, tvirtas atramos taškas, prie kurio prikabinami gelbėjimosi lynai, saugos apraišo kobiniai ar stabdymo/greičio sumažinimo priemonės.

15. Asmeninių apsaugos priemonės nuo kritimo patikra:

- a. kiekvienai asmeninei apsaugos priemonei nuo kritimo ir konkrečiam priemonės elementui turi būti atlikta patikra pagal gamintojo rekomendacijas arba ne rečiau kaip kartą metuose (1 kartą per 1 metus);
- b. asmeninės apsaugos priemonės nuo kritimo jokiu būdu negali būti bandomos mechaniškai apkraunant, nes tokiu būdu ji yra negrįžtamai sugadinama;
- c. atlikus patikrinimą surašomi patikros aktai, pasuose užrašoma sekančios patikros data, kuri taip pat turi būti nurodoma ir ant apraišų, pritvirtinant ar užklijuojant žymeklį. Žymeklis turi būti tvirtinamas, nepažeidžiant apraišų;
- d. kritimo saugos priemonės, kurios jau buvo paveiktos smūginių apkrovų, toliau negali būti naudojamos darbuotojų saugai, kol nebus visos patikrintos ir kvalifikuoto gamintojo atstovo patvirtintos, kad yra tinkamos tolesniam jų naudojimui.

16. Juosmeninis apraišas gali būti naudojamas tik darbinės padėties fiksavimui ar judėjimo apribojimui, bet tai nėra apsaugos nuo kritimo iš aukščio priemonė.

17. III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

18. Gauti iš darbo vadovo (objekte paskirto aukštaliپیų darbo vadovo) darbo užduotį.

19. Prieš darbo pradžią aukštaliپیys privalo išklaustyti darbo vadovo instruktavimą apie tai, kaip saugiai naudoti atitinkamos modifikacijos apraišą, kuriose vietose ir kaip jis turi būti tvirtinamas prie konstrukcijų ar tvirtinimo (ankeravimo) priemonių.

20. Atliekant darbus aukštyje virš 5,0 m. virš žemės ar perdengimo paviršiaus, kai pagrindinė priemonė, apsauganti nuo kritimo yra kūno saugos apraišas (aukštaliپیo darbus), darbuotojams, turintiems aukštaliپیo kvalifikaciją vadovauja aukštaliپیų darbo vadovas, kuriam darbų vykdymo terminui išduodama paskyra – leidimas pavojingų darbų vykdymui.

21. Pasiruošti asmenines apsaugos priemones ir patikrinti jų tvarkingumą, užsivilkti darbo drabužius, apsiauti darbo avalynę. Spec. rūbų kišenėse laikyti atlenktus peilius, atsuktuvus ir kitus aštrius daiktus neleidžiama.

22. Apsaugos nuo kritimo kūno saugos apraišai.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

- darbuotojas, kuriam darbo metu reikės naudoti kūno saugos apraišą (apraišą), privalo patikrinti ir įsitikinti, ar:
 - nepraėjęs apraišo bandymo laikas (pagal gamintojo rekomendacijas arba galiojimo terminas – 5 metai, vizualinė apžiūra – kas 12 mėn.);
 - ant apraišo yra lentelė su privalomais rekvizitais (pagal EN 365 standartą);
 - nepažeista (neįplyšusi, neįpjauta, nepradeginta) apraišo juosta;
 - sujungimuose kniedėmis nėra laisvumo;
 - tvarkingai susiūtas apraišas, jo diržai ir antdėklai;
 - šikšnos nelūžta lankstomos;
 - nenutrūkusios atskiros stropo (lyno) gyslos;
 - nepažeistos, neištrūkusios apraišo metalinės detalės, plieninės grandinės grandys;
 - ar sąsaga ir spyruoklinis jos užraktas tvarkingi, ar sąsaga savaime neatsidaro;
- a. jeigu apžiūros metu nustatoma, kad apraišas neturi žymos apie atliktą bandymą, praėjęs jo bandymo laikas, apraišas turi pastebimų defektų, tokio apraišo naudoti negalima;
- b. kiekvienas apraišą naudojantis darbuotojas privalo užsisegti apraišą ir jo diržus (jeigu jie yra) taip, kad nevaržytų judesių, bet ir nebūtų labai laisvi;

23. Jeigu patikrinimo metu pastebėti apsaugos priemonių nuo kritimo, paaukštinimo priemonių ar kėlimo mechanizmų trūkumai, reikia informuoti apie tai darbo vadovą ir nepradėti darbo, kol trūkumai nebus pašalinti.

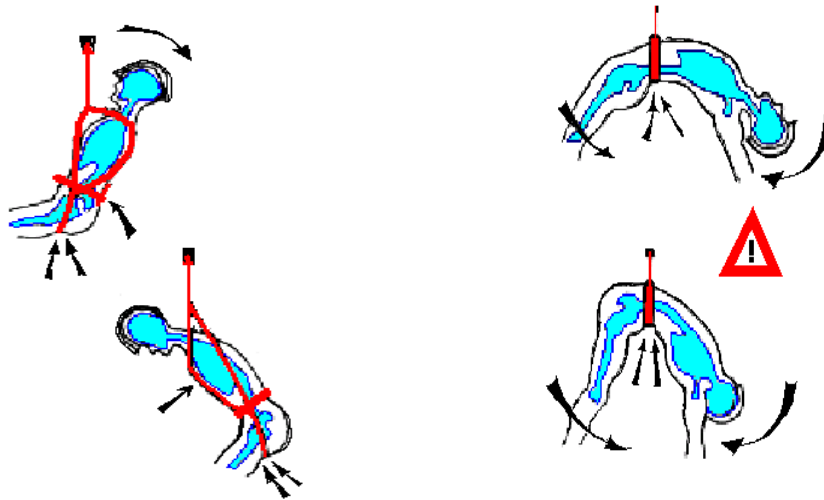
24. IV. DARBUOTOJŲ VEIKSMAI DARBO METU

25. Patekti į darbo vietas ir dirbti naudojant lynus galima laikantis šių reikalavimų:

- a. lynų sistema turi būti sudaryta bent iš dviejų atskirai pritvirtintų lynų, kurių vienas naudojamas kėlimui, nuleidimui ir palaikymui (darbinis lynas), o kitas – kaip atsarginis (apsauginis lynas);
- b. darbuotojai privalo būti aprūpinti ir naudoti saugos apraišus ar kitus apsauginius įtaisus, kuriais jie turi būti prisitvirtinę prie apsauginio lino;
- c. saugos apraišai turi būti skirti kabėjimui;
- d. prie darbinio lino turi būti pritvirtintos saugios darbuotojų kėlimo ir nuleidimo priemonės bei automatinio blokavimo sistema, neleidžianti nukristi, jeigu darbuotojas nebegalėtų kontroliuoti savo judesių;
- e. prie apsauginio lino turi būti pritvirtintas mobilus darbuotojo judesius sekantis įtaisas, apsaugantis darbuotoją nuo kritimo;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
26. Darbas turi būti kruopščiai suplanuotas ir numatytos operatyvios gelbėjimo priemonės kritimo atveju.
 27. Išskirtiniais atvejais, atitinkamai įvertinus pavojus, yra nustatoma, kad reikalinga tik padėties fiksavimo technika ir antrojo lyno naudojimas kelia pavojų, gali būti leidžiama naudoti vieną lyną.
 28. Atliekant darbus reikia:
 - a. palaikyti tvarką ir švarą darbo vietoje;
 - b. nemėtyti daiktų, įrankių esant aukštumoje;
 - c. nevaikščioti konstrukcijomis, jei neprisitvirtinęs patikimai apsauginiu apraišu;
 - d. žiemos metu darbo vietą, praėjimus reikia nuvalyti nuo sniego, apledėjimo, pabarstyti smėliu;
 29. Darbai aukštyje turi būti atliekami tik šviesiu paros metu ir tik tada, kai meteorologinės sąlygos nekelia pavojaus darbuotojų saugai ir sveikatai. Išimtiniais (avariniais) atvejais leidžiama darbus aukštyje atlikti naktį, bet gerai apšvietus darbo vietą ir prižiūrint darbo vadovui.
 30. Kylant aukštyn į darbo vietą ir leidžiantis iš jos, draudžiama laikyti rankose kokius nors įrankius ar detales. Visa tai turi būti pakeliama ir nuleidžiama prie lyno prikabintoje taroje gervės pagalba ir kitokiu mechanizuotu būdu.
 31. Kritimo saugos priemonės (apraišai, smūgio sugerėjas, virvės) darbo metu tvirtinamos prie atramos tvirto pagrindo (inkarinio įtvirtinimo) taško, kuris yra virš naudotojo (darbuotojo) darbinės padėties.
 32. Inkarinio įtvirtinimo taškas (naudojantis vienam darbuotojui) turi atlaikyti dinaminę apkrovą ne mažesnę kaip 2 tonas.
 33. Kai yra kritimo pavojus, smūgio sugerėjas tvirtinamas viršuje prie apraišų kilpos (karabino) nugaros pusės. Prie diržo liemens (juosmens) kilpų smūgio sugerėją prisisegti draudžiama.
 34. Naudoti tik aliumininis karabinus dvigubo veikimo su srieginiu užraktu. Naudoti automatinio užsisegimo karabinus būtina, kai darbo metu, dirbant aukštyje tam tikrą laiką reikia karabinus persisegti į kitą vietą daugiau nei vieną kartą.
 35. Draudžiama sujungti karabinus (D-formos žiedus) viena su kitu.
 36. Kritimo metu žmogaus kūnas patiria apkrovą, kuri tiesiogiai priklauso nuo žmogaus svorio ir kritimo aukščio. Nustatyta, kad maksimali apkrova, kritimo atveju dar nesukelianti žmogui rimtų sužalojimų, yra 6 kN. Jei kritimo atveju nenaudojamos kritimo blokavimo priemonės, tenkanti žmogui vidutiniškai 12 kN apkrova sukelia jam negrįžtamus sunkius ar net mirtinus sužalojimus: lūžta kaulai, plyšta audiniai bei vidaus organai.

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
37. Kritimo atveju smūgio sugerėjo pagalba smūgio jėga sumažinama iki mažiau nei 6 kN (tokia apkrova žmogui negrįžtamų sužalojimų nesukelia). Jei nenaudojamas smūgio sugerėjas, tai kritimo metu tenkanti žmogui 1300 kN apkrova sukelia jam negrįžtamus sunkius ar net mirtinus sužalojimus.
38. Kritimo metu žmogaus kūną veikiančios jėgos priklauso nuo kūną juosiančių apraišų ploto, jų išsidėstymo, nuo kūno padėties smūgio jėgos krypties atžvilgiu (1 pav.)

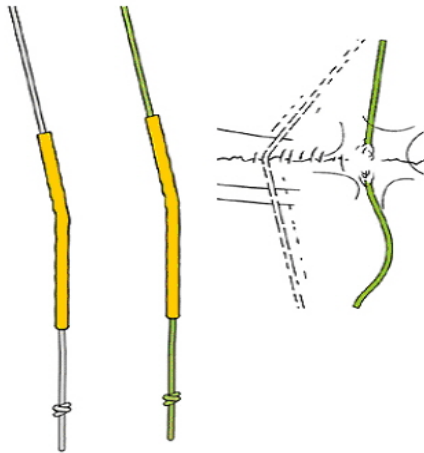

a. „A“
„B“

39. 1 pav. Kritimo smūgio jėgų pasiskirstymas:

40. „A“ – naudojant tinkamus saugos nuo kritimo priemones; „B“ – naudojant tik juosmeninį apraišą

41. Kritimo priemonės turi būti saugomos nuo trinties ir sąlyčio su aštriomis briaunomis (2 pav.)

42.

i. „A“

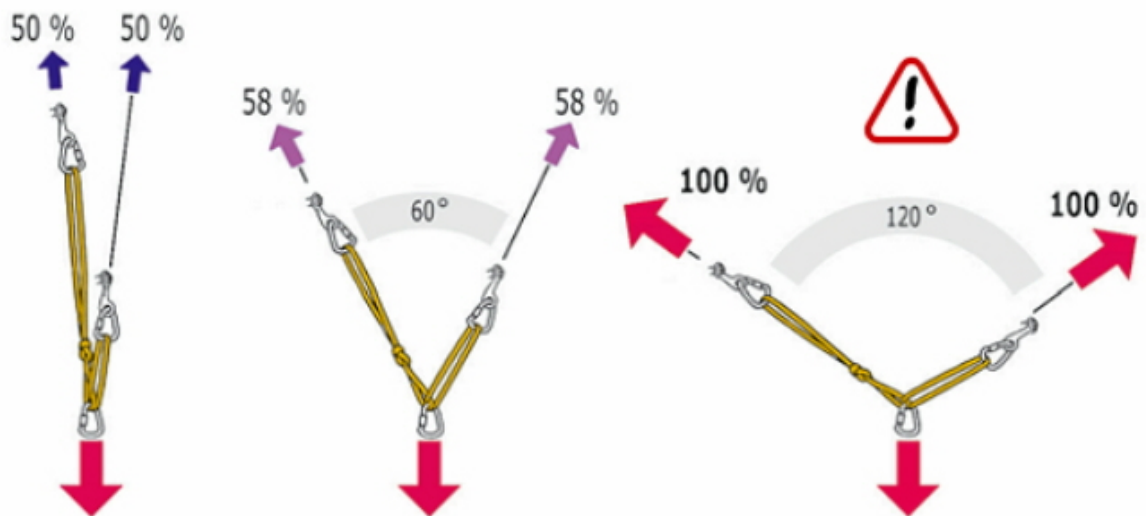
„B“

43. **2 pav.** Apsauga nuo trinties ir sąlyčio su aštriomis briaunomis

44. „A“ – naudojant papildomas lyno apsaugas; „B“ – nenaudojant apsaugų galimi defektai

45. Visada reikia atsiminti, jog kritimo kelyje neturi būti pašalinių objektų, kaip vamzdžiai, kabeliai, kolonos ir pan. Priešingu atveju, kritimo metu, atsitrenkus į juos, galimas kūno sužalojimas.

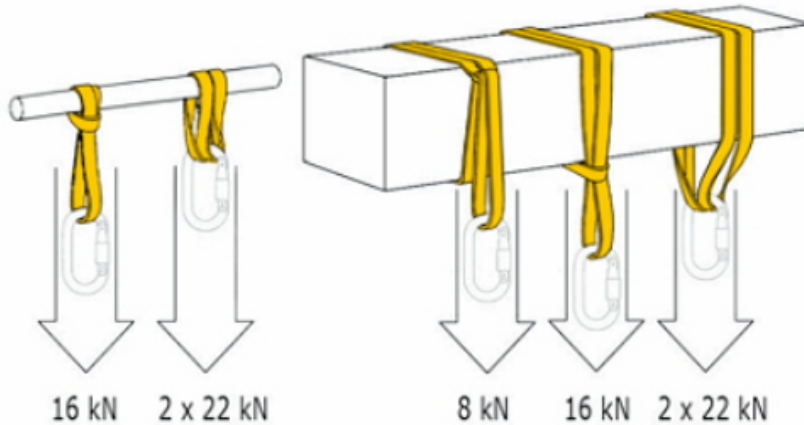
46. Įvertinant lyno laikomąją galią būtina atsižvelgti į esamą kampą tarp lyno atšakų (3 pav.)

47.

48. **3 pav.** Laikomosios galios sumažėjimas, priklausimai nuo kampo tarp lyno atšakų

49. Įvertinant lyno laikomąją galią būtina atsižvelgti į lyno įtvirtinimo būdą (4 pav.)

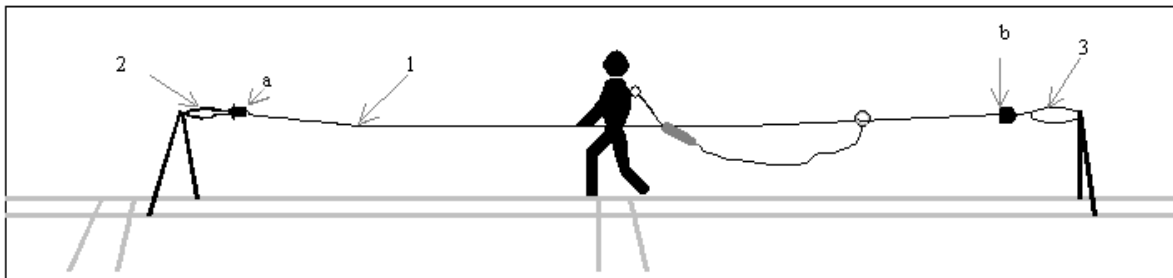
50.

51. **4 pav.** Laikomosios galios sumažėjimas, priklausimai nuo lyno įtvirtinimo būdo

52. Asmeninės apsaugos nuo kritimų sistemos negali būti tvirtinamos prie turėklų.

53. Aptvėrimas turi atlaikyti 70 kg koncentruotą jėgą.

54. Mobilus horizontalus saugumo lynas (5 pav.):

55.

56. **5 pav.** Mobilus horizontalus saugumo lynas

57. 15-20 m ilgio lynas (1), lyno įtempimo mechanizmas (a), smūgio sugerėjas (b),

58. ankerinės kilpos- plieninės (2,3)

59. Metalinės ankerinės kilpos tvirtinamos ankeriniuose taškuose, kurie turi būti atsparūs statinei apkrovai ne mažiau 2 tonų. Šia priemone (įrenginiu) vienu metu naudojasi tik vienas darbuotojas. Jei prie lyno būtina tvirtintis daugiau nei vienam darbuotojui, tai lynas turi būti tokio skersmens, kad atlaikytų apkrovą skaičiuojant po 2,0 tonas kiekvienam darbuotojui.

60. Atliekant suvirinimo darbus, įtempimo lynas, prie kurio tvirtinasi darbuotojai, turi būti tik plieninis.

61. V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

62. Reikia vadovautis gelbėjimo operacijos planu. Planas atspindi kokių veiksmų reikia pirmiausiai imtis įvykus nelaimei. Į šį planą būtina įtraukti visus įmonės darbuotojus. Kuo daugiau darbuotojų bus informuoti apie šį planą, tuo operatyvesni ir efektyvesni bus gelbėjimo veiksmai. Esminiai etapai:

- a. nustatyti pavojaus rūšis darbo vietoje - identifikuoti bet kokį įvykį, kuris gali pakenkti darbuotojams.
- b. nustatyti veiksmų seką - kiekvienas darbuotojas turi žinoti kokius turės atlikti veiksmus nelaimės atveju. Dalyvaujantys darbuotojai yra susiję tarpusavyje ir gerai žino kuris iš jų kaip turi elgtis nelaimės atveju, kas kurias operacijas ir kokia eilės tvarka atliks, kuris galės pakeisti tuo metu neesantį darbuotoją;
- c. nustatyti procedūras nelaimės atveju – rašytinės instrukcijos, apibūdinančios kaip elgtis nelaimės atveju, ir nurodymai kiekvienam gelbėjimo operacijos etapui.
- d. įvertinti resursus ir parinkti gelbėjimo priemones – apmokytas personalas, medicinos priemonių, tinkamos įrangos gelbėjimo operacijoms turėjimas ir numatytos gelbėjimo priemonės (pvz: keltuvai, autobokšteliai).
- e. apmokyti darbuotojus - efektyvus gelbėjimo planas garantuoja, kad darbo vietoje yra darbuotojų, kurie moka naudotis gelbėjimo priemonėmis. Darbuotojai kurie naudoja apsaugos nuo kritimo sistemas ir dirba pavieniui, turi žinoti kaip elgtis ir kaip gelbėtis, įvykus kritimui. Ypač tie, kurie dirba atokiau gyvenamų vietų, turi būt daugiau apmokyti ir labiau kvalifikuoti.

63. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar gedimas, nedelsiant nutraukti darbus, pasitraukti pačiam ir iš pavojingos zonos išvesti kitus šalimais dirbančius darbuotojus ir apie tai informuoti tiesioginį darbų vadovą.

64. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, esant reikalui iškviešti medicinos pagalbą, apie įvykį pranešti tiesioginiam darbų vadovui ar kitam darbdavio atstovui, išsaugoti, jeigu galima, nepakeistą įvykio vietą.

65. Jei įvykus kritimui žmogus pakimba, būtina kuo skubiau jį išlaisvinti. Pakibęs apraišuose žmogus gali prarasti sąmonę dėl šoko, taip pat dėl to kad apraišai gali užspausti arterijas. Įvykus kritimui, žmogus gali išbūti pakibęs ne ilgiau nei 15-30 min (priklausomai nuo asmeninių fizinių savybių). Jei darbo vietoje yra kritimo pavojus ir yra naudojamos apsaugos nuo kritimo sistemos, turi būti numatyta kaip skubiai gelbėti nukentėjusį ir tai turi žinoti kiekvienas susijęs su darbais aukštyje.

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
66. Jeigu dirbantis aukštyje darbus darbuotojas prarado pusiausvyrą, nuslydo nuo tvirto pagrindo ar įvyko konstrukcijos, ant kurios jis dirbo, griūtis ir darbuotojas ėmė kristi, jis turi kuo greičiau palenkti galvą į priekį, smakrą tvirtai prispausti prie krūtinės ir išlaikyti tokią pozą iki saugos priemonė sustabdys laisvą kritimą.
 67. Jeigu matosi, kad atsitrenkimas į kietą pagrindą neišvengiamas, reikia bandyti panaudoti kojų amortizacines savybes.
 68. Lūžus arba darbo metu neleistinai įtrūkus kuriai nors kopėčių konstrukcijos daliai, darbus reikia nedelsiant nutraukti, kopėčias atiduoti į dirbtuves ir apie tai pranešti tiesioginiam vadovui.
 69. Avarijos ar nelaimingo atsitikimo vieta turi išlikti tokios, kokios buvo įvykio metu, jeigu tai nekelia papildomo pavojaus.
 70. Gelbėjimo tarnybų telefonų numeriai:
 - a. gaisrinė apsaugai, policija, greitoji, medicinos pagalba – **112**.

71. VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

72. Baigus darbą aukštyje reikia iš darbo vietos pašalinti šiukšles ir kitas atliekas, surinkti naudotus darbe įrankius ir nuleisti juos ant žemės.
73. Apie darbo metu iškilusius nesklandumus darbuotojai privalo informuoti skyriaus vadovą.
74. Patikrinti asmeninių saugos priemonių ir įrankių tvarkingumą, perduoti juos saugojimui. Pastebėjus inventoriaus bei asmeninių saugos priemonių defektus, reikia pranešti apie tai darbų vadovui, kad būtų atliktas jų remontas, atlikta akumuliatorių įkrova arba pakeitimas.
75. Būtina atsiminti, jog, vykdant gamintojo nurodytus asmeninių saugos priemonių nuo kritimo priežiūros ir laikymo reikalavimus, prailginamas įrangos veikimo ir panaudojimo laikas. Kritimo saugos priemonės turi būti laikomos sausoje, vėsioje patalpoje, laikomos toli nuo tiesioginių karščio šaltinių, saugomos nuo cheminių medžiagų poveikio, kuris gali pažeisti lyną bei metalines dalis.
76. Sutvarkyti darbo drabužius, darbo avalynę, o reikalui esant - atiduoti skalbimui, remontui arba pakeitimui.

5.5. PASKYRA – LEIDIMAS DARBAMS ATLIKTI

Darbų, kuriems atlikti reikalinga **paskyra-leidimas**, sąrašas:

Eil. Nr.	Pavojingų darbų pavadinimas	Kvalifikacija pagal mokymo programas		
		Asmeniui, turinčiam teisę išduoti paskyrą – leidimą	Darbų vadovui	Darbuotojui, atliekančiam pavojingus darbus
1.	Darbai atliekami aukščiau kaip 5 metrai nuo žemės paviršiaus ar grunto, perdengimo, pastolių ar grindų paviršiaus, kai pagrindinė apsaugos nuo kritimo priemonė yra apraišai (apsaugos nuo kritimo diržai)	„Darbdavio, jam atstovaujančio asmens“	„Aukštalipių darbų vadovo“	„Darbininko, dirbančio aukštalipio darbus“
2.	Darbai žirkliniuose savaeigiuose keltuvuose ir jų naudojimas bei darbai mobiliuose bokšteliuose ir jų naudojimas			„Darbininko, dirbančio kėlimo įrenginių lopšiuose“.
3.	Darbai aukštyje , atliekami aukščiau kaip 1,3 metrai nuo žemės paviršiaus ar grunto, perdengimo ar grindų paviršiaus.	„Darbdavio, jam atstovaujančio asmens“	„Aukštalipių darbų vadovo“	„Darbininko, dirbančio aukštalipio darbus“ arba „Darbuotojo, dirbančio aukštyje (nuo 1,3m. iki 5m.)“.
Pastaba: 3 punkte nurodytam darbui paskyra-leidimas išduodamas, jeigu išrašantysis nusprendžia, kad atliekant šiuos darbus gali kilti darbuotojams pavojus.				
4.	Darbai šuliniuose, tuneliuose, kolektoriuose ir kituose požeminiuose įrenginiuose ir statiniuose, uždaroje bet kokių medžiagų talpyklose ir iš dalies	„Darbdavio, jam atstovaujančio asmens“	„Šuliniuose ir kituose požeminiuose statiniuose, uždaroje	„Darbininko, dirbančio šuliniuose ir kituose požeminiuose statiniuose“

	uždarose ir ankštose patalpose ar iš dalies uždarose mašinų ir kitų įrenginių angose.		talpyklose vykdomų darbų vadovo“	
5.	Darbai vietose, kuriose yra arba gali atsirasti pavojus, sukeltas greta atliekamų darbų	„Darbdavio, jam atstovaujančio asmens“	Atsižvelgiant į atliekamus darbus	Atsižvelgiant į atliekamus darbus.
6.	Grunto kasyba ir kiti darbai prie aukštesnių kaip 1,5 metro šlaitų ir gilesnėse kaip 1,5 metro iškasose	„Darbdavio, jam atstovaujančio asmens“	Instruktuotas pagal atitinkamų darbų darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas	Instruktuotas pagal atitinkamų darbų darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas
7.	Krovinių kėlimas rankomis, esant veiksniams, nurodytiems „Darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų tvarkant krovinius rankomis“, patvirtintų socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro 2006 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. A1-293/V-869 (Žin., 2006, Nr. 116-4417), 1 ir 2 prieduose	„Darbdavio, jam atstovaujančio asmens“	„Darbuotojo, tvarkančio krovinius rankomis“	„Darbuotojo, tvarkančio krovinius rankomis“

8.	Darbas elektros įrenginiuose, įrengtuose lauke, elektros srovės pavojingumo atžvilgiu pavojingose ir labai pavojingose patalpose, nurodytose Elektros įrenginių įrengimo bendrosiose taisyklėse, patvirtintose ūkio ministro 2007 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 4-40 (Žin., 2007, Nr. 24-936), taip pat veikiančių elektros įrenginių srovinių grandinių, skirtų didesnei kaip 10 A srovei ir esant aukštesnei kaip 50 V kintamosios srovės ir aukštesnei kaip 75 V nuolatinės srovės įtampai, remonto ir (ar) derinimo darbai*	Vadovautis 2010-03-30 įs. nr. 1-100 „Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklėmis“.
----	---	--

Kvalifikacinių pažymėjimų galiojimo terminai nurodyti *G:\INFO\Mokymu duomenys\Kvalifikaciniai pazymejimai*

Pastaba. Elektros, šilumos ir dujų ūkyje remonto ir priežiūros darbai atliekami vadovaujantis UAB „YIT Technika“ patvirtintais elektros, šilumos ir dujų ūkio eksploatacijos normatyvinių dokumentų sąrašais.

2 priedas

UAB “YIT Technika”

(privalomasis)

Paskyra-leidimas

Nr. _____

(Paskyros - leidimo formos SIS verslui)

Darbų atlikimui pavojingų arba kenksmingų veiksnių veikimo vietose

Išduotas 20__ m. _____ d.

Galioja iki 20__ m. _____ d.

1. Darbų

vadovui

_____ (vardas, pavardė, pareigos)

2. Darbų

atlikimui

_____ (darbo pavadinimas ir jo atlikimo sąlygos)

_____ (objekto pavadinimas, darbo vietos adresas)

3. Rizikos veiksniai, kurie veikia ar gali atsirasti darbų vykdymo vietose, nepriklausomai nuo atliekamo darbo:

4. Prieš darbų pradžią būtina vykdyti šias priemones:

Eil. Nr	Priemonės pavadinimas	Atlikimo laikas	Atsakingas už įvykdymą
1	2	3	4

Darbus pradėti: 20__ m. _____ d.

Darbus baigti: 20__ m. _____ d.

5. Darbų eigoje būtina įvykdyti šias priemones:

Eil. Nr	Priemonės pavadinimas	Atlikimo laikas	Atsakingas už įvykdymą
1	2	3	4

6. Darbuotojai:

Vardas, pavardė	Pareigybė	Su darbo sąlygomis supažindinau, instruktavau	Su darbo sąlygomis susipažinau
(brigados nariai)		(parašas)	(brigados narių parašai)

7. Paskyrą-leidimą

išdavė

_____ (darbdavio paskirto asmens vardas, pavardė, pareigos, parašas, data)

7.1. Paskyrą-leidimą

gavo

_____ (darbų vadovo vardas, pavardė, pareigos, parašas)

8. Veikiančios įmonės (eksploatuojančios organizacijos) raštiškas leidimas darbams atlikti yra.

Statybos darbų saugos priemonės

suderintos

_____ (veikiančios įmonės (eksploatuojančios organizacijos) paskirto asmens vardas, pavardė, pareigos, parašas)

9. Darbo vieta ir darbo sąlygos patikrintos. Saugos ir sveikatos priemonės, nurodytos paskyroje-leidime, įvykdytos.

Leidžiu pradėti darbus

_____ (vardas, pavardė, pareigos, parašas, data)

10. Paskyra-leidimas

pratęstas

_____ (išdavusio paskyrą - leidimą asmens parašas, data)

11. Darbai visiškai baigti. Medžiagos, įrankiai, pagalbinės priemonės iš darbo vietų surinktos (pašalintos). Žmonės išvesti.

Darbų vadovas

Asmuo, išdavęs paskyrą-
leidimą

(parašas, data)

Pastaba. Paskyra-leidimas įforminamas dviem egzemplioriais (pirmas pasilieka išdavusiam paskyrą-leidimą, antras įteikiamas darbų vadovui); atliekant darbus veikiančios įmonės teritorijoje, paskyra-leidimas - trimis egzemplioriais (trečiasis išduodamas veikiančios įmonės paskirtam asmeniui).

Paskyra-leidimas Nr. _____

(Paskyros - leidimo formos SŪVP verslui)

Darbų atlikimui pavojingų arba kenksmingų veiksnių veikimo vietose

Išduotas 20__ m. ____ d.
Galioja iki 20__ m. ____ d.

1. Darbų
vadovui

(vardas, pavardė, pareigos)

2. Darbų
atlikimui

(darbo pavadinimas ir jo atlikimo sąlygos)

(objekto pavadinimas, darbo vietos adresas)

3. Rizikos veiksniai, kurie veikia ar gali atsirasti darbų vykdymo vietose, nepriklausomai nuo atliekamo darbo:

(įvardinti nepaminėtus rizikos veiksnius)

4. Prieš darbų pradžią būtina vykdyti šias priemones:

Eil. Nr	Priemonės pavadinimas	Atlikimo laikas	Atsakingas už įvykdymą
1	2	3	4

Darbus pradėti: 20__ m. _____ d. __ val.

Darbus baigti: 20__ m. _____ d. __ val.

5. Darbų eigoje būtina įvykdyti šias priemones:

Eil. Nr	Priemonės pavadinimas	Atlikimo laikas	Atsakingas už įvykdymą
1	2	3	4

6. Darbuotojai:

Vardas, pavardė	Pareigybė	Su darbo sąlygomis supažindinau, instruktavau	Su darbo sąlygomis susipažinau
(brigados nariai)		(darbų vykdymo vadovo parašas)	(brigados narių parašai)

7. Paskyrą-leidimą

išdavė

_____ (darbdavio paskirto asmens vardas, pavardė, pareigos, parašas, data)

7.1. Paskyrą-leidimą

gavo

_____ (vardas, pavardė, pareigos, parašas)

8. Veikiančios įmonės (eksploatuojančios organizacijos) raštiškas leidimas darbams atlikti yra.

(įmonės pavadinimas)

9. Darbo vieta ir darbo sąlygos patikrintos. Saugos ir sveikatos priemonės, nurodytos paskyroje-leidime, įvykdytos.

Leidžiu pradėti darbus

(darbų vykdymo vadovo vardas, pavardė, pareigos, parašas, data)

10. Paskyra-leidimas

pratęstas iki

(išdavusio paskyrą - leidimą asmens parašas, data)

11. Darbai visiškai baigti. Medžiagos, įrankiai, pagalbinės priemonės iš darbo vietų surinktos (pašalintos). Žmonės išvesti.

Darbų vadovas

(darbų vykdymo vadovo parašas, data, LAIKAS)

Asmuo, išdavęs paskyrą-

leidimą

(parašas, data)

Pastaba. Paskyra-leidimas įforminamas dviem egzemplioriais (pirmas pasilieka išdavusiam paskyrą-leidimą, antras įteikiamas darbų vadovui); atliekant darbus veikiančios įmonės teritorijoje, paskyra-leidimas - trimis egzemplioriais (trečiasis išduodamas veikiančios įmonės paskirtam asmeniui).

Paaugštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
6 MOKYMO ELEMENTAS. ĮMONĖJE NAUDOJAMOS ALPINIMO ĮRANGOS, PARINKIMAS, NAUDOJIMAS ĮMONĖS OBJEKTE

6.1. DARBŲ VYKDYMO PROJEKTAS

Pastaba. Mokymų dalyviai su konkrečiu vykdomu projektu bus supažindinami objekte.

Žemiau pateikiamoje medžiagoje rasite informaciją apie reikalavimus darbų vykdymo projektams; jų rengimui, turiniui, taikymo sritims.

Įmonės projektų vadovai, meistrai supažindinami su šia medžiaga. Tai padeda geriau suprasti projektų reikalavimus bei taikyti juos konkrečioje darbo vietoje.

STATYBOS DARBŲ TECHNOLOGIJOS PROJEKTAS

1. Statybos darbų technologijos (vykdymo) projektas yra techninis dokumentas, kuris nustato konkretaus statinio statybos, kaip technologijos proceso, reikalavimus, nurodo statinio projekto įgyvendinimo būdus bei metodus ir numato konkrečius sprendinius bei priemones, užtikrinančius darbuotojų saugą ir sveikatą.
2. Statybos darbų technologijos projektas turi būti rengiamas visiems statiniams, išskyrus nesudėtingus statinius ir statinio paprastąjį remontą. Statybos darbų technologijos projektą rengia rangovas, arba paveda tai atlikti statinio statybos vadovui.
3. Rengiant statybos darbų technologijos projektą, privaloma vadovautis techninio projekto statybos paruošimo ir organizavimo sprendiniais bei saugaus darbo ir sveikatos taisyklėmis statyboje DT 5 – 00.
4. Statybos darbų technologijos projekto sudėtis priklauso nuo konkretaus statinio sudėtingumo, paskirties, žemės sklypo. Bendruoju atveju statybos darbų technologijos projekte turi būti pateikiami šie brėžiniai ir sprendiniai:
5. Statybvietės planas su esamų ir projektuojamų statyti statinių (tarp jų – inžinerinių tinklų ir susisiekiimo komunikacijų), statybos reikmėms naudojamų laikinųjų statinių, statybos produktų ir įrenginių sandėliavimo nužymėtomis vietomis;
6. statybos darbų eiliškumas ir jų atlikimo kalendoriniai grafikai;
7. statybos darbų technologinės schemos (kortelės);
8. statybos darbų, atliekamų sudėtingomis sąlygomis, technologiniai sprendiniai; apsauga nuo gruntinio ir paviršinio vandens, darbų atlikimas veikiančios įmonės (kito objekto) ar veikiančių susisiekiimo komunikacijų (kelių, gatvių, geležinkelių ir pan. bei jų apsaugos zonų), nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių (bei jų apsaugos zonų) teritorijose ir kitose saugomose teritorijose bei tretiesiems asmenims priklausančiuose sklypuose, taip pat atliekant žemės darbus greta esamų statinių, po vandeniu, žeme ir pan.

STATYBOS DARBŲ RŪŠYS

1. Statybos darbai skirstomi:

1.1. bendrieji statybos darbai:

1.1.1. žemės darbai (sklypo reljefo tvarkymas, statinių pamatų duobių, iškasų, tranšėjų inžineriniams tinklams tiesti kasimas ir užpylimas; iškasų kasimas, pylimų supylimas susisiekimo komunikacijoms tiesti; kanalų ir griovių kasimas bei jų tvirtinimas, šlaitų tvirtinimas, kasimo ir užpylimo darbai žemės ūkio sausinimo ir drėkinimo sistemoms įrengti, jūros ir vidaus vandens telkinių dugno gilinimas, užtvankų supylimas, ir kiti panašaus profilio žemės darbai);

1.1.2. betono, mūro, metalo, medžio, kitų statinio konstrukcijų, elementų montavimo ir statybos darbai, konstrukcijų šiltinimo, pastatų vidaus ir išorės apdailos darbai;

1.2. specialieji statybos darbai:

1.2.1. mechanikos darbai (pastatų ir išorės vandentiekis bei nuotekų šalinimas, šilumos gamyba bei tiekimas, pastatų šildymas ir vėdinimas, pastatų dujų sistemos ir išorės dujotiekio tinklai bei kiti panašaus profilio montavimo darbai);

1.2.2. elektrotechnikos darbai (elektros energijos tiekimo, transformavimo, paskirstymo, apšvietimo valdymo, automatizavimo, nuotolinio ryšio (telekomunikacijų), apsauginės, gaisrinės signalizacijos ir kiti panašaus profilio darbai).

PAGRINDINIAI SAUGOS SPRENDIMAI STATYBOS DARBŲ

TECHNOLOGIJOS (VYKDYMO) PROJEKTE (TECHNOLOGINĖSE KORTELĖSE)

1. Statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte turi būti numatyti konkretūs projektiniai sprendiniai, nustatantys technines priemones, darbų metodus, užtikrinančius darbuotojų saugą ir sveikatą.

Šie projektiniai sprendiniai negali būti pakeisti nuorodomis ar ištraukomis iš saugos ir sveikatos teisės aktų, norminių techninių dokumentų, kurios nurodo tik kaip parengti atitinkamą projektinį sprendimą.

2. Ruošiant projektinius sprendimus, užtikrinančius darbuotojų saugą ir sveikatą darbo vietose, būtina vadovautis:

- įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos norminiais dokumentais;
- darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų reikalavimais;
- darbo priemonių naudojimo dokumentacija (pateikia gamintojas);
- standartais, metodinėmis rekomendacijomis ir katalogais.

3. Rengiant projektinius sprendimus būtina išsiaiškinti pavojingus ir kenksmingus veiksnius, susijusius su darbų technologija ir statybos sąlygomis, nurodyti jų veikimo zonas, nustatyti (įvertinti) riziką.

Statinio techniniame (statybos organizavimo) projekte turi būti nurodytos pavojingos zonos, kurios atsiranda naudojant kėlimo mašinas, o kitos pavojingos zonos - statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa Gamybinės buities patalpos (laikinos), poilsio vietos, judėjimo keliai turi būti įrengti už pavojingų zonų ribų.

4. Pasikeitus statybos sąlygoms, turinčioms įtaką darbuotojų saugai ir sveikatai, statybos darbų technologijos (vykdymo) projektas turi būti atitinkamai pakeistas ir/ar patikslintas.

5. Statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte turi būti numatyta:

- konstrukcijų ir įrenginių montavimo eiliškumas;
- darbų, atliekant juos pavojingomis bei kenksmingomis sąlygomis, apimčių mažinimas;
- saugus mašinų ir darbo įrenginių išdėstymas;
- darbo vietų, panaudojant technines ir organizacines saugos priemones, įrengimas;
- darbo priemonės, kolektyvinės ir asmeninės apsauginės priemonės;
- statybvietės, darbo vietų, judėjimo kelių apšvietimas, saugos ir sveikatos apsaugos ženklai, signalizacijos ir ryšių priemonės;
- gamybinės buities patalpų (laikinių) įrengimas.

6. Siekiant išvengti darbuotojų kritimo iš aukščio, statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte turi būti:

- sprendimai darbų aukštyje apimčių mažinimui;
- pastovių atitveriančių konstrukcijų (sienų, plokščių, laiptų, balkonų bei angų aptvarų) išskirtinis pirmasis įrengimas.

Be to, turi būti nurodytos:

- laikinų aptvarų montavimo vietos ir tipai;
- saugos lynų ir diržų tvirtinimo vietos;
- technologinė įranga bei pagalbinės priemonės darbams aukštyje atlikti;
- priemonės ir būdai, kaip darbuotojams patekti į darbo vietas;
- jei reikia, distanciniai krovinių atkabinimo įtaisai.

7. Siekiant išvengti konstrukcijų, gaminių ir medžiagų kritimo iš aukščio pavojaus, statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte turi būti nurodyta:

- konteineriai ir tara, naudojami vienietinėms ir birioms medžiagoms bei betonui ir skiediniui perkelti;
- krovinių kėlimo reikmenys (stropai, traversai ir montavimo griebtuvai);
- kabinimo būdai, užtikrinantys sandėliuojamų ir montuojamų elementų perkėlimą į nurodytą vietą;
- įrenginiai (piramidės, kasetės), užtikrinantys sandėliuojamų konstrukcinių elementų stabilumą;
- gaminių, medžiagų, įrenginių sandėliavimo būdai ir vietos;
- montuojamų (demontuojamų) konstrukcijų laikino ir pastovaus tvirtinimo būdai;

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- surenkamų elementų laikino tvirtinimo būdai, vykdant pastatų ir statinių konstrukcijų demontavimo darbus;

- statybinių medžiagų atliekų ir šiukšlių pašalinimo būdai;
- apsauginių perdengimų (paklotų) arba stogelių įrengimo vietos ir konstrukcija.

8. Naudojant statybines mašinas ir mechanizmus, statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte reikia numatyti:

- statybinių mašinų ir mechanizmų tipą, jų pastatymo vietas ir darbo režimą, atsižvelgiant į darbų technologiją ir esamas statybos sąlygas;
- priemones, pašalinančias kenksmingų ir/arba pavojingų veiksnių poveikį operatoriui ir šalia jo dirbantiems žmonėms;
- priemones, ribojančias statybinės mašinos darbo zoną, kad į ją nepatektų žmonių buvimo vietos, taip pat mašinos darbo zonos aptvėrimą;
- ypatingas mašinų statymo sąlygas žemės nuogriūvų ribose, ant supilto grunto, nuokalnėje ar panašiai.

9. Darbus atliekant iškasose ar tranšėjose turi būti nurodytas:

- saugus iškasų šlaitų nuolydis arba iškasų šlaitų sutvirtinimo būdas ir įrengimo technologija;
- įėjimo ir išėjimo į iškasas ar tranšėjas būdas;
- esant reikalui, vandens šalinimo būdai.

10. Siekiant apsaugoti darbuotojus nuo pavojingo elektros srovės poveikio, reikia numatyti:

- laikinų elektros įrenginių įrengimo tvarką, įtampas, laikinas elektros jėgos ir apšvietimo tinklų trasas, srovinių dalių aptvėrimo būdus ir įvadinių - paskirstymo sistemų ir prietaisų išdėstymą;
- elektros įrenginių metalinių dalių įžeminimo būdus;
- papildomas saugos priemones vykdant darbus pavojingose ir labai pavojingose patalpose, taip pat analogiškomis sąlygomis jų išorėje;
- saugius darbų atlikimo būdus elektros perdavimo linijų apsauginėse zonose bei šalia veikiančių elektros įrenginių.

11. Siekiant darbuotojus apsaugoti nuo kenksmingų veiksnių poveikio (triukšmo, vibracijos, kenksmingų medžiagų darbo zonos ore) būtina:

- nustatyti darbo vietas, kuriose dėl darbų technologijos ar darbo sąlygų gali atsirasti kenksmingi veiksniai;
- numatyti darbuotojų apsaugos nuo kenksmingų gamybinių veiksnių priemones;
- esant reikalui, numatyti kenksmingų ir/arba pavojingų medžiagų laikymo vietas, būdus.

12. Organizacinių priemonių, užtikrinančių darbuotojų saugą ir sveikatą, statybiečių įrengimo plane turi būti numatyta:

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- darbai, kurių vykdymui reikalinga paskyra - leidimas;
 - rangovo ir užsakovo bendros darbuotojų saugą ir sveikatą užtikrinančios priemonės dirbant veikiančios įmonės teritorijoje;
 - statybos darbų vykdymo tvarka, esant keliems rangovams vienoje statybvietėje, atsižvelgiant į statybvietės įrengimo saugos ir sveikatos priemonių planą.

6.2. ĮMONĖS DARBŲ, NAUDOJANT ALPINIZMO METODUS, TECHNOLOGINĖ KORTELĖ TECHNOLOGINĖ KORTELĖ Nr. 11

Darbai aukštyje

Aukštalipio darbai

1. Bendroji dalis

1.1. Ši technologinė kortelė taikoma darbininkams, atliekantiems darbus didesniame kaip 1,3 m aukštyje nuo žemės, grindų ar perdenginio paviršiaus, taip pat darbininkams, atliekantiems aukštalipių darbus didesniame kaip 5 m aukštyje nuo žemės, grindų, perdenginio, pastolių ar paklotų darbo paviršiaus, kai pagrindinė saugos priemonė nuo kritimo yra saugos diržas.

1.2. Darbus aukštyje gali atlikti ne jaunesnis kaip 18 metų amžiaus darbininkas, pasitikrinęs sveikatą ir gavęs iš gydytojų išvadą, kad jo sveikata leidžia atlikti darbus aukštyje.

1.3. Prieš pradėdant atlikti darbus aukštyje, darbininkas privalo išklaudyti įvadinį bei pirminį instruktavimą darbo vietoje.

1.4. Darbininkas, atliekantis aukštalipio darbus, darbų saugos turi būti mokomas ir atestuojamas mokymo teisę turinčiose įstaigose ir privalo gauti nustatytos formos pažymėjimą.

1.5. Aukštalipių darbai priskiriami pavojingų darbų kategorijai, todėl aukštalipio darbus atliekantis darbininkas turi turėti aukštalipio kvalifikaciją patvirtinančią dokumentą bei ne trumpiau kaip vienerius metus aukštalipio darbus atlikti jį prižiūrint patyrusiam darbininkui.

1.6. Atliekantis darbus aukštyje ir aukštalipių darbus darbininkas privalo:

- vykdyti darbdavio, jo įgaliotų asmenų, kontroliuojančių pareigūnų teisėtus nurodymus;
- laikytis vidaus tvarkos taisyklių;
- atvykti į darbą blaivus, darbe nevartoti alkoholinių gėrimų, narkotinių ar kitokių psichotropinių medžiagų;
- mokėti saugiai dirbti, saugoti savo ir nekenkti kitų sveikatai;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- darbo metu naudoti priklausančius pagal galiojančias normas darbo drabužius, darbo avalynę, asmenines apsaugos priemones;
- žinoti elektrosaugos pagrindus;
- žinoti pirmosios medicinos pagalbos suteikimo būdus ir mokėti praktiškai ją suteikti nukentėjusiajam;
- žinoti gaisro gesinimo priemones, mokėti jas praktiškai panaudoti.

1.7. Atliekantis darbus aukštyje ir aukštalipių darbus darbininkas turi teisę:

- reikalauti, kad darbdavys užtikrintų saugų darbą, aprūpintų tinkamais darbo drabužiais, darbo avalyne, asmeninėmis apsaugos priemonėmis;
- sužinoti iš darbdavio ar jo įgalioto asmens apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir pavojingus veiksnius;
- nustatyta tvarka atsisakyti dirbti, jeigu yra pavojus sveikatai ar gyvybei, taip pat dirbti tuos darbus, kurie nesulygti darbo sutartimi ir kuriuos saugiai dirbti darbininkas neapmokytas;
- nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta darbininko sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų.

2. Profesinės rizikos veiksniai ir saugos priemonės

2.1. Dirbantiesiems aukštyje ir atliekant aukštalipių darbus visada yra pavojus kristi iš aukštai esančios darbo vietos.

2.2. Kritimo priežastys gali būti įvairios:

- atsitiktinių pakylų ar paaukštinimo priemonių naudojimas;
- neteisingai įrengti, netvarkingi pastoliai ir jų aptvarai;
- netvarkingi, nepakankamos keliamosios galios paklotai;
- neteisingai įrengtos, netvarkingos, neišbandytos kopėčios, jų aptvarai, darbo aikštelės;
- techniškai netvarkingi žmonių kėlimo mechanizmai (teleskopiniai bokšteliai, kabinami ant lynų lopšiai su gervėmis ir pan.);
- konstrukcijų griūtis;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- sugadintų, neišbandytų saugos diržų, saugos lynų ir grandinių naudojimas;
- neteisingas saugos diržų, saugos lynų ir grandinių tvirtinimo vietų parinkimas;
- nepalankios meteorologinės oro sąlygos;
- svaigulys ir pusiausvyros praradimas dėl aukščio baimės ar kitų priežasčių;
- neatsargumas.

2.3. Konstrukcijų montuotojams, mūrininkams, dažytojams, stogų montuotojams ir kt. yra pavojus būti nublokšties arba prispaustiems kėlimo mašinos keliamomis, perkeliomomis ar nuleidžiamomis konstrukcijomis, medžiagomis, kitais kroviniais, elektros traumos galimybė, persišaldymo galimybė žiemą, kaitros poveikis – vasarą, žaibo smūgio pavojus, nuovargis dėl didelės fizinės įtampos ir kitokių fizinių, cheminių, biologinių veiksnių pavojingo poveikio galimybė.

2.4. Darbai aukštyje turi būti atliekami nuo pastolių, paklotų, specialių aikštelių, kopėčių, lipynių, taip pat naudojant žmonių kėlimo mechanizmus.

2.5. Draudžiama dirbti ant užsilipus ant atsitiktinių pakylų (dėžių, statinių ir pan.), dėti paklotus ant atsitiktinių pakylų ir dirbti užsilipus ant tokių pakylų.

2.6. Darbo vietose, kur neįmanoma arba netikslinga įrengti pastolius, panaudoti mechanizmus, būtina dirbti prisirišus saugos diržu.

2.7. Vykdamas darbus aukštyje ir aukštalipių darbus reikia naudoti tokius saugos diržus, kurių konstrukcija pritaikyta atitinkamų darbų atlikimui (diržai be diržasaičių, diržai su pečių diržasaičiais, diržais su pečių ir kojų diržasaičiais).

2.8. Saugos diržus leidžiama naudoti tik juos patikrinus pagal Lietuvos Respublikoje galiojančių standartų (techninių sąlygų) bei gamintojo nurodytus reikalavimus.

3. Saugaus darbo organizavimas aukštyje ir atliekant aukštalipio darbus

3.1. Bendrieji reikalavimai

3.1.1. Darbininkų veiksmai prieš darbo pradžią:

- gauti iš darbų vadovo darbo užduotį;
- patikrinti darbui reikalingų paaukštinimo priemonių (pastolių, paklotų, kopėčių, lipynių, kėlimo mechanizmų) tvarkingumą;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- patikrinti darbui reikalingus įrankius ir prietaisus;
- gauti asmenines apsaugos priemones, užsivilkti darbo drabužius, apsiauti darbo avalynę;
- kiekvienas darbininkas, kuriam darbo metu reikės naudoti saugos diržą, privalo patikrinti ir įsitikinti ar nepaėjęs diržo išbandymo laikotarpis, ar nepažeista (neįplyšusi, neįpjauta, nepradeginta) diržo juosta, ar tvarkingai susiūtas diržas, ar nenutrūkusios atskiros stropo (lyno) gyslos, ar nepažeistos, neįtrūkusios diržo metalinės detalės, plieninės grandinės grandys, ar sąsaga ir spyruoklinis jos užraktas tvarkingi, ar sąsaga savaime neatsidaro;
- kiekvienas saugos diržą naudojantis darbininkas, prieš darbo pradžią, privalo išklausyti darbų vadovo instruktavimą apie tai, kaip saugiai naudoti atitinkamos modifikacijos diržą, kuriose vietose ir kaip jis turi būti tvirtinamas prie konstrukcijų ar tvirtinimo priemonių;
- kiekvienas saugos diržą naudojantis darbininkas privalo užsisegti diržą ir jo diržasaičius (jeigu jie yra) taip, kad nevaržytų judesių, bet ir nebūtų labai laisvi;
- jeigu patikrinimo metu pastebėti paaukštinimo priemonių ar kėlimo mechanizmų defektai, reikia informuoti apie tai darbų vadovą ir nepradėti darbo, kol defektai nebus pašalinti.

3.1.2. Darbininkų veiksmai darbo metu:

- darbai aukštyje ir aukštaliapių darbai turi būti atliekami tik šviesiu paros metu; išimtiniais (avariniais) atvejais leidžiama darbus atlikti aukštyje naktį, bet gerai apšvietus darbo vietą ir prižiūrint darbų vadovui;
- kylant aukštyn į darbo vietą ir leidžiantis iš jos, draudžiama laikyti rankose kokius nors įrankius ar detales; visa tai turi būti pakeliama ir nuleidžiama prie lyno prikabintoje taroje gervės pagalba ar kitokiu mechanizuotu būdu;
- jeigu reikia atlikti trumpalaikius darbus 1,3 m ir aukščiau nuo grindų (darbo aikštelės) paviršiaus be pastolių, būtina naudoti saugos diržą; kaip ir darbuotojas turi lipti, prie ko tvirtinti saugos diržo sąsagą, privalo išaiškinti darbo vadovas;
- darbo vieta, esanti arčiau kaip 2 metrai nuo 1,3 m ir didesnio aukščio slenksčio turi būti atitverta laikiniais aptvarais; jeigu tokios darbo vietos arba angų perdangose atitverti neįmanoma, būtina naudoti saugos diržą;
- perėjimui nuo vienos konstrukcijos ant kitos reikia naudoti inventorines kopėčias, perėjimo tiltelius ir trapus su aptvarais;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- negalima vaikščioti ir dirbti atsistojus ant aukštai esančių konstrukcijų ar jų elementų (santvarų, rygelių ir pan.), jeigu neįrengti aptvarai ar specialios saugos priemonės (patikimai įtemptos išilgai santvaros ar rygelio lynas, prie kurio galimas saugos diržo sąsagos tvirtinimas);
 - stogų įrengimo saugos priemonės priklauso nuo stogo formos (plokščios, nuolaidžios, daugiakampės, kreivabriaunės ir pan.), dangai naudojamos medžiagos (ruloninės, lakštinės, čerpių, skardos ir pan.);
 - atlikdami stogų su 20⁰ ir didesniu nuolydžiu įrengimo darbus (gegnių statymą, grebėstų kalimą, dangos įrengimo), darbininkai privalo naudoti saugos diržus, kurių tvirtinimo vietas turi nurodyti darbų vadovas;
 - jeigu stogo danga įrengiama iš netvirtų medžiagų, negalima jos užsigulti visu kūnu; laipiojimui per stogo dangą reikia naudoti ne siauresnius kaip 0,3 m trapus su skersiniais kojų atrėmimui ir apsiauti batus su neslidžiais padais;
 - stogo pakraščiuose ir prie angų stogo dangoje turi būti įrengti aptvarai;
 - darbininkų dirbančių ant stogo apsaugai nuo kritimo gali būti įrengiamos platformos arba tinklai, išsikišantys už stogo ribų kiek žemiau karnizo; platformas ir tinklus galima įrengti tik tuo atveju, jeigu jų įrengimas nekelia didesnio pavojaus kaip paties stogo įrengimo darbai;
 - stogų įrengimo darbininkams draudžiama sėdėti tiek ant nuolaidžių, tiek ir ant plokščių stogų parapetų, persisverti per juos;
 - dirbant užsilipus ant pakabinamųjų, pristatomųjų, išstumiamųjų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, kuris tvirtinamas prie statinio konstrukcijos arba prie pačių kopėčių, jeigu jos gerai pritvirtintos prie stabilų konstrukcijų;
 - draudžiama dirbti užsilipus ant paskutinio arba priešpaskutinio kopėčių ar lipynių aukščiausio skersinio, jeigu neįrengti kopėčių ar lipynių turėklai ir spyriai;
 - ant kopėčių ar lipynių vienu metu gali būti tik vienas darbininkas; esančiam ant kopėčių ar lipynių darbininkui draudžiama kelti ir nuleisti krovinius;
 - užsilipus ant kopėčių draudžiama dirbti prie arba po veikiančiomis mašinomis, mechanizmais, transporteriais, dirbti elektros ar pneumatiniais įrankiais, montavimo pistoletu, vykdyti suvirinimo elektra ar dujomis darbus, įtempti laidus arba prilaikyti sunkias detales;
 - žiemos metu būtina nuo kopėčių pakopų, laiptelių, paklotų valyti sniegą, ledą ir pabarstyti nuvalytas vietas smėliu;
 - dirbantieji aukštalipių darbus privalo naudoti saugos diržą su pečių ir kojų diržasaičiais;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- jungčiai, kurios vienas galas tvirtinamas prie žmogų apjuosiančio diržo, o kitas – prie aukštybinio statinio konstrukcijose įrengtų tvirtinimo detalių, galima panaudoti lyną su gaudytuvu arba inertinius gaudytuvus, tvirtinamus įvairiame aukštybinės konstrukcijos aukštyje, atsižvelgus į gaudytuvų technines galimybes;
- prieš pakilimą į aukštybinę konstrukciją (bokštą, kitokį statinį ar įrenginį), reikia prie diržo prisegti gaudytuvo lyną, o prieš lyno tvirtinimą prie konstrukcijos – patikrinti tvirtinimo vietos patikimumą;
- jeigu saugos jungčiai su diržu naudojami inerciniai gaudytuvai, gaudytuvo ilgis turi būti toks, kuris leistų lengvai pasiekti kito gaudytuvo galą; pasiekus kito gaudytuvo galą, reikia prisegti prie jo saugos diržą ir atsegti diržą nuo pirmojo gaudytuvo;
- reikia pastoviai segti, ar tvirtinimo jungtys nesusipynė, neapsivyniojo apie kurią nors konstrukcijos dalį, nesitrina, neužsikabino už kurios nors šiurkščios ir aštriabriaunės konstrukcijos.

3.1.3. Aukštyje atliekamus ir aukštalipių darbus lauke dirbti draudžiama:

- artėjant audrai ir audros metu;
- esant rūkui;
- esant plikledžiui;
- smarkiai lyjant ar sningant;
- esant vėjo greičiui 10-15 m/s ir daugiau.

3.1.4. Darbininkų veiksmai ypatingais (avariniais) atvejais:

- jeigu dirbantis aukštyje ar aukštalipių darbus darbininkas prarado lygsvarą, nuslydo nuo tvirto pagrindo ar įvyko konstrukcijos, ant kurios jis dirbo, griūtis ir darbininkas ėmė kristi, jis turi kuo greičiau palenkti galvą į priekį, smakrą tvirtai prispausti prie krūtinės ir išlaikyti tokią padėtį iki saugos priemonė sustabdys laisvą kritimą;
- jeigu matosi, kad atsitrenkimas į kietą pagrindą neišvengiamas, reikia bandyti panaudoti kojų amortizacines savybes;
- įvykus nelaimingam atsitikimui, darbininkas, jeigu pajėgia, privalo nedelsdamas šauktis pagalbos;
- darbininkas, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti apie įvykį darbų vadovui arba kitam

Paaukštinto įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa darbdavio atsakingam asmeniui, išskiesti greitąją pagalbą arba nugabenti nukentėjusį į gydymo įstaigą kitu transportu;

- įvykio vietą, iki nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, reikia išsaugoti tokią, kokia ji buvo nelaimingo atsitikimo metu, o jeigu tai kelia pavojų kitiems darbininkams, galima daryti tik būtiniausius pakeitimus, kuriuos reikia įforminti atitinkamu aktu;
- įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo, darbininkas privalo pranešti apie jį savo vadovybei pats arba per kitus asmenis ir nurodyti nelaimingo atsitikimo aplinkybes bei pasekmes;
- jeigu darbininkas pastebėjo gaisro židinį, jis privalo gesinti jį turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis, išskiesti į gaisravietę ugniagesius ir įmonės vadovybę.

3.1.5. Darbininkų veiksmai baigus darbą:

- sutvarkyti darbo vietą;
- nepalikti aukštyje įrankių, detalių, nepanaudotų medžiagų ir jų atliekų;
- įrankius, medžiagų likučius, nepanaudotas detales, asmenines apsaugos priemones, darbo drabužius nugabenti į jų saugojimo vietą;
- apie darbo metu iškilusius nesklandumus informuoti darbų vadovą;
- atlikti asmeninės higienos procedūras.

4. Papildomi saugos reikalavimai darbams aukštyje ant pastolių

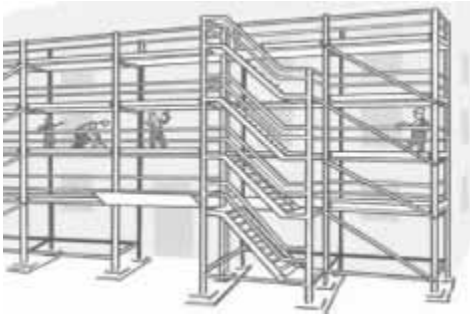
Pastoliai yra pats tinkamiausias darbo įrenginys, kai reikia pasiekti aukštai esančias vietas ir dirbti aukštyje. Pastoliai gali būti stacionarūs arba kilnojantieji.

Prieš pasirinkdami pastolius, privalome aiškiai apibrėžti savo poreikius:

- Kokios rūšies darbams pastoliai bus naudojami?
- Kokio aukščio pastolių reikia?
- Ar bus papildomų statinių ar dinaminių apkrovų?
- Kaip darbuotojai pasikels į įvairių aukštį su kroviniais?
- Kokios pastolių tvirtinimo sąlygos prie statinio?

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa

- Ar pastoliai turi būti pritaikyti prie kitų konstrukcijų arba įrenginių (keltuvų, gervių ir pan.)?
- Kokias tvirtinimo ir išlyginimo priemones galima taikyti?

4.1. Priemonės darbo vietai paaukštinti (pastoliai, kopėčios ir kt.) ir jų naudojimas turi atitikti standartų reikalavimus.

4.2. Pastoliai, klojiniai ir paklotas turi būti apskaičiuoti galimai didžiausiai apkrovai, atsižvelgiant į atliekamų darbų pobūdį ir faktines apkrovas.

4.3. Gruntas, ant kurio statomi pastoliai, turi būti išlygintas, sutankintas, su nuolydžiu paviršiniam vandeniui nutekėti.

4.4. Pastoliai, neturintys reikiamo stabilumo, prie statinio sienos turi būti pritvirtinti statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte arba gamintojo dokumentuose nurodytais tvirtinimo būdais.

4.5. Sumontavus pastolius ir paklotus, būtina patikrinti:

- pastolių stabilumą užtikrinančių atskirų elementų sujungimus ir tvirtinimus;
- statramsčių vertikalumą;
- atraminių aikštelių patikimumą;
- metalinių pastolių įžeminimą.

4.6. Pagalbinę technologinę įrangą veikiančios apkrovos neturi viršyti apskaičiuotų projektinių ar gamintojo instrukcijose nurodytų dydžių. Jei ant pastolių paklotų būtina uždėti papildomas apkrovas, pastolių konstrukcija turi būti apskaičiuota ir patikrinta toms apkrovoms.

4.7. Leidžiamas tik išilginis pakloto skydų sujungimas užleidžiant ant atramų ne mažiau kaip 0,20 m.

4.8. Jei šalia pastolių yra masinio žmonių judėjimo keliai, jie turi būti apsaugoti stogeliu, kad nebūtų pavojaus žmonėms, o pastolių fasadas – uždengtas apsauginiu tinkle.

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- 4.9. Pastolių tikrinimo ir priežiūros tvarką nustato darbdavys (jei tokia tvarka nenurodyta gamintojo dokumentuose), vadovaudamasis Darboviečių įrengimo statybvietėse nuostatais (59 punktą).
- 4.10. Jei atliekant darbus ant 6 m ir aukštesnių pastolių šalia gali būti žmonės, turi būti ne mažiau kaip du paklotai: darbinis (viršutinis) ir apsauginis (apatinis).
- 4.11. Atstumas tarp statomo pastato sienos ir pastolių pakloto neturi viršyti 50 mm, kai atliekami mūro darbai, ir 150 mm – apdailos darbai.
- 4.12. Naudojamus pastolius darbų vadovas turi apžiūrėti ne rečiau kaip kartą per 10 dienų.
- 4.13. Mėnesį ar ilgiau nenaudoti pastoliai prieš atnaujinant darbus turi būti patikrinti iš naujo.
- 4.14. Pastolius būtina apžiūrėti po smarkaus lietaus ar vėjo, polaidžio ar mechaninio poveikio. Pastebėjus pastolių deformacijas, jie turi būti taisomi ir tikrinami.
- 4.15. Ardant pastolius visos pirmo aukšto durys ir kitų aukštų išėjimų durys į balkonus turi būti uždarytos (ardymo zonoje). Ant durų turi būti pakabinti įspėjamieji ženklai.
- 4.16. Užlipimui ant pastolių ir nulipimui nuo jų turi būti įrengtos ne didesnės kaip 60⁰ nuolydžio kopėčios.
- 4.17. Jeigu nėra pažymos su pasirinktų pastolių charakteristikų apskaičiavimais arba jeigu tokioje pažymoje nėra nurodytas numatomų struktūrinių elementų išdėstymas, būtina atlikti tvirtumo ir stabilumo apskaičiavimus, išskyrus atvejus, kai pastoliai yra sumontuoti pagal visuotinai pripažintą tipinę konfigūraciją.
- 4.18. Atsižvelgiant į pasirinktų pastolių sudėtingumą, kompetentingas asmuo privalo parengti jų surinkimo, naudojimo ir išmontavimo planą. Tai gali būti tipinis planas, papildytas punktais dėl konkrečių atitinkamų pastolių elementų.
- 4.19. Atraminės pastolių dalys turi būti apsaugotos nuo slydimo, pritvirtinant jas prie atraminio paviršiaus neslystančiu įtaisu arba pritvirtinant jas prie atraminio paviršiaus, arba panaudojant nuslysti neleidžiantį įtaisą ar kitas tokias pat veiksmingas priemones; apkrovą laikantis paviršius turi būti pakankamai tvirtas. Pastoliai turi būti pastatyti tvirtai. Perstumiamieji pastoliai turi būti apsaugoti nuo savaiminių poslinkių dirbant aukštyje.
- 4.20. Pastolių paklotų išmatavimai, forma ir išdėstymas turi atitikti atliktinio darbo pobūdį ir turi būti pritaikyti kroviniams nešioti bei garantuoti saugų darbą ir judėjimą. Pastolių paklotai turi būti sumontuoti taip, kad normaliai naudojant pastolius, jų struktūrinės dalys nesislankiotų. Tarp pastolių paklotų struktūrinių elementų ir vertikalių kolektyvinių apsaugos priemonių, saugančių nuo kritimo, neturi būti pavojingo plyšio.

4.21. Neparuoštos naudoti pastolių dalys, pavyzdžiui, kai pastoliai surenkami, išmontuojami ar keičiami, turi būti pažymėti bendrais įspėjamaisiais ženklais ir tinkamai aptverti fizinėmis priemonėmis, kad kliudytų patekti į pavojingą zoną.

4.22. Pastolius surinkti, išmontuoti ar atlikti didelius pakeitimus juose galima tik prižiūrint kompetentingam asmeniui, ir šį darbą gali atlikti tik tie darbuotojai, kurie buvo atitinkamai ir specialiai apmokyti atlikti numatytas operacija, atsižvelgiant į specifinę riziką, tai yra, kurie buvo supažindinti su:

- atitinkamų pastolių surinkimo, išmontavimo ar keitimo planu;
- saugos reikalavimais, susijusiais su atitinkamų pastolių surinkimu, išmontavimu ar keitimu;
- priemonėmis, apsaugančiomis žmones ar daiktus nuo nukritimo;
- saugos priemonėmis, kurių reikia laikytis pablogėjus meteorologinėmis sąlygomis, galinčiomis pakenkti atitinkamų pastolių saugumui;
- leistinomis apkrovomis;
- bet kokia kita rizika, su kuria gali būti susijusios pirmiau nurodytos surinkimo, išmontavimo ar keitimo operacijos.

4.23. Ypač atsargiai reikėtų elgtis elektrolankinio suvirinimo atveju arba atliekant kitus darbus, kai gresia mirtino sužalojimo elektra rizika. Siekiant išvengti šios darbuotojams gresiančios rizikos, būtina imtis papildomų atsargumo priemonių.

4.24. Pastolius įrengiant šalia elektros linijos ar elektros įrenginių (pastočių, paskirstymo centrų ir pan.), būtina taikyti tam tikras rizikos vertinimu pagrįstas prevencines priemones. Šios atsargumo priemonės turi būti nurodytos rizikos vertinimo dokumentuose, į kuriuos galima įtraukti vieną ar daugiau iš šių priemonių:

- linijų trasos pakeitimas;
- elektros išjungimas;
- užtvarų arba izoliacinių priemonių įrengimas tarp pastolių ir linijų;
- rekomenduojama įžeminti šalia antžeminių linijų arba elektros įrenginių esančius pastolius.

4.25. Prie pastolių pritaikytos ir (arba) prie jų pritvirtintos medžiagų gabenimo sistemos turi būti surenkamos ir naudojamos laikantis gamintojo rekomendacijų, kad būtų išvengta pastolių keliamąją galią

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa viršijančios perkrovos. Įrengiant šias sistemas, būtina atsižvelgti į pastolių prieigos vietas; neturėtų būti kliūčių, kurios trukdytų darbuotojams evakuotis nelaimės atveju.

4.26. Negalima naudoti krovinių keltuvų su neuždarytomis angomis arba neaptvertais kraštais; prieš naudojant krovinių keltuvą, būtina įrengti apsauginius turėklus.

4.27. Pastolių inkaravimo vietos turi būti fasadinėje pastato dalyje arba paviršiuje, priešais kurį įrengiami pastoliai. Inkaravimo vietos, prie kurių dažniausiai tvirtinami inkarai – įtempimo varžtai, saitas, įliejamas saitas.

4.28. Apsauginiai turėklai, atraminiai strypai, lietvamzdžiai, stogų nutekamieji latakai niekada neturėtų būti naudojami kaip inkaravimo vietos, nes jie gali būti nepakankamai saugūs.

4.29. Kad įvairūs daiktai nenukristų arba nebūtų numesti į pėsčiųjų ar automobilių eismo juostas ir kad darbuotojams būtų patogiau dirbti, pastolius galima aptverti apsaugine danga (vielos tinklai, gofruoti lakštai, plastikiniai elementai arba medžio plokštės). Apsauginė danga turi būti tvirtai pritaisyta, kad sulaukytų bet kokias medžiagas. Ją reikia periodiškai tikrinti, ypač po stiprių vėjų.

4.30. Patekimo ant pastolių priemonės (tilteliai, laiptatakliai, laiptų aikštelės, kopėčios, rampos ir pan.) turi būti suprojektuotos ir išdėstytos taip, kad nelaimės atveju darbuotojas galėtų saugiai evakuotis. Patekti ant pastolių turėtų būti galima pro atverčiamą liuką arba per laiptų bokštelį.

4.31. Jei patekti ant pastolių naudojami liftas arba kitos kėlimo priemonės, jos turi būti pritaikytos ne tik medžiagoms, bet ir darbuotojams kelti.

4.32. Bortinės lentos ir galinės bortinės lentos turi būti tvirtinamos ant visų darbo platformų.

4.33. Bortinės lentos turi būti pakankamai aukštos ir tvirtai pritvirtintos prie statramsčių.

4.34. Uždangos dažnai yra tinkamiausias pėsčiųjų eismo zonos apsaugos ir apsaugos nuo patekimo įstatinį būdas. Uždangos dažniausiai susideda iš nuožulniųjų iš pastato kyšančių atramų, padengtų klojiniu.

4.35. Virš įėjimų į statybvieta ar virš vietų, kur dirba žmonės, esančios zonos kelia papildomą riziką, todėl jas reikia labiausiai apsaugoti.

4.36. Naudokite numatytas patekimo ant pastolių vietas.

4.37. Nestovėkite ant išilginių atsparų ar apsauginių turėklų ir nelaipiokite jais.

4.38. Nestatykite laikinų kopėčių arba paskubomis sumontuotų prieigos įrenginių.

4.39. Reikėtų vengti:

- dirbti ant pastolių audros metu arba pučiant stipriam vėjui;
- pernelyg apkrauti pastolių statramsčius ar platformas (laikytis gamintojo rekomendacijų);

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- remti medžiagas arba įrenginius į apsauginius turėklus;
- leisti, kad pastolius veiktų jėgos, kurių pastoliai nepajėgūs atlaikyti (laikytis gamintojo instrukcijų);
- keisti pastolių konstrukciją, nesiėmus būtinų atsargumo priemonių (neatlikus naujų skaičiavimų, nepatikrinus inkaravimo vietų ir pan.), neatsižvelgus į gamintojo instrukcijas ir, kai reikia, nepasikonsultavus su gamintoju.

4.40. Prie pastolių turi būti pritvirtinta lentelė, kurioje nurodyta: pastolių tipas ir gamintojas, didžiausia leistinoji apkrova, didžiausias leistinas aukštis.

4.41. Paaukštinimo platformas (pastolius), kurių aukštis ne didesnis kaip 4 m, galima eksploatuoti tik patikrinus statybos vadovui (apie patikrą įrašoma statybos darbų žurnale), o aukštesnius kaip 4 m – patikrinus komisijai (surašomas patikros aktas).

4.42. Naudoti atsitiktines paaukštinimo priemones (statines, dėžes ir kt.) draudžiama.

4.43. Dirbant ant paviršiaus, kurio nuolydis 20° ar daugiau, būtina prisirišti saugos diržu.

4.44. Skersai pastolių po atramomis reikia padėti 50 mm storio ištisinę lentą.

4.45. Negalima po pastolių atramomis dėti akmenų, plytų, lentų atraižų ir kt.

4.46. 1,3 m aukštyje ir aukščiau esanti darbo vieta turi būti aptverta. Aptvaro aukštis turi būti ne žemesnis kaip 1,1 m, atlaikyti 700 N taškinį statinį krūvį, pridėtą viduryje elementų ir turėti mažiausiai vieną tarpinį elementą.

4.47. Laisvas praėjimas ant pastolių turi būti ne mažesnis kaip 20 cm.

4.48. Pravažiavimo angos pastoliuose turi būti 0,6 m ir didesnės už pravažiuojančio transporto gabaritus.

4.49. Pastoliai gali būti inventoriniai ir neinventoriniai:

- inventoriniams pastoliams ir paklotams turi būti parengtas juos pagaminusios įmonės pasas;
- neinventoriniai pastoliai ir paklotai paprastai yra vienkartinio naudojimo ir jie įrengiami pagal įmonės vadovo arba įmonės technikos direktoriaus patvirtintą projektą; projekte turi būt pastolių ir paklotų visų elementų atsparumo ir stabilumo skaičiavimų duomenys.

4.50. Pastoliai gali būti mediniai ir surenkami metaliniai:

- mediniai pastoliai ir paklotai turi būti gaminami iš sausos, ne prastesnės kaip antros rūšies spygliuočių arba lapuočių medienos;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- metalinių pastolių gamybai gali būti naudojami vamzdžiai arba kitokie metalo profiliai, nesulankstyti, be įtrūkimų, plyšių ir kitokių defektų; statramsčių sujungimai turi būti tvirtinami patikimais elementais (varžtais, sankabomis, apkabomis ir pan.);
- kad būtų užtikrintas pastolių stabilumas, statramsčius visame jų aukštyje būtina tvirtinti prie pastatų konstrukcijų; tvirtinimo vietas ir būdus reikia parinkti iš projekto;
- statomas toliau nuo pastatų pastolius reikia tvirtinti spyriais ir atotampomis;
- statomiems lauke metaliniams ir mediniams pastoliams reikia įrengti žaibolaidžius, o metalinius pastolius įžeminti;
- paklotų skydai turi būti gaminami iš neplonesnių kaip 25 mm geros medienos, neišpuvusių, neįlūžusių, neturinčių kitokių defektų lentų; skydų sudūrimuose neturi būti slenksčių; skydus reikia pritvirtinti prie pastolių taip, kad skydai nepasislinktų nei skersai, nei išilgai;
- pastolių paklotai turi būti su aptvarais, ne žemesniais kaip 1 m nuo darbo paviršiaus ir su apatiniu, ne siauresniu kaip 15 cm borteliu; aptvarams galima naudoti ištisinius metalinius arba kitokios patvarios medžiagos tinklus.

5. Papildomi saugos reikalavimai darbams aukštyje atliekamiems ant kopėčių

5.1. Naudojamas kopėčias darbų vadovas turi apžiūrėti ne rečiau kaip kartą per 10 dienų.

5.2. Pristatomas kopėčias be darbo aikštelių leidžiama naudoti užlipimui tarp atskirų statomo statinio aukštų bei darbams, kuriuos atliekant neprireiktų papildomai remtis į statinio konstrukcija. Pristatomos kopėčios turi būti su įtaisais, neleidžiančiais joms pasislinkti ar virsti darbo metu.

5.3. Dirbant ant konstrukcijų naudojamos kabinamos kopėčios ir aikštelės turi būti su griebtuvais – kabliais.

5.4. Pristatomų kopėčių matmenys turi būti tokie, kad darbuotojas galėtų dirbti stovėdamas ant pakopos, esančios mažesniu kaip 1 m atstumu iki kopėčių viršaus. Leidžiama naudoti ne ilgesnes kaip 5 m pristatomas medines kopėčias. Dirbant ant pristatomų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos arba kopėčių, jeigu šios patikimai pritvirtintos prie pastato konstrukcijos.

5.5. Ant pristatomų kopėčių draudžiama:

- dirbti šalia ar virš neapsaugotų veikiančių mašinų besisukančių dalių ir transporterių;
- naudoti rankines elektros mašinas ar parakinį įrankį;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- virinti dujomis ar elektra;
- tempti laidus ar prilaikyti aukštyje sunkias detales.

Šiuos darbus leidžiama atlikti naudojant pastolius, aikšteles ir kitas priemones.

5.6. Prieš naudojimą ir naudojimo metu kopėčios bandomos gamintojo dokumentuose nurodyta tvarka.

5.7. Kopėčios turi būti pastatytos taip, kad stovėtų stabiliai jomis naudojantis. Nešiojamos kopėčios turi būti statomos ant nejudančio, tvirto, tinkamo dydžio pagrindo, kad jų skersinai būtų horizontalioje padėtyje. Pakabinamos kopėčios turi būti saugiai pritvirtintos taip, kad, išskyrus virvines kopėčias, nejudėtų ir nesisuptų.

5.8. Nešiojamų kopėčių atramos turi būti apsaugotos nuo slydimo, pritvirtinant prie jų viršutinių ar apatinių galų bet kokį kopėčioms nuslysti neleidžiantį įtaisą arba panaudojant kitas tokias pat veiksmingas priemones. Kopėčios, kuriomis lipama į darbo vietą, turi būti pakankamai ilgos, kad kyšotų virš platformos, ant kurios reikia užlipti, jeigu daugiau nėra už ko tvirtai laikytis. Naudojant jungiamąsias ir ištraukiamąsias kopėčias, atskiros jų dalys turi būti tvirtai sujungtos viena su kita. Slankiosios kopėčios, prieš ant jų užlipant, turi nejudėti.

5.9. Kopėčios turi būti naudojamos taip, kad darbuotojai visada galėtų tvirtai laikytis ir turėtų saugią atramą, ypač jeigu, stovint ant kopėčių, rankoje reikia laikyti krovinį, tai neturi trukdyti saugiai laikytis.

5.10. Kopėčiomis darbu aukštyje galima naudoti tik tokiomis aplinkybėmis, kai kitų, saugesnių įrenginių naudojimas yra nepagrįstas dėl mažos rizikos ir trumpos naudojimo trukmės arba statybvietės ypatumų, kurių darbdavys negali pakeisti.

5.11. Pristatomos ir laisvai stovinčios kopėčios, kurių aukštis didesnis kaip 5 m ir kurios statomos 75⁰ ir didesniu polinkio kampu į horizontą, pradedant nuo 3 metrų aukščio, turi būti aptveriamos lankais; lankai tarpusavyje sujungiami ne mažiau kaip trimis išilginėmis juostomis, o atstumas tarp lankų turi būti ne didesnis kaip 800 mm; atstumas nuo pakopos iki lanko turi būti ne mažesnis kaip 700 mm ir ne didesnis kaip 800 mm, kai lanko spindulys yra 350 – 400 mm.

5.12. Tokiais pat aptvarais aptveriamos kopėčios ar sąvaros lipimui į aukštesnius kaip 10 m bokštus ar kitokius statinius.

5.13. Bokštuose ar kituose statiniuose kas 10 metrų turi būti įrengtos konstrukcijų apžiūros ir darbuotojų poilsio aikštelės; aikštelės ir jų grindys turi būti tvirtos, išlipimas nuo kopėčių į aikštelę turi būti patogus, aikštelė turi būti aptverta ne žemesniu kaip 1,1 m aukščio aptvarais su ne siauresniu kaip 15 cm apatiniu borteliu per visą aikštelės perimetrą.

5.14. Darbdavys turi užtikrinti, kad darbuotojai, dirbdami ant kopėčių:

- avėtų tinkamus batus, ant kurių nebūtų purvo ir pan.;
- smulkius įrankius laikytų ant diržo arba per petį permetamame krepšyje ir pan.;
- sunkius įrankius ir medžiagas nešiotųsi krepšyje, stengdamiesi pernelyg neapkrauti kopėčių ir laikydamiesi gamintojo instrukcijų;
- stebėtų, kas vyksta po jais;
- neliptų kopėčiomis iš karto dviem pakopomis;
- neviršytų didžiausios leistinos darbinės apkrovos;
- nenaudotų kopėčių kaip pastolių arba kaip tiltelio.

5.15. Darbdavys turi apmokyti darbuotojus, pranešti jiems ir užtikrinti, kad jie:

- visada stovėtų veidu į kopėčias;
- laikytųsi abiem rankomis;
- laikytųsi už pakopų, o ne už išilginių atramų;
- visada remtųsi į tris vietas (viena ranka ir dviem kojomis arba dviem rankomis ir viena koja);
- saugotųsi slidžių atraminių paviršių (grindų, sienų ir pan.) ir slidžių kopėčių pakopų (vanduo, alyva, ledas).

5.16. Kad kritimo iš aukščio rizika būtų kuo mažesnė, darbuotojas turi:

- niekada nesistengti pasiekti toliau, nei siekia ranka, tempdamas ranką nuo savęs į šoną (prireikus reikėtų perkelti kopėčias);
- nelipti aukščiau kaip ant ketvirtos nuo viršaus pakopos, kad dirbant būtų užtikrinta tinkama atrama;
- niekam neleisti stovėti po kopėčiomis, netgi padėjėjui;
- imtis papildomų atsargumo priemonių, jei kopėčios statomos priešais duris arba praėjimą (užrakinti duris arba užverti praėjimą);
- visada tinkamu būdu atkreipti dėmesį į tai, kad jis čia dirba.

5.17. Jei naudojamos skečiamosios kopėčios:

- darbuotojams duodamos aiškios instrukcijos, kaip naudoti skečiamąsias kopėčias;
- turi būti naudojamos tik tokios skečiamosios kopėčios, kuriose įrengti patikimi blokavimo įtaisai;
- prieš kiekvieną naudojimą patikrinkite, ar skečiamosios kopėčios yra geros būklės (apgadintos skečiamosios kopėčios negalėtų būti naudojamos);
- naudodami blokavimo įtaisy, tiksliai nustatykite skečiamųjų kopėčių padėtį ir pastatykite jas taip, kad neslystų ir nesvyruotų;
- jei norite tokias kopėčias naudoti ant laiptų arba ant nuožulnaus paviršiaus, kiekvienoje pusėje pritvirtinkite slankius ilgintuvus bent dviejose vietose;
- tinkamai pastatykite kopėčias ir nelipkite ant paskutinės pakopos, jei neįrengtas apsauginis tiltelis arba apsauginis įtaisas;
- judrioje vietoje įrengti apsaugines užtvaras;
- visada tinkamu būdu atkreipti dėmesį į tai, kad čia dirba žmonės;
- nenaudokite skečiamųjų kopėčių norėdami persikelti iš vienos vietos į kitą;
- skečiamųjų kopėčių negalima naudoti kaip viengubų kopėčių.
- leistina naudoti tik turinčias patikimą apsaugą nuo išskėtimo kopėčias;
- medinių kopėčių negalima dažyti, jos turi būti impregnuotos antiseptikais;
- reikia naudoti tik darbo aukštį atitinkančias kopėčias;
- skečiamųjų kopėčių negalima naudoti vietoje atremiamųjų;
- laiptatakiuose ir ant nuožulnių plokštumų reikia naudoti kopėčias su prailginimo dalimis; kiekviena kopėčių prailginimo dalis turi būti pritvirtinta prie kopėčių mažiausiai dviem sąvaržomis;
- negalima lipti ant viršutinio kopėčių skersinio išskyrus atvejus, kai naudojamos kopėčios, turinčios viršuje specialią darbo aikštelę;

5.18. Jei naudojamos ištraukiamosios kopėčios:

- darbdavys turi duoti darbuotojams aiškius nurodymus, kaip naudoti šios rūšies kopėčias;
- prieš naudodami kopėčias, patikrinkite, ar jos geros būklės;
- patikimai pastatykite kopėčias ir įtvirtinkite taip, kad neslystų ir nesvyruotų;
- nelipkite ant tokios rūšies kopėčių, jei blokavimo įtaisas nėra tinkamai ištrauktas;
- neištraukite kopėčių aukščiau nei nustatyta gamintojo arba nacionaliniuose teisės aktuose;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- kai kopėčios ištrauktos, nelipkite ant viršutinių keturių pakopų;
- nenaudokite šių kopėčių, kad persikeltumėte į kitas darbo vietas arba praėjimus;
- judrioje vietoje įrenkite atitinkamus ženklus ir apsaugokite darbo zoną užtvaramis.

5.19. Jei naudojamos teleskopinės kopėčios:

- kopėčias statykite, išmontuokite ir naudokite vadovaujantis gamintojo instrukcijomis;
- statykite jas tik ant tvirto pagrindo; sumažinkite ratų ir ašių apkrovą naudodami pagalbines atramas arba teleskopines atšakas;
- laikykitės saugaus atstumo nuo antžeminių elektros linijų ir imkitės tinkamų priemonių, kad išvengtumėte mirtino sužalojimo elektra rizikos;
- teleskopines kopėčias perkelkite vadovaudamiesi gamintojo instrukcijomis;
- teleskopinėmis kopėčiomis lipkite tik tuo atveju, jei jos pastatytos visiškai saugiai ir jei veikia blokavimo sistema;
- apsaugokite darbuotoją nuo kritimo;
- tinkamai pažymėkite darbo vietą ir tai, kad čia dirba darbuotojas.

5.20. Jei naudojamos stacionarios kopėčios su apsauginiais lankais, būtina patikrinti:

- ar šios kopėčios nepažeistos korozijos;
- ar šalia patekimo į darbo vietą aukštyje įrengtas tinkamas apsauginis įtaisas (kopėčios su lankais, užtvaros), kad darbuotojai galėtų saugiai laipti aukštyn ir žemyn ir išvengti papildomų kritimo iš aukščio rizikos rūšių;
- ar virš aukščiausiai esančios darbo vietos įrengti apsauginiai turėklai;
- ar kopėčiose tam tikru atstumu įrengtos atraminės aikštelės;
- ar susiję darbuotojai naudoja asmenines saugos priemones;

Darbuotojams persikeliant nuo kopėčių su lankais ant kitų įrenginių, pvz., slankaus klojinio arba į viršų, perėja turi būti apsaugota.

5.21. Jei naudojamos stacionarios kopėčios ant nuožulnių stogų:

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- jei kopėčios naudojamos kaip tiltelis, būtina naudoti apsaugos priemones, kad darbuotojai galėtų saugiai laiptoti aukštyn ir žemyn;
- kaminkrėčių naudojamos stogo kopėčios turėtų būti patikimai pritvirtintos prie stogo.

5.22. Jei naudojamos atremiamos kopėčios:

- draudžiama naudoti sugadintas kopėčias;
- medinėse kopėčiose neturi būti įlūžimų (medinių kopėčių įlūžimai neremontuoti);
- metalinės kopėčios neturi būti sulankstytos;
- kopėčios be turėklų, apsauginių puslankių ar lyno saugos diržui prikabinti gali būti atremtos iki 70⁰ nuo horizonto kampo;
- 70⁰ iki 75⁰ kampu atremiamos kopėčios nuo 5 m aukščio turi turėti iš abiejų šonų turėklus;
- jeigu kopėčios atremiamos daugiau kaip 75⁰ kampu, nuo 1,3 m aukščio jos turi turėti apsauginius puslankius ar lyną su gaudikliu saugos diržui prikabinti;
- lipant atremiamomis kopėčiomis, jos neturi nusmukti, nuslysti ar apsiversti;
- kopėčių viršutiniai galai turi išsikišti virš užlipimo vietos ne mažiau kaip 1 m;
- kopėčių atraminiai galai turi remtis į tvirtą pagrindą;
- atremiant kopėčias svarbu užtikrinti jų stabilumą;
- kopėčias, pastatytas eismo zonoje, reikia aptverti;
- montuojant ištraukiamąsias ar suduriamąsias atremiamas kopėčias svarbu užtikrinti patikimą atskirų sekcijų fiksavimą ir sutvirtinimą;
- atremiant ištraukiamąsias ar suduriamąsias kopėčias, jas reikia paremti statramsčiais ar kitomis gamintojų nurodytomis priemonėmis;
- dirbti, stovint ant kopėčių, galima ne didesniame kaip 7 m aukštyje;
- dirbti, stovint ant kopėčių, didesniame kaip 1,3 m aukštyje galima ne ilgiau kaip 2 val.; bendra medžiagų ir įrankių masė, dirbant ant kopėčių, turi būti ne didesnė kaip 10 kg;
- dirbant ant kopėčių, darbininkas privalo ant vieno skersinio stovėti abiem kojomis;
- ant kopėčių negalima dirbti darbų mechaniniais įrankiais, kuriuos reikia laikyti dviem rankomis;
- dirbant ant kopėčių, vėjo veikiamas darbininko, medžiagų ir įrangos plotas neturi viršyti 1 m²;
- stovint ant kopėčių, draudžiama dirbti darbus su rūgštimis, šarmais, karštu bitumu ir kitomis pavojingomis medžiagomis.

5.23. Jei naudojamos perstumiamos darbo aikštelės:

- perstumiamos darbo aikštelės surenkamos vadovaujantis gamintojų instrukcijomis;
- jeigu naudojamos darbo aikštelės pakloto aukštis viršija 1,0 m, aikštelėje turi būti įrengtos kopėčios užlipimui;
- jeigu pakloto aukštis viršija 1,3 m, aikštelėje turi būti įrengti ne žemesni kaip 1,1 m aptvarai;
- darbo aikštelės padėties fiksavimui ratukai turėtų būti su stabdžiais;
- perstumiamos darbo aikštelės plotis negali būti mažesnis kaip 0,5 m;
- naudoti tik gamintojų išbandytas darbo aikšteles.

6. Papildomi saugos reikalavimai darbams aukštyje atliekamiems iš lopšių

6.1. Kabinami ant lynų lopšiai turi būti su gaudytuvais, užtikrinančiais ne didesnę laisvo kritimo aukštį kaip 0,15 m.

6.2. Lopšys aptveriamas iš visų pusių; aptvarų aukštis darbo pusėje turi būti ne mažesnis kaip 1,2 m; lynų skersmuo neturi būti mažesnis kaip 7 mm.

6.3. Dirbantiems kėlimo mechanizmų lopšiuose draudžiama sėstis ant lopšių aptvarų, persiversti per juos, įsiūbuoti lopšius.

6.4. Pavojinga lopšio veikimo zona turi būti aptverta.

6.5. Prie lopšio turi būti pritvirtinta lentelė, kurioje nurodyta: lopšio tipas ir gamintojas, didžiausias leistinas pakėlimo aukštis, keliamoji galia.

6.6. Lopšio valdymas turi būti vykdomas iš lopšio.

6.7. Lopšiuose turi būti įrengti galiniai išjungikliai, kurie atjungia elektros variklį 0,5 – 0,6 m lopšiui nepasiekus konsolių, pritvirtintų ant stogo.

6.8. Lopšių gervėse turi būti įrengti dveji vienas nuo kito nepriklausantys stabdžiai, automatiškai suveikiantys atjungus elektros variklį.

6.9. Lopšio aptvaras turi atlaikyti 700 N taškinį krūvį, pridėtą viduryje.

6.10. Lopšio paklotos turi būti ištisinis; dirbant, statybinio lopšio grindys turi būti horizontalios (jų pasvirimo kampas neturi viršyti 5°).

6.11. Lopšyje turi būti rankinė avarinė nuleidimo pavara.

Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
6.12. Prieš naudojimą lopšiai turi būti patikrinti 50% didesnei statinei ir 10% didesnei dinaminei apkrovai, negu nurodyta jų techniniame pase.

6.13. Ne rečiau kaip kartą per savaitę, asmuo atsakingas už saugų statybinių lopšių eksploatavimą, privalo patikrinti konsolių įtvirtinimą, jų stabilumą, gervių stabdžių veikimą, gaudytuvus, lopšio pakėlimo aukščio ribotuvus, lynų būklę.

6.14. Tikrinimo rezultatai užrašomi apžiūrų žurnale.

6.15. Darbo metu būtina stebėti, kad statybinis lopšys, lynai nesiliestų prie pastato išsikišusių konstrukcijų (balkonų, lodžijų, karnizų ir pan.); jeigu jie liečiasi arba lopšio judėjimo greitis didesnis kaip 20 m/min., turi būti įrengtos kreipiamosios ir imtasi priemonių, kad žmonės neužkliūtų už išsikišusių dalių.

6.16. Darbo metu būtina žiūrėti, kad langų ar durų angos būtų uždengtos, įėjimai į pastatą, esantys statybinio lopšio darbo zonoje, būtų uždaryti arba su apsauginiais stogeliais.

6.17. Dirbantysis lopšyje turi stebėti, kad į pavojingą zoną po lopšiu nepatektų žmonės.

6.18. Dirbantysis lopšyje savo apsauginio diržo sąsagą turi tvirtinti prie apsauginio lyno, nuleisto nuo pastato viršaus.

6.19. Jei lopšys yra pakeltas iki 6 m aukštyje, dirbti galima tik tada, kai vėjo greitis neviršija 10-12 m/s; dirbant aukščiau – vėjo greitis neturi viršyti 5,5 – 7,5 m/s.

6.20. Dirbančiajam statybiniuose lopšiuose draudžiama:

- dirbti be paskyros – leidimo;
- dirbti su neišbandytu lopšiu arba kai jo bandymo terminas praėjęs;
- įlipti ir išlipti iš lopšio per langą ar durų angas, nuo balkonų, stogelių ir pan.;
- jungiamaisiais paklotais sujungti kelis lopšius, statyti ant lopšių kopėčias ar kitas paaukštinimo priemones;
- mėtyti iš lopšio įvairius daiktus, įrankius ir pan.;
- perkrauti lopšį kroviniu, viršijančiu eksploatavimo instrukcijoje leistiną normą;
- lopšiuose atlikti suvirinimo darbus, transportuoti jais medžiagas, įrengimus, dujų balionus;
- atplėšti nuo žemės prišalusius lopšius, tam naudojant lopšio pakėlimo mechanizmą;
- dirbti su netvarkingu lopšio aptvėrimu ir įrengtu jame įėjimu;
- įrengti papildomus aptvėrimus ar lopšio apšiltinimą;
- darbo metu apžiūrėti, valyti, tepti ir remontuoti lopšio pakėlimo mechanizmą, lynus, blokelius;
- didinti konsolės išsikišimą nuo atramos daugiau nei numatyta lopšio eksploatavimo instrukcijoje;

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- dirbti, kai pažeisti arba susidėvėję lynai;
- dirbti be apsauginių diržų ar užlipus ant lopšio aptvėrimo;
- dirbti, kai arčiau nei 5 m pakabintas kitas lopšys, kuriame dirba žmonės;
- palikti lopšį neatjungtą nuo elektros srovės šaltinio.

6.21. Draudžiama prie lopšio elektros skydelio jungti kitus elektros energijos vartotojus (elektros įrankius ir pan.).

6.22. Draudžiama dirbti, kai ant gervių lyno vyniojimo būgno bei gaudytuvų nėra apsauginių gaubtų.

6.23. Lopšiais leidžiama naudotis tik tinkamai apmokytiems ir rašytines instrukcijas gavusiems darbininkams.

6.24. Surinkus lopšį, būtina užtikrinti, kad lopšys būtų stabilus ir naudojamas pagal gamintojo naudojimo instrukcijas.

6.25. Prie kiekvienos lopšio tvirtinimo vietos turėtų būti kabinami du lynai: apkrovą laikantis ir apsauginis.

6.26. Kelti lopšį būtina sinchroniškai, kad darbo platforma išliktų horizontali, o lynai – vertikalūs.

6.27. Kiekvieną kartą prieš pradėdant dirbti su lopšiu turėtų būti tikrinamas lopšių veikimas ir būklė.

7. Papildomi saugos reikalavimai darbams aukštyje atliekamiems iš pakeliamų darbo platformų (autobokštelių, statybinių bokštelių)

7.1. Pavojinga autobokštelio zona turi būti aptverta, ant aptvėrimų pakabintas draudžiantysis užrašas „Įėjimas į pavojingą zoną draudžiamas“.

7.2. Prieš pradėdant darbą, visi autobokštelio mechanizmai turi būti išbandyti tuščia eiga.

7.3. Autobokštelio lopšio aptvaro aukštis turi būti ne žemesnis kaip 1,2 m; dirbantieji lopšyje turi turėti apsauginius diržus, kuriuos privalo pritvirtinti prie lopšio turėklų.

7.4. Visus signalus gali duoti tik dirbantysis lopšyje, išskyrus signalą „STOP“, kurį gali duoti bet kuris asmuo pastebėjęs pavojų.

7.5. Draudžiama dirbti bokštelyje esant blogom meteorologinėm sąlygoms: lyjant, vėjo greitis didesnis kaip 10 m/s, temperatūra žemesnė nei -35°C ar aukštesnė nei $+40^{\circ}\text{C}$.

7.6. Statyti autobokštelį arti šlaito arba tranšėjos krašto galima tik išlaikant nustatytus atstumus, nurodytus DT 5-00 taisyklėse.

7.7. Draudžiama statyti autobokštelį ant šviežiai supilto grunto, kuris yra nesutankintas.

- Paaukštinimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
- 7.8. Draudžiama statyti autobokštelį aikštelėse, kurių nuolydis didesnis už nurodytą autobokštelio pase.
- 7.9. Dirbant arti elektros linijų, privaloma patikrinti ar yra ir ar tvarkingas lopšio įžeminimas.
- 7.10. Dirbti elektros perdavimo linijos apsauginėje zonoje galima tik turint leidimą, tiesiogiai vadovaujant atsakingam darbų vadovui, turint raštišką elektros linijos savininko leidimą, ne žemesnę kaip PK elektroaugos kvalifikaciją ir išklausus papildomą elektroaugos instruktažą.
- 7.11. Elektros perdavimo oro linijų apsaugos zonos nustatomos dviem vertikaliomis plokštumomis nuo elektros linijos kraštinių laidų tam tikrais nustatytais atstumais, nurodytais DT 5-00 taisyklėse.
- 7.12. Dirbti autobokštelyje arti elektros perdavimo linijų, kuriose yra įtampa, leidžiama, jei atstumas tarp autobokštelio lopšio tolimiausio taško ir artimiausio elektros perdavimo oro linijos laido pagal horizontalą yra ne mažesnis negu nustatytas atstumas, nurodytas DT 5-00 taisyklėse.
- 7.13. Autobokštelio operatoriui darbo metu draudžiama:
- važiuoti, jei strėlė yra ne transportinėje padėtyje ir neužfiksuota;
 - važiuoti su lopšyje esančiais žmonėmis;
 - važiuoti, jei žmonės yra ant mašinos laiptelio, sparno, bamperio ar platformos;
 - dirbti su neįregistruotu ar neišbandytu autobokšteliu;
 - be nurodymo būti elektros perdavimo oro linijos apsauginėje zonoje, kurią gali pasiekti lopšyje dirbantis darbininkas, iškritę įrankiai, medžiagos ar kiti daiktai;
 - darbo pertraukų metu palikti autobokštelį su pakeltu lopšiu.
- 7.14. Darbo platformos ir bokšteliai turi būti sumontuoti pagal gamintojo nurodymus.
- 7.15. Atliekant vidaus apdailos darbus, naudojami inventoriniai bokšteliai arba klotiniai, pastatyti ant grindų arba ištinio pakloto.
- 7.16. Ant mobiliųjų platformų, aukštesnių kaip 1,3 m, turi būti įrengti aptvarai iš trijų pusių.
- 7.17. Darbo aikštelė turi būti aptverta ne žemesniu kaip 1,1 m aptvaru ir turi turėti ne mažiau kaip vieną tarpinį aptvarą, įrengtos bortinės lentos ne žemesnės kaip 15 cm. Griežtai draudžiama blokuoti tarpinį aptvarą ir palikti įėjimą nesaugų.
- 7.18. Bokštelyje turi būti numatytos kopėčios.
- 7.19. Neleistina apkrauti paklotą didesne negu gamintojo nurodyta apkrova.
- 7.20. Mobilų bokštelių perstūmimo ratukai turi būti su patikimais stabdžiais.
- 7.21. Darbo metu ratukas turi būti užfiksuotas padėtyje „stabdis“.
- 7.22. Būtina vengti bet kokių smūgių ir atsitrenkimų į statinių konstrukcijas.

Paaukštinojimo įrangos montavimo ir darbo aukštyje technologinių kompetencijų tobulinimo programa
7.23. Prieš darbo platformos ar bokštelio perstūmimą būtina užtikrinti, kad nenukristų nepritvirtintos detalės.

7.24. Papildomi saugos reikalavimai mobiliesiems bokšteliams:

- maksimalus bokštelio aukštis turi neviršyti 12 m, kai bokštelis naudojamas patalpose;
- kai bokštelis naudojamas lauke, aukštis turi neviršyti 8 m;
- kopėčios turi būti įrengto vidinėje bokštelio pusėje;
- draudžiama būti darbininkams ant mobilaus bokštelio jo perstūmimo metu;
- pučiant stipriam vėjui bei baigus darbą, bokštelis turi būti pritvirtinamas nuo galimo apsisvertimo;
- draudžiama įrengti pereinamas nuo mobilaus bokštelio į pastatą;
- draudžiama prie bokštelio tvirtinti krovinių kėlimo įrangą, jeigu tai nėra numatyta gamintojo naudojimo instrukcijoje.

6.3. ALPINIZMO ĮRANGOS, NAUDOJAMOS ĮMONĖJE, KATALOGAS, NAUDOJIMO INSTRUKCIJOS

DARBŲ, KURIUOSE NAUDOJAMASI ALPINIZMO ĮRANGA IR METODAIS, ATLIKIMAS IR APSAUGOS ORGANIZAVIMAS

Kai kuriais atvejais patenkama į darbo vietą ir atliekami darbai naudojant virves (lynus) ir alpinizmo būdus.

1 pav. darbai atliekami kybant

Patekimas į darbo vietas ir darbas naudojant lynus (alpinizmo metodais) gali būti atliekamas tik tokiomis sąlygomis, kai rizikos įvertinimas rodo, kad tokie darbai gali būti atlikti saugiai, ir kai kitų saugesnių įrenginių naudojimas saugos požiūriu yra netikslingas. Atsižvelgiant į rizikos vertinimą ir ypač į darbo trukmę bei ergonomines sąlygas, minėtos kėlimo priemonės turi būti aprūpintos atraminiu paviršiumi sėdėjimui su atitinkamais apsauginiais reikmenimis. Kaip taisyklė, dažniausia tai vienkartiniai, neturintys analogo darbai. Kiekvienu atveju būtina parengti įrangą, darbų planą, numatyti galimus rizikos veiksnius.

Ypatingos nuostatos naudojant lynus, skirtus patekti į darbo vietas, jais kelti ir su jais dirbti

- lynų sistema turi būti sudaryta bent iš dviejų atskirai pritvirtintų lynų, kurių vienas naudojamas kėlimui, nuleidimui ir palaikymui (darbinis lynas), o kitas – kaip atsarginis (apsauginis lynas);
- darbuotojai privalo būti aprūpinti ir naudoti saugos diržus ar kitus apsauginius įtaisus, kuriais jie turi būti prisitvirtinę prie apsauginio lyno;
- prie darbinio lyno turi būti pritvirtintos saugios darbuotojų kėlimo ir nuleidimo priemonės bei automatinio blokavimo sistema, neleidžianti nukristi, jeigu darbuotojas nebegalėtų kontroliuoti savo judesių.

- Prie apsauginio lyno turi būti pritvirtintas mobilus darbuotojo judesius sekantis įtaisas, apsaugantis darbuotoją nuo kritimo;
- įrankiai ir kiti darbuotojo naudojami reikmenys turi būti pririšti prie saugos diržo ar atramos arba pritvirtinti taip, kad negalėtų nukristi;
- darbuotojo kėlimas ir darbai naudojant lynus turi būti prižiūrimi taip, kad pavojaus atveju darbuotoją būtų galima nedelsiant išgelbėti;
- darbuotojai, kurie naudoja lynus, skirtus patekti į darbo vietas, jais kelia krovinius ar su jais dirba, privalo būti specialiai apmokyti mokymo ir atestavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais nuostatų nustatyta tvarka atlikti tokius darbus, ypač gelbėjimo darbus.

Atskirais atvejais, kai vertinant riziką nustatoma, kad naudojant antrąjį lyną darbuotojų ar krovinių kėlimas tampa pavojingesnis, gali būti naudojamas vienas lynas, jeigu imamasi papildomų saugos užtikrinimo priemonių.“

ŠIEMS DARBAMS NAUDOJAMA ĮRANGA. JOS PARINKIMAS IR NAUDOJIMAS.

Saugos diržai skirti alpinizmo darbams atlikti

Diržai tokio pobūdžio darbams atlikti turėtų galimybę naudotojui suteikti galimybę sėdėti kybant ant virvių, o taip pat judėti virve vertikaliai. Parenkant tokius diržus labai svarbu numatyti kybojimo bei judėjimo virve metodus. Pagal tai parenkamas tinkamiausias diržų modelis. Tokio pobūdžio diržai skiriasi jungčių skaičiumi, jų išdėstymu bei konstrukcija. Tinkamas diržų parinkimas – labai svarbi pasirengimo darbui dalis. Nuo to priklauso darbuotojo saugumas ir darbų atlikimo greitis. Labai svarbu individualus pritaikymas.

Svarbiausias tokio pobūdžio darbams naudojamų diržų parinkimo kriterijai:

1. darbai susiję su vertikaliu judėjimu
2. darbai atliekami kybant

Pirmu atveju saugos diržai privalo turėti pakankamą kiekį tvirtinimo elementų, bei saugos sistemos tvirtinimo kilpas nugaroje bei priekyje. Antruoju, diržai turi būti aprūpinti papildomomis juostomis su paminkštinimu, kad darbuotojas galėtų pakankamai komfortiškai kyboti. Vienu ir kitu atveju diržai turi turėti papildomų kilpų įrankiams bei kitai įrangai tvirtinti. Labai svarbu, kad diržai būtų parenkami pagal gamintojų rekomendacijas, taip pavyktų juos geriau pritaikyti pagal darbų pobūdį. Saugos diržai turi būti darbuotojui reikalingo dydžio, atitikti ergonominius reikalavimus.

Įranga naudojama kilti ar leistis virve, naudojamos virvės

Naudojama įranga turi būti tarpusavyje derinama ir leidžiama naudoti jos gamintojo. Pagrindinius alpinizmo įrangos elementus šiuo atveju skirtume į leidžiančius kilti virve ir nusileisti, ar tik

nusileisti. Tai labai svarbūs darbuotojo saugai ir galimybėms atlikti darbą kybant įtaisai. Jų veikimo principas pagrįstas virvės suspaudimu ir užlenkimu tuo būdu didinant trintį. Jų parinkimas labai svarbus sėkmingam darbų atlikimui. Pasirenkant priemones būtina vadovautis gamintojo nurodymais ir instrukcijomis; virvių parinkimas, judėjimo atstumai, nutolimas nuo konstrukcijų. Labai svarbu darbuotojo gebėjimas dirbti su konkrečiu elementu. Todėl labai svarbu darbuotojo dalyvavimas parenkant tinkamą įrangą.

Darbams alpinizmo metodais atlikti naudojamos statinės ir dinaminės virvės. Paprastai dinaminės virvės naudojamos darbuotojo apsaugai užtikrinti, statinės – kybojimui ir kitoms apkrovoms priimti. Naudojamos sintetinio pluošto ir atitinkančio skersmens virvės. Jos turi atitikti standarto EN 795 reikalavimus.

2 pav. sėdimieji diržai

3 pav. įtaisas judėti virve

4 pav. nusileidimo įtaisas

5 pav. nusileidimo įtaisas

6 pav. nusileidimo įtaisas

7 pav. nusileidimo įtaisas

8 pav. jungtis

9 pav. jungtis

10 pav. alpinizmo virvė

11 pav. virvė apsaugos sistemai

12 pav. apsaugos sistema

13 pav. padėties fiksavimo lynas

6.4. PASKYRA – LEIDIMAS DARBAMS ATLIKTI

ĮSAKYMAS

Dėl pavojingų darbų vykdymo tvarkos

2012 m. spalio 29 d. Nr. 12 – BI – 0391

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus 2000-12-22 Nr. 346 „Saugos ir sveikatos taisyklėmis statyboje DT 5–00“ bei 2002-09-03 Nr. 1386 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintu „Pavojingų darbų sąrašu“,

1. Tvirtinu:

1.1. darbų, kuriems atlikti turi būti išduodama paskyra-leidimas, sąrašą (1 priedas);

1.2. paskyrų-leidimų formas SIS ir SŪVP verslams (2 priedas).

2. Įsakau:

2.1. vadovaujantis UAB “YIT Technika” patvirtintu darbų, kuriems atlikti turi būti išduodama paskyra-leidimas, sąrašu (1 priedas) ir įvertinant darbo sąlygas objektuose, pildyti paskyras-leidimus (2 priedas) dviem egzemplioriais - pirmas pasilieka išdavusiam, antras įteikiamas darbų vadovui darbų vykdymo laikotarpiui;

2.2. dirbant veikiančios įmonės teritorijoje pagal poreikį išduodamas trečias egzempliorius veikiančios įmonės atsakingam asmeniui;

2.3. paskyras-leidimus pagal savo kompetenciją gali išduoti asmenys, turintys darbų saugos galiojančius pažymėjimus pagal „**Darbdavio, jam atstovaujančio asmens**“ mokymo programą.

3. Pavedu:

3.1. **skyrių vadovams** supažindinti darbuotojus, turinčius teisę išduoti paskyras-leidimus su šiuo įsakymu ir užtikrinti, kad darbams, kuriuos vykdant yra arba gali atsirasti pavojingi veiksniai, visuomet būtų išduoti paskyros-leidimai ir objektuose būtų įgyvendintos juose įrašytos darbuotojų saugos ir sveikatos priemonės;

3.2. **paskyroje-leidime paskirtiems darbų vadovams:**

3.2.1. supažindinti darbuotojus su būtinomis vykdomam darbui saugos ir sveikatos priemonėmis, darbo sąlygomis ir praveisti tikslinį instruktavimą darbo vietoje, pasirašant paskyroje-leidime;

- 3.2.2. leisti dirbti tik paruošus darbo vietą ir įvykdžius išvardintas darbuotojų saugos ir sveikatos priemones;
- 3.2.3. užtikrinti, kad darbai būtų nedelsiant nutraukti, jei darbo ar gamtinės sąlygos kelia pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai arba atsiranda nenumatyti pavojingi ar kenksmingi veiksniai. Atnaujinti darbus galima tik gavus naują paskyrą - leidimą ir įgyvendinus joje numatytas priemones darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrinti;
- 3.3. paskyras-leidimus saugoti ne mažiau kaip 1 mėn. po darbų pagal išduotą paskyrą-leidimą užbaigimo;
- 3.4. paskyros-leidimai SIS verslui išrašomos pagal darbų pobūdį iki objekto pabaigos;
- 3.5. paskyros-leidimai SŪVP verslui išrašomos konkrečioms darbams atlikti.
4. Darbo saugos ir aplinkosaugos vadovei Ievai Lajauskienei kontroliuoti šio įsakymo vykdymą.

1 priedas

Darbų, kuriems atlikti reikalinga **paskyra-leidimas**, sąrašas:

Eil. Nr.	Pavojingų darbų pavadinimas	Kvalifikacija pagal mokymo programas		
		Asmeniui, turinčiam teisę išduoti paskyrą – leidimą	Darbų vadovui	Darbuotojui, atliekančiam pavojingus darbus
1.	Darbai atliekami aukščiau kaip 5 metrai nuo žemės paviršiaus ar grunto, perdengimo, pastolių ar grindų paviršiaus, kai pagrindinė apsaugos nuo kritimo priemonė yra apraišai (apsaugos nuo kritimo diržai)	„Darbdavio, jam atstovaujancio asmens“	„Aukštalių darbų vadovo“	„Darbininko, dirbančio aukštalių darbus“
2.	Darbai žirkliniuose savaeigiuose keltuvuose ir jų naudojimas bei darbai mobiliuose bokšteliuose ir jų			„Darbininko, dirbančio kėlimo įrenginių lopšiuose“.

	naudojimas			
3.	Darbai aukštyje , atliekami aukščiau kaip 1,3 metrai nuo žemės paviršiaus ar grunto, perdengimo ar grindų paviršiaus.	„Darbdavio, jam atstovaujančio asmens“	„Aukštalių darbų vadovo“	„Darbininko, dirbančio aukštalių darbus“ arba „Darbuotojo, dirbančio aukštyje (nuo 1,3m. iki 5m.)“.
		Pastaba: 3 punkte nurodytam darbui paskyra-leidimas išduodamas, jeigu išrašantysis nusprendžia, kad atliekant šiuos darbus gali kilti darbuotojams pavojus.		
4.	Darbai šuliniuose, tuneliuose, kolektoriuose ir kituose požeminiuose įrenginiuose ir statiniuose, uždaroje bet kokių medžiagų talpyklose ir iš dalies uždaroje ir ankštose patalpose ar iš dalies uždaroje mašinų ir kitų įrenginių angose.	„Darbdavio, jam atstovaujančio asmens“	„Šuliniuose ir kituose požeminiuose statiniuose, uždaroje talpyklose vykdomų darbų vadovo“	„Darbininko, dirbančio šuliniuose ir kituose požeminiuose statiniuose“
5.	Darbai vietose, kuriose yra arba gali atsirasti pavojus, sukeltas greta atliekamų darbų	„Darbdavio, jam atstovaujančio asmens“	Atsižvelgiant į atliekamus darbus	Atsižvelgiant į atliekamus darbus.
6.	Grunto kasyba ir kiti darbai prie aukštesnių kaip 1,5 metro šlaitų ir gilesnėse kaip 1,5 metro iškasose	„Darbdavio, jam atstovaujančio asmens“	Instruktuotas pagal atitinkamų darbų darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas	Instruktuotas pagal atitinkamų darbų darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas

7.	Krovinių kėlimas rankomis, esant veiksniams, nurodytiems „Darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų tvarkant krovinius rankomis“, patvirtintų socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro 2006 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. A1-293/V-869 (Žin., 2006, Nr. 116-4417), 1 ir 2 prieduose	„Darbdavio, jam atstovaujancio asmens“	„Darbuotojo, tvarkančio krovinius rankomis“	„Darbuotojo, tvarkančio krovinius rankomis“
8.	Darbas elektros įrenginiuose, įrengtuose lauke, elektros srovės pavojingumo atžvilgiu pavojingose ir labai pavojingose patalpose, nurodytose Elektros įrenginių įrengimo bendrosiose taisyklėse, patvirtintose ūkio ministro 2007 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 4-40 (Žin., 2007, Nr. 24-936), taip pat veikiančių elektros įrenginių srovinių grandinių, skirtų didesnei kaip 10 A srovei ir esant aukštesnei kaip 50 V kintamosios srovės ir aukštesnei kaip 75 V nuolatinės srovės įtampai, remonto ir (ar) derinimo darbai*	Vadovautis 2010-03-30 įs. nr. 1-100 „Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklėmis“.		

Kvalifikacinių pažymėjimų galiojimo terminai nurodyti *G:\INFO\Mokymu duomenys\Kvalifikaciniai pazymejimai*

Pastaba. Elektros, šilumos ir dujų ūkyje remonto ir priežiūros darbai atliekami vadovaujantis UAB „YIT Technika“ patvirtintais elektros, šilumos ir dujų ūkio eksploatacijos normatyvinių dokumentų sąrašais.

Paskyra-leidimas

Nr. _____

(Paskyros - leidimo formos SIS verslui)

Darbų atlikimui pavojingų arba kenksmingų veiksnių veikimo vietose

Išduotas 20__ m. _____ d.

Galioja iki 20__ m. _____ d.

1. Darbų
vadovui

(vardas, pavardė, pareigos)

2. Darbų
atlikimui

(darbo pavadinimas ir jo atlikimo sąlygos)

(objekto pavadinimas, darbo vietos adresas)

3. Rizikos veiksniai, kurie veikia ar gali atsirasti darbų vykdymo vietose, nepriklausomai nuo atliekamo darbo:

4. Prieš darbų pradžią būtina vykdyti šias priemones:

Eil. Nr	Priemonės pavadinimas	Atlikimo laikas	Atsakingas už įvykdymą
.			

1	2	3	4

Darbus pradėti: 20__ m. _____ d.

Darbus baigti: 20__ m. _____ d.

5. Darbų eigoje būtina įvykdyti šias priemones:

Eil. Nr	Priemonės pavadinimas	Atlikimo laikas	Atsakingas už įvykdymą
1	2	3	4

6. Darbuotojai:

Vardas, pavardė	Pareigybė	Su darbo sąlygomis supažindinau, instruktavau	Su darbo sąlygomis susipažinau
(brigados nariai)		(parašas)	(brigados narių parašai)

7. Paskyrą-leidimą
išdavė

_____ (darbdavio paskirto asmens vardas, pavardė, pareigos, parašas, data)

7.1. Paskyrą-leidimą
gavo

_____ (darbų vadovo vardas, pavardė, pareigos, parašas)

8. Veikiančios įmonės (eksploatuojančios organizacijos) raštiškas leidimas darbams atlikti yra.
Statybos darbų saugos priemonės
suderintos

_____ (veikiančios įmonės (eksploatuojančios organizacijos) paskirto asmens vardas, pavardė, pareigos, parašas)

9. Darbo vieta ir darbo sąlygos patikrintos. Saugos ir sveikatos priemonės, nurodytos paskyroje-leidime, įvykdytos.

Leidžiu pradėti darbus

_____ (vardas, pavardė, pareigos, parašas, data)

10. Paskyra-leidimas
pratęstas

(išdavusio paskyrą - leidimą asmens parašas, data)

11. Darbai visiškai baigti. Medžiagos, įrankiai, pagalbines priemones iš darbo vietų surinktos (pašalintos). Žmonės išvesti.

Darbų vadovas

_____ (parašas, data)

Asmuo, išdavęs paskyrą-
leidimą

_____ (parašas, data)

Pastaba. Paskyra-leidimas įforminamas dviem egzemplioriais (pirmas pasilieka išdavusiam paskyrą-leidimą, antras įteikiamas darbų vadovui); atliekant darbus veikiančios įmonės teritorijoje, paskyra-leidimas - trimis egzemplioriais (trečiasis išduodamas veikiančios įmonės paskirtam asmeniui).

Paskyra-leidimas

Nr. _____

(Paskyros - leidimo formos SŪVP verslui)

Darbų atlikimui pavojingų arba kenksmingų veiksmų veikimo vietose

Išduotas 20__ m. ____ d.

Galioja iki 20__ m. ____ d.

1. Darbų
vadovui

_____ (vardas, pavardė, pareigos)

2. Darbų
atlikimui

_____ (darbo pavadinimas ir jo atlikimo sąlygos)

_____ (objekto pavadinimas, darbo vietos adresas)

3. Rizikos veiksniai, kurie veikia ar gali atsirasti darbų vykdymo vietose, nepriklausomai nuo atliekamo darbo:

_____ (įvardinti nepaminėtus rizikos veiksnius)

4. Prieš darbų pradžią būtina vykdyti šias priemones:

Eil. Nr	Priemonės pavadinimas	Atlikimo laikas	Atsakingas už įvykdymą
1	2	3	4

Darbus pradėti: 20__ m. _____ d. __ val.

Darbus baigti: 20__ m. _____ d. __ val.

5. Darbų eigoje būtina įvykdyti šias priemones:

Eil. Nr	Priemonės pavadinimas	Atlikimo laikas	Atsakingas už įvykdymą
1	2	3	4

6. Darbuotojai:

Vardas, pavardė	Pareigybė	Su darbo sąlygomis supažindinau, instruktavau	Su darbo sąlygomis susipažinau
(brigados nariai)		(darbų vykdymo vadovo parašas)	(brigados narių parašai)

7. Paskyrą-leidimą

išdavė

(darbdavio paskirto asmens vardas, pavardė, pareigos, parašas, data)

7.1. Paskyrą-leidimą

gavo

(vardas, pavardė, pareigos, parašas)

8. Veikiančios įmonės (eksploatuojančios organizacijos) raštiškas leidimas darbams atlikti yra.

Statybos darbų saugos priemonės suderintos pagal sutartį su

(įmonės pavadinimas)

9. Darbo vieta ir darbo sąlygos patikrintos. Saugos ir sveikatos priemonės, nurodytos paskyroje-leidime, įvykdytos.

Leidžiu pradėti darbus

(darbų vykdymo vadovo vardas, pavardė, pareigos, parašas, data)

10. Paskyra-leidimas

pratęstas iki

(išdavusio paskyrą - leidimą asmens parašas, data)

11. Darbai visiškai baigti. Medžiagos, įrankiai, pagalbinės priemonės iš darbo vietų surinktos (pašalintos). Žmonės išvesti.

Darbų vadovas

(darbų vykdymo vadovo parašas, data, LAIKAS)

Asmuo, išdavęs paskyrą-

leidimą

(parašas, data)

Pastaba. Paskyra-leidimas įforminamas dviem egzemplioriais (pirmas pasilieka išdavusiam

paskyra-leidimą, antras įteikiamas darbų vadovui); atliekant darbus veikiančios įmonės teritorijoje, paskyra-leidimas - trimis egzemplioriais (trečiasis išduodamas veikiančios įmonės paskirtam asmeniui).

6.5. AUKŠTYBININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ATLIEKANT AUKŠTALIPIO DARBUS Nr. 25

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

XVIII. BENDROJI DALIS

XIX. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

XX. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

XXI. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

XXII. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

XXIII. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

I. BENDROJI DALIS

136. Aukštalipio darbai – tai darbai atliekami didesniame kaip 5 m aukštyje nuo žemės paviršiaus, perdengimo arba darbo pakloto, kai pagrindinė priemonė, apsaugojanti nuo kritimo, yra saugos apraišai.

137. Dirbti aukštalipio darbus gali asmenys:

137.1. ne jaunesni kaip 18 metų;

137.2. turintys aukštalipio kvalifikacijos pažymėjimą;

- 137.3. susipažinę su darbo vietos ypatumais ir joje esančiais ar galinčiais atsirasti profesinės rizikos veiksniais;
- 137.4. žinantis darbo priemonių (asmeninių apsaugos nuo kritimo priemonių; alpinizmo įrangos ir pan.) saugaus naudojimo būdus;
- 137.5. sveikatos tikrinimų grafike nustatytu periodiškumu pasitikrinę sveikatą pagal pareigybei ir darbo vietai nustatytus rizikos faktorius ir turintys gydytojo leidimą dirbti aukštyje;
- 137.6. apmokyti, atestuoti ir instrukuoti nustatyta tvarka; išklause tikslinį instruktavimą (prieš darbo pradžią), taip pat pagal paskyrą - leidimą;
138. Darbo ir poilsio laikas nustatytas įmonės darbo tvarkos taisyklėse arba darbo grafike.
139. Darbuotojas, vykdamas aukštalipio darbus (toliau – aukštalipys) privalo:
- 139.1. laikytis darbo tvarkos taisyklių, darbo grafike nustatyto darbo ir poilsio režimo;
- 139.2. laikytis įrenginių ir mechanizmų, su kuriais dirba, eksploataavimo taisyklių; nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis; savavališkai neišjungti, nekeisti arba nešalinti naudojamose darbo priemonėse ar kituose įrengimuose, pastatuose, kitose įmonės vietose įrengtų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų (priemonių) ar ženklų, naudoti tokius įtaisus pagal jų paskirtį ir apie jų gedimus pranešti darbuotojų atstovui saugai ir sveikatai, skyriaus vadovui, darbdaviui atstovaujančiam asmeniui;
- 139.3. pagal atliekamus darbus ir naudojamus įrenginius tinkamai ir visada naudotis kolektyvinėmis ir asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis;
- 139.4. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus, atlikti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra paskirtas ir instrukuotas ir tik tuomet, kai asmeniškai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
- 139.5. žinoti pirmosios pagalbos suteikimo būdus bei mokėti praktiškai suteikti pirmąją pagalbą;
- 139.6. darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių, toksinių bei kitų medžiagų, kurios veikia žmogaus psichiką;
140. Darbuotojas turi teisę:
- 140.1. atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu skyriaus vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus ar pavojinga sveikatai, gyvybei. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti skyriaus vadovui, įmonės vadovui atsisakymo dirbti priežastis.

140.2. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, įrengtų kolektyvinės apsaugos priemonės, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis, sužinoti darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius.

141. Asmens higienos reikalavimai:

141.1. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;

141.2. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;

141.3. dėvėti švarius darbo rūbus, nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

141.4. prieš pertraukas nusiplauti rankas švariu vandeniu su muilu.

142. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

143. Dirbantiems aukštyje darbus visada yra pavojus kristi iš aukštai esančios darbo vietos.

144. Kritimo priežastys gali būti labai įvairios:

144.1. atsitiktinių pakylų ar paaukštinimo priemonių naudojimas;

144.2. konstrukcijų griūtys;

144.3. sugadintų, neišbandytų saugos apraišų, saugos lynų ir grandinių naudojimas;

144.4. neteisingas saugos apraišų, saugos lynų ir grandinių tvirtinimo vietų parinkimas;

144.5. nepalankios meteorologinės sąlygos;

144.6. svaigulys ir pusiausvyros praradimas dėl aukščio baimės ar kitų priežasčių;

144.7. neturėjimas arba nesinaudojimas darbų saugos priemonėmis (šalmi, apraišai, spec. rūbai ir t.t).

145. Kitų pavojingų veiksmų atsiradimą apsprendžia atliekamų darbų pobūdis. Taip pat pavojų darbuotojo sveikatai kelia:

145.1. krentantys daiktai, įrankiai;

145.2. darbo vietų apšvietimo nepakankamumas;

145.3. atsitiktinis elektros srovės poveikis;

145.4. krovinio kėlimas virš leistinos normos; fizinė perkrova (vienam vyrui leidžiama kelti ne daugiau kaip 30 kg, dviem - 60 kg).

146. Saugos priemonės nuo rizikos veiksnių poveikio:

146.1. Būtinios asmeninės apsaugos priemonės:

146.1.1. darbo drabužiai

146.1.2. darbo avalynė;

146.1.3. darbo pirštinės;

146.1.4. apsauginis šalmas;

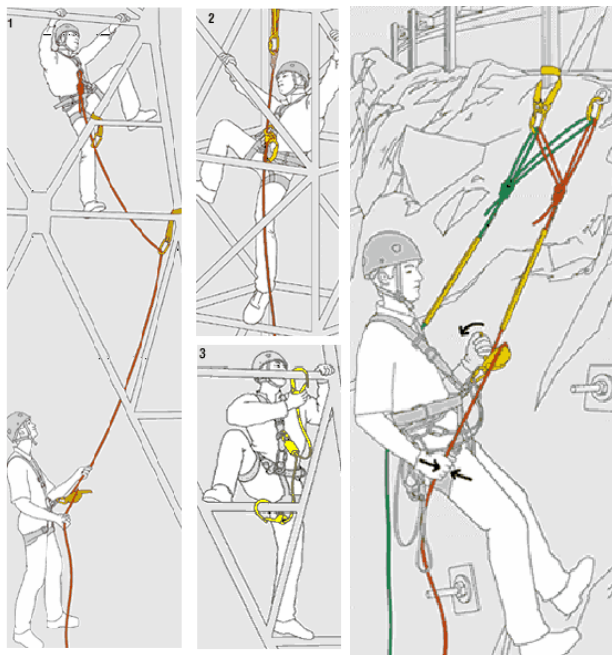
146.1.5. asmeninės apsaugos priemonės nuo kritimo.

146.2. Darbuotojas privalo susipažinti ir vadovautis jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais.

146.3. Vilkėti tinkamo dydžio darbo drabužius ir dėvėti tinkamo dydžio batus (ne per ankšti ar per dideli). Dirbant negalima dėvėti papuošalų, kišenėse laikyti aštrių daiktų.

147. Pagrindinės saugos priemonių sąvokos ir paaiškinimai:

147.1. Pramoninis alpinizmas – tai metodika įvairiems darbams dideliame aukštyje, uždaroje erdvėje ar sunkiai prieinamose vietose atlikti, kai pastolių ar kitų įprastinių priemonių naudojimas yra netikslingas (1 pav.). Naudojant alpinistinę įrangą galima patogiai prieiti prie darbo zonos, kad ir kur ji bebūtų. Aukštis, sudėtinga darbo erdvės konfigūracija, uždara erdvė nėra kliūtis darbams atlikti, kuomet darbuotojas yra gerai įvaldęs alpinistinę techniką ir kuomet tai nekelia pavojaus jo gyvybei ir sveikatai. Darbas aukštyje, kopimas, gelbėjimas ir pan. yra pavojinga veikla, susijusi su pavojumi gyvybei, todėl atitinkamas mokymasis, reikiamų saugumo priemonių pasirinkimas ir teisingas jų panaudojimas yra naudotojo atsakomybėje.

(1 pav.) Pramoninio alpinimo pavyzdys.

- 147.2. Asmeninės apsaugos nuo kritimų priemonės - tai tokios priemonės, kurios naudojamos sulaikyti žmogų, jei jis kristų nuo plokštumos, ant kurios dirbo. Asmeninės apsaugos nuo kritimų priemonės - tai tvirtas pagrindas, jungtys, apraišai ir gali taip pat turėti saugos apraišo kobinį, greičio mažinimo priemonę, gelbėjimosi lyną, arba tinkamą šių priemonių kombinaciją;
- 147.3. Apraišai - tai juostos, dirželiai, kurie yra tinkamai tvirtinami prie kitų asmens apsaugos nuo kritimo priemonių, apjuosiant žmogų taip, kad kūno svoris kritimo atveju pasiskirstytų tolygiai per kūno dalis: šlaunis, dubenį, liemenį, krūtinę ir pečius, tuo sulaikydamas darbininką kritimo atveju;
- 147.4. Gelbėjimosi lynas - lankstus lynas, skirtas prisikabinti prie tvirto pagrindo (inkarinio įtvirtinimo) iš vienos pusės, kad galima būtų kabėti vertikaliai, arba prisikabinti prie tvirto pagrindo iš abiejų galų horizontaliam ištempimui, kuris panaudojamas prikabinti prie tvirto pagrindo kitas įvairias asmenines apsaugos nuo kritimo priemones;
- 147.5. Tvirtas pagrindas / inkarinis įtvirtinimas - tai ta vieta, tvirtas atramos taškas, prie kurio prikabinami gelbėjimosi lynai, saugos apraišo kobiniai ar stabdymo/greičio sumažinimo priemonės.
148. Asmeninių apsaugos priemonės nuo kritimo patikra:
- 148.1. kiekvienai asmeninei apsaugos priemonei nuo kritimo ir konkrečiam priemonės elementui turi būti atlikta patikra pagal gamintojo rekomendacijas arba ne rečiau kaip kartą metuose (1 kartą per 1 metus);
- 148.2. asmeninės apsaugos priemonės nuo kritimo jokių būdu negali būti bandomos mechaniškai apkraunant, nes tokiu būdu ji yra negrįžtamai sugadinama;
- 148.3. atlikus patikrinimą surašomi patikros aktai, pasuose užrašoma sekančios patikros data, kuri taip pat turi būti nurodoma ir ant apraišų, pritvirtinant ar užklijuojant žymeklį. Žymeklis turi būti tvirtinamas, nepažeidžiant apraišų;
- 148.4. kritimo saugos priemonės, kurios jau buvo paveiktos smūginių apkrovų, toliau negali būti naudojamos darbuotojų saugai, kol nebus visos patikrintos ir kvalifikuoto gamintojo atstovo patvirtintos, kad yra tinkamos tolesniam jų naudojimui.
149. Juosmeninis apraišas gali būti naudojamas tik darbinės padėties fiksavimui ar judėjimo apribojimui, bet tai nėra apsaugos nuo kritimo iš aukščio priemonė.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

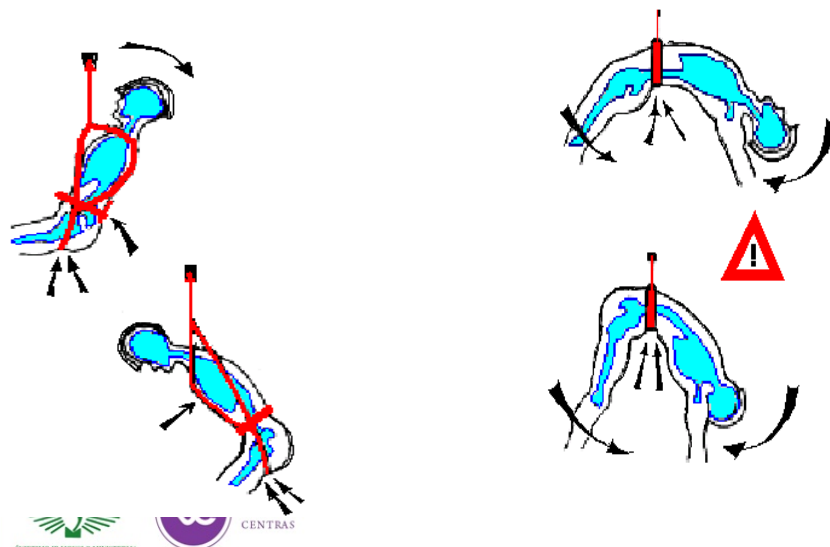
150. Gauti iš darbo vadovo (objekte paskirto aukštalipių darbo vadovo) darbo užduotį.

151. Prieš darbo pradžią aukštalipys privalo išklaudyti darbo vadovo instruktavimą apie tai, kaip saugiai naudoti atitinkamos modifikacijos apraišą, kuriose vietose ir kaip jis turi būti tvirtinamas prie konstrukcijų ar tvirtinimo (ankeravimo) priemonių.
152. Atliekant darbus aukštyje virš 5,0 m. virš žemės ar perdengimo paviršiaus, kai pagrindinė priemonė, apsauganti nuo kritimo yra kūno saugos apraišas (aukštalipio darbus), darbuotojams, turintiems aukštalipio kvalifikaciją vadovauja aukštalipių darbo vadovas, kuriam darbų vykdymo terminui išduodama paskyra – leidimas pavojingų darbų vykdymui.
153. Pasiruošti asmenines apsaugos priemones ir patikrinti jų tvarkingumą, užsivilkti darbo drabužius, apsiauti darbo avalynę. Spec. rūbų kišenėse laikyti atlenktus peilius, atsuktuvus ir kitus aštrius daiktus neleidžiama.
154. Apsaugos nuo kritimo kūno saugos apraišai.
- 154.1. darbuotojas, kuriam darbo metu reikės naudoti kūno saugos apraišą (apraišą), privalo patikrinti ir įsitikinti, ar:
- 154.1.1. nepraėjęs apraišo bandymo laikas (pagal gamintojo rekomendacijas arba galiojimo terminas – 5 metai, vizualinė apžiūra – kas 12 mėn.);
- 154.1.2. ant apraišo yra lentelė su privalomais rekvizitais (pagal EN 365 standartą);
- 154.1.3. nepažeista (neįplyšusi, neįpjauta, nepradeginta) apraišo juosta;
- 154.1.4. sujungimuose kniedėmis nėra laisvumo;
- 154.1.5. tvarkingai susiūtas apraišas, jo diržai ir antdėklai;
- 154.1.6. šikšnos nelūžta lankstomos;
- 154.1.7. nenutrūkusios atskiros stropo (lyno) gyslos;
- 154.1.8. nepažeistos, neįtrūkusios apraišo metalinės detalės, plieninės grandinės grandys;
- 154.1.9. ar sąsaga ir spyruoklinis jos užraktas tvarkingi, ar sąsaga savaime neatsidaro;
- 154.2. jeigu apžiūros metu nustatoma, kad apraišas neturi žymos apie atliktą bandymą, praėjęs jo bandymo laikas, apraišas turi pastebimų defektų, tokio apraišo naudoti negalima;
- 154.3. kiekvienas apraišą naudojantis darbuotojas privalo užsisegti apraišą ir jo diržus (jeigu jie yra) taip, kad nevaržytų judesių, bet ir nebūtų labai laisvi;
155. Jeigu patikrinimo metu pastebėti apsaugos priemonių nuo kritimo, paaukštinimo priemonių ar kėlimo mechanizmų trūkumai, reikia informuoti apie tai darbo vadovą ir nepradėti darbo, kol trūkumai nebus pašalinti.

IV. DARBUOTOJŲ VEIKSMAI DARBO METU

156. Patekti į darbo vietas ir dirbti naudojant lynus galima laikantis šių reikalavimų:
- 156.1. lynų sistema turi būti sudaryta bent iš dviejų atskirai pritvirtintų lynų, kurių vienas naudojamas kėlimui, nuleidimui ir palaikymui (darbinis lynas), o kitas – kaip atsarginis (apsauginis lynas);
 - 156.2. darbuotojai privalo būti aprūpinti ir naudoti saugos apraišus ar kitus apsauginius įtaisus, kuriais jie turi būti prisitvirtinę prie apsauginio lyno;
 - 156.3. saugos apraišai turi būti skirti kabėjimui;
 - 156.4. prie darbinio lyno turi būti pritvirtintos saugios darbuotojų kėlimo ir nuleidimo priemonės bei automatinio blokavimo sistema, neleidžianti nukristi, jeigu darbuotojas nebegalėtų kontroliuoti savo judesių;
 - 156.5. prie apsauginio lyno turi būti pritvirtintas mobilus darbuotojo judesius sekantis įtaisas, apsaugantis darbuotoją nuo kritimo;
157. Darbas turi būti kruopščiai suplanuotas ir numatytos operatyvios gelbėjimo priemonės kritimo atveju.
158. Išskirtiniais atvejais, atitinkamai įvertinus pavojus, yra nustatoma, kad reikalinga tik padėties fiksavimo technika ir antrojo lyno naudojimas kelia pavojų, gali būti leidžiama naudoti vieną lyną.
159. Atliekant darbus reikia:
- 159.1. palaikyti tvarką ir švarą darbo vietoje;
 - 159.2. nemėtyti daiktų, įrankių esant aukštumoje;
 - 159.3. nevaikščioti konstrukcijomis, jei neprisitvirtinęs patikimai apsauginiu apraišu;
 - 159.4. žiemos metu darbo vietą, praėjimus reikia nuvalyti nuo sniego, apledėjimo, pabarstyti smėliu;
160. Darbai aukštyje turi būti atliekami tik šviesiu paros metu ir tik tada, kai meteorologinės sąlygos nekelia pavojaus darbuotojų saugai ir sveikatai. Išimtiniais (avariniais) atvejais leidžiama darbus aukštyje atlikti naktį, bet gerai apšvietus darbo vietą ir prižiūrint darbo vadovui.
161. Kylant aukštyn į darbo vietą ir leidžiantis iš jos, draudžiama laikyti rankose kokius nors įrankius ar detales. Visa tai turi būti pakeliama ir nuleidžiama prie lyno prikabinatoje taroje gervės pagalba ir kitokiu mechanizuotu būdu.

162. Kritimo saugos priemonės (apraišai, smūgio sugerėjas, virvės) darbo metu tvirtinamos prie atramos tvirto pagrindo (inkarinio įtvirtinimo) taško, kuris yra virš naudotojo (darbuotojo) darbinės padėties.
163. Inkarinio įtvirtinimo taškas (naudojantis vienam darbuotojui) turi atlaikyti dinaminę apkrovą ne mažesnę kaip 2 tonas.
164. Kai yra kritimo pavojus, smūgio sugerėjas tvirtinamas viršuje prie apraišų kilpos (karabino) nugaros pusės. Prie diržo liemens (juosmens) kilpų smūgio sugerėją prisiegti draudžiama.
165. Naudoti tik aliumininius karabinius dvigubo veikimo su srieginiu užraktu. Naudoti automatinio užsisegimo karabinius būtina, kai darbo metu, dirbant aukštyje tam tikrą laiką reikia karabinius persiegti į kitą vietą daugiau nei vieną kartą.
166. Draudžiama sujungti karabinius (D-formos žiedus) viena su kitu.
167. Kritimo metu žmogaus kūnas patiria apkrovą, kuri tiesiogiai priklauso nuo žmogaus svorio ir kritimo aukščio. Nustatyta, kad maksimali apkrova, kritimo atveju dar nesukelianti žmogui rimtų sužalojimų, yra 6 kN. Jei kritimo atveju nenaudojamos kritimo blokavimo priemonės, tenkanti žmogui vidutiniškai 12 kN apkrova sukelia jam negrįžtamus sunkius ar net mirtinus sužalojimus: lūžta kaulai, plyšta audiniai bei vidaus organai.
168. Kritimo atveju smūgio sugerėjo pagalba smūgio jėga sumažinama iki mažiau nei 6 kN (tokia apkrova žmogui negrįžtamų sužalojimų nesukelia). Jei nenaudojamas smūgio sugerėjas, tai kritimo metu tenkanti žmogui 1300 kN apkrova sukelia jam negrįžtamus sunkius ar net mirtinus sužalojimus.
169. Kritimo metu žmogaus kūną veikiančios jėgos priklauso nuo kūną juosiančių apraišų ploto, jų išsidėstymo, nuo kūno padėties smūgio jėgos krypties atžvilgiu (1 pav.)

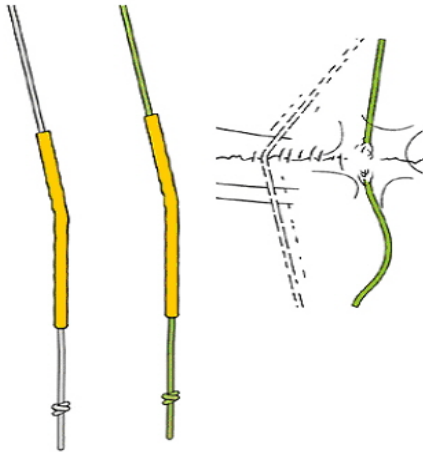
„A“

„B“

1 pav. Kritimo smūgio jėgų pasiskirstymas:

„A“ – naudojant tinkamus saugos nuo kritimo priemones; „B“ – naudojant tik juosmeninį apraišą

170. Kritimo priemonės turi būti saugomos nuo trinties ir sąlyčio su aštriomis briaunomis (2 pav.)

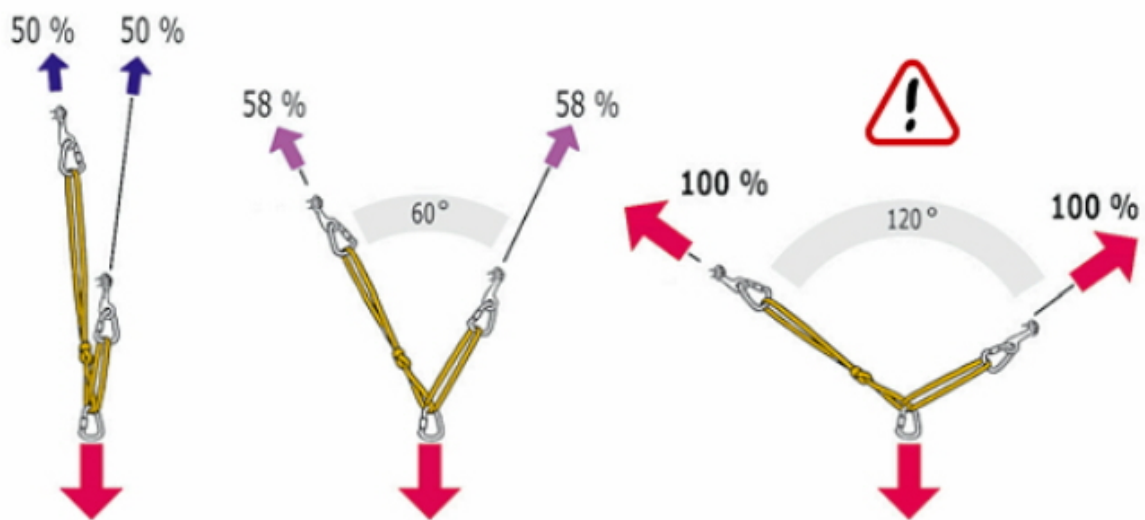
„A“

„B“

2 pav. Apsauga nuo trinties ir sąlyčio su aštriomis briaunomis

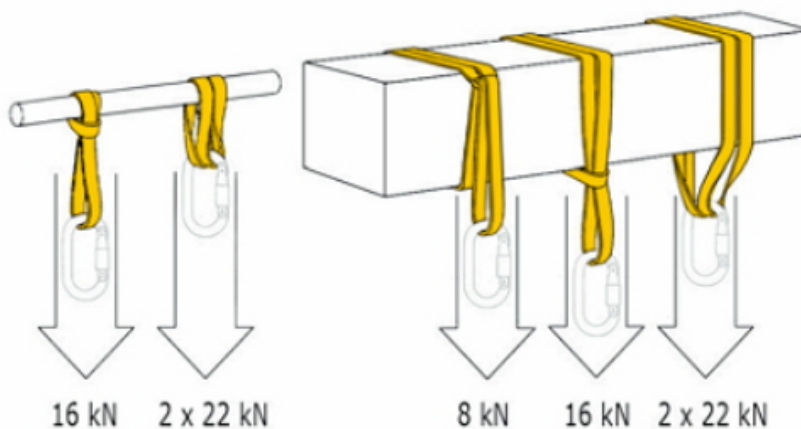
„A“ – naudojant papildomas lyno apsaugas; „B“ – nenaudojant apsaugų galimi defektai

171. Visada reikia atsiminti, jog kritimo kelyje neturi būti pašalinių objektų, kaip vamzdžiai, kabeliai, kolonos ir pan. Priešingu atveju, kritimo metu, atsitrenkus į juos, galimas kūno sužalojimas.
172. Įvertinant lyno laikomąją galią būtina atsižvelgti į esamą kampą tarp lyno atšakų (3 pav.)

3 pav. Laikomosios galios sumažėjimas, priklausimai nuo kampo tarp lyno atšakų

173. Įvertinant lyno laikomąją galią būtina atsižvelgti į lyno įtvirtinimo būdą (4 pav.)

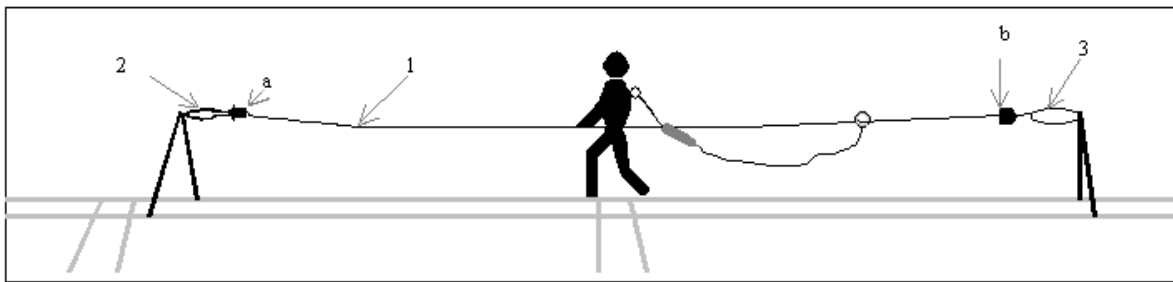

4 pav. Laikomosios galios sumažėjimas, priklausimai nuo lyno įtvirtinimo būdo

174. Asmeninės apsaugos nuo kritimų sistemos negali būti tvirtinamos prie turėklų.

175. Aptvėrimas turi atlaikyti 70 kg koncentruotą jėgą.

176. Mobili horizontali saugumo linija (5 pav.):

5 pav. Mobili horizontali saugumo linija

15-20 m ilgio lynas (1), lyno įtempimo mechanizmas (a), smūgio sugerėjas (b), ankerinės kilpos- plieninės (2,3)

177. Metalinės ankerinės kilpos tvirtinamos ankeriniuose taškuose, kurie turi būti atsparūs statinei apkrovai ne mažiau 2 tonų. Šia priemone (įrenginiu) vienu metu naudojasi tik vienas darbuotojas. Jei prie lyno būtina tvirtintis daugiau nei vienam darbuotojui, tai lynas turi būti tokio skersmens, kad atlaikytų apkrovą skaičiuojant po 2,0 tonas kiekvienam darbuotojui.

178. Atliekant suvirinimo darbus, įtempimo lynas, prie kurio tvirtinasi darbuotojai, turi būti tik plieninis.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

179. Reikia vadovautis gelbėjimo operacijos planu. Planas atspindi kokių veiksmų reikia pirmiausiai imtis įvykus nelaimei. Į šį planą būtina įtraukti visus įmonės darbuotojus. Kuo daugiau darbuotojų bus informuoti apie šį planą, tuo operatyvesni ir efektyvesni bus gelbėjimo veiksmai. Esminiai etapai:

179.1. nustatyti pavojaus rūšis darbo vietoje - identifikuoti bet kokį įvykį, kuris gali pakenkti darbuotojams.

179.2. nustatyti veiksmų seką - kiekvienas darbuotojas turi žinoti kokius turės atlikti veiksmus nelaimės atveju. Dalyvaujantys darbuotojai yra susiję tarpusavyje ir gerai žino kuris iš jų kaip turi elgtis nelaimės atveju, kas kurias operacijas ir kokia eilės tvarka atliks, kuris galės pakeisti tuo metu neesantį darbuotoją;

179.3. nustatyti procedūras nelaimės atveju – rašytinės instrukcijos , apibūdinančios kaip elgtis nelaimės atveju, ir nurodymai kiekvienam gelbėjimo operacijos etapui.

179.4. įvertinti resursus ir parinkti gelbėjimo priemones – apmokytas personalas, medicinos priemonių, tinkamos įrangos gelbėjimo operacijoms turėjimas ir numatytos gelbėjimo priemonės (pvz: keltuvai, autobokšteliai).

- 179.5. apmokyti darbuotojus - efektyvus gelbėjimo planas garantuoja, kad darbo vietoje yra darbuotojų, kurie moka naudotis gelbėjimo priemonėmis. Darbuotojai kurie naudoja apsaugos nuo kritimo sistemas ir dirba pavieniui, turi žinoti kaip elgtis ir kaip gelbėtis, įvykus kritimui. Ypač tie, kurie dirba atokiau gyvenamų vietų, turi būt daugiau apmokyti ir labiau kvalifikuoti.
180. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar gedimas, nedelsiant nutraukti darbus, pasitraukti pačiam ir iš pavojingos zonos išvesti kitus šalimais dirbančius darbuotojus ir apie tai informuoti tiesioginį darbų vadovą.
181. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, esant reikalui iškviešti medicinos pagalbą, apie įvykį pranešti tiesioginiam darbų vadovui ar kitam darbdavio atstovui, išsaugoti, jeigu galima, nepakeistą įvykio vietą.
182. Jei įvykus kritimui žmogus pakimba, būtina kuo skubiau jį išlaisvinti. Pakibęs apraišuose žmogus gali prarasti sąmonę dėl šoko, taip pat dėl to kad apraišai gali užspausti arterijas. Įvykus kritimui, žmogus gali išbūti pakibęs ne ilgiau nei 15-30 min (priklausomai nuo asmeninių fizinių savybių). Jei darbo vietoje yra kritimo pavojus ir yra naudojamos apsaugos nuo kritimo sistemos, turi būti numatyta kaip skubiai gelbėti nukentėjusį ir tai turi žinoti kiekvienas susijęs su darbais aukštyje.
183. Jeigu dirbantis aukštyje darbus darbuotojas prarado pusiausvyrą, nuslydo nuo tvirto pagrindo ar įvyko konstrukcijos, ant kurios jis dirbo, griūtis ir darbuotojas ėmė kristi, jis turi kuo greičiau palenkti galvą į priekį, smakrą tvirtai prispausti prie krūtinės ir išlaikyti tokią pozą iki saugos priemonė sustabdys laisvą kritimą.
184. Jeigu matosi, kad atsitrenkimas į kietą pagrindą neišvengiamas, reikia bandyti panaudoti kojų amortizacines savybes.
185. Lūžus arba darbo metu neleistinai įtrūkus kuriai nors kopėčių konstrukcijos daliai, darbus reikia nedelsiant nutraukti, kopėčias atiduoti į dirbtuves ir apie tai pranešti tiesioginiam vadovui.
186. Avarijos ar nelaimingo atsitikimo vieta turi išlikti tokios, kokios buvo įvykio metu, jeigu tai nekelia papildomo pavojaus.
187. Gelbėjimo tarnybų telefonų numeriai:
- 187.1. gaisrinė apsaugai, policija, greitoji, medicinos pagalba – **112**.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

188. Baigus darbą aukštyje reikia iš darbo vietos pašalinti šiukšles ir kitas atliekas, surinkti naudotus darbe įrankius ir nuleisti juos ant žemės.
189. Apie darbo metu iškilusius nesklandumus darbuotojai privalo informuoti skyriaus vadovą.
190. Patikrinti asmeninių saugos priemonių ir įrankių tvarkingumą, perduoti juos saugojimui. Pastebėjus inventoriaus bei asmeninių saugos priemonių defektus, reikia pranešti apie tai darbų vadovui, kad būtų atliktas jų remontas, atlikta akumuliatorių įkrova arba pakeitimas.
191. Būtina atsiminti, jog, vykdant gamintojo nurodytus asmeninių saugos priemonių nuo kritimo priežiūros ir laikymo reikalavimus, prailginamas įrangos veikimo ir panaudojimo laikas. Kritimo saugos priemonės turi būti laikomos sausoje, vėsioje patalpoje, laikomos toli nuo tiesioginių karščio šaltinių, saugomos nuo cheminių medžiagų poveikio, kuris gali pažeisti lyną bei metalines dalis.
192. Sutvarkyti darbo drabužius, darbo avalyne, o reikalui esant - atiduoti skalbimui, remontui arba pakeitimui.

7 MOKYMO ELEMENTAS. DARBŲ, KURIEMS ATLIKTI TAIKOMI ALPINISTINIAI METODAI, VYKDYMAS

7.1. DARBŲ VYKDYMO PROJEKTAS

Pastaba. Mokymų dalyviai su konkrečiu vykdomu projektu bus supažindinami objekte.

Žemiau pateikiamoje medžiagoje rasite informaciją apie reikalavimus darbų vykdymo projektams; jų rengimui, turiniui, taikymo sritims.

Įmonės projektų vadovai, meistrai supažindinami su šia medžiaga. Tai padeda geriau suprasti projektų reikalavimus bei taikyti juos konkrečioje darbo vietoje.

STATYBOS DARBŲ TECHNOLOGIJOS PROJEKTAS

1. Statybos darbų technologijos (vykdymo) projektas yra techninis dokumentas, kuris nustato konkretaus statinio statybos, kaip technologijos proceso, reikalavimus, nurodo statinio projekto įgyvendinimo būdus bei metodus ir numato konkrečius sprendinius bei priemones, užtikrinančius darbuotojų saugą ir sveikatą.
2. Statybos darbų technologijos projektas turi būti rengiamas visiems statiniams, išskyrus nesudėtingus statinius ir statinio paprastąjį remontą. Statybos darbų technologijos projektą rengia rangovas, arba paveda tai atlikti statinio statybos vadovui.
3. Rengiant statybos darbų technologijos projektą, privaloma vadovautis techninio projekto statybos paruošimo ir organizavimo sprendiniais bei saugaus darbo ir sveikatos taisyklėmis statyboje DT 5 – 00.
4. Statybos darbų technologijos projekto sudėtis priklauso nuo konkretaus statinio sudėtingumo, paskirties, žemės sklypo. Bendruoju atveju statybos darbų technologijos projekte turi būti pateikiami šie brėžiniai ir sprendiniai:
5. Statybvietės planas su esamų ir projektuojamų statyti statinių (tarp jų – inžinerinių tinklų ir susisiekimo komunikacijų), statybos reikmėms naudojamų laikinųjų statinių, statybos produktų ir įrenginių sandėliavimo nužymėtomis vietomis;
6. statybos darbų eiliškumas ir jų atlikimo kalendoriniai grafikai;
7. statybos darbų technologinės schemos (kortelės);
8. statybos darbų, atliekamų sudėtingomis sąlygomis, technologiniai sprendiniai; apsauga nuo gruntinio ir paviršinio vandens, darbų atlikimas veikiančios įmonės (kito objekto) ar veikiančių susisiekimo komunikacijų (kelių, gatvių, geležinkelių ir pan. bei jų apsaugos zonų), nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių (bei jų apsaugos zonų) teritorijose ir kitose saugomose teritorijose bei tretiesiems asmenims priklausančiuose sklypuose, taip pat atliekant žemės darbus greta esamų statinių, po vandeniu, žeme ir pan.

STATYBOS DARBŲ RŪŠYS

1. Statybos darbai skirstomi:

1.1. bendrieji statybos darbai:

1.1.1. žemės darbai (sklypo reljefo tvarkymas, statinių pamatų duobių, iškasų, tranšėjų inžineriniams tinklams tiesti kasimas ir užpylimas; iškasų kasimas, pylimų supylimas susisiekimo komunikacijoms tiesti; kanalų ir griovių kasimas bei jų tvirtinimas, šlaitų tvirtinimas, kasimo ir užpylimo darbai žemės ūkio sausinimo ir drėkinimo sistemoms įrengti, jūros ir vidaus vandens telkinių dugno gilinimas, užtvankų supylimas, ir kiti panašaus profilio žemės darbai);

1.1.2. betono, mūro, metalo, medžio, kitų statinio konstrukcijų, elementų montavimo ir statybos darbai, konstrukcijų šiltinimo, pastatų vidaus ir išorės apdailos darbai;

1.2. specialieji statybos darbai:

1.2.1. mechanikos darbai (pastatų ir išorės vandentiekis bei nuotekų šalinimas, šilumos gamyba bei tiekimas, pastatų šildymas ir vėdinimas, pastatų dujų sistemos ir išorės dujotiekio tinklai bei kiti panašaus profilio montavimo darbai);

1.2.2. elektrotechnikos darbai (elektros energijos tiekimo, transformavimo, paskirstymo, apšvietimo valdymo, automatizavimo, nuotolinio ryšio (telekomunikacijų), apsauginės, gaisrinės signalizacijos ir kiti panašaus profilio darbai).

PAGRINDINIAI SAUGOS SPRENDIMAI STATYBOS DARBŲ

TECHNOLOGIJOS (VYKDYMO) PROJEKTE (TECHNOLOGINĖSE KORTELĖSE)

1. Statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte turi būti numatyti konkretūs projektiniai sprendiniai, nustatantys technines priemones, darbų metodus, užtikrinančius darbuotojų saugą ir sveikatą.

Šie projektiniai sprendiniai negali būti pakeisti nuorodomis ar ištraukomis iš saugos ir sveikatos teisės aktų, norminių techninių dokumentų, kurios nurodo tik kaip parengti atitinkamą projektinį sprendimą.

2. Ruošiant projektinius sprendimus, užtikrinančius darbuotojų saugą ir sveikatą darbo vietose, būtina vadovautis:

- įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos norminiais dokumentais;
- darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų reikalavimais;
- darbo priemonių naudojimo dokumentacija (pateikia gamintojas);
- standartais, metodinėmis rekomendacijomis ir katalogais.

3. Rengiant projektinius sprendimus būtina išsiaiškinti pavojingus ir kenksmingus veiksnius, susijusius su darbų technologija ir statybos sąlygomis, nurodyti jų veikimo zonas, nustatyti (įvertinti) riziką.

Statinio techniniame (statybos organizavimo) projekte turi būti nurodytos pavojingos zonos, kurios atsiranda naudojant kėlimo mašinas, o kitos pavojingos zonos - statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte.

Gamybinės buities patalpos (laikinos), poilsio vietos, judėjimo keliai turi būti įrengti už pavojingų zonų ribų.

4. Pasikeitus statybos sąlygoms, turinčioms įtaką darbuotojų saugai ir sveikatai, statybos darbų technologijos (vykdymo) projektas turi būti atitinkamai pakeistas ir/ar patikslintas.

5. Statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte turi būti numatyta:

- konstrukcijų ir įrenginių montavimo eiliškumas;
- darbų, atliekant juos pavojingomis bei kenksmingomis sąlygomis, apimčių mažinimas;
- saugus mašinų ir darbo įrenginių išdėstymas;
- darbo vietų, panaudojant technines ir organizacines saugos priemones, įrengimas;
- darbo priemonės, kolektyvinės ir asmeninės apsauginės priemonės;
- statybvietės, darbo vietų, judėjimo kelių apšvietimas, saugos ir sveikatos apsaugos ženklai, signalizacijos ir ryšių priemonės;
- gamybinės buities patalpų (laikinių) įrengimas.

6. Siekiant išvengti darbuotojų kritimo iš aukščio, statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte turi būti:

- sprendimai darbų aukštyje apimčių mažinimui;
- pastovių atitveriančių konstrukcijų (sienų, plokščių, laiptų, balkonų bei angų aptvarų) išskirtinis pirmaeilis įrengimas.

Be to, turi būti nurodytos:

- laikinių aptvarų montavimo vietos ir tipai;
- saugos lynų ir diržų tvirtinimo vietos;
- technologinė įranga bei pagalbines priemones darbams aukštyje atlikti;
- priemonės ir būdai, kaip darbuotojams patekti į darbo vietas;
- jei reikia, distanciniai krovinių atkabinimo įtaisai.

7. Siekiant išvengti konstrukcijų, gaminių ir medžiagų kritimo iš aukščio pavojaus, statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte turi būti nurodyta:

- konteineriai ir tara, naudojami vienetinėms ir birioms medžiagoms bei betonui ir skiediniui perkelti;
- krovinių kėlimo reikmenys (stropai, traversai ir montavimo griebtuvai);
- kabinimo būdai, užtikrinantys sandėliuojamų ir montuojamų elementų perkėlimą į nurodytą vietą;
- įrenginiai (piramidės, kasetės), užtikrinantys sandėliuojamų konstrukcinių elementų stabilumą;
- gaminių, medžiagų, įrenginių sandėliavimo būdai ir vietos;
- montuojamų (demontuojamų) konstrukcijų laikino ir pastovaus tvirtinimo būdai;

- surenkamų elementų laikino tvirtinimo būdai, vykdant pastatų ir statinių konstrukcijų demontavimo darbus;
- statybinių medžiagų atliekų ir šiukšlių pašalinimo būdai;
- apsauginių perdengimų (paklotų) arba stogelių įrengimo vietos ir konstrukcija.

8. Naudojant statybines mašinas ir mechanizmus, statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte reikia numatyti:

- statybinių mašinų ir mechanizmų tipą, jų pastatymo vietas ir darbo režimą, atsižvelgiant į darbų technologiją ir esamas statybos sąlygas;
- priemones, pašalinančias kenksmingų ir/arba pavojingų veiksnių poveikį operatoriui ir šalia jo dirbantiems žmonėms;
- priemones, ribojančias statybinės mašinos darbo zoną, kad į ją nepatektų žmonių buvimo vietos, taip pat mašinos darbo zonos aptvėrimą;
- ypatingas mašinų statymo sąlygas žemės nuogrūvų ribose, ant supilto grunto, nuokalnėje ar panašiai.

9. Darbus atliekant iškasose ar tranšėjose turi būti nurodytas:

- saugus iškasų šlaitų nuolydis arba iškasų šlaitų sutvirtinimo būdas ir įrengimo technologija;
- įėjimo ir išėjimo į iškasas ar tranšėjas būdas;
- esant reikalui, vandens šalinimo būdai.

10. Siekiant apsaugoti darbuotojus nuo pavojingo elektros srovės poveikio, reikia numatyti:

- laikinų elektros įrenginių įrengimo tvarką, įtampas, laikinas elektros jėgos ir apšvietimo tinklų trasas, srovinių dalių aptvėrimo būdus ir įvadinių - paskirstymo sistemų ir prietaisų išdėstymą;
- elektros įrenginių metalinių dalių įžeminimo būdus;
- papildomas saugos priemones vykdant darbus pavojingose ir labai pavojingose patalpose, taip pat analogiškomis sąlygomis jų išorėje;
- saugius darbų atlikimo būdus elektros perdavimo linijų apsauginėse zonose bei šalia veikiančių elektros įrenginių.

11. Siekiant darbuotojus apsaugoti nuo kenksmingų veiksnių poveikio (triukšmo, vibracijos, kenksmingų medžiagų darbo zonos ore) būtina:

- nustatyti darbo vietas, kuriose dėl darbų technologijos ar darbo sąlygų gali atsirasti kenksmingi veiksniai;
- numatyti darbuotojų apsaugos nuo kenksmingų gamybinių veiksnių priemones;
- esant reikalui, numatyti kenksmingų ir/arba pavojingų medžiagų laikymo vietas, būdus.

12. Organizacinių priemonių, užtikrinančių darbuotojų saugą ir sveikatą, statyviečių įrengimo plane turi būti numatyta:

- darbai, kurių vykdymui reikalinga paskyra - leidimas;
- rangovo ir užsakovo bendros darbuotojų saugą ir sveikatą užtikrinančios priemonės dirbant veikiančios įmonės teritorijoje;
- statybos darbų vykdymo tvarka, esant keliems rangovams vienoje statybvietėje, atsižvelgiant į statybvietės įrengimo saugos ir sveikatos priemonių planą.

7.2. ĮMONĖS DARBŲ, NAUDOJANT ALPINIMO METODUS, TECHNOLOGINĖ KORTELĖ

TECHNOLOGINĖ KORTELĖ Nr. 11

Darbai aukštyje

Aukštalipio darbai

1. Bendroji dalis

1.1. Ši technologinė kortelė taikoma darbininkams, atliekantiems darbus didesniame kaip 1,3 m aukštyje nuo žemės, grindų ar perdenginio paviršiaus, taip pat darbininkams, atliekantiems aukštalipio darbus didesniame kaip 5 m aukštyje nuo žemės, grindų, perdenginio, pastolių ar paklotų darbo paviršiaus, kai pagrindinė saugos priemonė nuo kritimo yra saugos diržas.

1.2. Darbus aukštyje gali atlikti ne jaunesnis kaip 18 metų amžiaus darbininkas, pasitikrinęs sveikatą ir gavęs iš gydytojų išvadą, kad jo sveikata leidžia atlikti darbus aukštyje.

1.3. Prieš pradėdant atlikti darbus aukštyje, darbininkas privalo išklaudyti įvadinį bei pirminį instruktavimą darbo vietoje.

1.4. Darbininkas, atliekantis aukštalipio darbus, darbų saugos turi būti mokomas ir atestuojamas mokymo teisę turinčiose įstaigose ir privalo gauti nustatytos formos pažymėjimą.

1.5. Aukštalipių darbai priskiriami pavojingų darbų kategorijai, todėl aukštalipio darbus atliekantis darbininkas turi turėti aukštalipio kvalifikaciją patvirtinantį dokumentą bei ne trumpiau kaip vienerius metus aukštalipio darbus atlikti jį prižiūrint patyrusiam darbininkui.

1.6. Atliekantis darbus aukštyje ir aukštalipių darbus darbininkas privalo:

- vykdyti darbdavio, jo įgaliotų asmenų, kontroliuojančių pareigūnų teisėtus nurodymus;
- laikytis vidaus tvarkos taisyklių;
- atvykti į darbą blaivus, darbe nevertoti alkoholinių gėrimų, narkotinių ar kitokių psichotropinių medžiagų;
- mokėti saugiai dirbti, saugoti savo ir nekenkti kitų sveikatai;
- darbo metu naudoti priklausančius pagal galiojančias normas darbo drabužius, darbo avalynę, asmenines apsaugos priemones;
- žinoti elektrosaugos pagrindus;
- žinoti pirmosios medicinos pagalbos suteikimo būdus ir mokėti praktiškai ją suteikti nukentėjusiajam;
- žinoti gaisro gesinimo priemones, mokėti jas praktiškai panaudoti.

1.7. Atliekantis darbus aukštyje ir aukštalipių darbus darbininkas turi teisę:

- reikalauti, kad darbdavys užtikrintų saugų darbą, aprūpintų tinkamais darbo drabužiais, darbo avalyne, asmeninėmis apsaugos priemonėmis;
- sužinoti iš darbdavio ar jo įgalioto asmens apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir pavojingus veiksnius;
- nustatyta tvarka atsisakyti dirbti, jeigu yra pavojus sveikatai ar gyvybei, taip pat dirbti tuos darbus, kurie nesulygti darbo sutartimi ir kuriuos saugiai dirbti darbininkas neapmokytas;
- nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta darbininko sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų.

2. Profesinės rizikos veiksniai ir saugos priemonės

2.1. Dirbantiesiems aukštyje ir atliekant aukštalipių darbus visada yra pavojus kristi iš aukštai esančios darbo vietos.

2.2. Kritimo priežastys gali būti įvairios:

- atsitiktinių pakylų ar paaukštinimo priemonių naudojimas;
- neteisingai įrengti, netvarkingi pastoliai ir jų aptvarai;
- netvarkingi, nepakankamos keliamosios galios paklotai;
- neteisingai įrengtos, netvarkingos, neišbandytos kopėčios, jų aptvarai, darbo aikštelės;
- techniškai netvarkingi žmonių kėlimo mechanizmai (teleskopiniai bokšteliai, kabinami ant lynų lopšiai su gervėmis ir pan.);
- konstrukcijų griūtis;
- sugadintų, neišbandytų saugos diržų, saugos lynų ir grandinių naudojimas;
- neteisingas saugos diržų, saugos lynų ir grandinių tvirtinimo vietų parinkimas;
- nepalankios meteorologinės oro sąlygos;
- svaigulys ir pusiausvyros praradimas dėl aukščio baimės ar kitų priežasčių;
- neatsargumas.

2.3. Konstrukcijų montuotojams, mūrininkams, dažytojams, stogų montuotojams ir kt. yra pavojus būti nublokštiems arba prispaustiems kėlimo mašinos keliamomis, perkeliomomis ar nuleidžiamomis konstrukcijomis, medžiagomis, kitais kroviniais, elektros traumos galimybė, persišaldymo galimybė žiemą, kaitros poveikis – vasarą, žaibo smūgio pavojus, nuovargis dėl didelės fizinės įtampos ir kitokių fizinių, cheminių, biologinių veiksnių pavojingo poveikio galimybė.

2.4. Darbai aukštyje turi būti atliekami nuo pastolių, paklotų, specialių aikštelių, kopėčių, lipynių, taip pat naudojant žmonių kėlimo mechanizmus.

2.5. Draudžiama dirbti ant užsilipus ant atsitiktinių pakylų (dėžių, statinių ir pan.), dėti paklotus ant atsitiktinių pakylų ir dirbti užsilipus ant tokių pakylų.

2.6. Darbo vietose, kur neįmanoma arba netikslinga įrengti pastolius, panaudoti mechanizmus, būtina dirbti prisirišus saugos diržu.

2.7. Vykdam darbus aukštyje ir aukštalipių darbus reikia naudoti tokius saugos diržus, kurių konstrukcija pritaikyta atitinkamų darbų atlikimui (diržai be diržasaičių, diržai su pečių diržasaičiais, diržais su pečių ir kojų diržasaičiais).

2.8. Saugos diržus leidžiama naudoti tik juos patikrinus pagal Lietuvos Respublikoje galiojančių standartų (techninių sąlygų) bei gamintojo nurodytus reikalavimus.

3. Saugaus darbo organizavimas aukštyje ir atliekant aukštalipio darbus

3.1. Bendrieji reikalavimai

3.1.1. Darbininkų veiksmai prieš darbo pradžią:

- gauti iš darbų vadovo darbo užduotį;
- patikrinti darbui reikalingų paaukštinimo priemonių (pastolių, paklotų, kopėčių, lipynių, kėlimo mechanizmų) tvarkingumą;
- patikrinti darbui reikalingus įrankius ir prietaisus;
- gauti asmenines apsaugos priemones, užsivilkti darbo drabužius, apsiauti darbo avalynę;
- kiekvienas darbininkas, kuriam darbo metu reikės naudoti saugos diržą, privalo patikrinti ir įsitikinti ar nepaėjęs diržo išbandymo laikotarpis, ar nepažeista (neįplyšusi, neįpjauta, nepradeginta) diržo juosta, ar tvarkingai susiūtas diržas, ar nenutrūkusios atskiros stropo (lyno) gyslos, ar nepažeistos, neįtrūkusios diržo metalinės detalės, plieninės grandinės grandys, ar sąsaga ir spyruoklinis jos užraktas tvarkingi, ar sąsaga savaime neatsidaro;
- kiekvienas saugos diržą naudojantis darbininkas, prieš darbo pradžią, privalo išklaudyti darbų vadovo instruktavimą apie tai, kaip saugiai naudoti atitinkamos modifikacijos diržą, kuriose vietose ir kaip jis turi būti tvirtinamas prie konstrukcijų ar tvirtinimo priemonių;
- kiekvienas saugos diržą naudojantis darbininkas privalo užsisegti diržą ir jo diržasaičius (jeigu jie yra) taip, kad nevaržytų judesių, bet ir nebūtų labai laisvi;
- jeigu patikrinimo metu pastebėti paaukštinimo priemonių ar kėlimo mechanizmų defektai, reikia informuoti apie tai darbų vadovą ir nepradėti darbo, kol defektai nebus pašalinti.

3.1.2. Darbininkų veiksmai darbo metu:

- darbai aukštyje ir aukštalipių darbai turi būti atliekami tik šviesiu paros metu; išimtiniais (avariniais) atvejais leidžiama darbus atlikti aukštyje naktį, bet gerai apšvietus darbo vietą ir prižiūrint darbų vadovui;
- kylant aukštyn į darbo vietą ir leidžiantis iš jos, draudžiama laikyti rankose kokius nors įrankius ar detales; visa tai turi būti pakeliama ir nuleidžiama prie lyno prikabintoje taroje gervės pagalba ar kitokiu mechanizuotu būdu;
- jeigu reikia atlikti trumpalaikius darbus 1,3 m ir aukščiau nuo grindų (darbo aikštelės) paviršiaus be pastolių, būtina naudoti saugos diržą; kaip ir darbuotojas turi lipti, prie ko tvirtinti saugos diržo sąsagą, privalo išaiškinti darbo vadovas;
- darbo vieta, esanti arčiau kaip 2 metrai nuo 1,3 m ir didesnio aukščio slenksčio turi būti atitverta laikiniais aptvarais; jeigu tokios darbo vietos arba angų perdangose atitverti neįmanoma, būtina naudoti saugos diržą;
- perėjimui nuo vienos konstrukcijos ant kitos reikia naudoti inventorines kopėčias, perėjimo tiltelius ir trapus su aptvarais;
- negalima vaikščioti ir dirbti atsistojus ant aukštai esančių konstrukcijų ar jų elementų (santvarų, rygelių ir pan.), jeigu neįrengti aptvarai ar specialios saugos priemonės (patikimai įtemptos išilgai santvaros ar rygelio lynas, prie kurio galimas saugos diržo sąsagos tvirtinimas);
- stogų įrengimo saugos priemonės priklauso nuo stogo formos (plokščios, nuolaidžios, daugiakampės, kreivabriaunės ir pan.), dangai naudojamos medžiagos (ruloninės, lakštinės, čerpių, skardos ir pan.);
- atlikdami stogų su 20⁰ ir didesniu nuolydžiu įrengimo darbus (gegnių statymą, grebėstų kalimą, dangos įrengimo), darbininkai privalo naudoti saugos diržus, kurių tvirtinimo vietas turi nurodyti darbų vadovas;
- jeigu stogo danga įrengiama iš netvirtų medžiagų, negalima jos užsigulti visu kūnu; laipiojimui per stogo dangą reikia naudoti ne siauresnius kaip 0,3 m trapus su skersiniais kojų atrėmimui ir apsiauti batus su neslidžiais padais;
- stogo pakraščiuose ir prie angų stogo dangoje turi būti įrengti aptvarai;
- darbininkų dirbančių ant stogo apsaugai nuo kritimo gali būti įrengiamos platformos arba tinklai, išsikišantys už stogo ribų kiek žemiau karnizo; platformas ir tinklus galima įrengti

tik tuo atveju, jeigu jų įrengimas nekelia didesnio pavojaus kaip paties stogo įrengimo darbai;

- stogų įrengimo darbininkams draudžiama sėdėti tiek ant nuolaidžių, tiek ir ant plokščių stogų parapetų, persisverti per juos;
- dirbant užsilipus ant pakabinamųjų, pristatomųjų, išstumiamųjų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, kuris tvirtinamas prie statinio konstrukcijos arba prie pačių kopėčių, jeigu jos gerai pritvirtintos prie stabilių konstrukcijų;
- draudžiama dirbti užsilipus ant paskutinio arba priešpaskutinio kopėčių ar lipynių aukščiausio skersinio, jeigu neįrengti kopėčių ar lipynių turėklai ir spyriai;
- ant kopėčių ar lipynių vienu metu gali būti tik vienas darbininkas; esančiam ant kopėčių ar lipynių darbininkui draudžiama kelti ir nuleisti krovinius;
- užsilipus ant kopėčių draudžiama dirbti prie arba po veikiančiomis mašinomis, mechanizmais, transporteriais, dirbti elektros ar pneumatiniiais įrankiais, montavimo pistoletu, vykdyti suvirinimo elektra ar dujomis darbus, įtempti laidus arba prilaikyti sunkias detales;
- žiemos metu būtina nuo kopėčių pakopų, laiptelių, paklotų valyti sniegą, ledą ir pabarstyti nuvalytas vietas smėliu;
- dirbantieji aukštalipių darbus privalo naudoti saugos diržą su pečių ir kojų diržasaičiais;
- jungčiai, kurios vienas galas tvirtinamas prie žmogų apjuosiančio diržo, o kitas – prie aukštybinio statinio konstrukcijoje įrengtų tvirtinimo detalių, galima panaudoti lyną su gaudytuvu arba inertinius gaudytuvus, tvirtinamus įvairiame aukštybinės konstrukcijos aukštyje, atsižvelgus į gaudytuvų technines galimybes;
- prieš pakilimą į aukštybinę konstrukciją (bokštą, kitokį statinį ar įrenginį), reikia prie diržo prisegti gaudytuvo lyną, o prieš lyno tvirtinimą prie konstrukcijos – patikrinti tvirtinimo vietos patikimumą;
- jeigu saugos jungčiai su diržu naudojami inerciniai gaudytuvai, gaudytuvo ilgis turi būti toks, kuris leistų lengvai pasiekti kito gaudytuvo galą; pasiekus kito gaudytuvo galą, reikia prisegti prie jo saugos diržą ir atsegti diržą nuo pirmojo gaudytuvo;
- reikia pastoviai segti, ar tvirtinimo jungtys nesusipynė, neapsivyniojo apie kurią nors konstrukcijos dalį, nesitrina, neužsikabino už kurios nors šiurkščios ir aštriabriaunės konstrukcijos.

3.1.3. Aukštyje atliekamus ir aukštalipių darbus lauke dirbti draudžiama:

- artėjant audrai ir audros metu;
- esant rūkui;
- esant plikledžiui;
- smarkiai lyjant ar sningant;
- esant vėjo greičiui 10-15 m/s ir daugiau.

3.1.4. Darbininkų veiksmai ypatingais (avariniais) atvejais:

- jeigu dirbantis aukštyje ar aukštalipių darbus darbininkas prarado lygsvarą, nuslydo nuo tvirto pagrindo ar įvyko konstrukcijos, ant kurios jis dirbo, griūtis ir darbininkas ėmė kristi, jis turi kuo greičiau palenkti galvą į priekį, smakrą tvirtai prispausti prie krūtinės ir išlaikyti tokią padėtį iki saugos priemonė sustabdys laisvą kritimą;
- jeigu matosi, kad atsitrenkimas į kietą pagrindą neišvengiamas, reikia bandyti panaudoti kojų amortizacines savybes;
- įvykus nelaimingam atsitikimui, darbininkas, jeigu pajėgia, privalo nedelsdamas šauktis pagalbos;
- darbininkas, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti apie įvykį darbų vadovui arba kitam darbdavio atsakingam asmeniui, iškviešti greitąją pagalbą arba nugabenti nukentėjusį į gydymo įstaigą kitu transportu;
- įvykio vietą, iki nelaimingam atsitikimas bus pradėtas tirti, reikia išsaugoti tokią, kokia ji buvo nelaimingo atsitikimo metu, o jeigu tai kelia pavojų kitiems darbininkams, galima daryti tik būtiniausius pakeitimus, kuriuos reikia įforminti atitinkamu aktu;
- įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo, darbininkas privalo pranešti apie jį savo vadovybei pats arba per kitus asmenis ir nurodyti nelaimingo atsitikimo aplinkybes bei pasekmes;
- jeigu darbininkas pastebėjo gaisro židinį, jis privalo gesinti jį turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis, iškviešti į gaisravietę ugniagesius ir įmonės vadovybę.

3.1.5. Darbininkų veiksmai baigus darbą:

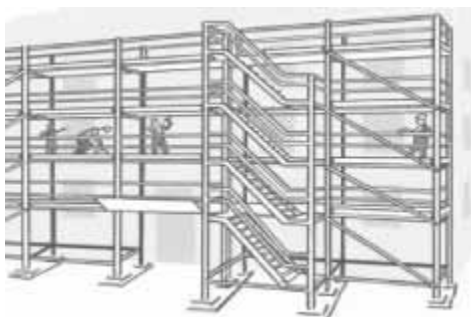
- sutvarkyti darbo vietą;
- nepalikti aukštyje įrankių, detalių, nepanaudotų medžiagų ir jų atliekų;
- įrankius, medžiagų likučius, nepanaudotas detales, asmenines apsaugos priemones, darbo drabužius nugabenti į jų saugojimo vietą;
- apie darbo metu iškilusius nesklandumus informuoti darbų vadovą;
- atlikti asmeninės higienos procedūras.

4. Papildomi saugos reikalavimai darbams aukštyje ant pastolių

Pastoliai yra pats tinkamiausias darbo įrenginys, kai reikia pasiekti aukštai esančias vietas ir dirbti aukštyje. Pastoliai gali būti stacionarūs arba kilnojamieji.

Prieš pasirinkdami pastolius, privalome aiškiai apibrėžti savo poreikius:

- Kokios rūšies darbams pastoliai bus naudojami?
- Kokio aukščio pastolių reikia?
- Ar bus papildomų statinių ar dinaminių apkrovų?
- Kaip darbuotojai pasikels į įvairų aukštį su kroviniais?
- Kokios pastolių tvirtinimo sąlygos prie statinio?
- Ar pastoliai turi būti pritaikyti prie kitų konstrukcijų arba įrenginių (keltuvų, gervių ir pan.)?
- Kokias tvirtinimo ir išlyginimo priemones galima taikyti?

4.1. Priemonės darbo vietai paaukštinti (pastoliai, kopėčios ir kt.) ir jų naudojimas turi atitikti standartų reikalavimus.

4.2. Pastoliai, klojiniai ir paklotas turi būti apskaičiuoti galimai didžiausiai apkrovai, atsižvelgiant į atliekamų darbų pobūdį ir faktines apkrovas.

4.3. Gruntas, ant kurio statomi pastoliai, turi būti išlygintas, sutankintas, su nuolydžiu paviršiniam vandeniui nutekėti.

4.4. Pastoliai, neturintys reikiamo stabilumo, prie statinio sienos turi būti pritvirtinti statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte arba gamintojo dokumentuose nurodytais tvirtinimo būdais.

4.5. Sumontavus pastolius ir paklotus, būtina patikrinti:

- pastolių stabilumą užtikrinančių atskirų elementų sujungimus ir tvirtinimus;
- statramsčių vertikalumą;
- atraminių aikštelių patikimumą;
- metalinių pastolių įžeminimą.

4.6. Pagalbinę technologinę įrangą veikiančios apkrovos neturi viršyti apskaičiuotų projektinių ar gamintojo instrukcijose nurodytų dydžių. Jei ant pastolių paklotų būtina uždėti papildomas apkrovas, pastolių konstrukcija turi būti apskaičiuota ir patikrinta toms apkrovoms.

4.7. Leidžiamas tik išilginis pakloto skydų sujungimas užleidžiant ant atramų ne mažiau kaip 0,20 m.

4.8. Jei šalia pastolių yra masinio žmonių judėjimo keliai, jie turi būti apsaugoti stogeliu, kad nebūtų pavojaus žmonėms, o pastolių fasadas – uždengtas apsauginiu tinkle.

4.9. Pastolių tikrinimo ir priežiūros tvarką nustato darbdavys (jei tokia tvarka nenurodyta gamintojo dokumentuose), vadovaudamasis Darboviečių įrengimo statybvietyse nuostatais (59 punktas).

4.10. Jei atliekant darbus ant 6 m ir aukštesnių pastolių šalia gali būti žmonės, turi būti ne mažiau kaip du paklotai: darbinis (viršutinis) ir apsauginis (apatinis).

4.11. Atstumas tarp statomo pastato sienos ir pastolių pakloto neturi viršyti 50 mm, kai atliekami mūro darbai, ir 150 mm – apdailos darbai.

4.12. Naudojamus pastolius darbų vadovas turi apžiūrėti ne rečiau kaip kartą per 10 dienų.

4.13. Mėnesį ar ilgiau nenaudoti pastoliai prieš atnaujinant darbus turi būti patikrinti iš naujo.

4.14. Pastolius būtina apžiūrėti po smarkaus lietaus ar vėjo, polaidžio ar mechaninio poveikio.

Pastebėjus pastolių deformacijas, jie turi būti taisomi ir tikrinami.

4.15. Ardant pastolius visos pirmo aukšto durys ir kitų aukštų išėjimų durys į balkonus turi būti uždarytos (ardymo zonoje). Ant durų turi būti pakabinti įspėjamieji ženklai.

4.16. Užlipimui ant pastolių ir nulipimui nuo jų turi būti įrengtos ne didesnės kaip 60° nuolydžio kopėčios.

4.17. Jeigu nėra pažymos su pasirinktų pastolių charakteristikų apskaičiavimais arba jeigu tokioje pažymoje nėra nurodytas numatomų struktūrinių elementų išdėstymas, būtina atlikti tvirtumo ir stabilumo apskaičiavimus, išskyrus atvejus, kai pastoliai yra sumontuoti pagal visuotinai pripažintą tipinę konfigūraciją.

4.18. Atsižvelgiant į pasirinktų pastolių sudėtingumą, kompetentingas asmuo privalo parengti jų surinkimo, naudojimo ir išmontavimo planą. Tai gali būti tipinis planas, papildytas punktais dėl konkrečių atitinkamų pastolių elementų.

4.19. Atraminės pastolių dalys turi būti apsaugotos nuo slydimo, pritvirtinant jas prie atraminio paviršiaus neslystančiu įtaisu arba pritvirtinant jas prie atraminio paviršiaus, arba panaudojant nuslysti neleidžiantį įtaisą ar kitas tokias pat veiksmingas priemones; apkrovą laikantis paviršius turi būti pakankamai tvirtas. Pastoliai turi būti pastatyti tvirtai. Perstumiamieji pastoliai turi būti apsaugoti nuo savaiminių poslinkių dirbant aukštyje.

4.20. Pastolių paklotų išmatavimai, forma ir išdėstymas turi atitikti atliktinio darbo pobūdį ir turi būti pritaikyti kroviniams nešioti bei garantuoti saugų darbą ir judėjimą. Pastolių paklotai turi būti sumontuoti taip, kad normaliai naudojant pastolius, jų struktūrinės dalys nesislankiotų. Tarp pastolių paklotų struktūrinių elementų ir vertikalių kolektyvinių apsaugos priemonių, saugančių nuo kritimo, neturi būti pavojingo plyšio.

4.21. Neparuoštos naudoti pastolių dalys, pavyzdžiui, kai pastoliai surenkami, išmontuojami ar keičiami, turi būti pažymėti bendrais įspėjamaisiais ženklais ir tinkamai aptverti fizinėmis priemonėmis, kad kliudytų patekti į pavojingą zoną.

4.22. Pastolius surinkti, išmontuoti ar atlikti didelius pakeitimus juose galima tik prižiūrint kompetentingam asmeniui, ir šį darbą gali atlikti tik tie darbuotojai, kurie buvo atitinkamai ir specialiai apmokyti atlikti numatytas operacijas, atsižvelgiant į specifinę riziką, tai yra, kurie buvo supažindinti su:

- atitinkamų pastolių surinkimo, išmontavimo ar keitimo planu;
- saugos reikalavimais, susijusiais su atitinkamų pastolių surinkimu, išmontavimu ar keitimu;
- priemonėmis, apsaugančiomis žmones ar daiktus nuo nukritimo;

- saugos priemonėmis, kurių reikia laikytis pablogėjus meteorologinėmis sąlygomis, galinčiomis pakenkti atitinkamų pastolių saugumui;
- leistinomis apkrovomis;
- bet kokia kita rizika, su kuria gali būti susijusios pirmiau nurodytos surinkimo, išmontavimo ar keitimo operacijos.

4.23. Ypač atsargiai reikėtų elgtis elektrolankinio suvirinimo atveju arba atliekant kitus darbus, kai gresia mirtino sužalojimo elektra rizika. Siekiant išvengti šios darbuotojams gresiančios rizikos, būtina imtis papildomų atsargumo priemonių.

4.24. Pastolius įrengiant šalia elektros linijos ar elektros įrenginių (pastočių, paskirstymo centrų ir pan.), būtina taikyti tam tikras rizikos vertinimu pagrįstas prevencines priemones. Šios atsargumo priemonės turi būti nurodytos rizikos vertinimo dokumentuose, į kuriuos galima įtraukti vieną ar daugiau iš šių priemonių:

- linijų trasos pakeitimas;
- elektros išjungimas;
- užtvarų arba izoliacinių priemonių įrengimas tarp pastolių ir linijų;
- rekomenduojama įžeminti šalia antžeminių linijų arba elektros įrenginių esančius pastolius.

4.25. Prie pastolių pritaikytos ir (arba) prie jų pritvirtintos medžiagų gabenimo sistemos turi būti surenkamos ir naudojamos laikantis gamintojo rekomendacijų, kad būtų išvengta pastolių keliamąją galią viršijančios perkrovos. Įrengiant šias sistemas, būtina atsižvelgti į pastolių prieigos vietas; neturėtų būti kliūčių, kurios trukdytų darbuotojams evakuotis nelaimės atveju.

4.26. Negalima naudoti krovinių keltuvų su neuždarytomis angomis arba neaptvertais kraštais; prieš naudojant krovinių keltuvą, būtina įrengti apsauginius turėklus.

4.27. Pastolių inkaravimo vietos turi būti fasadinėje pastato dalyje arba paviršiuje, priešais kurį įrengiami pastoliai. Inkaravimo vietos, prie kurių dažniausiai tvirtinami inkarai – įtempimo varžtai, saitai, įliejamas saitas.

4.28. Apsauginiai turėklai, atraminiai strypai, lietvamzdžiai, stogų nutekamieji latakai niekada neturėtų būti naudojami kaip inkaravimo vietos, nes jie gali būti nepakankamai saugūs.

4.29. Kad įvairūs daiktai nenukristų arba nebūtų numesti į pėsčiųjų ar automobilių eismo juostas ir kad darbuotojams būtų patogiau dirbti, pastolius galima aptverti apsaugine danga (vielos tinklai,

gofruoti lakštai, plastikiniai elementai arba medžio plokštės). Apsauginė danga turi būti tvirtai pritaisyta, kad sulaikytų bet kokias medžiagas. Ją reikia periodiškai tikrinti, ypač po stiprių vėjų.

4.30. Patekimo ant pastolių priemonės (tilteliai, laiptatakliai, laiptų aikštelės, kopėčios, rampos ir pan.) turi būti suprojektuotos ir išdėstytos taip, kad nelaimės atveju darbuotojas galėtų saugiai evakuotis. Patekti ant pastolių turėtų būti galima pro atverčiamą liuką arba per laiptų bokštelį.

4.31. Jei patekti ant pastolių naudojami liftas arba kitos kėlimo priemonės, jos turi būti pritaikytos ne tik medžiagoms, bet ir darbuotojams kelti.

4.32. Bortinės lentos ir galinės bortinės lentos turi būti tvirtinamos ant visų darbo platformų.

4.33. Bortinės lentos turi būti pakankamai aukštos ir tvirtai pritvirtintos prie statramsčių.

4.34. Uždangos dažnai yra tinkamiausias pėsčiųjų eismo zonos apsaugos ir apsaugos nuo patekimo įstatinį būdas. Uždangos dažniausiai susideda iš nuožulniųjų iš pastato kyšančių atramų, padengtų klojinium.

4.35. Virš įėjimų į statybvietę arba virš vietų, kur dirba žmonės, esančios zonos kelia papildomą riziką, todėl jas reikia labiausiai apsaugoti.

4.36. Naudokite numatytas patekimo ant pastolių vietas.

4.37. Nestovėkite ant išilginių atsparų ar apsauginių turėklų ir nelaipiokite jais.

4.38. Nestatykite laikinų kopėčių arba paskubomis sumontuotų prieigos įrenginių.

4.39. Reikėtų vengti:

- dirbti ant pastolių audros metu arba pučiant stipriam vėjui;
- pernelyg apkrauti pastolių statramsčius ar platformas (laikytis gamintojo rekomendacijų);
- remti medžiagas arba įrenginius į apsauginius turėklus;
- leisti, kad pastolius veiktų jėgos, kurių pastoliai nepajėgūs atlaikyti (laikytis gamintojo instrukcijų);
- keisti pastolių konstrukciją, nesiėmus būtinų atsargumo priemonių (neatlikus naujų skaičiavimų, nepatikrinus inkaravimo vietų ir pan.), neatsižvelgus į gamintojo instrukcijas ir, kai reikia, nepasikonsultavus su gamintoju.

4.40. Prie pastolių turi būti pritvirtinta lentelė, kurioje nurodyta: pastolių tipas ir gamintojas, didžiausia leistinoji apkrova, didžiausias leistinas aukštis.

4.41. Paaukštinimo platformas (pastolius), kurių aukštis ne didesnis kaip 4 m, galima eksploatuoti tik patikrinus statybos vadovui (apie patikrą įrašoma statybos darbų žurnale), o aukštesnius kaip 4 m – patikrinus komisijai (surašomas patikros aktas).

4.42. Naudoti atsitiktines paaukštinimo priemones (statines, dėžes ir kt.) draudžiama.

4.43. Dirbant ant paviršiaus, kurio nuolydis 20° ar daugiau, būtina prisirišti saugos diržu.

4.44. Skersai pastolių po atramomis reikia padėti 50 mm storio ištisinę lentą.

4.45. Negalima po pastolių atramomis dėti akmenų, plytų, lentų atraižų ir kt.

4.46. 1,3 m aukštyje ir aukščiau esanti darbo vieta turi būti aptverta. Aptvaro aukštis turi būti ne žemesnis kaip 1,1 m, atlaikyti 700 N taškinį statinį krūvį, pridėtą viduryje elementų ir turėti mažiausiai vieną tarpinį elementą.

4.47. Laisvas praėjimas ant pastolių turi būti ne mažesnis kaip 20 cm.

4.48. Pravažiavimo angos pastoliuose turi būti 0,6 m ir didesnės už pravažiuojančio transporto gabaritus.

4.49. Pastoliai gali būti inventoriniai ir neinventoriniai:

- inventoriniams pastoliams ir paklotams turi būti parengtas juos pagaminusios įmonės pasas;
- neinventoriniai pastoliai ir paklotai paprastai yra vienkartinio naudojimo ir jie įrengiami pagal įmonės vadovo arba įmonės technikos direktoriaus patvirtintą projektą; projekte turi būt pastolių ir paklotų visų elementų atsparumo ir stabilumo skaičiavimų duomenys.

4.50. Pastoliai gali būti mediniai ir surenkami metaliniai:

- mediniai pastoliai ir paklotai turi būti gaminami iš sausos, ne prastesnės kaip antros rūšies spygliuočių arba lapuočių medienos;
- metalinių pastolių gamybai gali būti naudojami vamzdžiai arba kitokie metalo profiliai, nesulankstyti, be įtrūkimų, plyšių ir kitokių defektų; statramsčių sujungimai turi būti tvirtinami patikimais elementais (varžtais, sankabomis, apkabomis ir pan.);
- kad būtų užtikrintas pastolių stabilumas, statramsčius visame jų aukštyje būtina tvirtinti prie pastatų konstrukcijų; tvirtinimo vietas ir būdus reikia parinkti iš projekto;
- statomas toliau nuo pastatų pastolius reikia tvirtinti spyriais ir atotampomis;
- statomiems lauke metaliniams ir mediniams pastoliams reikia įrengti žaibolaidžius, o metalinius pastolius įžeminti;

- paklotų skydai turi būti gaminami iš neplonesnių kaip 25 mm geros medienos, neišpuvusių, neįlūžusių, neturinčių kitokių defektų lentų; skydų sudūrimuose neturi būti slenksčių; skydus reikia pritvirtinti prie pastolių taip, kad skydai nepasislinktų nei skersai, nei išilgai;
- pastolių paklotai turi būti su aptvarais, ne žemesniais kaip 1 m nuo darbo paviršiaus ir su apatiniu, ne siauresniu kaip 15 cm borteliu; aptvarams galima naudoti ištisinius metalinius arba kitokios patvarios medžiagos tinklus.

5. Papildomi saugos reikalavimai darbams aukštyje atliekamiems ant kopėčių

5.1. Naudojamas kopėčias darbų vadovas turi apžiūrėti ne rečiau kaip kartą per 10 dienų.

5.2. Pristatomas kopėčias be darbo aikštelių leidžiama naudoti užlipimui tarp atskirų statomo statinio aukštų bei darbams, kuriuos atliekant neprireiktų papildomai remtis į statinio konstrukcija. Pristatomos kopėčios turi būti su įtaisais, neleidžiančiais joms pasislinkti ar virsti darbo metu.

5.3. Dirbant ant konstrukcijų naudojamos kabinamos kopėčios ir aikštelės turi būti su griebtuvais – kabliais.

5.4. Pristatomų kopėčių matmenys turi būti tokie, kad darbuotojas galėtų dirbti stovėdamas ant pakopos, esančios mažesniu kaip 1 m atstumu iki kopėčių viršaus. Leidžiama naudoti ne ilgesnes kaip 5 m pristatomas medines kopėčias. Dirbant ant pristatomų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos arba kopėčių, jeigu šios patikimai pritvirtintos prie pastato konstrukcijos.

5.5. Ant pristatomų kopėčių draudžiama:

- dirbti šalia ar virš neapsaugotų veikiančių mašinų besisukančių dalių ir transporterių;
- naudoti rankines elektros mašinas ar parakinį įrankį;
- virinti dujomis ar elektra;
- tempti laidus ar prilaikyti aukštyje sunkias detales.

Šiuos darbus leidžiama atlikti naudojant pastolius, aikšteles ir kitas priemones.

5.6. Prieš naudojimą ir naudojimo metu kopėčios bandomos gamintojo dokumentuose nurodyta tvarka.

5.7. Kopėčios turi būti pastatytos taip, kad stovėtų stabiliai jomis naudojantis. Nešiojamos kopėčios turi būti statomos ant nejudančio, tvirto, tinkamo dydžio pagrindo, kad jų skersinai būtų

horizontalioje padėtyje. Pakabinamos kopėčios turi būti saugiai pritvirtintos taip, kad, išskyrus virvines kopėčias, nejudėtų ir nesisuptų.

5.8. Nešiojamų kopėčių atramos turi būti apsaugotos nuo slydimo, pritvirtinant prie jų viršutinių ar apatinių galų bet kokį kopėčioms nuslysti neleidžiantį įtaisą arba panaudojant kitas tokias pat veiksmingas priemones. Kopėčios, kuriomis lipama į darbo vietą, turi būti pakankamai ilgos, kad kyšotų virš platformos, ant kurios reikia užlipti, jeigu daugiau nėra už ko tvirtai laikytis. Naudojant jungiamąsias ir ištraukiamąsias kopėčias, atskiros jų dalys turi būti tvirtai sujungtos viena su kita. Slankiosios kopėčios, prieš ant jų užlipant, turi nejudėti.

5.9. Kopėčios turi būti naudojamos taip, kad darbuotojai visada galėtų tvirtai laikytis ir turėtų saugią atramą, ypač jeigu, stovint ant kopėčių, rankoje reikia laikyti krovinį, tai neturi trukdyti saugiai laikytis.

5.10. Kopėčiomis darbui aukštyje galima naudoti tik tokiomis aplinkybėmis, kai kitų, saugesnių įrenginių naudojimas yra nepagrįstas dėl mažos rizikos ir trumpos naudojimo trukmės arba statyb vietės ypatumų, kurių darbdavys negali pakeisti.

5.11. Pristatomos ir laisvai stovinčios kopėčios, kurių aukštis didesnis kaip 5 m ir kurios statomos 75⁰ ir didesniu polinkio kampu į horizontą, pradedant nuo 3 metrų aukščio, turi būti aptveriamos lankais; lankai tarpusavyje sujungiami ne mažiau kaip trimis išilginėmis juostomis, o atstumas tarp lankų turi būti ne didesnis kaip 800 mm; atstumas nuo pakopos iki lanko turi būti ne mažesnis kaip 700 mm ir ne didesnis kaip 800 mm, kai lanko spindulys yra 350 – 400 mm.

5.12. Tokiais pat aptvarais aptveriamos kopėčios ar sąvaros lipimui į aukštesnius kaip 10 m bokštus ar kitokius statinius.

5.13. Bokštuose ar kituose statiniuose kas 10 metrų turi būti įrengtos konstrukcijų apžiūros ir darbuotojų poilsio aikštelės; aikštelės ir jų grindys turi būti tvirtos, išlipimas nuo kopėčių į aikštelę turi būti patogus, aikštelė turi būti aptverta ne žemesniu kaip 1,1 m aukščio aptvarais su ne siauresniu kaip 15 cm apatiniu borteliu per visą aikštelės perimetrą.

5.14. Darbdavys turi užtikrinti, kad darbuotojai, dirbdami ant kopėčių:

- avėtų tinkamus batus, ant kurių nebūtų purvo ir pan.;
- smulkius įrankius laikytų ant diržo arba per petį permetamame krepšyje ir pan.;
- sunkius įrankius ir medžiagas nešiotųsi krepšyje, stengdamiesi pernelyg neapkrauti kopėčių ir laikydamiesi gamintojo instrukcijų;
- stebėtų, kas vyksta po jais;

- neliptų kopėčiomis iš karto dviem pakopomis;
- neviršytų didžiausios leistinos darbinės apkrovos;
- nenaudotų kopėčių kaip pastolių arba kaip tiltelio.

5.15. Darbdavys turi apmokyti darbuotojus, pranešti jiems ir užtikrinti, kad jie:

- visada stovėtų veidu į kopėčias;
- laikytųsi abiem rankomis;
- laikytųsi už pakopų, o ne už išilginių atramų;
- visada remtųsi į tris vietas (viena ranka ir dviem kojomis arba dviem rankomis ir viena koja);
- saugotųsi slidžių atraminių paviršių (grindų, sienų ir pan.) ir slidžių kopėčių pakopų (vanduo, alyva, ledas).

5.16. Kad kritimo iš aukščio rizika būtų kuo mažesnė, darbuotojas turi:

- niekada nesistengti pasiekti toliau, nei siekia ranka, tempdamas ranką nuo savęs į šoną (prireikus reikėtų perkelti kopėčias);
- nelipti aukščiau kaip ant ketvirtos nuo viršaus pakopos, kad dirbant būtų užtikrinta tinkama atrama;
- niekam neleisti stovėti po kopėčiomis, netgi padėjėjui;
- imtis papildomų atsargumo priemonių, jei kopėčios statomos priešais duris arba praėjimą (užrakinti duris arba užverti praėjimą);
- visada tinkamu būdu atkreipti dėmesį į tai, kad jis čia dirba.

5.17. Jei naudojamos skečiamosios kopėčios:

- darbuotojams duodamos aiškios instrukcijos, kaip naudoti skečiamąsias kopėčias;
- turi būti naudojamos tik tokios skečiamosios kopėčios, kuriose įrengti patikimi blokavimo įtaisai;

- prieš kiekvieną naudojimą patikrinkite, ar skečiamosios kopėčios yra geros būklės (apgadintos skečiamosios kopėčios negalėtų būti naudojamos);
- naudodami blokavimo įtaisy, tiksliai nustatykite skečiamųjų kopėčių padėtį ir pastatykite jas taip, kad neslystų ir nesvyruotų;
- jei norite tokias kopėčias naudoti ant laiptų arba ant nuožulnaus paviršiaus, kiekvienoje pusėje pritvirtinkite slankius ilgintuvus bent dviejose vietose;
- tinkamai pastatykite kopėčias ir nelipkite ant paskutinės pakopos, jei neįrengtas apsauginis tiltelis arba apsauginis įtaisas;
- judriose vietose įrengti apsaugines užtvaras;
- visada tinkamu būdu atkreipti dėmesį į tai, kad čia dirba žmonės;
- nenaudokite skečiamųjų kopėčių norėdami persikelti iš vienos vietos į kitą;
- skečiamųjų kopėčių negalima naudoti kaip viengubų kopėčių.
- leistina naudoti tik turinčias patikimą apsaugą nuo išskėtimo kopėčias;
- medinių kopėčių negalima dažyti, jos turi būti impregnuotos antiseptikais;
- reikia naudoti tik darbo aukštį atitinkančias kopėčias;
- skečiamųjų kopėčių negalima naudoti vietoje atremiamųjų;
- laiptatakiuose ir ant nuožulnių plokštumų reikia naudoti kopėčias su prailginimo dalimis; kiekviena kopėčių prailginimo dalis turi būti pritvirtinta prie kopėčių mažiausiai dviem sąvaržomis;
- negalima lipti ant viršutinio kopėčių skersinio išskyrus atvejus, kai naudojamos kopėčios, turinčios viršuje specialią darbo aikštelę;

5.18. Jei naudojamos ištraukiamosios kopėčios:

- darbdavys turi duoti darbuotojams aiškius nurodymus, kaip naudoti šios rūšies kopėčias;
- prieš naudodami kopėčias, patikrinkite, ar jos geros būklės;
- patikimai pastatykite kopėčias ir įtvirtinkite taip, kad neslystų ir nesvyruotų;
- nelipkite ant tokios rūšies kopėčių, jei blokavimo įtaisas nėra tinkamai ištrauktas;
- neištraukite kopėčių aukščiau nei nustatyta gamintojo arba nacionaliniuose teisės aktuose;
- kai kopėčios ištrauktos, nelipkite ant viršutinių keturių pakopų;
- nenaudokite šių kopėčių, kad persikeltumėte į kitas darbo vietas arba praėjimus;

- judriose vietose įrenkite atitinkamus ženklus ir apsaugokite darbo zoną užtvaramis.

5.19. Jei naudojamos teleskopinės kopėčios:

- kopėčias statykite, išmontuokite ir naudokite vadovaujantis gamintojo instrukcijomis;
- statykite jas tik ant tvirto pagrindo; sumažinkite ratų ir ašių apkrovą naudodami pagalbines atramas arba teleskopines atšakas;
- laikykitės saugaus atstumo nuo antžeminių elektros linijų ir imkitės tinkamų priemonių, kad išvengtumėte mirtino sužalojimo elektra rizikos;
- teleskopines kopėčias perkelkite vadovaudamiesi gamintojo instrukcijomis;
- teleskopinėmis kopėčiomis lipkite tik tuo atveju, jei jos pastatytos visiškai saugiai ir jei veikia blokavimo sistema;
- apsaugokite darbuotoją nuo kritimo;
- tinkamai pažymėkite darbo vietą ir tai, kad čia dirba darbuotojas.

5.20. Jei naudojamos stacionarios kopėčios su apsauginiais lankais, būtina patikrinti:

- ar šios kopėčios nepažeistos korozijos;
- ar šalia patekimo į darbo vietą aukštyje įrengtas tinkamas apsauginis įtaisas (kopėčios su lankais, užtvaros), kad darbuotojai galėtų saugiai laipti aukštyn ir žemyn ir išvengti papildomų kritimo iš aukščio rizikos rūšių;
- ar virš aukščiausiai esančios darbo vietos įrengti apsauginiai turėklai;
- ar kopėčiose tam tikru atstumu įrengtos atraminės aikštelės;
- ar susiję darbuotojai naudoja asmenines saugos priemones;

Darbuotojams persikeliant nuo kopėčių su lankais ant kitų įrenginių, pvz., slankaus klojinio arba į viršų, perėja turi būti apsaugota.

5.21. Jei naudojamos stacionarios kopėčios ant nuožulnių stogų:

- jei kopėčios naudojamos kaip tiltelis, būtina naudoti apsaugos priemones, kad darbuotojai galėtų saugiai laipti aukštyn ir žemyn;

- kaminkrėčių naudojamos stogo kopėčios turėtų būti patikimai pritvirtintos prie stogo.

5.22. Jei naudojamos atremiamos kopėčios:

- draudžiama naudoti sugadintas kopėčias;
- medinėse kopėčiose neturi būti įlūžimų (medinių kopėčių įlūžimai neremontuoti);
- metalinės kopėčios neturi būti sulankstytos;
- kopėčios be turėklų, apsauginių puslankių ar lyno saugos diržui prikabinti gali būti atremtos iki 70^0 nuo horizonto kampo;
- 70^0 iki 75^0 kampu atremiamos kopėčios nuo 5 m aukščio turi turėti iš abiejų šonų turėklus;
- jeigu kopėčios atremiamos daugiau kaip 75^0 kampu, nuo 1,3 m aukščio jos turi turėti apsauginius puslankius ar lyną su gaudikliu saugos diržui prikabinti;
- lipant atremiamomis kopėčiomis, jos neturi nusmukti, nuslysti ar apsiversti;
- kopėčių viršutiniai galai turi išsikišti virš užlipimo vietos ne mažiau kaip 1 m;
- kopėčių atraminiai galai turi remtis į tvirtą pagrindą;
- atremiant kopėčias svarbu užtikrinti jų stabilumą;
- kopėčias, pastatytas eismo zonoje, reikia aptverti;
- montuojant ištraukiamąsias ar suduriamąsias atremiamas kopėčias svarbu užtikrinti patikimą atskirų sekcijų fiksavimą ir sutvirtinimą;
- atremiant ištraukiamąsias ar suduriamąsias kopėčias, jas reikia paremti statramsčiais ar kitomis gamintojų nurodytomis priemonėmis;
- dirbti, stovint ant kopėčių, galima ne didesniame kaip 7 m aukštyje;
- dirbti, stovint ant kopėčių, didesniame kaip 1,3 m aukštyje galima ne ilgiau kaip 2 val.; bendra medžiagų ir įrankių masė, dirbant ant kopėčių, turi būti ne didesnė kaip 10 kg;
- dirbant ant kopėčių, darbininkas privalo ant vieno skersinio stovėti abiem kojomis;
- ant kopėčių negalima dirbti darbų mechaniniais įrankiais, kuriuos reikia laikyti dviem rankomis;
- dirbant ant kopėčių, vėjo veikiamas darbininko, medžiagų ir įrangos plotas neturi viršyti 1 m^2 ;
- stovint ant kopėčių, draudžiama dirbti darbus su rūgštimis, šarmais, karštu bitumu ir kitomis pavojingomis medžiagomis.

5.23. Jei naudojamos perstumiamos darbo aikštelės:

- perstumiamos darbo aikštelės surenkamos vadovaujantis gamintojų instrukcijomis;
- jeigu naudojamos darbo aikštelės pakloto aukštis viršija 1,0 m, aikštelėje turi būti įrengtos kopėčios užlipimui;
- jeigu pakloto aukštis viršija 1,3 m, aikštelėje turi būti įrengti ne žemesni kaip 1,1 m aptvarai;
- darbo aikštelės padėties fiksavimui ratukai turėtų būti su stabdžiais;
- perstumiamos darbo aikštelės plotis negali būti mažesnis kaip 0,5 m;
- naudoti tik gamintojų išbandytas darbo aikšteles.

6. Papildomi saugos reikalavimai darbams aukštyje atliekamiems iš lopšių

6.1. Kabinami ant lynų lopšiai turi būti su gaudytuvais, užtikrinančiais ne didesnę laisvo kritimo aukštį kaip 0,15 m.

6.2. Lopšys aptveriamas iš visų pusių; aptvarų aukštis darbo pusėje turi būti ne mažesnis kaip 1,2 m; lynų skersmuo neturi būti mažesnis kaip 7 mm.

6.3. Dirbantiems kėlimo mechanizmų lopšiuose draudžiama sėstis ant lopšių aptvarų, persiversti per juos, įsiūbuoti lopšius.

6.4. Pavojinga lopšio veikimo zona turi būti aptverta.

6.5. Prie lopšio turi būti pritvirtinta lentelė, kurioje nurodyta: lopšio tipas ir gamintojas, didžiausias leistinas pakėlimo aukštis, keliamoji galia.

6.6. Lopšio valdymas turi būti vykdomas iš lopšio.

6.7. Lopšiuose turi būti įrengti galiniai išjungikliai, kurie atjungia elektros variklį 0,5 – 0,6 m lopšiui nepasiekus konsolių, pritvirtintų ant stogo.

6.8. Lopšių gervėse turi būti įrengti dveji vienas nuo kito nepriklausantys stabdžiai, automatiškai suveikiantys atjungus elektros variklį.

6.9. Lopšio aptvaras turi atlaikyti 700 N taškinį krūvį, pridėtą viduryje.

6.10. Lopšio paklotas turi būti ištisinis; dirbant, statybinio lopšio grindys turi būti horizontalios (jų pasvyrimo kampas neturi viršyti 5^0).

6.11. Lopšyje turi būti rankinė avarinė nuleidimo pavara.

6.12. Prieš naudojimą lopšiai turi būti patikrinti 50% didesnei statinei ir 10% didesnei dinaminei apkrovai, negu nurodyta jų techniniame pase.

6.13. Ne rečiau kaip kartą per savaitę, asmuo atsakingas už saugų statybinių lopšių eksploatavimą, privalo patikrinti konsolių įtvirtinimą, jų stabilumą, gervių stabdžių veikimą, gaudytuvus, lopšio pakėlimo aukščio ribotuvus, lynų būklę.

6.14. Tikrinimo rezultatai užrašomi apžiūrų žurnale.

6.15. Darbo metu būtina stebėti, kad statybinis lopšys, lynai nesiliestų prie pastato išsikišusių konstrukcijų (balkonų, lodžijų, karnizų ir pan.); jeigu jie liečiasi arba lopšio judėjimo greitis didesnis kaip 20 m/min., turi būti įrengtos kreipiamosios ir imtasi priemonių, kad žmonės neužkliūtų už išsikišusių dalių.

6.16. Darbo metu būtina žiūrėti, kad langų ar durų angos būtų uždengtos, įėjimai į pastatą, esantys statybinio lopšio darbo zonoje, būtų uždaryti arba su apsauginiais stogeliais.

6.17. Dirbantysis lopšyje turi stebėti, kad į pavojingą zoną po lopšiu nepatektų žmonės.

6.18. Dirbantysis lopšyje savo apsauginio diržo sąsagą turi tvirtinti prie apsauginio lyno, nuleisto nuo pastato viršaus.

6.19. Jei lopšys yra pakeltas iki 6 m aukštyje, dirbti galima tik tada, kai vėjo greitis neviršija 10-12 m/s; dirbant aukščiau – vėjo greitis neturi viršyti 5,5 – 7,5 m/s.

6.20. Dirbančiajam statybiniuose lopšiuose draudžiama:

- dirbti be paskyros – leidimo;
- dirbti su neišbandytu lopšiu arba kai jo bandymo terminas praėjęs;
- įlipti ir išlipti iš lopšio per langą ar durų angas, nuo balkonų, stogelių ir pan.;
- jungiamaisiais paklotais sujungti kelis lopšius, statyti ant lopšių kopėčias ar kitas paaukštinimo priemones;
- mėtyti iš lopšio įvairius daiktus, įrankius ir pan.;
- perkrauti lopšį kroviniu, viršijančiu eksploatavimo instrukcijoje leistiną normą;
- lopšiuose atlikti suvirinimo darbus, transportuoti jais medžiagas, įrengimus, dujų balionus;
- atplėšti nuo žemės prišalusius lopšius, tam naudojant lopšio pakėlimo mechanizmą;
- dirbti su netvarkingu lopšio aptvėrimu ir įrengtu jame įėjimu;
- įrengti papildomus aptvėrimus ar lopšio apšiltinimą;

- darbo metu apžiūrėti, valyti, tepti ir remontuoti lopšio pakėlimo mechanizmą, lynus, blokelius;
- didinti konsolės išsikišimą nuo atramos daugiau nei numatyta lopšio eksploatavimo instrukcijoje;
- dirbti, kai pažeisti arba susidėvėję lynai;
- dirbti be apsauginių diržų ar užlipus ant lopšio aptvėrimo;
- dirbti, kai arčiau nei 5 m pakabintas kitas lopšys, kuriame dirba žmonės;
- palikti lopšį neatjungtą nuo elektros srovės šaltinio.

6.21. Draudžiama prie lopšio elektros skydelio jungti kitus elektros energijos vartotojus (elektros įrankius ir pan.).

6.22. Draudžiama dirbti, kai ant gervių lyno vyniojimo būgno bei gaudytuvų nėra apsauginių gaubtų.

6.23. Lopšiais leidžiama naudotis tik tinkamai apmokytiems ir rašytines instrukcijas gavusiems darbininkams.

6.24. Surinkus lopšį, būtina užtikrinti, kad lopšys būtų stabilus ir naudojamas pagal gamintojo naudojimo instrukcijas.

6.25. Prie kiekvienos lopšio tvirtinimo vietos turėtų būti kabinami du lynai: apkrovą laikantis ir apsauginis.

6.26. Kelti lopšį būtina sinchroniškai, kad darbo platforma išliktų horizontali, o lynai – vertikalūs.

6.27. Kiekvieną kartą prieš pradėdant dirbti su lopšiu turėtų būti tikrinamas lopšių veikimas ir būklė.

7. Papildomi saugos reikalavimai darbams aukštyje atliekamiems iš pakeliamų darbo platformų (autobokštelių, statybinių bokštelių)

7.1. Pavojinga autobokštelio zona turi būti aptverta, ant aptvėrimų pakabintas draudžiantysis užrašas „Įėjimas į pavojingą zoną draudžiamas“.

7.2. Prieš pradėdant darbą, visi autobokštelio mechanizmai turi būti išbandyti tuščia eiga.

7.3. Autobokštelio lopšio aptvaro aukštis turi būti ne žemesnis kaip 1,2 m; dirbantieji lopšyje turi turėti apsauginius diržus, kuriuos privalo pritvirtinti prie lopšio turėklų.

7.4. Visus signalus gali duoti tik dirbantysis lopšyje, išskyrus signalą „STOP“, kurį gali duoti bet kuris asmuo pastebėjęs pavojų.

7.5. Draudžiama dirbti bokštelyje esant blogom meteorologinėm sąlygoms: lyjant, vėjo greitis didesnis kaip 10 m/s, temperatūra žemesnė nei -35°C ar aukštesnė nei $+40^{\circ}\text{C}$.

7.6. Statyti autobokštelį arti šlaito arba tranšėjos krašto galima tik išlaikant nustatytus atstumus, nurodytus DT 5-00 taisyklėse.

7.7. Draudžiama statyti autobokštelį ant šviežiai supilto grunto, kuris yra nesutankintas.

7.8. Draudžiama statyti autobokštelį aikštelėse, kurių nuolydis didesnis už nurodytąjį autobokštelio pase.

7.9. Dirbant arti elektros linijų, privaloma patikrinti ar yra ir ar tvarkingas lopšio įžeminimas.

7.10. Dirbti elektros perdavimo linijos apsauginėje zonoje galima tik turint leidimą, tiesiogiai vadovaujant atsakingam darbų vadovui, turint raštišką elektros linijos savininko leidimą, ne žemesnę kaip PK elektrosaugos kvalifikaciją ir išklausus papildomą elektrosaugos instruktažą.

7.11. Elektros perdavimo oro linijų apsaugos zonos nustatomos dviem vertikaliomis plokštumomis nuo elektros linijos kraštinių laidų tam tikrais nustatytais atstumais, nurodytais DT 5-00 taisyklėse.

7.12. Dirbti autobokštelyje arti elektros perdavimo linijų, kuriose yra įtampa, leidžiama, jei atstumas tarp autobokštelio lopšio tolimiausio taško ir artimiausio elektros perdavimo oro linijos laido pagal horizontalę yra ne mažesnis negu nustatytas atstumas, nurodytas DT 5-00 taisyklėse.

7.13. Autobokštelio operatoriui darbo metu draudžiama:

- važiuoti, jei strėlė yra ne transportinėje padėtyje ir neužfiksuota;
- važiuoti su lopšyje esančiais žmonėmis;
- važiuoti, jei žmonės yra ant mašinos laiptelio, sparno, bamperio ar platformos;
- dirbti su neįregistruotu ar neišbandytu autobokšteliu;
- be nurodymo būti elektros perdavimo oro linijos apsauginėje zonoje, kurią gali pasiekti lopšyje dirbantis darbininkas, iškritę įrankiai, medžiagos ar kiti daiktai;
- darbo pertraukų metu palikti autobokštelį su pakeltu lopšiu.

7.14. Darbo platformos ir bokšteliai turi būti sumontuoti pagal gamintojo nurodymus.

7.15. Atliekant vidaus apdailos darbus, naudojami inventoriniai bokšteliai arba klotiniai, pastatyti ant grindų arba ištisinio pakloto.

7.16. Ant mobiliųjų platformų, aukštesnių kaip 1,3 m, turi būti įrengti aptvarai iš trijų pusių.

7.17. Darbo aikštelė turi būti aptverta ne žemesniu kaip 1,1 m aptvaru ir turi turėti ne mažiau kaip vieną tarpinį aptvarą, įrengtos bortinės lentos ne žemesnės kaip 15 cm. Griežtai draudžiama blokuoti tarpinį aptvarą ir palikti įėjimą nesaugų.

7.18. Bokštelyje turi būti numatytos kopėčios.

7.19. Neleistina apkrauti paklotą didesne negu gamintojo nurodyta apkrova.

7.20. Mobilųjų bokštelių perstūmimo ratukai turi būti su patikimais stabdžiais.

7.21. Darbo metu ratukas turi būti užfiksuotas padėtyje „stabdis“.

7.22. Būtina vengti bet kokių smūgių ir atsitrenkimų į statinių konstrukcijas.

7.23. Prieš darbo platformos ar bokštelio perstūmimą būtina užtikrinti, kad nenukristų nepritvirtintos detalės.

7.24. Papildomi saugos reikalavimai mobiliesiems bokšteliams:

- maksimalus bokštelio aukštis turi neviršyti 12 m, kai bokštelis naudojamas patalpose;
- kai bokštelis naudojamas lauke, aukštis turi neviršyti 8 m;
- kopėčios turi būti įrengto vidinėje bokštelio pusėje;
- draudžiama būti darbininkams ant mobilaus bokštelio jo perstūmimo metu;
- pučiant stipriam vėjui bei baigus darbą, bokštelis turi būti pritvirtinamas nuo galimo apsisvertimo;
- draudžiama įrengti pereinamas nuo mobilaus bokštelio į pastatą;
- draudžiama prie bokštelio tvirtinti krovinių kėlimo įrangą, jeigu tai nėra numatyta gamintojo naudojimo instrukcijoje.

7.3. ALPINIZMO ĮRANGOS, NAUDOJAMOS ĮMONĖJE, KATALOGAS, NAUDOJIMO INSTRUKCIJOS

DARBŲ, KURIUOSE NAUDOJAMASI ALPINIZMO ĮRANGA IR METODAIS, ATLIKIMAS IR APSAUGOS ORGANIZAVIMAS

Kai kuriais atvejais patenkama į darbo vietą ir atliekami darbai naudojant virves (lynus) ir alpinizmo būdus.

1 pav. darbai atliekami kybant

Patekimas į darbo vietas ir darbas naudojant lynus (alpinizmo metodais) gali būti atliekamas tik tokiomis sąlygomis, kai rizikos įvertinimas rodo, kad tokie darbai gali būti atlikti saugiai, ir kai kitų saugesnių įrenginių naudojimas saugos požiūriu yra netikslingas. Atsižvelgiant į rizikos vertinimą ir ypač į darbo trukmę bei ergonomines sąlygas, minėtos kėlimo priemonės turi būti aprūpintos atraminiu paviršiumi sėdėjimui su atitinkamais apsauginiais reikmenimis. Kaip taisyklė, dažniausia tai vienkartiniai, neturintys analogo darbai. Kiekvienu atveju būtina parengti įrangą, darbų planą, numatyti galimus rizikos veiksnius.

Ypatingos nuostatos naudojant lynus, skirtus patekti į darbo vietas, jais kelti ir su jais dirbti

- lynų sistema turi būti sudaryta bent iš dviejų atskirai pritvirtintų lynų, kurių vienas naudojamas kėlimui, nuleidimui ir palaikymui (darbinis lynas), o kitas – kaip atsarginis (apsauginis lynas);
- darbuotojai privalo būti aprūpinti ir naudoti saugos diržus ar kitus apsauginius įtaisus, kuriais jie turi būti prisitvirtinę prie apsauginio lyno;
- prie darbinio lyno turi būti pritvirtintos saugios darbuotojų kėlimo ir nuleidimo priemonės bei automatinio blokavimo sistema, neleidžianti nukristi, jeigu darbuotojas nebegalėtų kontroliuoti savo judesių.

- Prie apsauginio lyno turi būti pritvirtintas mobilus darbuotojo judesius sekantis įtaisas, apsaugantis darbuotoją nuo kritimo;
- įrankiai ir kiti darbuotojo naudojami reikmenys turi būti pririšti prie saugos diržo ar atramos arba pritvirtinti taip, kad negalėtų nukristi;
- darbuotojo kėlimas ir darbai naudojant lynus turi būti prižiūrimi taip, kad pavojaus atveju darbuotoją būtų galima nedelsiant išgelbėti;
- darbuotojai, kurie naudoja lynus, skirtus patekti į darbo vietas, jais kelia krovinius ar su jais dirba, privalo būti specialiai apmokyti mokymo ir atestavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais nuostatų nustatyta tvarka atlikti tokius darbus, ypač gelbėjimo darbus.

Atskirais atvejais, kai vertinant riziką nustatoma, kad naudojant antrąjį lyną darbuotojų ar krovinių kėlimas tampa pavojingesnis, gali būti naudojamas vienas lynas, jeigu imamasi papildomų saugos užtikrinimo priemonių.“

ŠIEMS DARBAMS NAUDOJAMA ĮRANGA. JOS PARINKIMAS IR NAUDOJIMAS.

Saugos diržai skirti alpinizmo darbams atlikti

Diržai tokio pobūdžio darbams atlikti turėtų galimybę naudotojui suteikti galimybę sėdėti kybant ant virvių, o taip pat judėti virve vertikaliai. Parenkant tokius diržus labai svarbu numatyti kybojimo bei judėjimo virve metodus. Pagal tai parenkamas tinkamiausias diržų modelis. Tokio pobūdžio diržai skiriasi jungčių skaičiumi, jų išdėstymu bei konstrukcija. Tinkamas diržų parinkimas – labai svarbi pasirengimo darbui dalis. Nuo to priklauso darbuotojo saugumas ir darbų atlikimo greitis. Labai svarbu individualus pritaikymas.

Svarbiausias tokio pobūdžio darbams naudojamų diržų parinkimo kriterijai:

3. darbai susiję su vertikaliu judėjimu
4. darbai atliekami kybant

Pirmu atveju saugos diržai privalo turėti pakankamą kiekį tvirtinimo elementų, bei saugos sistemos tvirtinimo kilpas nugaroje bei priekyje. Antruoju, diržai turi būti aprūpinti papildomomis juostomis su paminkštinimu, kad darbuotojas galėtų pakankamai komfortiškai kyboti. Vienu ir kitu atveju diržai turi turėti papildomų kilpų įrankiams bei kitai įrangai tvirtinti. Labai svarbu, kad diržai būtų parenkami pagal gamintojų rekomendacijas, taip pavyktų juos geriau pritaikyti pagal darbų pobūdį. Saugos diržai turi būti darbuotojui reikalingo dydžio, atitikti ergonominius reikalavimus.

Įranga naudojama kilti ar leistis virve, naudojamos virvės

Naudojama įranga turi būti tarpusavyje derinama ir leidžiama naudoti jos gamintojo. Pagrindinius alpinizmo įrangos elementus šiuo atveju skirtume į leidžiančius kilti virve ir nusileisti, ar tik

nusileisti. Tai labai svarbūs darbuotojo saugai ir galimybėms atlikti darbą kybant įtaisai. Jų veikimo principas pagrįstas virvės suspaudimu ir užlenkimu tuo būdu didinant trintį. Jų parinkimas labai svarbus sėkmingam darbų atlikimui. Pasirenkant priemones būtina vadovautis gamintojo nurodymais ir instrukcijomis; virvių parinkimas, judėjimo atstumai, nutolimas nuo konstrukcijų. Labai svarbu darbuotojo gebėjimas dirbti su konkrečiu elementu. Todėl labai svarbu darbuotojo dalyvavimas parenkant tinkamą įrangą.

Darbams alpinizmo metodais atlikti naudojamos statinės ir dinaminės virvės. Paprastai dinaminės virvės naudojamos darbuotojo apsaugai užtikrinti, statinės – kybojimui ir kitoms apkrovoms priimti. Naudojamos sintetinio pluošto ir atitinkančio skersmens virvės. Jos turi atitikti standarto EN 795 reikalavimus.

2 pav. sėdimieji diržai

3 pav. įtaisas judėti virve

4 pav. nusileidimo įtaisas

5 pav. nusileidimo įtaisas

6 pav. nusileidimo įtaisas

7 pav. nusileidimo įtaisas

8 pav. jungtis

9 pav. jungtis

10 pav. alpinizmo virvė

11 pav. virvė apsaugos sistemai

12 pav. apsaugos sistema

13 pav. padėties fiksavimo lynas

7.4. PASKYRA – LEIDIMAS DARBAMS ATLIKTI

ĮSAKYMAS

Dėl pavojingų darbų vykdymo tvarkos

2012 m. spalio 29 d. Nr. 12 – BI – 0391

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus 2000-12-22 Nr. 346 „Saugos ir sveikatos taisyklėmis statyboje DT 5–00“ bei 2002-09-03 Nr. 1386 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintu „Pavojingų darbų sąrašu“,

5. Tvirtinu:

5.1. darbų, kuriems atlikti turi būti išduodama paskyra-leidimas, sąrašą (1 priedas);

5.2. paskyrų-leidimų formas SIS ir SŪVP verslams (2 priedas).

6. Įsakau:

6.1. vadovaujantis UAB “YIT Technika” patvirtintu darbų, kuriems atlikti turi būti išduodama paskyra-leidimas, sąrašu (1 priedas) ir įvertinant darbo sąlygas objektuose, pildyti paskyras-leidimus (2 priedas) dviem egzemplioriais - pirmas pasilieka išdavusiam, antras įteikiamas darbų vadovui darbų vykdymo laikotarpiui;

6.2. dirbant veikiančios įmonės teritorijoje pagal poreikį išduodamas trečias egzempliorius veikiančios įmonės atsakingam asmeniui;

6.3. paskyras-leidimus pagal savo kompetenciją gali išduoti asmenys, turintys darbų saugos galiojančius pažymėjimus pagal „**Darbdavio, jam atstovaujančio asmens**“ mokymo programą.

7. Pavedu:

7.1. **skyrių vadovams** supažindinti darbuotojus, turinčius teisę išduoti paskyras-leidimus su šiuo įsakymu ir užtikrinti, kad darbams, kuriuos vykdant yra arba gali atsirasti pavojingi veiksniai, visuomet būtų išduoti paskyros-leidimai ir objektuose būtų įgyvendintos juose įrašytos darbuotojų saugos ir sveikatos priemonės;

7.2. **paskyroje-leidime paskirtiems darbų vadovams:**

7.2.1. supažindinti darbuotojus su būtinomis vykdomam darbui saugos ir sveikatos priemonėmis, darbo sąlygomis ir praveisti tikslinį instruktavimą darbo vietoje, pasirašant paskyroje-leidime;

- 7.2.2. leisti dirbti tik paruošus darbo vietą ir įvykdžius išvardintas darbuotojų saugos ir sveikatos priemones;
- 7.2.3. užtikrinti, kad darbai būtų nedelsiant nutraukti, jei darbo ar gamtinės sąlygos kelia pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai arba atsiranda nenumatyti pavojingi ar kenksmingi veiksniai. Atnaujinti darbus galima tik gavus naują paskyrą - leidimą ir įgyvendinus joje numatytas priemones darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrinti;
- 7.3. paskyras-leidimus saugoti ne mažiau kaip 1 mėn. po darbų pagal išduotą paskyrą-leidimą užbaigimo;
- 7.4. paskyros-leidimai SIS verslui išrašomos pagal darbų pobūdį iki objekto pabaigos;
- 7.5. paskyros-leidimai SŪVP verslui išrašomos konkrečioms darbams atlikti.
8. Darbo saugos ir aplinkosaugos vadovei Ievai Lajauskienei kontroliuoti šio įsakymo vykdymą.

1 priedas

Darbų, kuriems atlikti reikalinga **paskyra-leidimas**, sąrašas:

Eil. Nr.	Pavojingų darbų pavadinimas	Kvalifikacija pagal mokymo programas		
		Asmeniui, turinčiam teisę išduoti paskyrą – leidimą	Darbų vadovui	Darbuotojui, atliekančiam pavojingus darbus
1.	Darbai atliekami aukščiau kaip 5 metrai nuo žemės paviršiaus ar grunto, perdengimo, pastolių ar grindų paviršiaus, kai pagrindinė apsaugos nuo kritimo priemonė yra apraišai (apsaugos nuo kritimo diržai)	„Darbdavio, jam atstovaujancio asmens“	„Aukštalių darbų vadovo“	„Darbininko, dirbančio aukštalių darbus“
2.	Darbai žirkliniuose savaeigiuose keltuvuose ir jų naudojimas bei darbai mobiliuose bokšteliuose ir jų			„Darbininko, dirbančio kėlimo įrenginių lopšiuose“.

	naudojimas			
3.	Darbai aukštyje , atliekami aukščiau kaip 1,3 metrai nuo žemės paviršiaus ar grunto, perdengimo ar grindų paviršiaus.	„Darbdavio, jam atstovaujančio asmens“	„Aukštalipių darbų vadovo“	„Darbininko, dirbančio aukštalipio darbus“ arba „Darbuotojo, dirbančio aukštyje (nuo 1,3m. iki 5m.)“.
		Pastaba: 3 punkte nurodytam darbui paskyra-leidimas išduodamas, jeigu išrašantysis nusprendžia, kad atliekant šiuos darbus gali kilti darbuotojams pavojus.		
4.	Darbai šuliniuose, tuneliuose, kolektoriuose ir kituose požeminiuose įrenginiuose ir statiniuose, uždaroje bet kokių medžiagų talpyklose ir iš dalies uždaroje ir ankštose patalpose ar iš dalies uždaroje mašinų ir kitų įrenginių angose.	„Darbdavio, jam atstovaujančio asmens“	„Šuliniuose ir kituose požeminiuose statiniuose, uždaroje talpyklose vykdomų darbų vadovo“	„Darbininko, dirbančio šuliniuose ir kituose požeminiuose statiniuose“
5.	Darbai vietose, kuriose yra arba gali atsirasti pavojus, sukeltas greta atliekamų darbų	„Darbdavio, jam atstovaujančio asmens“	Atsižvelgiant į atliekamus darbus	Atsižvelgiant į atliekamus darbus.
6.	Grunto kasyba ir kiti darbai prie aukštesnių kaip 1,5 metro šlaitų ir gilesnėse kaip 1,5 metro iškasose	„Darbdavio, jam atstovaujančio asmens“	Instrukuotas pagal atitinkamų darbų darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas	Instrukuotas pagal atitinkamų darbų darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas

7.	Krovinių kėlimas rankomis, esant veiksniams, nurodytiems „Darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų tvarkant krovinius rankomis“, patvirtintų socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro 2006 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. A1-293/V-869 (Žin., 2006, Nr. 116-4417), 1 ir 2 prieduose	„Darbdavio, jam atstovaujancio asmens“	„Darbuotojo, tvarkančio krovinius rankomis“	„Darbuotojo, tvarkančio krovinius rankomis“
8.	Darbas elektros įrenginiuose, įrengtuose lauke, elektros srovės pavojingumo atžvilgiu pavojingose ir labai pavojingose patalpose, nurodytose Elektros įrenginių įrengimo bendrosiose taisyklėse, patvirtintose ūkio ministro 2007 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 4-40 (Žin., 2007, Nr. 24-936), taip pat veikiančių elektros įrenginių srovinių grandinių, skirtų didesnei kaip 10 A srovei ir esant aukštesnei kaip 50 V kintamosios srovės ir aukštesnei kaip 75 V nuolatinės srovės įtampai, remonto ir (ar) derinimo darbai*	Vadovautis 2010-03-30 įs. nr. 1-100 „Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklėmis“.		

Kvalifikacinių pažymėjimų galiojimo terminai nurodyti *G:\INFO\Mokymu duomenys\Kvalifikaciniai pazymejimai*

Pastaba. Elektros, šilumos ir dujų ūkyje remonto ir priežiūros darbai atliekami vadovaujantis UAB „YIT Technika“ patvirtintais elektros, šilumos ir dujų ūkio eksploatacijos normatyvinių dokumentų sąrašais.

Paskyra-leidimas

Nr. _____

(Paskyros - leidimo formos SIS verslui)

Darbų atlikimui pavojingų arba kenksmingų veiksmų veikimo vietose

Išduotas 20__ m. _____ d.

Galioja iki 20__ m. _____ d.

1. Darbų
vadovui

(vardas, pavardė, pareigos)

2. Darbų
atlikimui

(darbo pavadinimas ir jo atlikimo sąlygos)

(objekto pavadinimas, darbo vietos adresas)

3. Rizikos veiksniai, kurie veikia ar gali atsirasti darbų vykdymo vietose, nepriklausomai nuo atliekamo darbo:

4. Prieš darbų pradžią būtina vykdyti šias priemones:

Eil. Nr	Priemonės pavadinimas	Atlikimo laikas	Atsakingas už įvykdymą
1	2	3	4

Darbus pradėti: 20__ m. _____ d.

Darbus baigti: 20__ m. _____ d.

5. Darbų eigoje būtina įvykdyti šias priemones:

Eil. Nr	Priemonės pavadinimas	Atlikimo laikas	Atsakingas už įvykdymą
1	2	3	4

6. Darbuotojai:

Vardas, pavardė	Pareigybė	Su darbo sąlygomis supažindinau, instruktavau	Su darbo sąlygomis susipažinau
(brigados nariai)		(parašas)	(brigados narių parašai)

7. Paskyrą-leidimą
išdavė

(darbdavio paskirto asmens vardas, pavardė, pareigos, parašas, data)

7.1. Paskyrą-leidimą
gavo

(darbų vadovo vardas, pavardė, pareigos, parašas)

8. Veikiančios įmonės (eksploatuojančios organizacijos) raštiškas leidimas darbams atlikti yra.
Statybos darbų saugos priemonės
suderintos

(veikiančios įmonės (eksploatuojančios organizacijos) paskirto asmens vardas, pavardė, pareigos, parašas)

9. Darbo vieta ir darbo sąlygos patikrintos. Saugos ir sveikatos priemonės, nurodytos paskyroje-leidime, įvykdytos.

Leidžiu pradėti darbus

(vardas, pavardė, pareigos, parašas, data)

10. Paskyra-leidimas
pratęstas

(išdavusio paskyrą - leidimą asmens parašas, data)

11. Darbai visiškai baigti. Medžiagos, įrankiai, pagalbines priemones iš darbo vietų surinktos (pašalintos). Žmonės išvesti.

Darbų vadovas

_____ (parašas, data)

Asmuo, išdavęs paskyrą-
leidimą

_____ (parašas, data)

Pastaba. Paskyra-leidimas įforminamas dviem egzemplioriais (pirmas pasilieka išdavusiam paskyrą-leidimą, antras įteikiamas darbų vadovui); atliekant darbus veikiančios įmonės teritorijoje, paskyra-leidimas - trimis egzemplioriais (trečiasis išduodamas veikiančios įmonės paskirtam asmeniui).

Nr. _____

Paskyra-leidimas

(Paskyros - leidimo formos SŪVP verslui)

Darbų atlikimui pavojingų arba kenksmingų veiksnių veikimo vietose

Išduotas 20__ m. ____ d.

Galioja iki 20__ m. ____ d.

1. Darbų
vadovui

_____ (vardas, pavardė, pareigos)

2. Darbų
atlikimui

_____ (darbo pavadinimas ir jo atlikimo sąlygos)

_____ (objekto pavadinimas, darbo vietos adresas)

3. Rizikos veiksniai, kurie veikia ar gali atsirasti darbų vykdymo vietose, nepriklausomai nuo atliekamo darbo:

_____ (įvardinti nepaminėtus rizikos veiksnius)

4. Prieš darbų pradžią būtina vykdyti šias priemones:

Eil. Nr	Priemonės pavadinimas	Atlikimo laikas	Atsakingas už įvykdymą
1	2	3	4

Darbus pradėti: 20__ m. _____ d. __ val.

Darbus baigti: 20__ m. _____ d. __ val.

5. Darbų eigoje būtina įvykdyti šias priemones:

Eil. Nr	Priemonės pavadinimas	Atlikimo laikas	Atsakingas už įvykdymą
1	2	3	4

6. Darbuotojai:

Vardas, pavardė	Pareigybė	Su darbo sąlygomis supažindinau, instruktavau	Su darbo sąlygomis susipažinau
(brigados nariai)		(darbų vykdymo vadovo parašas)	(brigados narių parašai)

7. Paskyrą-leidimą

išdavė

(darbdavio paskirto asmens vardas, pavardė, pareigos, parašas, data)

7.1. Paskyrą-leidimą

gavo

(vardas, pavardė, pareigos, parašas)

8. Veikiančios įmonės (eksploatuojančios organizacijos) raštiškas leidimas darbams atlikti yra.

Statybos darbų saugos priemonės suderintos pagal sutartį su

(įmonės pavadinimas)

9. Darbo vieta ir darbo sąlygos patikrintos. Saugos ir sveikatos priemonės, nurodytos paskyroje-leidime, įvykdytos.

Leidžiu pradėti darbus

(darbų vykdymo vadovo vardas, pavardė, pareigos, parašas, data)

10. Paskyra-leidimas

pratęstas iki

(išdavusio paskyrą - leidimą asmens parašas, data)

11. Darbai visiškai baigti. Medžiagos, įrankiai, pagalbinės priemonės iš darbo vietų surinktos (pašalintos). Žmonės išvesti.

Darbų vadovas

(darbų vykdymo vadovo parašas, data, LAIKAS)

Asmuo, išdavęs paskyrą-

leidimą

(parašas, data)

Pastaba. Paskyra-leidimas įforminamas dviem egzemplioriais (pirmas pasilieka išdavusiam

paskyrą-leidimą, antras įteikiamas darbų vadovui); atliekant darbus veikiančios įmonės teritorijoje, paskyra-leidimas - trimis egzemplioriais (trečiasis išduodamas veikiančios įmonės paskirtam asmeniui).

7.5. AUKŠTYBININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ATLIEKANT AUKŠTALIPIO DARBUS Nr. 25

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

XXIV. BENDROJI DALIS

XXV. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

XXVI. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

XXVII. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

XXVIII. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

XXIX. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

I. BENDROJI DALIS

193. Aukštalipio darbai – tai darbai atliekami didesniame kaip 5 m aukštyje nuo žemės paviršiaus, perdengimo arba darbo pakloto, kai pagrindinė priemonė, apsaugojanti nuo kritimo, yra saugos apraišai.

194. Dirbti Aukštalipio darbus gali asmenys:

194.1. ne jaunesni kaip 18 metų;

194.2. turintys aukštalipio kvalifikacijos pažymėjimą;

194.3. susipažinę su darbo vietos ypatumais ir joje esančiais ar galinčiais atsirasti profesinės rizikos veiksniais;

- 194.4. žinantis darbo priemonių (asmeninių apsaugos nuo kritimo priemonių; alpinizmo įrangos ir pan.) saugaus naudojimo būdus;
- 194.5. sveikatos tikrinimų grafike nustatytu periodiškumu patikrinę sveikatą pagal pareigybės ir darbo vietai nustatytus rizikos faktorius ir turintys gydytojo leidimą dirbti aukštyje;
- 194.6. apmokėti, atestuoti ir instruktuoti nustatyta tvarka; išklausę tikslinį instruktavimą (prieš darbo pradžią), taip pat pagal paskyrą - leidimą;
195. Darbo ir poilsio laikas nustatytas įmonės darbo tvarkos taisyklėse arba darbo grafike.
196. Darbuotojas, vykdamas aukštalipio darbus (toliau – aukštalipys) privalo:
- 196.1. laikytis darbo tvarkos taisyklių, darbo grafike nustatyto darbo ir poilsio režimo;
- 196.2. laikytis įrenginių ir mechanizmų, su kuriais dirba, eksploataavimo taisyklių; nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis; savavališkai neišjungti, nekeisti arba nešalinti naudojamose darbo priemonėse ar kituose įrengimuose, pastatuose, kitose įmonės vietose įrengtų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų (priemonių) ar ženklų, naudoti tokius įtaisus pagal jų paskirtį ir apie jų gedimus pranešti darbuotojų atstovui saugai ir sveikatai, skyriaus vadovui, darbdaviui atstovaujančiam asmeniui;
- 196.3. pagal atliekamus darbus ir naudojamus įrenginius tinkamai ir visada naudotis kolektyvinėmis ir asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis;
- 196.4. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus, atlikti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra paskirtas ir instruktuotas ir tik tuomet, kai asmeniškai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
- 196.5. žinoti pirmosios pagalbos suteikimo būdus bei mokėti praktiškai suteikti pirmąją pagalbą;
- 196.6. darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių, toksinių bei kitų medžiagų, kurios veikia žmogaus psichiką;
197. Darbuotojas turi teisę:
- 197.1. atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu skyriaus vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus ar) pavojinga sveikatai, gyvybei. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti skyriaus vadovui, įmonės vadovui atsisakymo dirbti priežastis.

197.2. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, įrengtų kolektyvinės apsaugos priemonės, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis, sužinoti darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius.

198. Asmens higienos reikalavimai:

198.1. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;

198.2. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;

198.3. dėvėti švarius darbo rūbus, nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

198.4. prieš pertraukas nusiplauti rankas švariu vandeniu su muilu.

199. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

200. Dirbantiems aukštyje darbus visada yra pavojus kristi iš aukštai esančios darbo vietos.

201. Kritimo priežastys gali būti labai įvairios:

201.1. atsitiktinių pakylų ar paaukštinimo priemonių naudojimas;

201.2. konstrukcijų griūtys;

201.3. sugadintų, neišbandytų saugos apraišų, saugos lynų ir grandinių naudojimas;

201.4. neteisingas saugos apraišų, saugos lynų ir grandinių tvirtinimo vietų parinkimas;

201.5. nepalankios meteorologinės sąlygos;

201.6. svaigulys ir pusiausvyros praradimas dėl aukščio baimės ar kitų priežasčių;

201.7. neturėjimas arba nesinaudojimas darbų saugos priemonėmis (šalmi, apraišai, spec. rūbai ir t.t).

202. Kitų pavojingų veiksmų atsiradimą apsprendžia atliekamų darbų pobūdis. Taip pat pavojų darbuotojo sveikatai kelia:

202.1. krentantys daiktai, įrankiai;

202.2. darbo vietų apšvietimo nepakankamumas;

202.3. atsitiktinis elektros srovės poveikis;

202.4. krovinio kėlimas virš leistinos normos; fizinė perkrova (vienam vyrui leidžiama kelti ne daugiau kaip 30 kg, dviem - 60 kg).

203. Saugos priemonės nuo rizikos veiksnių poveikio:

203.1. Būtinios asmeninės apsaugos priemonės:

203.1.1. darbo drabužiai

203.1.2. darbo avalynė;

203.1.3. darbo pirštinės;

203.1.4. apsauginis šalmas;

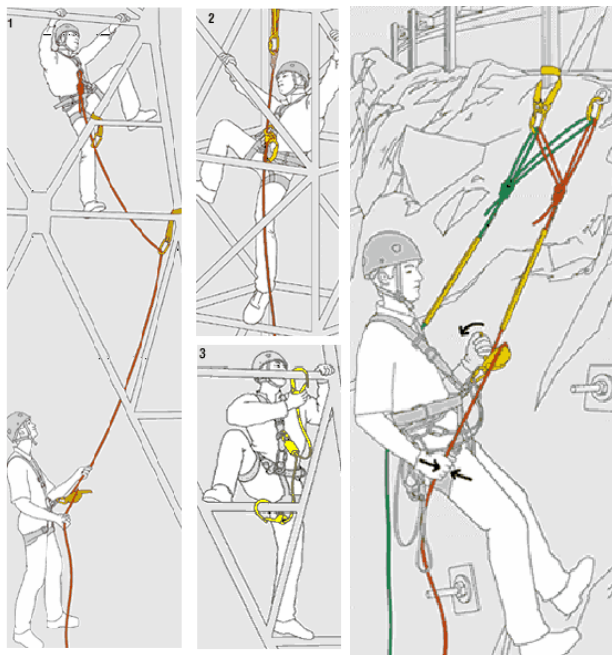
203.1.5. asmeninės apsaugos priemonės nuo kritimo.

203.2. Darbuotojas privalo susipažinti ir vadovautis jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais.

203.3. Vilkėti tinkamo dydžio darbo drabužius ir dėvėti tinkamo dydžio batus (ne per ankšti ar per dideli). Dirbant negalima dėvėti papuošalų, kišenėse laikyti aštrių daiktų.

204. Pagrindinės saugos priemonių sąvokos ir paaiškinimai:

204.1. Pramoninis alpinizmas – tai metodika įvairiems darbams dideliame aukštyje, uždaroje erdvėje ar sunkiai prieinamose vietose atlikti, kai pastolių ar kitų įprastinių priemonių naudojimas yra netikslingas (1 pav.). Naudojant alpinistinę įrangą galima patogiai prieiti prie darbo zonos, kad ir kur ji bebūtų. Aukštis, sudėtinga darbo erdvės konfigūracija, uždara erdvė nėra kliūtis darbams atlikti, kuomet darbuotojas yra gerai įvaldęs alpinistinę techniką ir kuomet tai nekelia pavojaus jo gyvybei ir sveikatai. Darbas aukštyje, kopimas, gelbėjimas ir pan. yra pavojinga veikla, susijusi su pavojumi gyvybei, todėl atitinkamas mokymasis, reikiamų saugumo priemonių pasirinkimas ir teisingas jų panaudojimas yra naudotojo atsakomybėje.

(1 pav.) Pramoninio alpinimo pavyzdys.

- 204.2. Asmeninės apsaugos nuo kritimų priemonės - tai tokios priemonės, kurios naudojamos sulaikyti žmogų, jei jis kristų nuo plokštumos, ant kurios dirbo. Asmeninės apsaugos nuo kritimų priemonės - tai tvirtas pagrindas, jungtys, apraišai ir gali taip pat turėti saugos apraišo kobinį, greičio mažinimo priemonę, gelbėjimosi lyną, arba tinkamą šių priemonių kombinaciją;
- 204.3. Apraišai - tai juostos, dirželiai, kurie yra tinkamai tvirtinami prie kitų asmens apsaugos nuo kritimo priemonių, apjuosiant žmogų taip, kad kūno svoris kritimo atveju pasiskirstytų tolygiai per kūno dalis: šlaunis, dubenį, liemenį, krūtinę ir pečius, tuo sulaikydamas darbininką kritimo atveju;
- 204.4. Gelbėjimosi lynas - lankstus lynas, skirtas prisikabinti prie tvirto pagrindo (inkarinio įtvirtinimo) iš vienos pusės, kad galima būtų kabėti vertikaliai, arba prisikabinti prie tvirto pagrindo iš abiejų galų horizontaliam ištempimui, kuris panaudojamas prikabinti prie tvirto pagrindo kitas įvairias asmenines apsaugos nuo kritimo priemones;
- 204.5. Tvirtas pagrindas / inkarinis įtvirtinimas - tai ta vieta, tvirtas atramos taškas, prie kurio prikabinami gelbėjimosi lynai, saugos apraišo kobiniai ar stabdymo/greičio sumažinimo priemonės.
205. Asmeninių apsaugos priemonės nuo kritimo patikra:
- 205.1. kiekvienai asmeninei apsaugos priemonei nuo kritimo ir konkrečiam priemonės elementui turi būti atlikta patikra pagal gamintojo rekomendacijas arba ne rečiau kaip kartą metuose (1 kartą per 1 metus);
- 205.2. asmeninės apsaugos priemonės nuo kritimo jokia būdu negali būti bandomos mechaniškai apkraunant, nes tokiu būdu ji yra negrįžtamai sugadinama;
- 205.3. atlikus patikrinimą surašomi patikros aktai, pasuose užrašoma sekančios patikros data, kuri taip pat turi būti nurodoma ir ant apraišų, pritvirtinant ar užklijuojant žymeklį. Žymeklis turi būti tvirtinamas, nepažeidžiant apraišų;
- 205.4. kritimo saugos priemonės, kurios jau buvo paveiktos smūginių apkrovų, toliau negali būti naudojamos darbuotojų saugai, kol nebus visos patikrintos ir kvalifikuoto gamintojo atstovo patvirtintos, kad yra tinkamos tolesniam jų naudojimui.
206. Juosmeninis apraišas gali būti naudojamas tik darbinės padėties fiksavimui ar judėjimo apribojimui, bet tai nėra apsaugos nuo kritimo iš aukščio priemonė.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

207. Gauti iš darbo vadovo (objekte paskirto aukštalipių darbo vadovo) darbo užduotį.

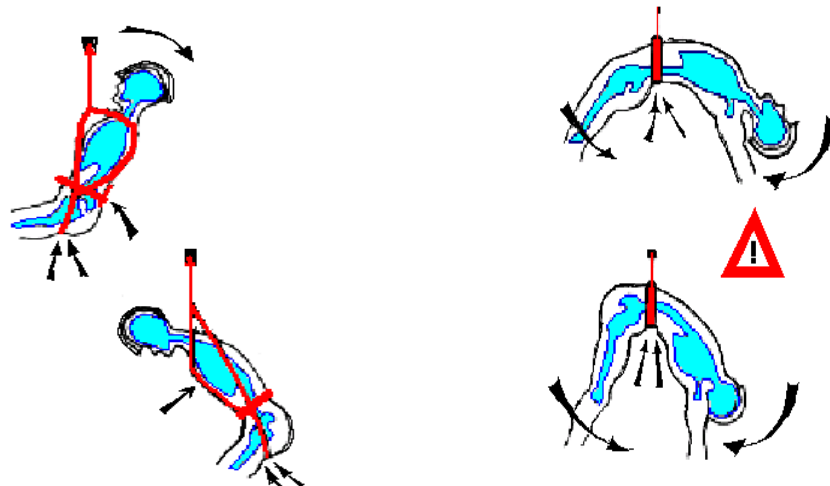
208. Prieš darbo pradžią aukštalipys privalo išklaudyti darbo vadovo instruktavimą apie tai, kaip saugiai naudoti atitinkamos modifikacijos apraišą, kuriose vietose ir kaip jis turi būti tvirtinamas prie konstrukcijų ar tvirtinimo (ankeravimo) priemonių.
209. Atliekant darbus aukštyje virš 5,0 m. virš žemės ar perdengimo paviršiaus, kai pagrindinė priemonė, apsauganti nuo kritimo yra kūno saugos apraišas (aukštalipio darbus), darbuotojams, turintiems aukštalipio kvalifikaciją vadovauja aukštalipių darbo vadovas, kuriam darbų vykdymo terminui išduodama paskyra – leidimas pavojingų darbų vykdymui.
210. Pasiruošti asmenines apsaugos priemones ir patikrinti jų tvarkingumą, užsivilkti darbo drabužius, apsiauti darbo avalynę. Spec. rūbų kišenėse laikyti atlenktus peilius, atsuktuvus ir kitus aštrius daiktus neleidžiama.
211. Apsaugos nuo kritimo kūno saugos apraišai.
- 211.1. darbuotojas, kuriam darbo metu reikės naudoti kūno saugos apraišą (apraišą), privalo patikrinti ir įsitikinti, ar:
- 211.1.1. nepraėjęs apraišo bandymo laikas (pagal gamintojo rekomendacijas arba galiojimo terminas – 5 metai, vizualinė apžiūra – kas 12 mėn.);
- 211.1.2. ant apraišo yra lentelė su privalomais rekvizitais (pagal EN 365 standartą);
- 211.1.3. nepažeista (neįplyšusi, neįpjauta, nepradeginta) apraišo juosta;
- 211.1.4. sujungimuose kniedėmis nėra laisvumo;
- 211.1.5. tvarkingai susiūtas apraišas, jo diržai ir antdėklai;
- 211.1.6. šikšnos nelūžta lankstomos;
- 211.1.7. nenutrūkusios atskiros stropo (lyno) gyslos;
- 211.1.8. nepažeistos, neįtrūkusios apraišo metalinės detalės, plieninės grandinės grandys;
- 211.1.9. ar sąsaga ir spyruoklinis jos užraktas tvarkingi, ar sąsaga savaime neatsidaro;
- 211.2. jeigu apžiūros metu nustatoma, kad apraišas neturi žymos apie atliktą bandymą, praėjęs jo bandymo laikas, apraišas turi pastebimų defektų, tokio apraišo naudoti negalima;
- 211.3. kiekvienas apraišą naudojantis darbuotojas privalo užsisegti apraišą ir jo diržus (jeigu jie yra) taip, kad nevaržytų judesių, bet ir nebūtų labai laisvi;
212. Jeigu patikrinimo metu pastebėti apsaugos priemonių nuo kritimo, paaukštinimo priemonių ar kėlimo mechanizmų trūkumai, reikia informuoti apie tai darbo vadovą ir nepradėti darbo, kol trūkumai nebus pašalinti.

IV. DARBUOTOJŲ VEIKSMAI DARBO METU

213. Patekti į darbo vietas ir dirbti naudojant lynus galima laikantis šių reikalavimų:
- 213.1. lynų sistema turi būti sudaryta bent iš dviejų atskirai pritvirtintų lynų, kurių vienas naudojamas kėlimui, nuleidimui ir palaikymui (darbinis lynas), o kitas – kaip atsarginis (apsauginis lynas);
 - 213.2. darbuotojai privalo būti aprūpinti ir naudoti saugos apraišus ar kitus apsauginius įtaisus, kuriais jie turi būti prisitvirtinę prie apsauginio lyno;
 - 213.3. saugos apraišai turi būti skirti kabėjimui;
 - 213.4. prie darbinio lyno turi būti pritvirtintos saugios darbuotojų kėlimo ir nuleidimo priemonės bei automatinio blokavimo sistema, neleidžianti nukristi, jeigu darbuotojas nebegalėtų kontroliuoti savo judesių;
 - 213.5. prie apsauginio lyno turi būti pritvirtintas mobilus darbuotojo judesius sekantis įtaisas, apsaugantis darbuotoją nuo kritimo;
214. Darbas turi būti kruopščiai suplanuotas ir numatytos operatyvios gelbėjimo priemonės kritimo atveju.
215. Išskirtiniais atvejais, atitinkamai įvertinus pavojus, yra nustatoma, kad reikalinga tik padėties fiksavimo technika ir antrojo lyno naudojimas kelia pavojų, gali būti leidžiama naudoti vieną lyną.
216. Atliekant darbus reikia:
- 216.1. palaikyti tvarką ir švarą darbo vietoje;
 - 216.2. nemėtyti daiktų, įrankių esant aukštumoje;
 - 216.3. nevaikščioti konstrukcijomis, jei neprisitvirtinęs patikimai apsauginiu apraišu;
 - 216.4. žiemos metu darbo vietą, praėjimus reikia nuvalyti nuo sniego, apledėjimo, pabarstyti smėliu;
217. Darbai aukštyje turi būti atliekami tik šviesiu paros metu ir tik tada, kai meteorologinės sąlygos nekelia pavojaus darbuotojų saugai ir sveikatai. Išimtiniais (avariniais) atvejais leidžiama darbus aukštyje atlikti naktį, bet gerai apšvietus darbo vietą ir prižiūrint darbo vadovui.
218. Kylant aukštyn į darbo vietą ir leidžiantis iš jos, draudžiama laikyti rankose kokius nors įrankius ar detales. Visa tai turi būti pakeliama ir nuleidžiama prie lyno prikabintoje taroje gervės pagalba ir kitokiu mechanizuotu būdu.

219. Kritimo saugos priemonės (apraišai, smūgio sugerėjas, virvės) darbo metu tvirtinamos prie atramos tvirto pagrindo (inkarinio įtvirtinimo) taško, kuris yra virš naudotojo (darbuotojo) darbinės padėties.
220. Inkarinio įtvirtinimo taškas (naudojantis vienam darbuotojui) turi atlaikyti dinaminę apkrovą ne mažesnę kaip 2 tonas.
221. Kai yra kritimo pavojus, smūgio sugerėjas tvirtinamas viršuje prie apraišų kilpos (karabino) nugaros pusės. Prie diržo liemens (juosmens) kilpų smūgio sugerėją prisisegti draudžiama.
222. Naudoti tik aliumininius karabinius dvigubo veikimo su srieginiu užraktu. Naudoti automatinio užsisegimo karabinius būtina, kai darbo metu, dirbant aukštyje tam tikrą laiką reikia karabinius persisegti į kitą vietą daugiau nei vieną kartą.
223. Draudžiama sujungti karabinius (D-formos žiedus) viena su kitu.
224. Kritimo metu žmogaus kūnas patiria apkrovą, kuri tiesiogiai priklauso nuo žmogaus svorio ir kritimo aukščio. Nustatyta, kad maksimali apkrova, kritimo atveju dar nesukelianti žmogui rimtų sužalojimų, yra 6 kN. Jei kritimo atveju nenaudojamos kritimo blokavimo priemonės, tenkanti žmogui vidutiniškai 12 kN apkrova sukelia jam negrįžtamus sunkius ar net mirtinus sužalojimus: lūžta kaulai, plyšta audiniai bei vidaus organai.
225. Kritimo atveju smūgio sugerėjo pagalba smūgio jėga sumažinama iki mažiau nei 6 kN (tokia apkrova žmogui negrįžtamų sužalojimų nesukelia). Jei nenaudojamas smūgio sugerėjas, tai kritimo metu tenkanti žmogui 1300 kN apkrova sukelia jam negrįžtamus sunkius ar net mirtinus sužalojimus.
226. Kritimo metu žmogaus kūną veikiančios jėgos priklauso nuo kūną juosiančių apraišų ploto, jų išsidėstymo, nuo kūno padėties smūgio jėgos krypties atžvilgiu (1 pav.)

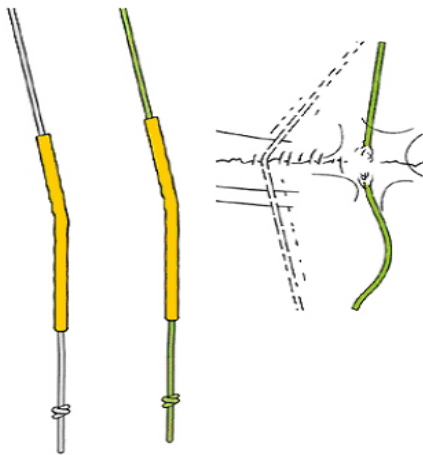
„A“

„B“

1 pav. Kritimo smūgio jėgų pasiskirstymas:

„A“ – naudojant tinkamus saugos nuo kritimo priemones; „B“ – naudojant tik juosmeninį apraišą

227. Kritimo priemonės turi būti saugomos nuo trinties ir sąlyčio su aštriomis briaunomis (2 pav.)

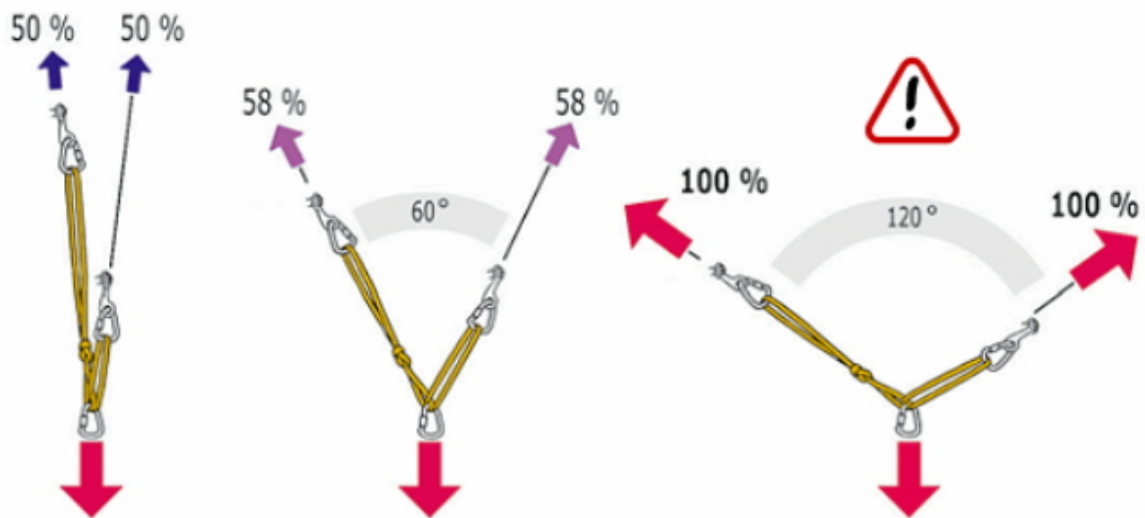
„A“

„B“

2 pav. Apsauga nuo trinties ir sąlyčio su aštriomis briaunomis

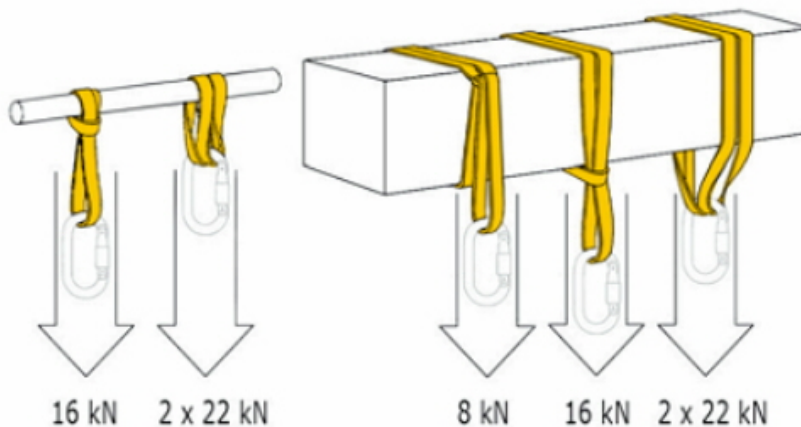
„A“ – naudojant papildomas lyno apsaugas; „B“ – nenaudojant apsaugų galimi defektai

228. Visada reikia atsiminti, jog kritimo kelyje neturi būti pašalinių objektų, kaip vamzdžiai, kabeliai, kolonos ir pan. Priešingu atveju, kritimo metu, atsitrenkus į juos, galimas kūno sužalojimas.
229. Įvertinant lyno laikomąją galią būtina atsižvelgti į esamą kampą tarp lyno atšakų (3 pav.)

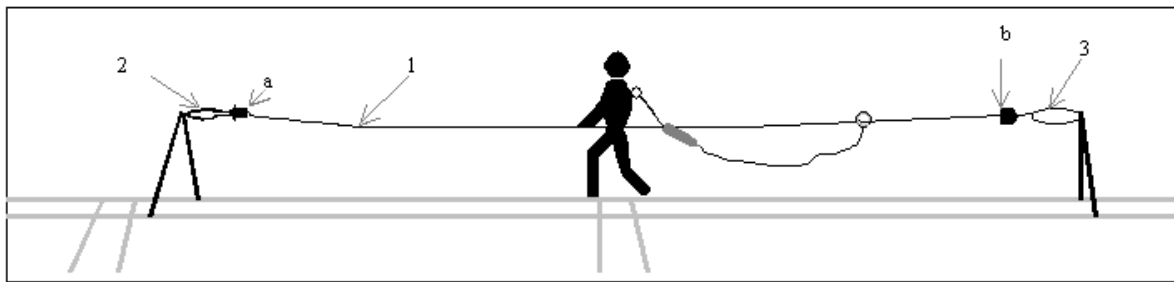
3 pav. Laikomosios galios sumažėjimas, priklausimai nuo kampo tarp lyno atšakų

230. Įvertinant lyno laikomąją galią būtina atsižvelgti į lyno įtvirtinimo būdą (4 pav.)

4 pav. Laikomosios galios sumažėjimas, priklausimai nuo lyno įtvirtinimo būdo

- 231. Asmeninės apsaugos nuo kritimų sistemos negali būti tvirtinamos prie turėklų.
- 232. Aptvėrimas turi atlaikyti 70 kg koncentruotą jėgą.
- 233. Mobili horizontali saugumo linija (5 pav.):

5 pav. Mobili horizontali saugumo linija

15-20 m ilgio lynas (1), lyno įtempimo mechanizmas (a), smūgio sugerėjas (b), ankerinės kilpos- plieninės (2,3)

234. Metalinės ankerinės kilpos tvirtinamos ankeriniuose taškuose, kurie turi būti atsparūs statinei apkrovai ne mažiau 2 tonų. Šia priemone (įrenginiu) vienu metu naudojasi tik vienas darbuotojas. Jei prie lyno būtina tvirtintis daugiau nei vienam darbuotojui, tai lynas turi būti tokio skersmens, kad atlaikytų apkrovą skaičiuojant po 2,0 tonas kiekvienam darbuotojui.
235. Atliekant suvirinimo darbus, įtempimo lynas, prie kurio tvirtinasi darbuotojai, turi būti tik plieninis.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

236. Reikia vadovautis gelbėjimo operacijos planu. Planas atspindi kokių veiksmų reikia pirmiausiai imtis įvykus nelaimei. Į šį planą būtina įtraukti visus įmonės darbuotojus. Kuo daugiau darbuotojų bus informuoti apie šį planą, tuo operatyvesni ir efektyvesni bus gelbėjimo veiksmai. Esminiai etapai:
- 236.1. nustatyti pavojaus rūšis darbo vietoje - identifikuoti bet kokį įvykį, kuris gali pakenkti darbuotojams.
- 236.2. nustatyti veiksmų seką - kiekvienas darbuotojas turi žinoti kokius turės atlikti veiksmus nelaimės atveju. Dalyvaujantys darbuotojai yra susiję tarpusavyje ir gerai žino kuris iš jų kaip turi elgtis nelaimės atveju, kas kurias operacijas ir kokia eilės tvarka atliks, kuris galės pakeisti tuo metu neesantį darbuotoją;
- 236.3. nustatyti procedūras nelaimės atveju – rašytinės instrukcijos , apibūdinančios kaip elgtis nelaimės atveju, ir nurodymai kiekvienam gelbėjimo operacijos etapui.
- 236.4. įvertinti resursus ir parinkti gelbėjimo priemones – apmokytas personalas, medicinos priemonių, tinkamos įrangos gelbėjimo operacijoms turėjimas ir numatytos gelbėjimo priemonės (pvz: keltuvai, autobokšteliai).

- 236.5. apmokyti darbuotojus - efektyvus gelbėjimo planas garantuoja, kad darbo vietoje yra darbuotojų, kurie moka naudotis gelbėjimo priemonėmis. Darbuotojai kurie naudoja apsaugos nuo kritimo sistemas ir dirba pavieniui, turi žinoti kaip elgtis ir kaip gelbėtis, įvykus kritimui. Ypač tie, kurie dirba atokiau gyvenamų vietų, turi būt daugiau apmokyti ir labiau kvalifikuoti.
237. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar gedimas, nedelsiant nutraukti darbus, pasitraukti pačiam ir iš pavojingos zonos išvesti kitus šalimais dirbančius darbuotojus ir apie tai informuoti tiesioginį darbų vadovą.
238. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, esant reikalui iškviešti medicinos pagalbą, apie įvykį pranešti tiesioginiam darbų vadovui ar kitam darbdavio atstovui, išsaugoti, jeigu galima, nepakeistą įvykio vietą.
239. Jei įvykus kritimui žmogus pakimba, būtina kuo skubiau jį išlaisvinti. Pakibęs apraišuose žmogus gali prarasti sąmonę dėl šoko, taip pat dėl to kad apraišai gali užspausti arterijas. Įvykus kritimui, žmogus gali išbūti pakibęs ne ilgiau nei 15-30 min (priklausomai nuo asmeninių fizinių savybių). Jei darbo vietoje yra kritimo pavojus ir yra naudojamos apsaugos nuo kritimo sistemos, turi būti numatyta kaip skubiai gelbėti nukentėjusį ir tai turi žinoti kiekvienas susijęs su darbais aukštyje.
240. Jeigu dirbantis aukštyje darbus darbuotojas prarado pusiausvyrą, nuslydo nuo tvirto pagrindo ar įvyko konstrukcijos, ant kurios jis dirbo, griūtis ir darbuotojas ėmė kristi, jis turi kuo greičiau palenkti galvą į priekį, smakrą tvirtai prispausti prie krūtinės ir išlaikyti tokią pozą iki saugos priemonė sustabdys laisvą kritimą.
241. Jeigu matosi, kad atsitrenkimas į kietą pagrindą neišvengiamas, reikia bandyti panaudoti kojų amortizacines savybes.
242. Lūžus arba darbo metu neleistinai įtrūkus kuriai nors kopėčių konstrukcijos daliai, darbus reikia nedelsiant nutraukti, kopėčias atiduoti į dirbtuves ir apie tai pranešti tiesioginiam vadovui.
243. Avarijos ar nelaimingo atsitikimo vieta turi išlikti tokios, kokios buvo įvykio metu, jeigu tai nekelia papildomo pavojaus.
244. Gelbėjimo tarnybų telefonų numeriai:
- 244.1. gaisrinė apsaugai, policija, greitoji, medicinos pagalba – **112**.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

245. Baigus darbą aukštyje reikia iš darbo vietos pašalinti šiukšles ir kitas atliekas, surinkti naudotus darbe įrankius ir nuleisti juos ant žemės.
246. Apie darbo metu iškilusius nesklandumus darbuotojai privalo informuoti skyriaus vadovą.
247. Patikrinti asmeninių saugos priemonių ir įrankių tvarkingumą, perduoti juos saugojimui. Pastebėjus inventoriaus bei asmeninių saugos priemonių defektus, reikia pranešti apie tai darbų vadovui, kad būtų atliktas jų remontas, atlikta akumuliatorių įkrova arba pakeitimas.
248. Būtina atsiminti, jog, vykdant gamintojo nurodytus asmeninių saugos priemonių nuo kritimo priežiūros ir laikymo reikalavimus, prailginamas įrangos veikimo ir panaudojimo laikas. Kritimo saugos priemonės turi būti laikomos sausoje, vėsioje patalpoje, laikomos toli nuo tiesioginių karščio šaltinių, saugomos nuo cheminių medžiagų poveikio, kuris gali pažeisti lyną bei metalines dalis.
249. Sutvarkyti darbo drabužius, darbo avalyne, o reikalui esant - atiduoti skalbimui, remontui arba pakeitimui.

8 MOKYMO ELEMENTAS. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS

8.1. REIKALAVIMAI UŽDUOTIES ATLIKIMUI IR VERTINIMO KRITERIJAI

Užduoties aprašymas:

1. Susipažinkite su projekte pateikta užduotimi
2. Susipažinkite su technologinėje kortelėje nurodytais reikalavimais darbams atlikti
3. Išklauskite projektų vadovo nurodymus dėl paskyroje – leidime numatytų sąlygų
4. Pasirinkite reikalingą apsaugos ir darbo įrangą
5. Saugiai pasiekite darbo vietą aukštyje
6. Prisitvirtinkite ir atlikite nurodytą užduotį
7. Saugiai nusileiskite žemyn

Užduoties vertinimo kriterijai:

- Užduotis atlikta per jai skirtą laiką
- Užduotis atlikta nuosekliai, laikantis saugos reikalavimų
- Užduotis atlikta pagal savarankiškos užduoties aprašą
- Užduotis atlikta savarankiškai